

Projekt

z dnia 3 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ RAKONIEWIC**

z dnia 2 marca 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku

Na podstawie art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 3 i art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.), Rada Miejska Rakoniewic uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku”, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Integralną część strategii, o której mowa w ust. 1, stanowi „Prognoza oddziaływania na środowisko do Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku”, stanowiąca załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

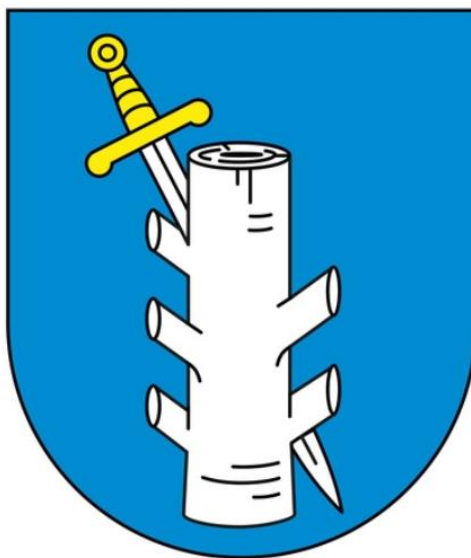
§ 2. Traci moc uchwała nr XLVIII/367/2023 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do roku 2030.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Rakoniewic.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Strategia Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku

projekt do konsultacji społecznych

AUTORZY OPRACOWANIA:

dr Bartłomiej Kołsut

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Geografii Ekonomicznej
Specjalista w zakresie planowania strategicznego

dr inż. Przemysław Ciesiółka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Geografii Ekonomicznej
Specjalista w zakresie planowania przestrzennego

OPRACOWANIE SKIEROWANE DO:

Gmina Rakoniewice

Osiedle Parkowe 1
62-067 Rakoniewice

Spis treści

1	ROLA STRATEGII ROZWOJU GMINY	3
2	WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	5
2.1	SYTUACJA SPOŁECZNA	6
2.2	SYTUACJA GOSPODARCZA	23
2.3	SYTUACJA PRZESTRZENNA	34
3	WIZJA, CELE ROZWOJOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	51
3.1	WIZJA ROZWOJU	51
3.2	CEL STRATEGICZNY 1: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WZMOCNIENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	54
3.3	CEL STRATEGICZNY 2: WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ GOSPODARKI	59
3.4	CEL STRATEGICZNY 3: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ I JAKOŚCI INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ	63
3.5	CEL STRATEGICZNY 4: PORZĄDKOWANIE PRZESTRZENI I OCHRONA ŚRODOWISKA	66
3.6	SPÓJNOŚĆ CELÓW ROZWOJU GMINY Z USTALENIAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	70
4	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	73
5	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	87
6	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI I OBSZARY FUNKCJONALNE	104
7	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	111
8	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	114
9	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	118
10	BIBLIOGRAFIA	120

1 Rola strategii rozwoju gminy

Strategie rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych **są współcześnie bardzo popularnym i często wykorzystywanym narzędziem gospodarowania lokalnymi zasobami** w celu podnoszenia poziomu życia i stymulowania rozwoju lokalnego. Parysek (1997, s. 129) definiuje strategię jako „zarysowanie drogi przejścia od stanu istniejącego do stanu docelowego z wyborem określonych priorytetów i własnym, kreatywnym udziałem”. Z kolei zdaniem Stępnia i Potoczka (2008, s. 90) strategia to „ogólny program zamierzeń, kierunków działań i decyzji podejmowanych w otoczeniu społecznym, stanowiący jakościową koncepcję przyszłości, zbiór celów, zadań oraz głównych przedsięwzięć organizacyjnych realizowanych przy wykorzystaniu posiadanych zasobów materialnych i ludzkich”. Istotą strategii rozwoju jest szczegółowa diagnoza wybranego obszaru ograniczonego granicami administracyjnymi w zakresie uwarunkowań i czynników rozwoju: przyrodniczych, społecznych i gospodarczych, a następnie wskazanie najbardziej pożądanego kierunku rozwoju jednostki (por. Parysek 1997, s. 129-130; Churski 2008; Kołsut, Dyba 2014; Kołsut 2018). Dokumenty tego typu dotyczą celów długofalowych i stąd tworzone są zazwyczaj na okres od kilku do kilkunastu lat (por. Ackoff 1971; Chandler 1962). Istotną cechą strategii jest hierarchizacja celów (por. Gorzelak, Jałowiecki 2001, s. 46) oraz wybór spośród nich osiągalnych priorytetów (por. Wojtasiewicz 2000: 73; Żuber 2000: 93). Wybór priorytetów jest konieczny, ponieważ „rozwój dokonuje się w sytuacji ograniczonych środków i dlatego istotą strategii jest dokonywanie najważniejszych dla regionu czy miasta wyborów, nie zaś dążenie do zaspokojenia wszystkich zgłaszanych potrzeb. Wynikiem dokonania tych wyborów – i ograniczenia ich do zagadnień najważniejszych – powinna być niewielka liczba celów strategicznych” (Gorzelak, Jałowiecki 2001: 51).

System prawno-administracyjny w Polsce nadaje strategiom rozwoju terytorialnego szczególne znaczenie – są one „**podstawą prowadzenia polityki rozwoju**”. Przez politykę rozwoju rozumie się natomiast „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”. Podstawowym zadaniem jednostek samorządu terytorialnego jest więc prowadzenie polityki zapewniającej wspólnocie lokalnej lub regionalnej dostęp do oczekiwanych miejsc pracy, odpowiednich dochodów, wysokiego poziomu życia, czyli *de facto* „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty”. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest z pewnością właściwym narzędziem, które ma wspomagać to zadanie. Skuteczna polityka rozwoju wpływa bowiem na wzrost poziomu życia oraz zaspokajanie potrzeb ogólnospołecznych.

Strategie rozwoju tworzone na poszczególnych szczeblach hierarchicznych: unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym różnią się stopniem szczegółowości i zawartością. **Cechą charakterystyczną strategii poziomu lokalnego jest bazowanie na endogenicznych czynnikach rozwoju** – unikatowych zasobach ludzkich i materialnych, charakterystycznych wyłącznie dla danej jednostki terytorialnej, stąd formułowane w niej cele i priorytety rozwoju są specyficzne i konkretne (Churski, Kołsut 2017; Kołsut i in. 2019). Warto podkreślić, że w odróżnieniu od obowiązkowej strategii rozwoju województwa – strategia rozwoju gminy jest dokumentem fakultatywnym. Jej tworzenie jest wyrazem aktywności i determinacji władz lokalnych, poszukujących najracjonalniejszych z punktu widzenia rozwoju jednostki i jakości życia mieszkańców, celów na najbliższe lata. Dokument ten stanowi źródło pomocy dla lokalnych władz przy podejmowaniu niektórych decyzji, co jest istotne szczególnie w sytuacji ograniczonych środków finansowych będących do dyspozycji gmin. Wska-

zuje on przede wszystkim sposoby poprawy warunków życia mieszkańców oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Ma jednak na celu również m.in. wyzwalanie lokalnych inicjatyw oraz rozwój postaw przedsiębiorczości i zaradności wśród mieszkańców oraz działających w gminie organizacji i stowarzyszeń; promocję – eksponowanie atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów, turystów czy nowych mieszkańców, a także stworzenie podstaw do ubiegania się o różnorodne środki zewnętrzne – m.in. fundusze Unii Europejskiej (por. Parysek 1997, Klasik 2001, Stępień, Potoczek 2008).

2 Wnioski z diagnozy strategicznej

Diagnozowanie jest kluczowym etapem w dokonaniu kompleksowej oceny gminnych zasobów rozwojowych, które docelowo prowadzą do wypracowania wizji, celów i kierunków działań na przyszłość. Jest także na ogół wstępnym etapem do wypracowania rozwiązań strategicznych. Diagnozowanie obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego (w różnego rodzaju kontekstach – w tym na potrzeby strategii rozwoju gminy) polega na „opisie stanu w intencji jego zmiany” (Dutkowski 2004: 15). **Celem diagnozy jest więc opisanie problemów i potencjałów rozwojowych w celu takiej ich zmiany, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych.** Diagnoza nie jest więc dokonywana z ciekawości poznawczej lub w celu weryfikacji teorii naukowych (Dutkowski 2004: 16) – ma ona charakter wyłącznie praktyczny i poszukuje odpowiedzi na pytania: „jak jest?”, „jak będzie?” oraz „co lub kto korzysta lub traci w wyniku danego stanu rzeczy?” (Pszczółowski 1978; za: Dutkowski 2004). Jak twierdzi Parysek (1997: 120), „w zasadzie każdy z czynników rozwoju znajduje się w sytuacji typowych zasobów. Czynniki takie należy zatem zauważyć, poznać, ocenić jego wartość użytkową, pozyskać oraz odpowiednio wykorzystać.” Istotą diagnozy jest właśnie zauważenie, poznanie i ocena wartości użytkowych poszczególnych czynników rozwoju obszaru – zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Zakres prac nad wnioskami z diagnozy powinien odpowiadać zadaniom, które są lub mogą stać się przedmiotem zainteresowania gminy Rakoniewice. Zbiór zagadnień, które zostaną uwzględnione w opracowaniu wniosków z diagnozy wymieniono w tabeli 2.1. Zagadnienia te są także konceptualizowane w literaturze naukowej w formie czynników rozwoju gospodarczego, czyli okoliczności, które wpływają na korzystne zmiany gospodarcze w skali lokalnej. Istnieje szereg stosowanych klasyfikacji czynników lokalnego rozwoju gospodarczego (Parysek 1997; Wong 1998, 2006; Leigh, Blakely 2017). Najpełniej opisała je w swoim przeglądowym artykule Cecilia Wong (1998), która wyróżniła, w oparciu o studia literaturowe (analiza 30 publikacji dotyczących lokalnego rozwoju gospodarczego), 11 czynników, z czego 7 określiła mianem „tradycyjnych czynników rozwoju” a 4 na-zwała „czynnikami niematerialnymi”. Wśród **czynników tradycyjnych** znalazły się: położenie geograficzne, środowisko przyrodnicze, infrastruktura, zasoby ludzkie, finanse i kapitał, wiedza i technologia, struktura gospodarki. Są to zdaniem Wong (1998) czynniki obecne w ekonomicznej literaturze naukowej w zasadzie od początków XIX w. i prac Davida Ricardo, z kolei w literaturze geograficznej – od momentu pojawienia się kluczowej dla teorii lokalizacji pracy Alfreda Webera. Z kolei grupę **czynników niematerialnych**, które stały się przedmiotem badań naukowych z zakresu lokalnego rozwoju gospodarczego stosunkowo niedawno (zob. m.in. Bosman, De Smidt 1993) tworzą: jakość życia, instytucje, kultura przedsiębiorczości, tożsamość lokalna i wizerunek. Niektóre z wyróżnionych przez Wong (1998) czynniki mają charakter uniwersalny (np. położenie, środowisko przyrodnicze, zasoby ludzkie). Inne z kolei są przypisane przede wszystkim do pewnej grupy obszarów, głównie miejskich (np. wiedza i technologia). Jeszcze inne determinują specyfikę danego terytorium i stanowią o jego unikalności. Generalnie tworzą one całościowy i pełny obraz lokalnych zasobów, które przyczyniają się do lokalnego rozwoju gospodarczego i wraz z *genius loci* miejsca warunkują konkurencyjność danego terytorium tworząc jego potencjał rozwojowy. Konkurencyjność ta kształtowana jest zarówno przez przewagi komparatywne (relatywne koszty czynników produkcji), jak również przez przewagi absolutne (posiadanie unikalnych aktywów). Układ wymienionych czynników rozwoju zestawiony z kontekstem instytucjonalnym, w którym funkcjonują polskie gminy będzie przedmiotem analiz w ramach diagnozy stanu.

W diagnozie zostanie wykorzystana **metoda analizy porównawczej**. Pozwala ona zestawić analizowany obszar z innymi, konkurencyjnymi lub podobnymi jednostkami terytorialnymi, by uzyskać bardziej trafną diagnozę obszaru (Luque-Martínez, Muñoz-Leiva 2005; Kitchin i in. 2015).

2.1 Sytuacja społeczna

Analiza zmian liczby ludności w ujęciu długookresowym stanowi jeden z kluczowych elementów diagnozy strategicznej, ponieważ pozwala zidentyfikować kierunki przemian demograficznych oraz ocenić trwałość potencjału rozwojowego gminy. Trendy ludnościowe są szczególnie ważne w kontekście planowania usług publicznych, infrastruktury, rynku pracy oraz lokalnego popytu konsumpcyjnego i mieszkaniowego. W warunkach polskich obserwuje się w ostatnich dwóch dekadach narastający proces depopulacji części obszarów wiejskich i małomiasteczkowych, który w przyszłości może przybrać na sile w wyniku starzenia się populacji i spadku dzietności. Na tle gmin porównawczych **gmina Rakoniewice wyróżnia się pozytywnie pod względem dynamiki zmian liczby ludności. W okresie od 2010 do 2024 roku liczba mieszkańców tej gminy wzrosła z 12 853 do 13 254, co oznacza wzrost o 3,1%** (a w okresie 2015-2024 o ok. 0,5% - Tabela 2.1). Jest to najwyższy wskaźnik wśród analizowanych jednostek. Wzrost, choć umiarkowany, kontrastuje z trendem spadkowym widocznym w większości pozostałych gmin. Gmina Czempin również odnotowała niewielki wzrost liczby mieszkańców – o 0,6%, natomiast w gminie Pniewy liczba ludności w tym czasie zmniejszyła się o 0,9%, w gminie Opalenica o 1,2%, a w gminie Miłosław aż o 6,1%. W szczególnie trudnej sytuacji demograficznej znajduje się gmina Lwówek, w której między 2010 a 2024 rokiem liczba ludności spadła o 7,5%. Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego do roku 2050 wskazują, że także w gminie Rakoniewice należy spodziewać się stopniowego spadku liczby mieszkańców, jednak w tempie wolniejszym niż w większości jednostek porównawczych. **Według danych GUS populacja gminy Rakoniewice w 2030 roku wyniesie 13 176 osób, w 2040 roku – 12 632, a w 2050 roku – 12 014. Skumulowany spadek liczby ludności w okresie 2023–2050 wyniesie około 9,1%.** Dla porównania, prognozowana utrata ludności w gminie Miłosław to ponad 19,6%, w gminie Lwówek – aż 22%, a w gminie Czempin – 5,8%. Relatywnie korzystnie wypada gmina Pniewy, w której przewiduje się tylko nieznaczny spadek populacji, wynikający prawdopodobnie z korzystnego położenia względem Poznania i rozwoju funkcji mieszkaniowo-usługowych. Na tle całego zestawienia gmina Rakoniewice jawi się jako jednostka o względnie stabilnej sytuacji demograficznej, zarówno w ujęciu retrospektywnym, jak i prognozowanym. Utrzymująca się liczba mieszkańców wskazuje na potencjał związany z atrakcyjnością osiedleńczą, co może wynikać z dobrej jakości przestrzeni, dostępności usług publicznych oraz lokalnej równowagi między funkcjami wiejskimi i miejskimi. Jednocześnie prognozowany spadek po 2030 roku wymaga działań strategicznych ukierunkowanych na zwiększenie atrakcyjności migracyjnej i zatrzymanie młodych mieszkańców – zarówno przez rozwój rynku pracy, jak i ofertę mieszkaniową oraz społeczną.

Dla lepszego zobrazowania trendów demograficznych w gminie Rakoniewice i jednostkach porównawczych, uwzględniono zmienność danych rocznych i obliczono średnie wartości urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego w ujęciu pięcioletnim (2019–2023) i trzyletnim (2021–2023). Takie podejście umożliwia bardziej trafne wnioskowanie w przypadku niewielkich populacji, w których coroczne fluktuacje mogą mieć charakter przypadkowy i nieodzwierciedlający trwałych tendencji. W gminie Rakoniewice średnia liczba urodzeń w ciągu ostatnich pięciu lat wyniosła 157,8 rocznie, natomiast liczba zgonów 140,0, co daje dodatni średni przyrost naturalny na poziomie +17,8 osób rocznie. Również w ujęciu trzyletnim wskaźniki pozostają korzystne: urodzeń było przeciętnie 146,7, a zgonów 140,7, co przekłada się na przyrost naturalny +6,0. **Gmina Rakoniewice jest jedyną w analizowanym zestawieniu, która osiągnęła dodatni bilans naturalny zarówno w perspektywie pięcioletniej, jak i trzyletniej.** Wszystkie pozostałe gminy porównawcze odnotowały w obu ujęciach demograficzny regres. W gminie Opalenica pięcioletnia średnia przyrostu naturalnego wyniosła –3,0, a trzyletnia –15,3, co oznacza coraz większą przewagę liczby zgonów nad urodzeniami. Gmina Czempin osiągnęła średni

przyrost naturalny równy –23,4 (5 lat) i –38,7 (3 lata), a gmina Pniewy – odpowiednio –24,8 i –35,3. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się gmina Lwówek, która w ostatnich trzech latach notowała średnio o 36 więcej zgonów niż urodzeń rocznie, co potwierdza postępującą depopulację biologiczną.

Tabela 2.1. Zmiany liczby ludności w okresie 2015-2024

Lp	Nazwa jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Rakoniewice	13 191	13 115	13 150	13 268	13 178	13 243	13 197	13 244	13 254	13 254	+0,5%
2	Czempiń	11 483	11 491	11 476	11 505	11 513	11 421	11 441	11 417	11 435	11 442	-0,4%
3	Pniewy	12 567	12 558	12 562	12 620	12 708	12 555	12 508	12 449	12 375	12 302	-1,5%
4	Opalenica	16 303	16 391	16 423	16 395	16 397	16 092	16 067	16 028	15 987	15 845	-1,9%
5	Miłosław	10 372	10 370	10 316	10 286	10 202	10 050	9 978	9 903	9 837	9 760	-5,2%
6	Lwówek	9 345	9 269	9 165	9 150	9 089	8 833	8 833	8 768	8 722	8 646	-6,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla pogłębienia analizy zmian liczby ludności w gminie Rakoniewice, istotne jest uwzględnienie drugiego obok przyrostu naturalnego komponentu demograficznego – migracji. Dane dotyczące liczby zameldowań i wymeldowań pozwalają oszacować saldo migracji i ocenić, czy dana gmina przyciąga nowych mieszkańców, czy raczej traci ludność na rzecz innych obszarów. Ponieważ roczne przepływy są zmienne i wrażliwe na czynniki losowe, w analizie przyjęto trzyletnią i pięcioletnią średnią jako bardziej stabilne i porównywalne w czasie. W latach 2019–2023 gmina Rakoniewice notowała średnio 138 zameldowań rocznie oraz 150 wymeldowań, co oznacza ujemne pięcioletnie saldo migracji na poziomie –11,6 osoby rocznie. **Jednak w ujęciu trzyletnim (2021–2023) sytuacja ulega poprawie: liczba zameldowań wzrosła, a liczba wymeldowań spadła, co przyniosło dodatnie saldo na poziomie +5,7. Wskazuje to na możliwe zatrzymanie wcześniejszego trendu odpływu mieszkańców i potencjalne przejście w kierunku stabilizacji lub nawet lekkiego napływu.** Dla porównania, najlepsze saldo migracji w całym zestawieniu osiągnęła gmina Czemiń, notując średnio +23,6 osoby rocznie (w ujęciu 5-letnim) i +35,3 (3-letnim). Z kolei gminy Opalenica, Pniewy i Lwówek systematycznie notują odpływ mieszkańców – w gminie Lwówek średnie saldo migracji w ostatnich trzech latach wyniosło aż –24,7 osoby rocznie. Interesujące wnioski przynosi zestawienie tych wyników z odległością od ośrodka metropolitalnego, jakim jest Poznań. Wydawałoby się, że bliskość dużego miasta powinna sprzyjać dodatnim saldom migracyjnym – i w przypadku gminy Czemiń (ok. 30 km od Poznania) ta zależność rzeczywiście się potwierdza. Jednak analiza pozostałych gmin pokazuje, że korelacja między odległością a saldem migracyjnym nie ma charakteru liniowego ani jednoznacznie proporcjonalnego. Gminy Opalenica i Pniewy, choć położone bliżej Poznania niż Rakoniewice (odpowiednio ok. 40 i 50 km), notują saldo wyraźnie bardziej negatywne. Tymczasem gmina Rakoniewice, oddalona od Poznania o ok. 55 km, zdołała w ostatnich trzech latach osiągnąć niewielki dodatni bilans. Zjawisko to potwierdza tezę, że położenie względem metropolii nie jest jedynym czynnikiem wpływającym na bilans migracyjny. Równie ważne są czynniki lokalne: dostępność komunikacyjna (np. kolej), rynek pracy, oferta mieszkaniowa, jakość przestrzeni publicznej i usług oraz subiektywnie postrzegana jakość

życia. W przypadku gminy Rakoniewice można przypuszczać, że poprawiające się saldo migracji wynika zarówno z poprawy dostępności transportowej (bliskość Grodziska Wlkp. i Wolsztyna, powiązania kolejowe), jak i relatywnie dobrej jakości przestrzeni oraz stabilnej pozycji lokalnego rynku pracy i usług.

Tabela 2.2. Zmiany struktury wieku ludności (2015 i 2024)

Gmina	Udział osób w wieku:							
	przedprodukcyjnym (0-17)		produkcyjnym mobilnym (18-44)		produkcyjnym niemobilnym (45-60/65)		poprodukcyjnym (60/65+)	
	2015	2024	2015	2024	2015	2024	2015	2024
Rakoniewice	22,8%	22,4%	41,7%	37,3%	21,6%	22,0%	14,0%	18,3%
Opalenica	20,6%	20,2%	40,5%	35,2%	22,0%	22,8%	16,9%	21,8%
Pniewy	20,7%	20,7%	41,4%	35,4%	22,0%	23,0%	15,9%	21,0%
Czempiń	19,0%	20,1%	40,3%	35,0%	23,7%	23,0%	17,0%	21,9%
Miłosław	19,4%	19,1%	40,3%	35,0%	23,0%	23,2%	17,3%	22,6%
Lwówek	21,8%	19,6%	40,4%	35,7%	21,4%	23,7%	16,4%	21,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura wieku ludności w 2024 roku w gminie Rakoniewice wskazuje na stosunkowo korzystną sytuację demograficzną (Tabela 2.2). Spośród 13 254 mieszkańców największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (18–59 lat dla kobiet i 18–64 dla mężczyzn), które łącznie stanowiły 59,3% populacji – z czego 37,3% to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata), a 22,0% – niemobilnym (45–59/64 lata). Dzieci i młodzież (0–17 lat) stanowiły 22,4% ludności, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym (60+/65+ lat) – 18,3%. Na tle gmin porównawczych Rakoniewice wyróżniają się relatywnie młodą strukturą – zarówno pod względem wyższego niż średnia udziału najmłodszych mieszkańców, jak i najniższym udziałem osób starszych. W gminie Miłosław seniorzy stanowili w 2024 roku 22,6% ogółu ludności, w gminie Czempin 21,9%, w gminie Opalenica 21,8%, a w gminie Pniewy 20,6%. Taki rozkład struktury wieku sugeruje, że **gmina Rakoniewice – mimo ogólnokrajowych trendów – wciąż korzysta z „demograficznego okna możliwości”**. Tymczasem prognozy GUS wskazują, że obecna struktura będzie w najbliższych dekadach ulegać istotnym przemianom. Według wariantu średniego, populacja gminy Rakoniewice zmniejszy się z obecnych 13,2 tys. do 12,0 tys. w roku 2050. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ma spaść z 3010 do ok. 1987, co oznacza spadek o ponad 34% – i tym samym zmniejszenie udziału tej grupy z 22,7% do około 16,5%. Jeszcze większe wyzwanie stanowić będzie wzrost populacji osób starszych – liczba osób w wieku 60+/65+ ma wzrosnąć z obecnych 2364 do około 3171, co przekłada się na wzrost udziału do niemal 26,5%. To oznacza, że struktura demograficzna gminy stanie się bardziej „starsza” – a udział osób w wieku produkcyjnym spadnie poniżej 57%, przy zmniejszającej się liczbie ludności ogółem. Tego rodzaju zmiany demograficzne są charakterystyczne nie tylko dla gminy Rakoniewice, ale również dla wszystkich gmin porównawczych – choć ich tempo oraz punkt wyjścia są zróżnicowane. Przykładowo, w gminie Lwówek, która już obecnie ma niższą liczbę dzieci i wyższy odsetek seniorów, prognozowany spadek ludności do 2050 roku wynosi aż 22%, co świadczy o głębokim i szybkim procesie depopulacji. Gmina Rakoniewice – mimo że również znajduje się na trajektorii spadkowej – ma szansę na relatywnie wolniejsze tempo starzenia się społeczeństwa i mniejsze tempo wyludniania.

System wychowania przedszkolnego w gminie Rakoniewice opiera się niemal wyłącznie na placówkach publicznych prowadzonych przez gminę (Tabela 2.3). Działają tu sześć przedszkoli samorządowych: największe w Rakoniewicach (294 dzieci), a także placówki w Jabłonce (97 dzieci), Rostarzewie (119 dzieci), Ruchocicach (42 dzieci), Łąkiem (48 dzieci) i Elżbiecinach (16 dzieci). Większość z nich funkcjonuje jako element zespołów przedszkolno-szkolnych, co sprzyja organizacyjnemu powiązaniu wychowania przedszkolnego z edukacją wczesnoszkolną, ułatwiając dzieciom płynne przejście do klas I–III. Jedynie przedszkole w Rakoniewicach działa jako jednostka samodzielna, co przy tak dużej liczbie dzieci (ponad 45% wszystkich przedszkolaków w gminie) pozwala na efektywne zarządzanie wyspecjalizowaną placówką. Warto zwrócić uwagę, że w gminie działa tylko jedno przedszkole niepubliczne – niewielka placówka w Elżbiecinach prowadzona przez fundację (16 dzieci). Jego znaczenie dla systemu jako całości jest marginalne, ale obecność takiego podmiotu może pełnić rolę uzupełniającą lub specjalistyczną – np. w zakresie alternatywnych metod edukacyjnych. Generalnie jednak gmina Rakoniewice ponosi pełną odpowiedzialność za organizację opieki przedszkolnej, zarówno kadrowo, jak i finansowo, co wiąże się z istotnym obciążeniem dla budżetu JST, ale równocześnie zapewnia wysoką kontrolę nad jakością i dostępnością usług. **Na tle gmin porównawczych system w Rakoniewicach jawi się jako klasyczny model oparty na dominacji sektora publicznego, jednak jego struktura jest nieco mniej rozproszona** niż np. w gminie Lwówek. Tam funkcjonuje aż sześć przedszkoli publicznych zlokalizowanych w małych miejscowościach i wsiach, co pozwala na geograficzne pokrycie terenu, ale oznacza też wysoki koszt jednostkowy prowadzenia placówek przy relatywnie niskiej liczbie dzieci. W Lwówku również nie działa żadne przedszkole niepubliczne. Z kolei w gminie Miłosław system ma charakter mieszany – dwa duże przedszkola publiczne obsługują większość dzieci, ale istotny udział mają także niepubliczne placówki (łącznie ponad 140 dzieci), co pozwala gminie częściowo odciążyć budżet, a rodzicom oferuje większy wybór. Podobną strukturę hybrydową można zaobserwować w gminie Opalenica – przy dwóch dużych przedszkolach publicznych działają dwa przedszkola niepubliczne. W Czempiniu proporcja ta jest jeszcze bardziej przechylona w stronę publicznego sektora, ale niewielki udział placówek prywatnych również występuje. Wyraźnie inna jest sytuacja w gminie Pniewy, gdzie – obok dużego przedszkola samorządowego – funkcjonuje również przedszkole prowadzone przez organizację wyznaniową, które obsługuje blisko 100 dzieci. To pokazuje, że niepubliczne przedszkola mogą mieć istotne znaczenie nie tylko jako uzupełnienie oferty, ale też jako element strukturalnie istotny w lokalnym systemie edukacyjnym. Uzupełnieniem systemu opieki nad najmłodszymi mieszkańcami jest klub dziecięcy „Pod Skrzydłami” w Rakoniewicach, oferujący 24 miejsca opieki dla dzieci do lat 3; miejsca te zostały utworzone i objęte dofinansowaniem w ramach programu FERS. Obecność takiej placówki wzmacnia lokalny ekosystem usług rodzinnych, ułatwia młodym rodzicom łączenie pracy z opieką i podnosi atrakcyjność osiedleńczą gminy. W realiach gminy o rozproszonej strukturze osadniczej uruchomienie i utrzymanie klubu dziecięcego to istotne osiągnięcie – zwiększa elastyczność systemu opieki i pomaga stabilizować popyt na miejsca przedszkolne w kolejnych latach.

Tabela 2.3. Przedszkola funkcjonujące w gminie Rakoniewice i gminach porównawczych

Lp	Nazwa	Gmina	Publiczność (status)	Miejsce w strukturze	Liczba uczniów
1	Przedszkole Różany Ogród w Rakoniewicach	Rakoniewice	publiczna	samodzielna	294
2	Przedszkole w Rostarzewie	Rakoniewice	publiczna	w strukturze z inną placówką	119
3	Przedszkole w Jabłonce	Rakoniewice	publiczna	w strukturze z inną placówką	97
4	Przedszkole w Łąkiem	Rakoniewice	publiczna	w strukturze z inną placówką	48
5	Przedszkole w Ruchocicach	Rakoniewice	publiczna	w strukturze z inną placówką	42

Lp	Nazwa	Gmina	Publiczność (status)	Miejsce w strukturze	Liczba uczniów
6	Leśna Baza Elżbieciny	Rakoniewice	niepubliczna	samodzielna	16
1	Przedszkole Samorządowe w Czempiniu	Czempień	publiczna	samodzielna	293
2	Przedszkole "Da Vinci" w Głuchowie	Czempień	publiczna	samodzielna	75
3	Niepubliczne Przedszkole "Karuzela" Magdalena Kornosz	Czempień	niepubliczna	samodzielna	47
1	Przedszkole w Lwówku	Lwówek	publiczna	samodzielna	140
2	Przedszkole w Zębowie	Lwówek	publiczna	w strukturze z inną placówką	59
3	Przedszkole w Posadowie	Lwówek	publiczna	w strukturze z inną placówką	39
4	Przedszkole w Brodach	Lwówek	publiczna	w strukturze z inną placówką	38
5	Przedszkole "Krystynka" w Chmielinku	Lwówek	publiczna	w strukturze z inną placówką	33
6	Przedszkole w Pakosławiu	Lwówek	publiczna	w strukturze z inną placówką	32
1	Przedszkole Koszałek Opalek w Miłosławiu	Miłosław	publiczna	w strukturze z inną placówką	133
2	Przedszkole Bajkowy Świat w Orzechowie	Miłosław	publiczna	samodzielna	81
3	Przedszkole Publiczne "Bonifacy"	Miłosław	publiczna	samodzielna	76
4	Niepubliczne Przedszkole "Smerfy"	Miłosław	niepubliczna	samodzielna	69
1	Przedszkole Nr 1 w Opalenicy	Opalenica	publiczna	samodzielna	161
2	Przedszkole Nr 2 w Opalenicy	Opalenica	publiczna	samodzielna	122
3	Przedszkole w Wojnowicach	Opalenica	publiczna	w strukturze z inną placówką	66
4	Niepubliczne Przedszkole "Dziecięce ABC" Centrum Edukacji i Zabawy w Opalenicy	Opalenica	niepubliczna	samodzielna	20
5	Prywatne Przedszkole Akademia Maluchów	Opalenica	niepubliczna	samodzielna	19
1	Przedszkole Miś w Pniewach	Pniewy	publiczna	samodzielna	298
2	Przedszkole Sióstr Urszulanek SJK	Pniewy	niepubliczna	samodzielna	97

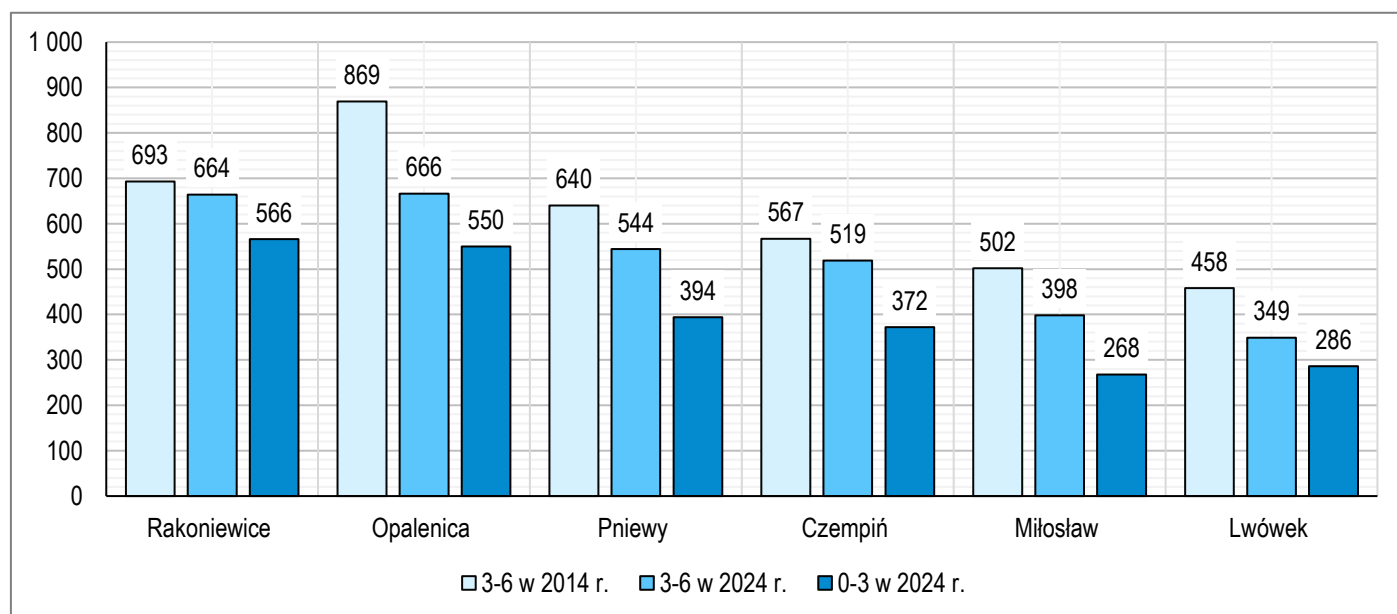
Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Placówek Oświatowych.

Dostępność przestrzenna przedszkoli na terenie gminy Rakoniewice (Rycina 2.3 i Rycina 2.4) została przeanalizowana z uwzględnieniem dwóch perspektyw czasowo-komunikacyjnych: pięciominutowego dojazdu samochodem oraz piętnastominutowego dojazdu pieszo. Z analizy dostępności samochodowej wynika, że przestrzenny zasięg pięciominutowego dojazdu do przedszkola obejmuje zdecydowaną większość obszaru gminy. **Zwarta sieć drogowa oraz stosunkowo równomierne rozmieszczenie przedszkoli – zwłaszcza w takich miejscowościach jak Rakoniewice, Rostarzewo, Ruchocice, Jabłonna czy Gnin – zapewniają wysoką dostępność dla rodzin posiadających własny środek transportu.** Szczególnie dobrze skomunikowane są centralne i południowe części gminy, gdzie występuje duże zagęszczenie miejscowości i skrzyżowań drogowych. Należy jednak zwrócić uwagę, że **pewne fragmenty gminy – przede wszystkim obszary peryferyjne, jak zachodnia część wokół Kuźnicy Zbąskiej, czy południowy kraniec z Terespołem – pozostają poza pięciominutowym zasięgiem,** choć i tam czas dojazdu nie powinien znacząco przekraczać 10 minut. **W przypadku dostępności pieszej (rozpatrywanej w horyzoncie 15 minut dojazdu), zasięgi są znacznie**

mniejsze i obejmują wyłącznie centralne partie miejscowości, w których zlokalizowane są przedszkola. Widoczna jest w tym przypadku wyraźna koncentracja dostępności w Rakoniewicach, Rostarzewie i Ruchocicach, gdzie zasięg 15-minutowy pokrywa gęstą zabudowę mieszkaniową. Poza tymi ośrodkami, lokalna dostępność piesza ogranicza się głównie do najbliższych zabudowań – w miejscowościach takich jak Jabłonna, Elżbieciny czy Adolfowo, dostępność piesza nie obejmuje znacznych obszarów sołectwa.

Analiza danych demograficznych dla gminy Rakoniewice wskazuje na **umiarkowany, lecz systematyczny spadek liczby dzieci w wieku przedszkolnym**, co ma bezpośrednie konsekwencje dla popytu na usługi przedszkolne i planowania utrzymania istniejącej infrastruktury. Liczba dzieci w wieku 3–6 lat zmniejszyła się w latach 2014–2024 z 693 do 664 (Rycina 2.1), co oznacza spadek o 4,2% – jest to relatywnie niewielka zmiana na tle gmin porównawczych, gdzie spadki sięgały nawet 20–24%. Znacznie bardziej niepokojąca jest jednak dynamika w młodszej grupie wiekowej: w 2024 r. w gminie mieszkało już tylko 566 dzieci w wieku 0–3 lata, co oznacza spadek o 14,8% względem grupy 3–6-latków z tego samego roku oraz 18,3% w porównaniu z rocznikami 3–6-latków sprzed dekady. Taki trend wskazuje, że w perspektywie kilku lat gmina może stanąć przed malejącym zapotrzebowaniem na miejsca w przedszkolach, co rodzi wyzwania związane z utrzymaniem dotychczasowej infrastruktury przedszkolnej w pełnym obciążeniu. Jednocześnie spadek liczby najmłodszych mieszkańców jest istotnym sygnałem w kontekście planowania finansowego – utrzymanie sieci przedszkoli przy kurczącej się liczbie dzieci może wymagać dostosowania oferty, np. poprzez rozwój opieki żłobkowej, zajęć specjalistycznych czy integracyjnych, które mogą zwiększyć atrakcyjność placówek i poprawić ich wykorzystanie. W perspektywie strategicznej gmina powinna uwzględnić te trendy demograficzne, planując politykę edukacyjną i społeczną, tak aby uniknąć nadmiernych kosztów związanych z utrzymaniem niewykorzystanej infrastruktury.

Rycina 2.1. Liczebność grupy dzieci w wieku przedszkolnym w latach 2014, 2024 i 2027 (prognoza w oparciu o liczebność roczników 0-3 w 2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Rakoniewice działa **pięć szkół podstawowych, do których uczęszcza łącznie 1285 uczniów** (dane za marzec 2025 r.; Tabela 2.4). Największą z nich jest szkoła w Rakoniewicach – z 594 uczniami stanowi ona główne

centrum edukacyjne gminy. Dwie kolejne placówki – w Jabłonie i Rostarzewie – liczą odpowiednio 253 i 243 uczniów i należą do średnich szkół, które z jednej strony umożliwiają efektywną organizację pracy dydaktycznej, z drugiej nadal zachowują lokalny charakter i silne powiązanie ze społecznością. Znacząco mniejsze są natomiast szkoły w Ruchociach (90 uczniów) i Łąkiem (105 uczniów), które funkcjonują na granicy optymalnej wielkości szkoły. Takie placówki wymagają szczególnej uwagi w kontekście zapewnienia wysokiej jakości oferty edukacyjnej oraz utrzymania efektywności finansowej, zwłaszcza w warunkach spadku liczby dzieci. **Na tle gmin porównawczych sieć szkolna w gminie Rakoniewice cechuje się umiarkowaną liczbą placówek oraz względnie zrównoważoną ich wielkością.** W gminie Opalenica działa aż osiem szkół podstawowych, z czego tylko jedna przekracza 1000 uczniów, a pozostałe mieszczą się głównie w przedziale 100–160 uczniów, z wyjątkiem jednej szkoły sportowej. Z kolei w gminie Lwówek utrzymywane są aż cztery małe szkoły (poniżej 100 uczniów), co wiąże się z dużo większym wyzwaniem organizacyjnym i finansowym. Czempin i Miłosław utrzymują mniejszą liczbę szkół o zróżnicowanej wielkości – od niewielkich placówek filialnych po szkoły średniej wielkości. Dodatkowej informacji o kondycji systemu oświaty w gminie Rakoniewice dostarczają wyniki egzaminu ósmoklasisty, które – przy wszystkich zastrzeżeniach co do ich interpretacji – mogą służyć jako jeden z elementów oceny jakości nauczania. Największa szkoła w Rakoniewicach osiąga średnie wyniki z języka polskiego na poziomie 60%, z matematyki – 41%, a z języka angielskiego – 62%, co sytuuje ją w przedziale przeciętnym. Wyższe rezultaty notuje niewielka szkoła w Ruchociach (70% z języka polskiego, 64% z matematyki, 58% z języka angielskiego), co może być efektem indywidualnego podejścia do ucznia (mniejsze oddziały) i zaangażowania kadry, ale też wynikać z cech konkretnego rocznika. Szkoła w Łąkiem również wypada korzystnie, zwłaszcza na tle porównywalnych placówek w innych gminach. Niższe wyniki, szczególnie z matematyki, osiągają natomiast uczniowie szkół w Jabłonie i Rostarzewie (matematyka), co może skłaniać do refleksji nad potrzebą dodatkowego wsparcia w tym obszarze.

Dane demograficzne dotyczące dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (7–14 lat) w gminie Rakoniewice wskazują na relatywną stabilność liczebności tej grupy w ostatniej dekadzie. Liczba uczniów w tym wieku wzrosła nieznacznie – z 1317 w 2014 roku do 1332 w 2024 roku, co oznacza przyrost o 1% (Rycina 2.2). Na tle gmin porównawczych gmina Rakoniewice prezentuje się jako jednostka o ustabilizowanym popycie na edukację podstawową. **Nieco mniej optymistycznie przedstawiają się prognozy średnioterminowe – w 2024 roku liczba dzieci w wieku 0–6 lat wyniosła 1281, co oznacza, że nadchodzące roczniki będą prawdopodobnie mniej liczne niż obecne populacje uczniów szkół podstawowych (spadek o 4% względem grupy 7–14 lat z 2024 roku).** W porównaniu z rocznikami sprzed dekady (czyli osobami urodzonymi do 2014 roku), różnica ta wynosi już -3%, co może skutkować stopniowym obniżeniem obłożenia szkół podstawowych w kolejnych latach, choć skala tego spadku nie jest dramatyczna. **Trzeba także dodać, że spadek ten jest znacznie mniejszy niż w gminach porównawczych.** Wnioski płynące z danych są dwojakie: po pierwsze, w najbliższych latach gmina powinna być w stanie utrzymać istniejącą sieć szkół bez istotnych zmian organizacyjnych. Po drugie, w perspektywie po 2030 roku, wraz z przewidywanym spadkiem liczby uczniów, konieczne może być dokonanie przeglądu i dostosowania sieci szkół podstawowych, zwłaszcza w odniesieniu do najmniejszych placówek. Szczególnej uwagi wymaga szkoła w Ruchociach, której trudne położenie – blisko silnej szkoły w Rakoniewicach oraz granicy gminy – ogranicza możliwości stabilnego naboru uczniów. W odróżnieniu od szkoły w Łąkiem, której obwód obejmuje kilka miejscowości i która pozostaje jedynym ośrodkiem edukacyjnym w tej części gminy, szkoła w Ruchociach nie dysponuje porównywalnym zapleczem rekrutacyjnym. Z tego względu po 2030 roku jej funkcjonowanie powinno zostać szczególnie uważnie przeanalizowane w kontekście długofalowej optymalizacji sieci. Wspomniana stabilność demogra-

ficzna stanowi przewagę gminy Rakoniewice nad częścią jednostek o bardziej dynamicznie malejącej liczbie dzieci, jednak nadal wymaga strategicznego planowania, zwłaszcza w kontekście lokalizacji nowych osiedli, mobilności mieszkańców i dostępności usług edukacyjnych w mniejszych miejscowościach.

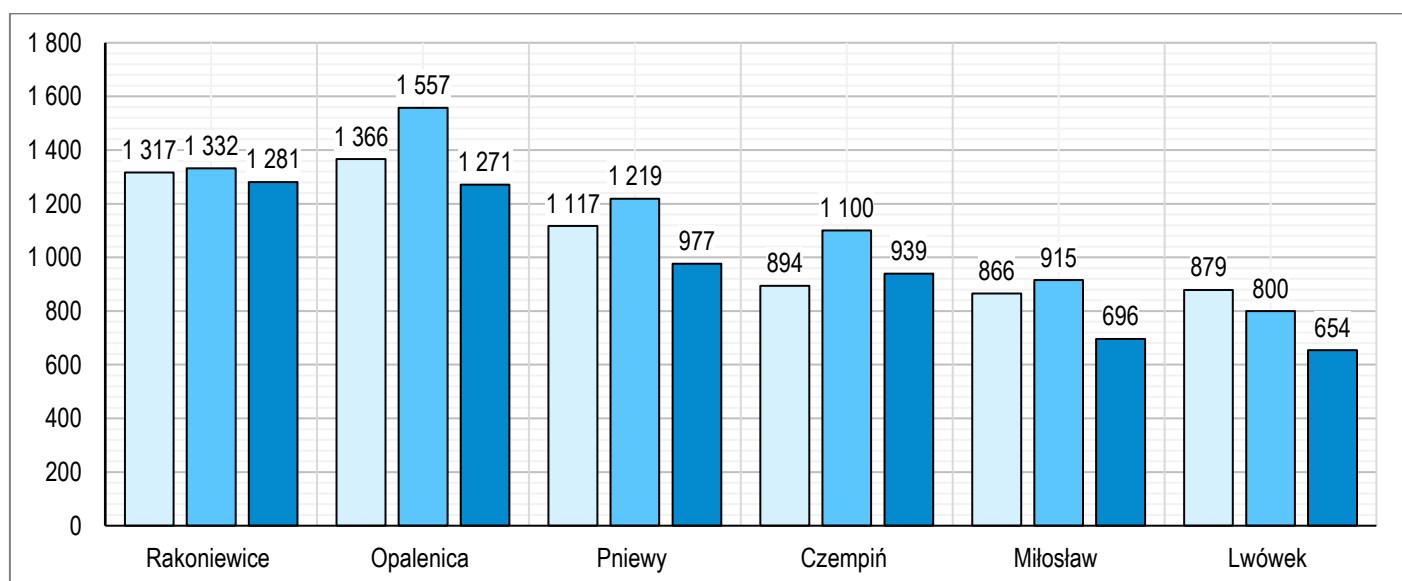
Tabela 2.4. Szkoły Podstawowe funkcjonujące w gminie Rakoniewice i gminach porównawczych

Lp	Nazwa	Gmina	Typ organu prowadzącego	Miejsce w strukturze	Liczba uczniów
1	SP im. Powstańców Wielkopolskich w Rakoniewicach	Rakoniewice	Gmina	samodzielna	594
2	SP im. Marcina Rożka w Jabłonie	Rakoniewice	Gmina	w strukturze z inną placówką	253
3	SP im. Krzysztofa Żegockiego w Rostarzewie	Rakoniewice	Gmina	w strukturze z inną placówką	243
4	SP im. Marii Konopnickiej w Łąkiem	Rakoniewice	Gmina	w strukturze z inną placówką	105
5	SP im. Adama Mickiewicza w Ruchocicach	Rakoniewice	Gmina	w strukturze z inną placówką	90
1	SP im. Bohaterów Westerplatte w Czempiniu	Czempień	Gmina	samodzielna	432
2	SP im. Bohaterów Westerplatte w Czempiniu Szkoła Filialna w Borowie	Czempień	Gmina	filia szkoły lub placówki	386
3	SP im. Heleny Gieburowskiej w Głuchowie	Czempień	Gmina	samodzielna	152
1	SP im. Emilii Sczanieckiej w Lwówku	Lwówek	Gmina	samodzielna	305
2	SP w Zębowie	Lwówek	Gmina	w strukturze z inną placówką	141
3	SP w Brodach	Lwówek	Gmina	w strukturze z inną placówką	96
4	SP im. Powstańców Wielkopolskich w Posadowie	Lwówek	Gmina	w strukturze z inną placówką	84
5	SP im. Bronisława Malinowskiego w Chmielinku	Lwówek	Gmina	w strukturze z inną placówką	65
6	SP w Pakosławiu	Lwówek	Gmina	w strukturze z inną placówką	55
1	SP im. Wiosny Ludów w Miłosławiu	Miłosław	Gmina	w strukturze z inną placówką	503
2	SP im. Jana Pawła II w Orzechowie	Miłosław	Gmina	samodzielna	215
3	SP im. Jana Bogumiła Sokołowskiego w Czeszewie	Miłosław	Gmina	samodzielna	186
1	SP Z Oddziałami Dwujęzycznymi im. A i Wł. Niegolewskich w Opalenicy	Opalenica	Gmina	samodzielna	1025
2	SP w Porażynie	Opalenica	Gmina	samodzielna	160
3	SP im. Bernarda Chrzanowskiego w Wojnowicach	Opalenica	Gmina	w strukturze z inną placówką	128
4	SP w Dakowach Mokrych	Opalenica	Gmina	samodzielna	121
5	SP w Kopankach	Opalenica	Stowarzyszenia	samodzielna	116
6	SP im. Andrzeja i Władysława Niegolewskich w Rudnikach	Opalenica	Gmina	samodzielna	114
7	SP im. Powstańców Ziemi Opalenickiej w Urbanowie	Opalenica	Stowarzyszenia	samodzielna	109
8	Szkoła Mistrzostwa Sportowego Remes w Opalenicy	Opalenica	Spółki Handlowe	samodzielna	95
1	SP im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach	Pniewy	Gmina	samodzielna	961
2	Publiczna SP im. Papieża Jana Pawła II w Kruszewie	Pniewy	Gmina	samodzielna	253
3	SP w Nojowie	Pniewy	Gmina	samodzielna	170

Lp	Nazwa	Gmina	Typ organu prowadzącego	Miejsce w strukturze	Liczba uczniów
4	SP w Chełmnie	Pniewy	Gmina	samodzielna	156
5	Publiczna SP im. Św. Maksymiliana Marii Kolbego w Karolewie	Pniewy	Gmina	samodzielna	151
6	Publiczna SP im. O. Kazimierza Wyszyńskiego w Jeziorze	Pniewy	Gmina	samodzielna	131
7	Publiczna SP im. Generała Franciszka Kamińskiego w Ciechlinie	Pniewy	Gmina	samodzielna	122
8	SP Specjalna w Jurkach	Pniewy	Powiat ziemski	w strukturze z inną placówką	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Placówek Oświatowych.

Rycina 2.2. Liczebność grupy dzieci w wieku szkolnym w latach 2014, 2024 i 2030 (prognoza w oparciu o liczebność roczników 0-6 w 2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Rakoniewice działają dwie główne instytucje kultury: Rakoniewicki Ośrodek Kultury oraz Bibliotek Publiczna. **Rakoniewicki Ośrodek Kultury (ROK) jest instytucją gminną, która pełni kluczową rolę w animacji życia kulturalnego mieszkańców gminy Rakoniewice.** Jego siedziba mieści się w centrum miasta, a sama placówka rozwija ofertę programową skierowaną do różnych grup wiekowych – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Ośrodek oferuje zajęcia stałe, wśród których znajdują się m.in. warsztaty taneczne (hip-hop, latino, zajęcia taneczne dla dorosłych), zajęcia muzyczne (nauka gry na gitarze, perkusji, keyboardzie), warsztaty kreatywne, zajęcia szachowe oraz liczne inicjatywy wakacyjne i feryjne skierowane do dzieci i młodzieży, w tym popularne warsztaty z robotyki LEGO, wyjazdy do lasu i aktywności plenerowe. ROK nie ogranicza się jednak wyłącznie do działań edukacyjnych – równie istotną częścią jego misji jest integracja społeczna i budowanie lokalnej tożsamości poprzez organizację wydarzeń kulturalnych. Do najbardziej rozpoznawalnych należą Dni Rakoniewic, Święto Rakoniewickiej Brzoskwini, Gminne Dożynki czy cykliczny Festyn RakoNIA. Wydarzenia te przyciągają nie tylko mieszkańców, lecz także lokalne organizacje – zwłaszcza koła gospodyń wiejskich, które są aktywnie wspierane przez ośrodek i włączane w różne konkursy i prezentacje. ROK współpracuje również z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami zewnętrznymi – przykładem może być udział w projektach realizowanych z dotacji programu NOWEFIO oraz współpraca z Wielkopolską Radą Koordynacyjną Związkiem Organizacji Pozarządowych. Drugą **instytucją kultury gminy Rakoniewice jest Gminna Biblioteka Publiczna**, która pełni rolę

ważnego ośrodka kultury, edukacji i integracji społecznej. Oprócz siedziby głównej w Rakoniewicach, biblioteka prowadzi także filie w Rostarzewie i Jabłonie, zapewniając dostęp do zasobów i wydarzeń kulturalnych mieszkańcom całej gminy, również w jej części wiejskiej. Dzięki temu systemowi oddziałów instytucja realnie przeciwdziała wykluczeniu komunikacyjnemu w dostępie do oferty kulturalnej i edukacyjnej. Biblioteka oferuje szeroki zakres działań dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W ramach prowadzonych inicjatyw odbywają się m.in. warsztaty tematyczne, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, konkursy, wystawy, a także spotkania cykliczne.

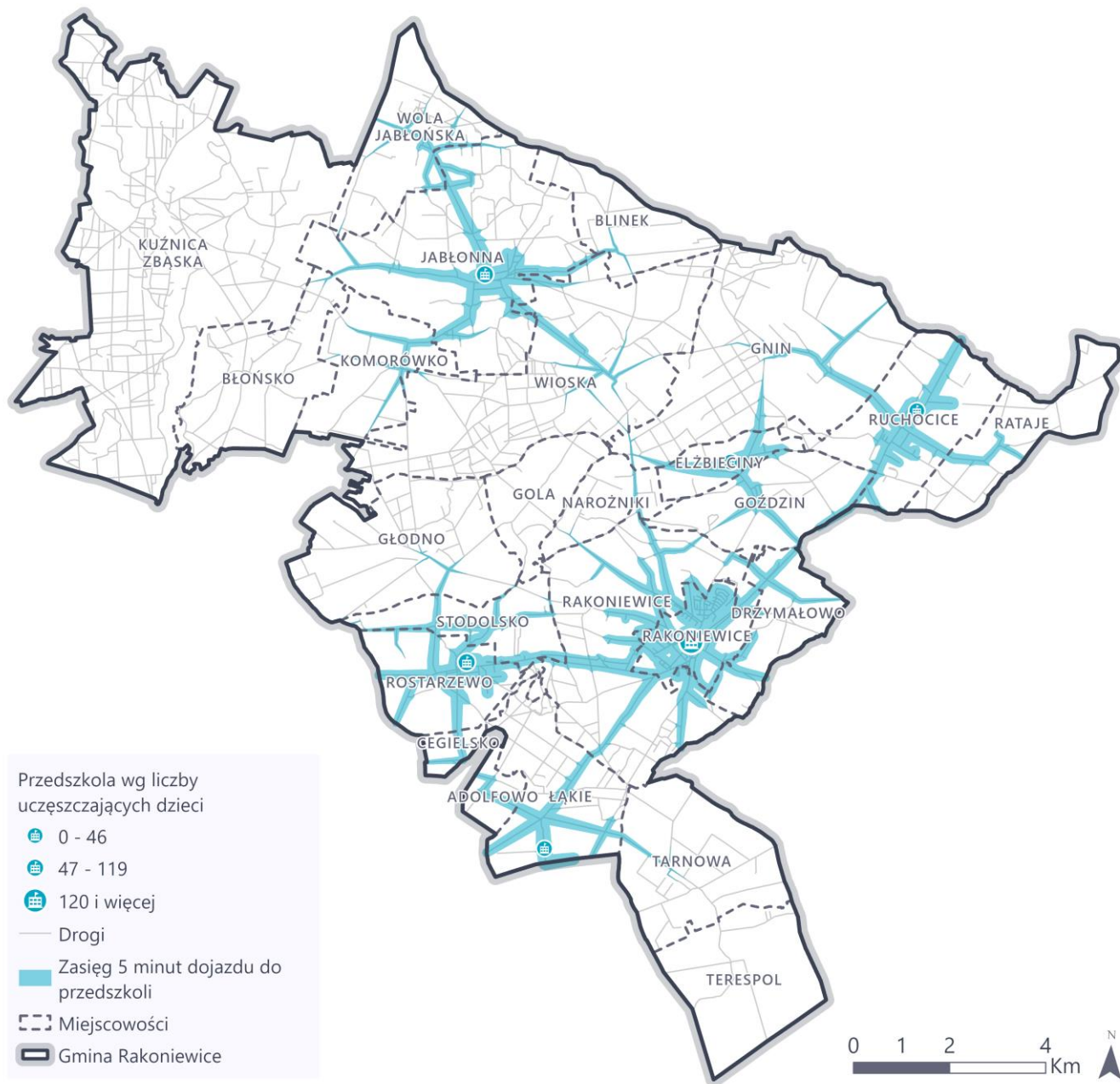
Rakoniewicki Ośrodek Sportu i Rekreacji (ROSiR) pełni kluczową rolę w organizacji i rozwoju życia sportowo-rekreacyjnego w gminie Rakoniewice. Jako jednostka budżetowa gminy, zarządza najważniejszymi lokalnymi obiektami sportowymi, w tym Halą Widowiskowo-Sportową przy ul. Nowotomyskiej, kompleksem boisk „Orlik” i stadionem miejskim, a także boiskiem wielofunkcyjnym przy ul. Rzemieślniczej i boiskami w Jabłonie oraz Rostarzewie. W gestii ROSiR-u znajdują się również place zabaw, siłownie plenerowe oraz inne tereny służące rekreacji i aktywności fizycznej mieszkańców. Oferta ośrodka obejmuje zarówno udostępnianie infrastruktury sportowej, jak i organizację wydarzeń o charakterze rekreacyjnym i sportowym – od lokalnych turniejów po większe imprezy o charakterze integracyjnym. ROSiR ściśle współpracuje ze szkołami, klubami sportowymi, organizacjami pozarządowymi oraz partnerami społecznymi, promując sport i rekreację jako istotny element stylu życia i budowania więzi lokalnych. Z punktu widzenia strategii rozwoju, ośrodek pełni ważną funkcję nie tylko jako operator infrastruktury, ale także jako animator aktywności społecznej i zdrowego stylu życia. Jego działania mogą być z powodzeniem włączane w realizację celów strategicznych związanych ze zdrowiem, edukacją, integracją mieszkańców czy promowaniem wizerunku gminy. Potencjał ROSiR-u może być również rozwijany poprzez pozyskiwanie zewnętrznych środków na modernizację infrastruktury, rozwój oferty programowej i budowanie partnerstw – również ponadlokalnych – w obszarze sportu i rekreacji.

Warto dodać, że **gmina Rakoniewice dysponuje przestrzenią zróżnicowaną infrastrukturą służącą integracji społecznej oraz wspieraniu lokalnego bezpieczeństwa**, która stanowi istotny zasób w kontekście realizacji celów strategii rozwoju. Kluczowym komponentem tego zasobu są sale wiejskie, remizy strażackie i budynki wielofunkcyjne wykorzystywane zarówno na potrzeby aktywności społecznej, jak i wydarzeń lokalnych, spotkań wiejskich czy inicjatyw o charakterze kulturalnym i edukacyjnym. Sale wiejskie zlokalizowane są w kilkunastu miejscowościach gminy – m.in. w Jabłonie, Łąkiem, Stodolsku, Głodnie, Woli Jabłońskiej, Ratajach, Gninie, Komorówku, Elżbiecinach, Błońsku, Narożnikach, Cegielsku czy Rostarzewie. Część z nich połączona jest funkcjonalnie z remizami OSP, jak np. w Gninie, Rucho-cicach, Wiosce, Kuźnicy Zbąskiej czy Goździnie. Obiekty te – będące często miejscem organizacji zebrań wiejskich, warsztatów, spotkań integracyjnych czy inicjatyw młodzieżowych i senioralnych – stanowią nie tylko zaplecze lokalnej aktywności, ale też potencjał do dalszego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i działań na rzecz włączenia społecznego. W wielu przypadkach są to nieruchomości o znaczącej wartości majątkowej i funkcjonalnej, jak choćby sala w Głodnie, która została niedawno zmodernizowana i posiada wartość budynkową przekraczającą 0,5 mln zł. Wyróżniają się także obiekty wielofunkcyjne – np. budynek byłej szkoły w Błońsku, który pełni funkcje opiekuńczo-wychowawcze oraz szereg budynków strażackich wykorzystywanych do celów edukacyjno-integracyjnych (np. w Jabłonie, Rakoniewicach czy Rostarzewie). Na szczególną uwagę zasługuje rozproszenie przestrzenne tej infrastruktury, które – w połączeniu z wysoką dostępnością samochodową w większości sołectw – sprzyja aktywizacji mieszkańców całej gminy, a nie tylko jej części centralnej. Tak szeroki zbiór zasobów społecznych i bezpieczeństwa tworzy solidną podstawę do realizacji polityki spójności lokalnej, rozwoju usług społecznych blisko mieszkańców oraz wzmocnienia roli sołectw jako lokalnych wspólnot. W dłuższej perspektywie, istotnym wyzwaniem i szansą będzie dalsze dostosowywanie tej infrastruktury do zmieniających

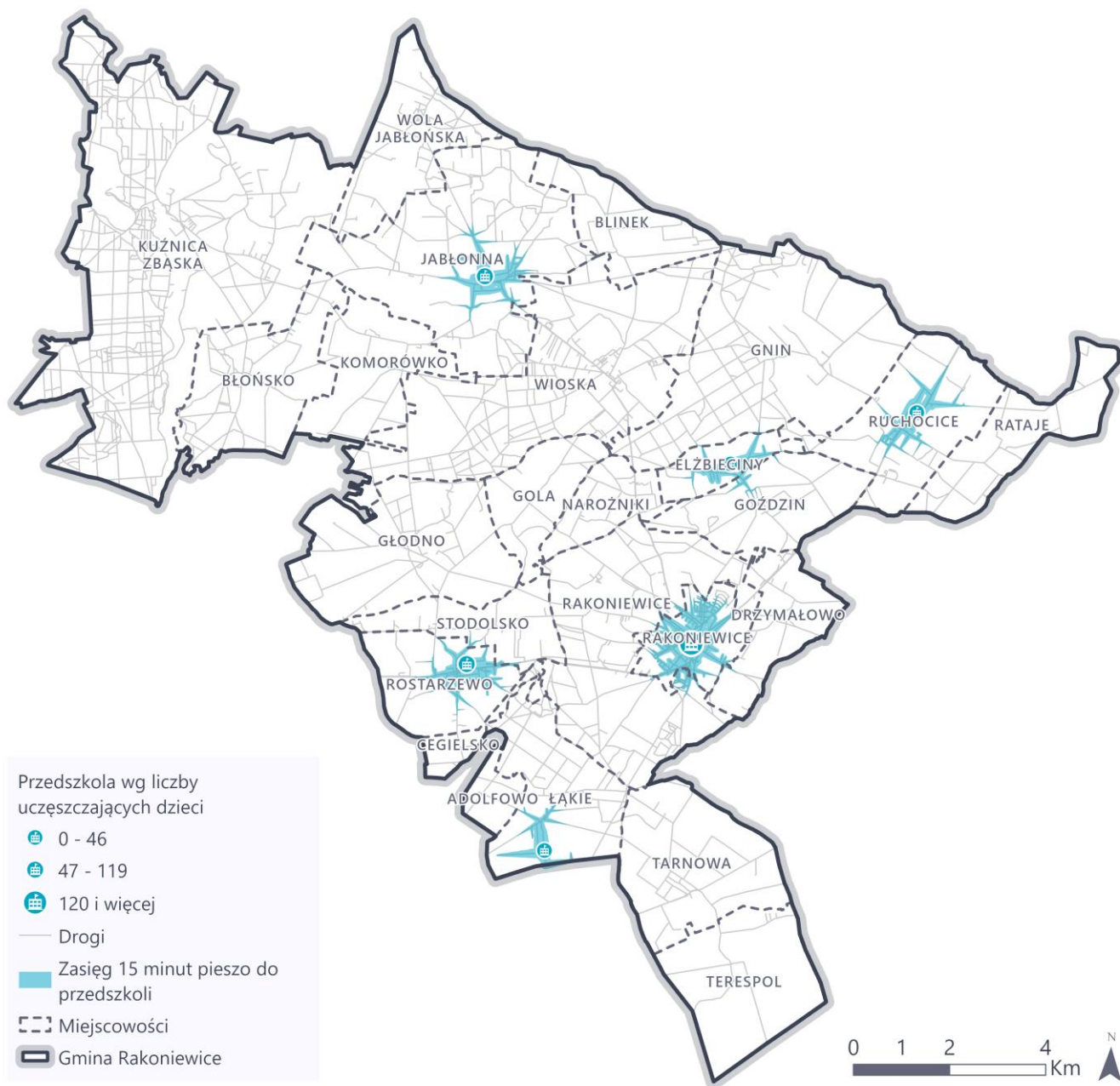

się potrzeb – zarówno w kontekście standardu technicznego, jak i funkcji społecznych. Działania modernizacyjne, rozwijanie oferty zajęć oraz integracja z usługami wsparcia społecznego i edukacyjnego (np. świetlicami środowiskowymi, klubami seniora czy miejscami aktywności lokalnej) mogą znacząco zwiększyć rolę tej sieci obiektów jako fundamentu lokalnej wspólnotowości.

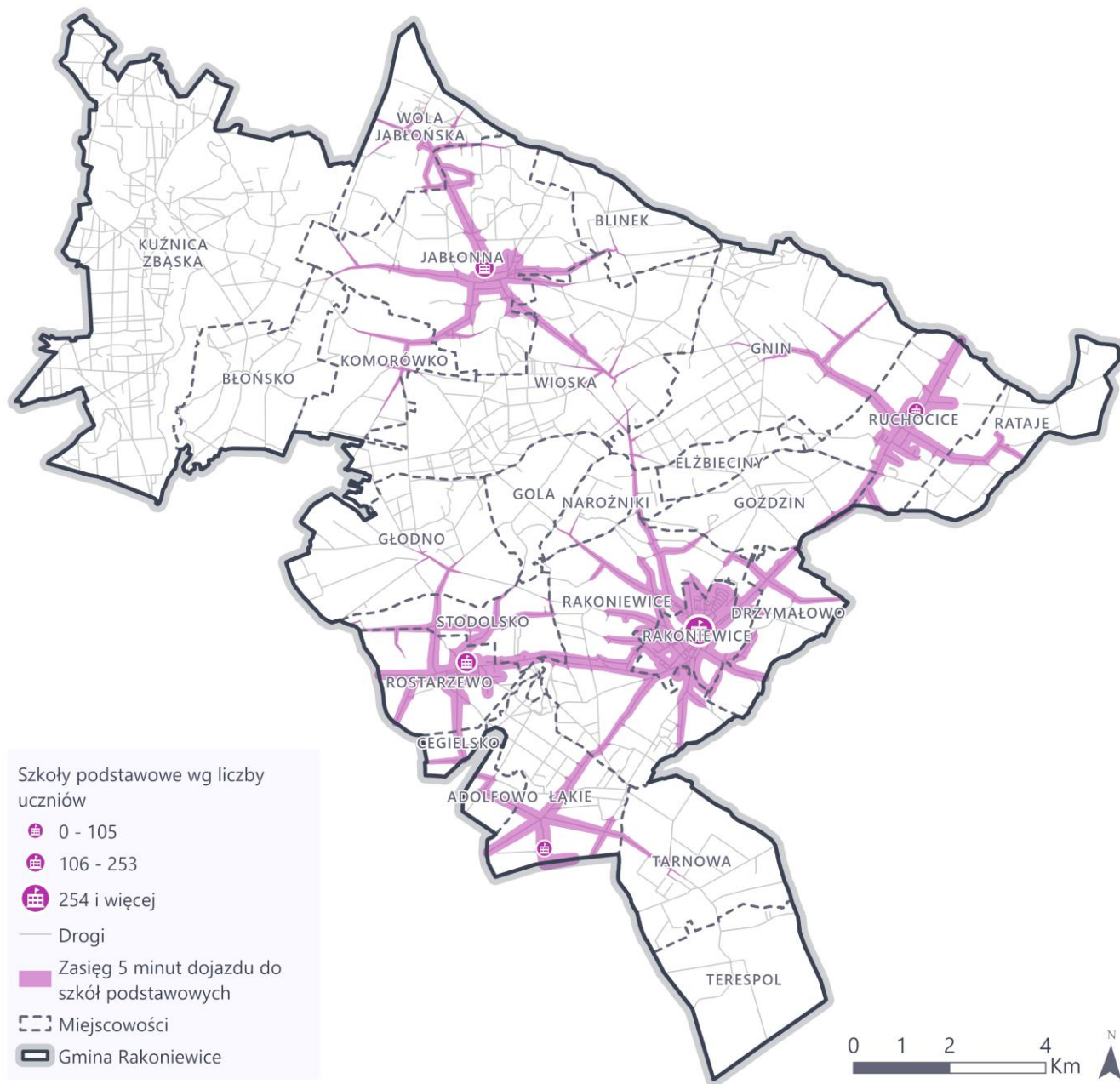
Dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) jest jednym z kluczowych elementów infrastruktury społecznej, warunkującym bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców i jakość życia w gminie. **Na terenie gminy Rakoniewice funkcjonują dwie przychodnie oferujące usługi POZ w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia** – jedna zlokalizowana w Rakoniewicach, druga w Rostarzewie. Obie placówki zapewniają podstawową opiekę medyczną, w tym dostęp do lekarzy rodzinnych, pielęgniarek środowiskowych i podstawowej diagnostyki. Z punktu widzenia terytorialnego rozmieszczenia tych placówek, pokrycie sieci opieki zdrowotnej jest stosunkowo dobre w południowej części gminy, natomiast w części północno-wschodniej – zwłaszcza w rejonie miejscowości Wola Jabłońska, Jabłonna, Ruchocice, Elżbieciny czy Rataje – dostępność może być utrudniona. Mapa zasięgu pięciominutowego dojazdu samochodem (Rycina 2.7) pokazuje, że zdecydowana większość mieszkańców gminy może dotrzeć do przychodni w rozsądnym czasie, jednak w przypadku braku własnego środka transportu, problematyczna staje się dostępność piesza (Rycina 2.8) – ograniczająca się głównie do obszarów bezpośrednio sąsiadujących z Rakoniewicami i Rostarzewem. Placówki POZ w gminie pełnią ważną rolę nie tylko w zapewnieniu pierwszego kontaktu z systemem ochrony zdrowia, ale również w profilaktyce, szczepieniach, opiece nad osobami przewlekle chorymi czy koordynacji leczenia. W gminie Rakoniewice, szczególnego znaczenia nabiera rola mobilności mieszkańców oraz konieczność rozwoju usług wspierających dostęp – takich jak transport do placówek medycznych czy rozwój telemedycyny. W kontekście planowania strategicznego, istotne będzie dalsze monitorowanie poziomu i jakości usług zdrowotnych oraz analiza możliwości ich rozszerzenia, w tym rozważenie potencjalnych punktów konsultacyjnych czy systemów wsparcia dla osób starszych i mniej mobilnych.

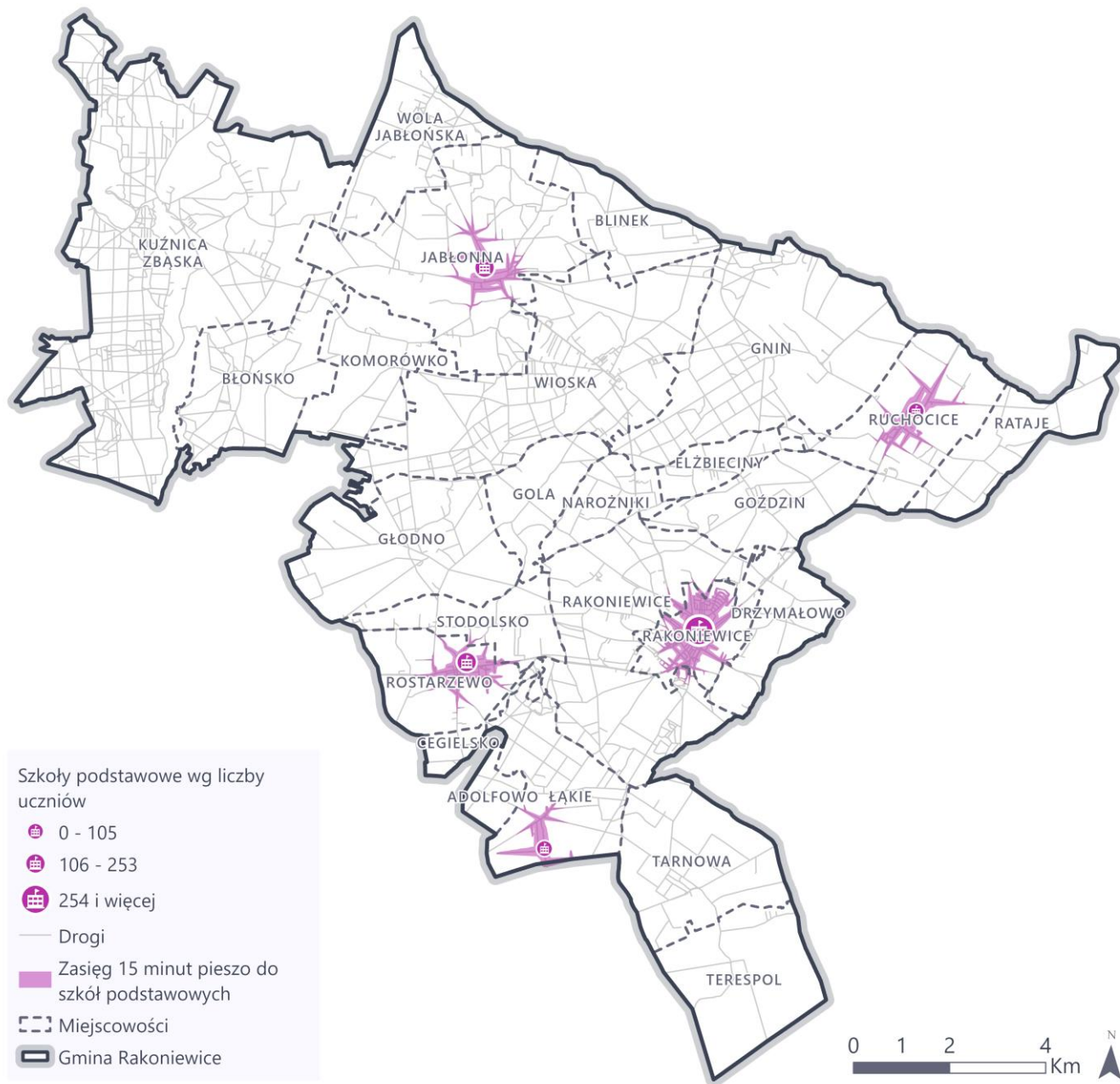
Rycina 2.3. Dostępność przestrzenna placówek wychowania przedszkolnego transportem samochodowym

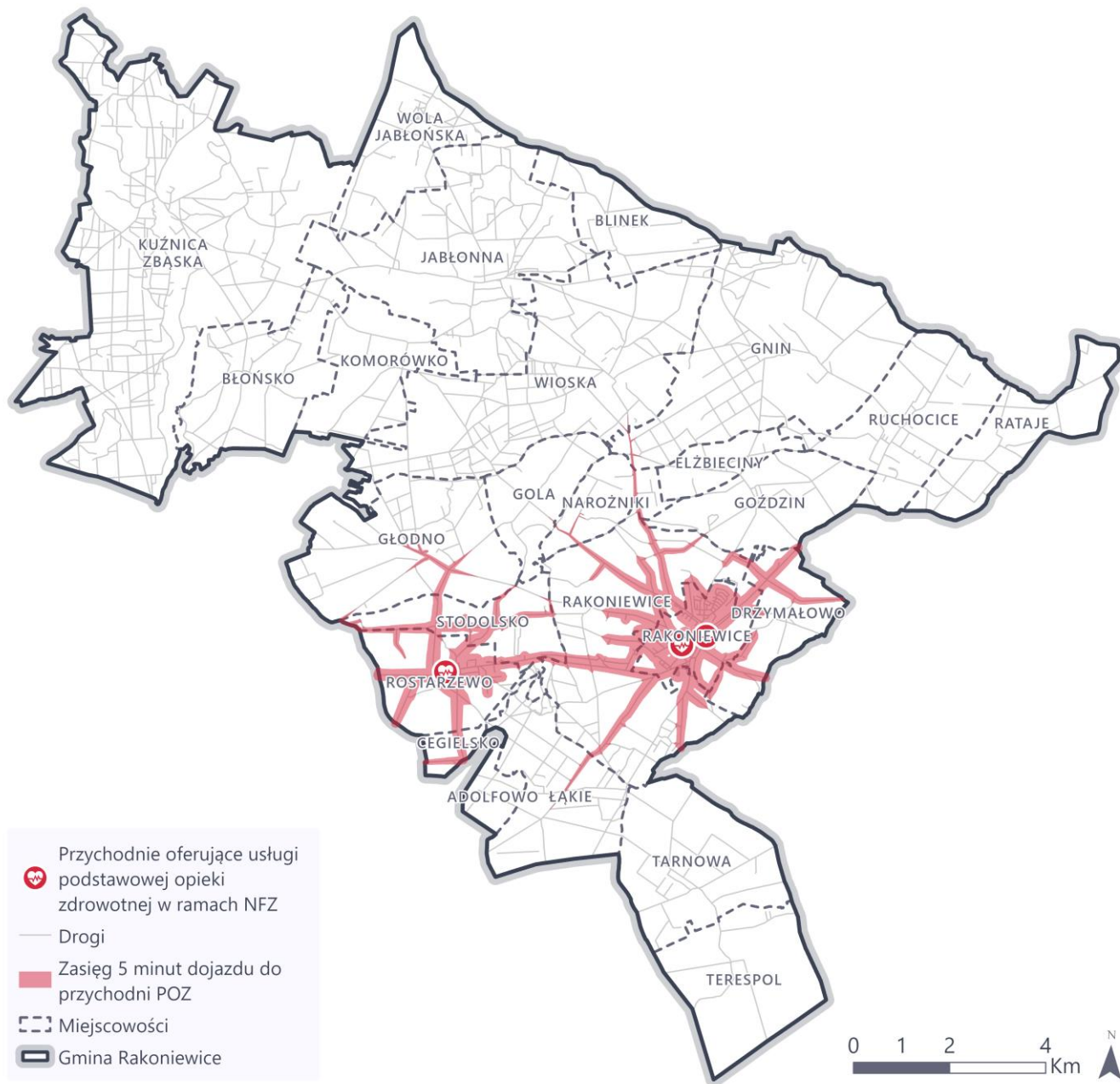
Rycina 2.4. Dostępność przestrzenna placówek wychowania przedszkolnego transportem pieszym

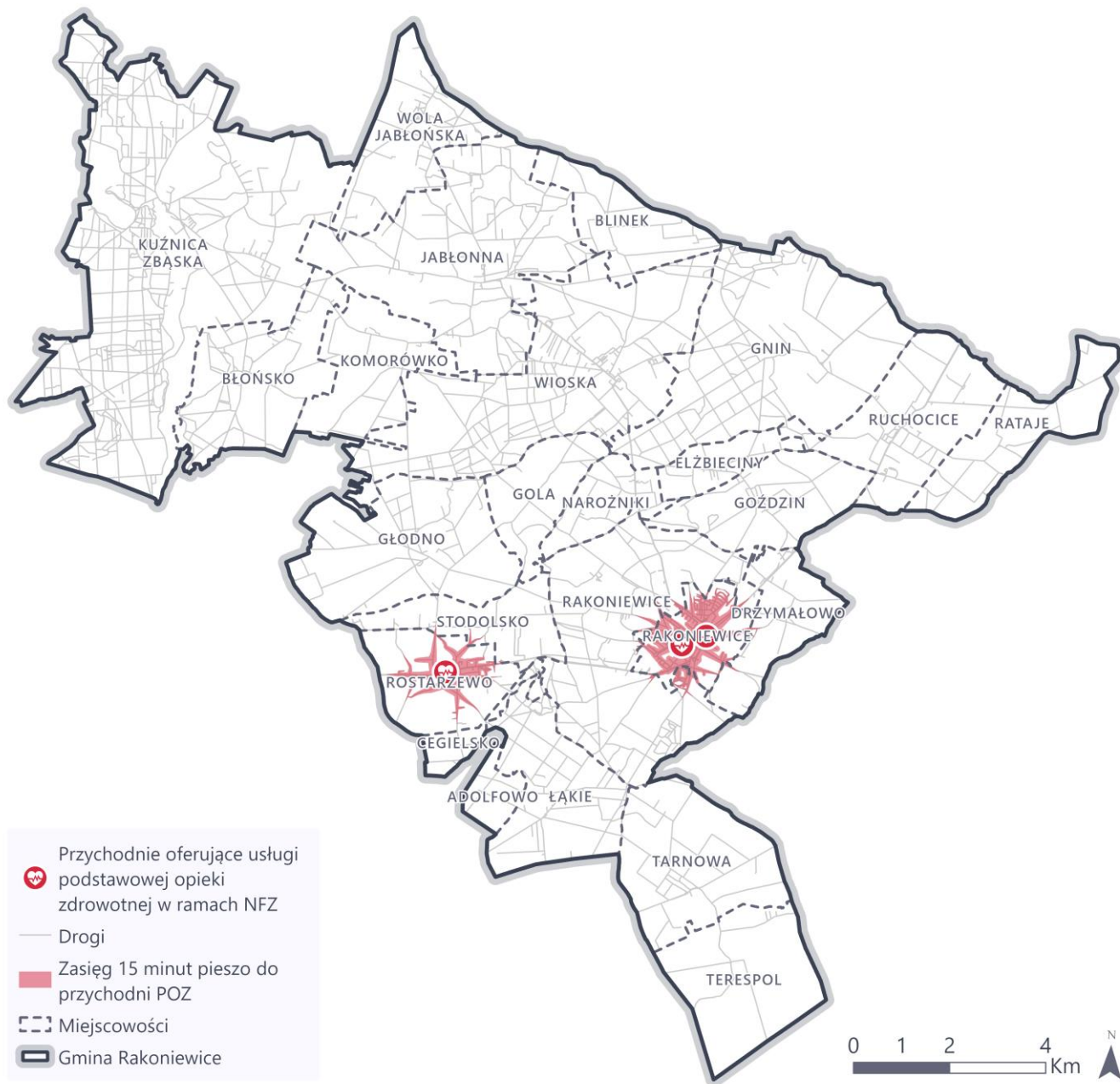
Rycina 2.5. Dostępność przestrzenna szkół podstawowych transportem samochodowym

Rycina 2.6. Dostępność przestrzenna szkół podstawowych transportem pieszym

Rycina 2.7. Dostępność przestrzenna placówek podstawowej opieki zdrowotnej transportem samochodowym

Rycina 2.8. Dostępność przestrzenna placówek podstawowej opieki zdrowotnej transportem pieszym

2.2 Sytuacja gospodarcza

Diagnoza sytuacji gospodarczej gminy Rakoniewice obejmuje analizę wybranych aspektów lokalnej przedsiębiorczości, rynku pracy oraz finansów publicznych. W kontekście strategii rozwoju szczególnie istotne jest rozpoznanie poziomu aktywności gospodarczej mieszkańców, obecności i roli firm działających na terenie gminy, struktury i dostępności miejsc pracy, a także kondycji finansowej samorządu. Analiza tych zagadnień w powiązaniu z porównaniem do gmin o zbliżonym profilu terytorialnym i demograficznym pozwala uchwycić kluczowe potencjały rozwojowe oraz zidentyfikować wyzwania, którym gmina powinna stawić czoła w kolejnych latach.

W latach 2015–2024 w **gminie Rakoniewice odnotowano wyraźny wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej – z 1302 do 1662, co oznacza przyrost o 27,6%** (Tabela 2.5). Był to najwyższy wzrost spośród sześciu analizowanych gmin, wskazujący na szczególnie dynamiczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości. W ujęciu bezwzględny gmina Rakoniewice wyprzedziła gminy Lwówek, Miłosław i Czempień, zbliżając się do wyników gmin Pniewy i Opalenica, które jednak startowały z wyższego pułapu. Jeszcze wyraźniej pozytywny trend rozwoju gospodarczego gminy Rakoniewice widoczny jest po przeliczeniu liczby podmiotów na 1000 mieszkańców – wskaźnik ten wzrósł z 99 w 2015 roku do 125 w 2024 roku (Rycina 2.9). W tym ujęciu gmina zajmuje trzecie miejsce wśród porównywanych jednostek, ustępując tylko gminom Opalenica (138) i Pniewy (130). Wzrost wskaźnika relatywnego potwierdza, że dynamika rozwoju liczby firm w gminie Rakoniewice jest nie tylko wysoka, ale także silniejsza niż tempo przyrostu ludności, co może świadczyć o coraz korzystniejszych warunkach dla prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie, biorąc pod uwagę, że wskaźnik liczby firm na mieszkańca pozostaje nieco niższy niż w dwóch wiodących gminach, można uznać, że w gminie Rakoniewice istnieje jeszcze potencjał do dalszego wzrostu przedsiębiorczości.

Tabela 2.5. Zmiany liczby podmiotów gospodarki narodowej w okresie 2015-2024

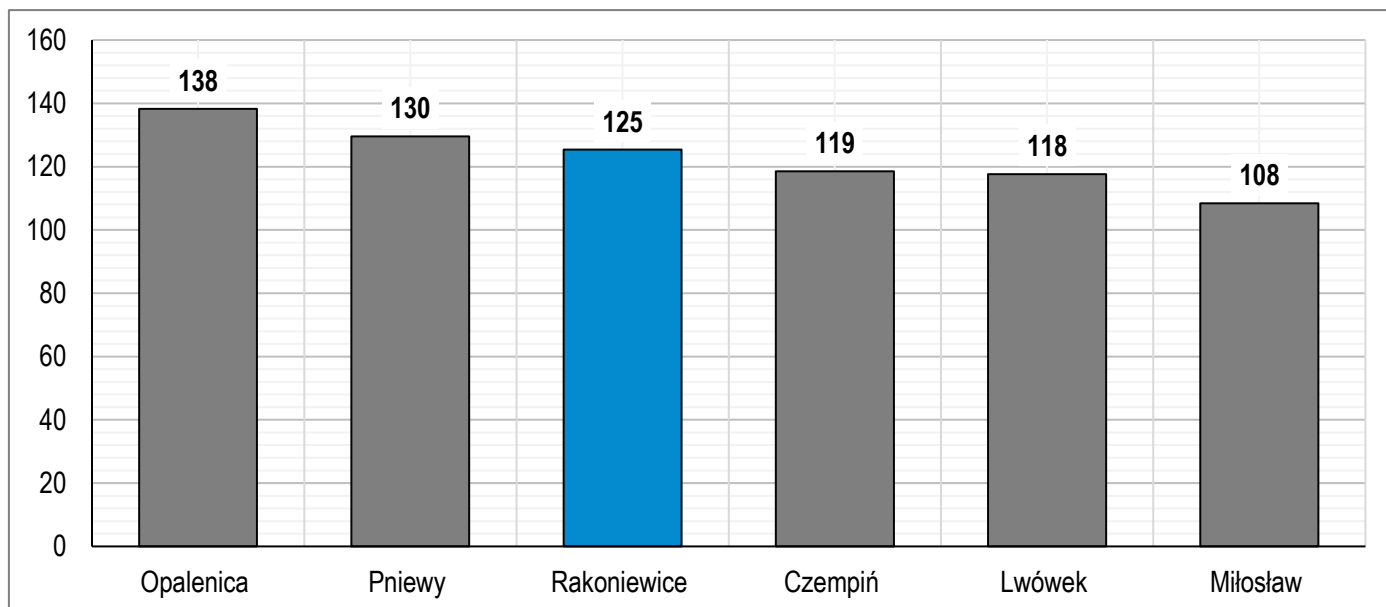
Lp	Nazwa jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Rakoniewice	1 302	1 327	1 351	1 414	1 443	1 500	1 539	1 583	1 610	1 662	+27,6%
2	Lwówek	812	811	822	846	884	918	954	971	999	1 017	+25,2%
3	Miłosław	858	855	869	903	947	949	973	1 006	1 032	1 058	+23,3%
4	Czempień	1 110	1 124	1 116	1 136	1 170	1 199	1 234	1 262	1 308	1 356	+22,2%
5	Pniewy	1 313	1 338	1 356	1 383	1 456	1 495	1 516	1 529	1 555	1 594	+21,4%
6	Opalenica	1 879	1 883	1 927	1 959	2 006	2 024	2 078	2 117	2 179	2 190	+16,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle rosnącej liczby podmiotów gospodarki narodowej w gminie Rakoniewice istotnym uzupełnieniem obrazu lokalnej przedsiębiorczości są dane dotyczące **osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W latach 2015–2024 ich liczba w gminie Rakoniewice wzrosła z 1064 do 1292, co oznacza wzrost o 21,4%**. Choć dynamika ta była nieco niższa niż w przypadku gminy Lwówek (+26,2%) i gminy Czempień (+24,0%), to w ujęciu bezwzględny gmina Rakoniewice należy do ścisłej czołówki – wyprzedzając m.in. gminę Pniewy i gminę Miłosław. Szczególnie istotny jest wskaźnik udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie osób w wieku produkcyjnym, który

w gminie Rakoniewice wzrósł w analizowanym okresie z 12,75% do 16,43% (Tabela 2.6). To drugi najwyższy wynik wśród porównywanych gmin, zaraz po gminie Opalenica (17,79%), a jednocześnie wyraz konsekwentnego umacniania się kultury przedsiębiorczości. Wzrost wskaźnika o 3,68 p.p. na przestrzeni dekady świadczy o systematycznym rozwoju aktywności gospodarczej mieszkańców, który może stanowić istotny potencjał rozwojowy w kolejnych latach.

Rycina 2.9. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2.6. Zmiany udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie osób w wieku produkcyjnym w okresie 2015-2024

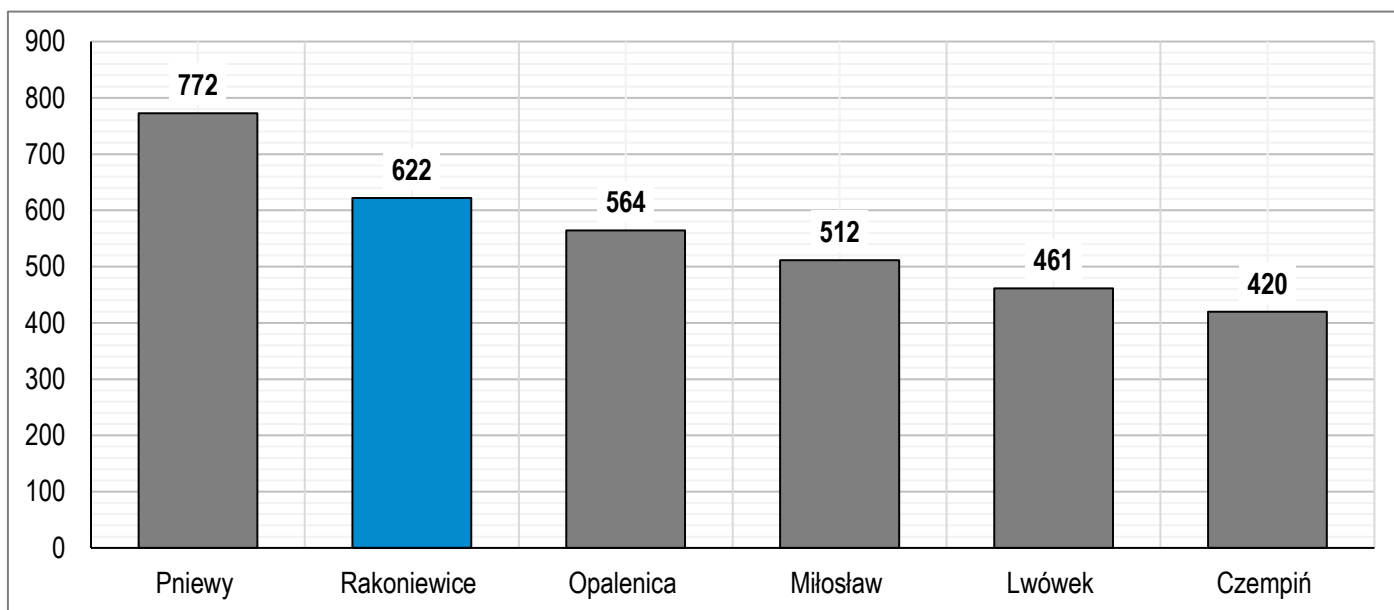
Lp	Nazwa jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Opalenica	14,09%	14,07%	14,44%	14,91%	15,42%	16,02%	16,62%	17,01%	17,58%	17,79%
2	Rakoniewice	12,75%	12,96%	13,21%	13,80%	14,14%	15,00%	15,49%	15,76%	15,89%	16,43%
3	Pniewy	11,87%	12,18%	12,30%	12,74%	13,51%	14,41%	14,92%	15,23%	15,39%	15,55%
4	Czempiń	11,13%	11,29%	11,19%	11,63%	12,19%	13,03%	13,65%	14,10%	14,72%	15,28%
5	Lwówek	10,46%	10,45%	10,57%	11,10%	11,80%	13,15%	13,82%	14,20%	14,63%	14,84%
6	Miłosław	10,23%	10,36%	10,64%	11,14%	11,84%	12,36%	12,88%	13,53%	13,87%	14,34%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miarą obrazującą skalę lokalnej aktywności gospodarczej oraz wielkość zatrudnienia w gminie **jest liczba pracujących według głównego miejsca pracy** w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym. W 2024 roku w gminie Rakoniewice wskaźnik ten wyniósł 622 (Rycina 2.10), co oznacza spadek w porównaniu do 2023 roku (646). Mimo spadku wartości, gmina plasuje się na drugim miejscu wśród analizowanych jednostek, ustępując jedynie gminie Pniewy (772), a

wyraźnie wyprzedzając m.in. Opalenicę (564), Miłosław (512) czy Lwówek (461). Dane te wskazują, że **gmina Rakoniewice posiada stosunkowo rozwinięty lokalny rynek pracy, generujący znaczącą liczbę miejsc zatrudnienia w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym**. Jednocześnie utrzymujący się spadek wskaźnika w ostatnich latach sugeruje potrzebę dalszego wzmocnienia lokalnej gospodarki oraz działań na rzecz przyciągania nowych inwestycji i dywersyfikacji źródeł zatrudnienia, tak aby w dłuższej perspektywie zwiększyć stabilność rynku pracy i ograniczyć odpływ siły roboczej do sąsiednich ośrodków.

Rycina 2.10. Liczba pracujących wg głównego miejsca pracy na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Rakoniewice charakteryzuje się wyraźnie ukształtowanym profilem przemysłowym, opartym na **działalności produkcyjnej firm średniej wielkości, zlokalizowanych głównie w Rakoniewicach, Rostarzewie i Ruchocicach**. Lokalne przedsiębiorstwa działają w różnych, często komplementarnych branżach – od **przetwórstwa spożywczego**, przez produkcję mebli i komponentów drewnopochodnych, po przetwórstwo metali i produkcję konstrukcji stalowych. Jednym z najważniejszych pracodawców jest Bonduelle Polska S.A., posiadająca zakład produkcyjny w Ruchocicach. Specjalizuje się on w przetwórstwie warzyw, w tym pieczarek, dostarczając gotowe produkty na rynek krajowy i międzynarodowy. Zakład ten stanowi ważny element lokalnego sektora rolno-spożywczego, zarówno z punktu widzenia zatrudnienia, jak i wartości dodanej generowanej w regionie. Silną pozycję w gminie zajmuje **branża meblarska i przemysł drzewny**, reprezentowane przez kilka dużych firm produkcyjnych. W Rakoniewicach działa Coming Poland Sp. z o.o., producent mebli tapicerowanych, który zatrudnia kilkaset osób i kieruje swoją ofertą głównie na rynki europejskie. W pobliskim Rostarzewie funkcjonują GK Factory Sp. z o.o., specjalizująca się w produkcji komponentów drewnopochodnych dla branży meblowej, podłogowej i drzwiowej, oraz Brigo Polska Sp. z o.o., należąca do szwedzkiej grupy kapitałowej i produkująca m.in. meble sklepowe, torby użytkowe i tekstylia techniczne. Te trzy firmy tworzą lokalną koncentrację przemysłu meblowego i tekstylnego, wykorzystującą potencjał logistyczny i kadrowy gminy. Ważnym filarem lokalnej gospodarki jest także **przemysł metalowy i konstrukcyjny**. W Rostarzewie działa Metalpol Furmaniak Sp. j., producent drzwi stalowych i konstrukcji metalowych, który prowadzi sprzedaż pod marką FUDO Steel Doors. Firma ta łączy wieloletnią tradycję rzemiosła

z nowoczesnym wzornictwem i silną obecnością na rynku europejskim. W samej miejscowości Rakoniewice zlokalizowana jest firma Smulders Sp. z o.o., wyspecjalizowana w produkcji wyposażenia dla branży jeździeckiej – boksów, okien i drzwi stajennych, karuzeli czy solariów dla koni. Smulders prowadzi sprzedaż do krajów UE i Australii, obsługując rynek wymagający wysokiej jakości i personalizacji produktów. Firmy te tworzą rdzeń lokalnej gospodarki gminy Rakoniewice. Ich zróżnicowany, ale wzajemnie uzupełniający się profil branżowy stanowi o potencjale ekonomicznym gminy, wpływa korzystnie na strukturę zatrudnienia, a także warunkuje powiązania logistyczne i przestrzenne. Skoncentrowanie produkcji przemysłowej w kilku miejscowościach (głównie przy drodze krajowej nr 32) oraz obecność firm eksportujących swoje wyroby stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju gospodarczego i przyciągania inwestycji. Istnieją również potencjalne efekty synergii, możliwe do wykorzystania w ramach polityki wspierania lokalnych łańcuchów wartości, innowacji i edukacji zawodowej.

Tereny aktywizacji gospodarczej w gminie Rakoniewice koncentrują się obecnie przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 32 oraz linii kolejowej, co zapewnia im korzystne warunki logistyczne i transportowe. Kluczowe obszary inwestycyjne zlokalizowane są zarówno po wschodniej, jak i zachodniej stronie Rakoniewic, stanowiąc naturalne zaplecze dla rozwoju lokalnego przemysłu i usług. Kolejny ważny pas terenów gospodarczych rozwija się pomiędzy Rostarzewem a zachodnią granicą gminy, co sprzyja integracji gminy z siecią transportową regionu i umożliwia obsługę zarówno lokalnych, jak i zewnętrznych inwestorów. W perspektywie strategicznej istotnym czynnikiem rozwoju będzie budowa obwodnicy w ciągu drogi krajowej, która odciąży centrum Rakoniewic, Rostarzewa oraz Ruchocic z ruchu tranzytowego, a jednocześnie otworzy możliwość uruchomienia nowych terenów aktywizacji gospodarczej w sąsiedztwie tych miejscowości. Powiązanie przyszłych obszarów inwestycyjnych z układem drogowym wyższej rangi pozwoli zwiększyć atrakcyjność gminy dla przedsiębiorców i sprzyjać lokowaniu działalności produkcyjnej oraz magazynowo-logistycznej w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Tabela 2.7. Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych w okresie 2015-2024

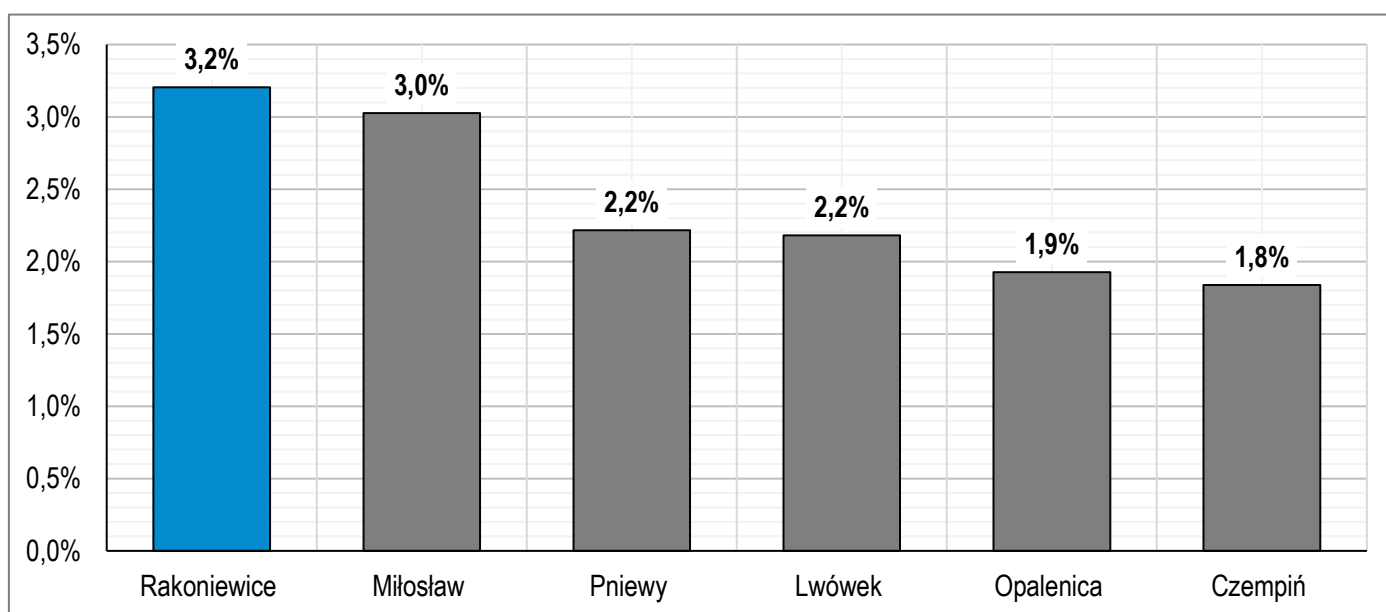
Lp	Nazwa jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Miłosław	404	302	186	153	154	222	203	200	195	172	-57,4%
2	Pniewy	327	253	226	146	126	196	153	146	154	159	-51,4%
3	Czempiń	234	192	142	118	103	158	116	118	138	122	-47,9%
4	Lwówek	201	175	117	102	108	173	123	135	142	112	-44,3%
5	Rakoniewice	385	336	278	236	195	239	260	223	232	252	-34,5%
6	Opalenica	245	223	159	125	141	225	153	137	153	177	-27,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotnym z punktu widzenia lokalnej gospodarki wskaźnikiem jakości życia mieszkańców, jest poziom bezrobocia. To zjawisko społeczno-ekonomiczne odgrywa kluczową rolę w ocenie kondycji rynku pracy, wpływa na dochody gospodarstw domowych, stabilność lokalnych finansów publicznych oraz potencjał rozwojowy gminy. Zmiany w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych są efektem zarówno procesów lokalnych – takich jak struktura gospodarki czy dostępność

miejsz pracy – jak i czynników zewnętrznych, w tym koniunktury gospodarczej, pandemii COVID-19 czy procesów demograficznych. **W gminie Rakoniewice liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się w latach 2015–2024 z 385 do 252 osób, co oznacza spadek o 34,5%.** (Tabela 2.7) Choć poprawa ta jest wyraźna, jest ona mniejsza niż w większości gmin porównawczych – m.in. w gminie Miłosław (-57,4%), gminie Pniewy (-51,4%) czy gminie Czempin (-47,9%). Jeszcze wyraźniejszy obraz wyłania się z analizy udziału osób bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym – **w gminie Rakoniewice wskaźnik ten obniżył się z 4,61% w 2015 roku do 3,20% w 2024 roku, jednak mimo tego pozostaje jednym z najwyższych wśród analizowanych gmin.** Dla porównania: w gminie Opalenica wynosi on obecnie 1,93%, w gminie Czempin 1,84%, a w gminie Lwówek 2,18%. Dane te wskazują, że mimo postępującej poprawy sytuacji na rynku pracy, gmina Rakoniewice wciąż mierzy się z relatywnie wyższym poziomem bezrobocia niż większość sąsiednich jednostek, co powinno być uwzględnione w planowaniu przyszłych działań prorozwojowych i aktywizujących.

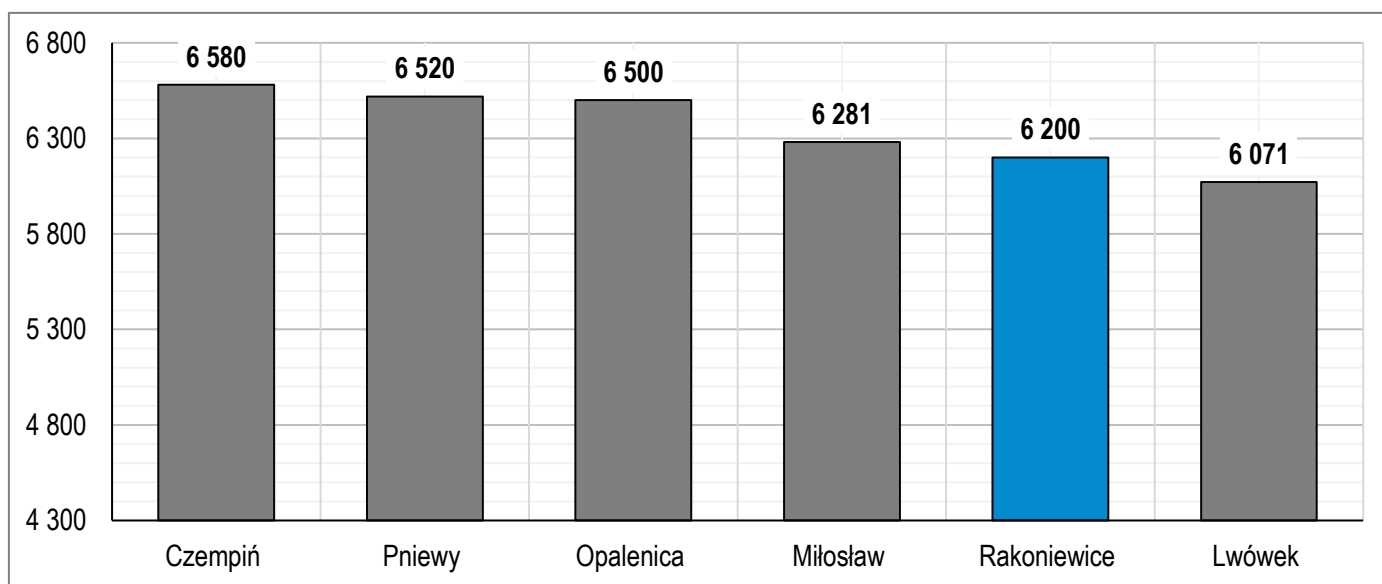
Rycina 2.11. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mediana wynagrodzeń według miejsca zamieszkania w gminie Rakoniewice w grudniu 2024 r. wyniosła 6 200 zł brutto, co plasuje gminę w dolnej części zestawienia wśród analizowanych jednostek o podobnym profilu terytorialnym (Rycina 2.12). Najwyższe mediany zanotowano w gminach Czempin (6 580 zł) i Pniewy (6 520 zł), natomiast najniższą w Lwówku (6 071 zł). Różnice pomiędzy gminami są stosunkowo niewielkie i mieszczą się w przedziale ok. 500 zł, co sugeruje zbliżony regionalny poziom dochodów w zachodniej Wielkopolsce. Na tle kraju warto zauważyć, że mediana wynagrodzeń w Polsce w 2024 r. wynosiła ok. 7 050 zł brutto (wg danych GUS). Oznacza to, że wszystkie analizowane gminy pozostają poniżej średniej krajowej, co jest typowe dla obszarów o charakterze małomiasteczkowym i wiejskim, gdzie struktura zatrudnienia oparta jest w dużej mierze na przemyśle przetwórczym, rolnictwie i usługach lokalnych. W gminie Rakoniewice poziom wynagrodzeń odzwierciedla profil gospodarczy – dominację średnich zakładów produkcyjnych oraz branż o relatywnie niższej marżowości (przemysł rolno-spożywczy, meblarski, metalowy). Z punktu widzenia strategii rozwoju, mediana wynagrodzeń jest istotnym wskaźnikiem jakości lokalnego rynku pracy, gdyż wskazuje na realną siłę nabywczą mieszkańców i może wpływać na popyt na usługi lokalne, mieszkania czy infrastrukturę

rekreacyjną. W kontekście długofalowym, zwiększenie wartości tego wskaźnika będzie możliwe poprzez wspieranie rozwoju branż o wyższej wartości dodanej, przyciąganie inwestorów z sektora technologicznego i innowacyjnego oraz wzmacnianie kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

Rycina 2.12. Mediana wynagrodzenia miesięcznego mieszkańców gmin w grudniu 2024 r. (wynagrodzenie minimalne w PL: 4 300 zł)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższa analiza aktywności gospodarczej, poziomu zatrudnienia, wynagrodzeń oraz bezrobocia pozwala uchwycić istotne cechy lokalnej gospodarki gminy Rakoniewice i jej potencjał rozwojowy. Wskazuje również na obszary wymagające dalszych działań wspierających przedsiębiorczość i aktywizację zawodową mieszkańców. Kolejnym elementem diagnozy – bezpośrednio powiązanym z kondycją lokalnego rynku pracy i strukturą gospodarki – jest analiza sytuacji finansowej samorządu lokalnego. Poziom dochodów i wydatków gminy, a także polityka budżetowa, mają kluczowe znaczenie dla możliwości realizacji działań prorozwojowych, utrzymania wysokiej jakości usług publicznych oraz zapewnienia stabilności finansowej w dłuższej perspektywie.

Tabela 2.8. Zmiany dochodów budżetowych ogółem w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Czemiń	32 917	42 300	48 586	67 953	58 419	68 147	67 926	78 914	76 676	90 089	+173,7%
2	Rakoniewice	41 199	54 104	60 726	63 461	67 542	70 128	77 516	81 210	76 756	95 245	+131,2%
3	Miłosław	29 977	36 434	42 929	47 608	49 501	49 773	57 951	61 658	56 172	69 149	+130,7%
4	Pniewy	52 641	59 704	65 537	68 571	77 139	92 134	93 579	98 538	96 375	109 562	+108,1%
5	Opalenica	53 651	62 130	69 724	71 047	79 197	90 544	96 368	104 285	89 867	110 411	+105,8%
6	Lwówek	33 539	38 649	41 864	45 340	48 065	58 586	57 252	61 321	63 160	64 756	+93,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2015–2024 gmina Rakoniewice znacząco zwiększyła skalę operacji budżetowych, zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków. **Dochody budżetowe ogółem wzrosły w tym okresie o 131,2% (Tabela 2.8), z poziomu**

41,2 mln zł do 95,2 mln zł, co plasuje gminę w ścisłej czołówce analizowanych jednostek – tuż za liderem wzrostu, gminą Czempień (+173,7%). Wzrost dochodów był efektem m.in. wzrostu wpływów z podatków lokalnych, subwencji i dotacji oraz lepszej absorpcji środków zewnętrznych. Szczególnie dynamiczny przyrost dochodów w ostatnich latach (po 2020 roku) wpisuje się w krajowy trend wzrostu wpływów JST, wynikający zarówno z koniunktury gospodarczej, jak i realizacji programów inwestycyjnych o dużej skali. Równolegle, **wydatki budżetowe gminy Rakoniewice zwiększyły się o 163,0% (Tabela 2.9), z poziomu 37,6 mln zł do 98,9 mln zł**, co czyni ten wzrost jednym z najwyższych wśród porównywanych gmin. Oznacza to, że tempo wzrostu wydatków przewyższało tempo wzrostu dochodów, co świadczy o zwiększonej skali inwestycji, ale także o wzrastających kosztach bieżących związanych m.in. z utrzymaniem infrastruktury, wzrostem kosztów usług publicznych oraz presją inflacyjną z ostatnich lat. W porównaniu do gmin takich jak Opalenica czy Pniewy, gmina Rakoniewice wykazuje silniejszą dynamikę rozwoju finansów, co można interpretować jako dowód na rosnącą aktywność samorządu w realizacji zadań własnych i inwestycji rozwojowych.

Tabela 2.9. Zmiany wydatków budżetowych ogółem w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Czempień	29 447	43 099	54 604	78 704	54 287	62 917	74 355	81 415	77 684	98 064	+233,0%
2	Rakoniewice	37 598	51 107	62 199	64 453	64 979	68 870	67 309	76 653	82 838	98 873	+163,0%
3	Miłosław	28 567	34 159	42 014	50 779	47 761	47 325	54 499	58 815	59 185	68 676	+140,4%
4	Opalenica	53 051	67 353	71 768	75 252	82 993	90 692	93 473	101 959	93 317	112 373	+111,8%
5	Pniewy	53 338	55 918	68 003	69 010	77 545	81 024	97 371	92 689	98 181	108 634	+103,7%
6	Lwówek	32 481	38 332	41 062	46 096	49 028	59 880	53 159	60 663	65 346	65 339	+101,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnikiem obrazującym sytuację gospodarczą gminy w kontekście strategii rozwoju jest poziom dochodów własnych gminy oraz jego zmiany w czasie. Wskaźnik ten pozwala ocenić stopień samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego, jej potencjał inwestycyjny oraz zdolność do realizowania zadań publicznych bez nadmiernej zależności od środków zewnętrznych. Dochody własne gmin w Polsce obejmują m.in. wpływy z podatków lokalnych (np. od nieruchomości, rolnego, leśnego), udział w podatkach dochodowych PIT i CIT, dochody z majątku komunalnego, opłaty lokalne oraz różnego rodzaju wpływy z działalności gospodarczej i usług publicznych. Ich poziom odzwierciedla nie tylko strukturę ekonomiczną i społeczną gminy, ale również jakość zarządzania lokalnymi finansami i aktywność gospodarczą mieszkańców oraz przedsiębiorców. **W 2024 roku dochody własne gminy Rakoniewice wyniosły ponad 41 mln zł i były o 138% wyższe niż w 2015 roku, kiedy wynosiły 17,27 mln zł. Jest to wynik bardzo dobry, wyraźnie wyższy niż w jednostkach porównawczych** (Tabela 2.10). Przykładowo, w gminie Czempień dochody własne wzrosły w tym samym czasie o 122% (z 16,19 mln zł do 35,94 mln zł), w gminie Miłosław o 120% (z 12,3 mln zł do 27,11 mln zł), w gminie Lwówek o 93% (z 13,9 mln zł do 27 mln zł), a w gminie Opalenica o 86% (z 27,7 mln zł do 51,7 mln zł). Najslabszą dynamikę zanotowała gmina Pniewy, w której dochody wzrosły o 81% – z 30,7 mln zł w 2015 roku do 55,8 mln zł w 2024 roku. Na tym tle **gmina Rakoniewice należy do grona gmin o jednej z najwyższych dynamik dochodowych**, co można interpretować jako efekt zarówno korzystnych zmian gospodarczych, jak i sprawnego zarządzania lokalnym budżetem. Jednak mimo bardzo dobrej dynamiki nominalnej, pozycja Rakoniewic w zestawieniu dochodów własnych w przeliczeniu na mieszkańca nie jest tak korzystna. W 2024 roku dochód własny per capita wyniósł w gminie 3104 zł, co plasuje ją dopiero na piątym miejscu spośród sześciu analizowanych gmin. Najwyższe dochody per capita odnotowano w

gminie Pniewy – 4537 zł, następnie w gminie Opalenica – 3264 zł, w gminie Czempin – 3141 zł, a w gminie Lwówek – 3123 zł. Tylko w gminie Miłosław dochód per capita był niższy niż w gminie Rakoniewice i wyniósł 2778 zł. Oznacza to, że **mimo wysokiego wzrostu wartości całkowitej, poziom jednostkowy dochodów własnych Rakoniewic pozostaje umiarkowany**, co może wynikać z kilku czynników: struktury demograficznej, braku silnych funkcji metropolitalnych, umiarkowanego poziomu aktywności gospodarczej, a także rozproszonego osadnictwa.

Tabela 2.10. Zmiany dochodów własnych w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Rakoniewice	17 277	18 534	20 877	24 410	25 886	25 863	28 153	34 695	31 402	41 141	+138,1%
2	Czempin	16 191	16 283	17 617	22 922	22 680	24 564	27 366	30 561	27 940	35 945	+122,0%
3	Miłosław	12 341	13 723	16 054	17 516	19 563	17 136	20 309	23 603	22 442	27 115	+119,7%
4	Lwówek	13 981	13 924	15 221	16 378	19 756	22 349	21 956	26 828	23 754	27 002	+93,1%
5	Opalenica	27 742	30 622	33 441	34 345	36 726	39 866	42 644	49 088	44 820	51 723	+86,4%
6	Pniewy	30 740	31 937	32 732	35 661	39 377	40 628	39 008	44 960	45 310	55 815	+81,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) stanowią jeden z kluczowych filarów finansowania działalności samorządów lokalnych. Ich wielkość zależy wprost od poziomu dochodów mieszkańców oraz liczby osób aktywnych zawodowo i rozliczających PIT z adresem zamieszkania na terenie danej gminy. **W latach 2015–2024 dochody gminy Rakoniewice z tego tytułu wzrosły z 6,0 mln zł do 16,5 mln zł, co oznacza wzrost o 174%** – był to najwyższy przyrost spośród sześciu porównywanych gmin (Tabela 2.11). Tak silna dynamika może wskazywać zarówno na rosnącą liczbę mieszkańców osiągających dochody podlegające opodatkowaniu, jak i na poprawę poziomu wynagrodzeń lokalnej społeczności. Równie interesująca jest analiza wskaźnika dochodów z PIT w przeliczeniu na mieszkańca. Gmina Rakoniewice rozpoczęła analizowany okres z jednym z niższych wskaźników (455 zł/os. w 2015 r.), jednak w 2024 roku osiągnęła już 1 242 zł/os., wyraźnie poprawiając swoją pozycję względem innych gmin. Choć w t m ujęciu wyprzedzają ją nadal gminy Pniewy (1 494 zł/os.) i Opalenica (1 351 zł/os.), to wzrost w gminie Rakoniewice był największy – zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i relatywnie. Dane te wskazują na korzystne zmiany gospodarcze i społeczne w gminie, zwiększające bazę dochodową budżetu i tym samym potencjał inwestycyjny.

Tabela 2.11. Zmiany dochodów z podatku PIT w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Rakoniewice	6 006	6 640	7 781	9 940	11 074	10 490	12 292	13 926	10 408	16 455	+174,0%
2	Miłosław	4 417	4 757	5 488	6 452	7 274	7 108	8 336	9 820	6 652	9 985	+126,1%
3	Lwówek	4 047	4 317	5 064	5 648	6 485	6 698	7 504	9 111	5 923	8 500	+110,0%
4	Opalenica	10 284	10 960	12 029	14 008	16 448	16 608	17 564	18 275	14 103	21 408	+108,2%
5	Czempin	5 855	6 511	7 288	8 646	9 547	9 057	10 029	11 576	8 041	12 173	+107,9%
6	Pniewy	8 885	9 734	10 489	12 814	14 507	12 941	13 654	15 173	11 838	18 379	+106,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kolejnym ważnym źródłem dochodów własnych jest podatek od nieruchomości, który stanowi ważny element oceny lokalnego potencjału gospodarczego gminy Rakoniewice, ponieważ ten dochód jest ściśle związany z poziomem aktywności gospodarczej, skalą urbanizacji i intensywnością wykorzystania przestrzeni. Podatek ten, choć obejmuje również nieruchomości osób fizycznych, w największym stopniu generowany jest przez grunty i budynki wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej, na które ustawowo nałożone są najwyższe stawki. **W latach 2015–2024 dochody gminy Rakoniewice z tego tytułu wzrosły z 5,43 mln zł do 9,25 mln zł, czyli o 70,3%** (Tabela 2.12). W ujęciu nominalnym to zauważalna poprawa, jednak dynamika wzrostu była niższa niż w przypadku większości gmin porównawczych – np. gmina Czempień odnotowała wzrost o 125,1%, gmina Miłosław o 110,9%, a gmina Lwówek o 100,9%. Tylko gmina Pniewy miała nieco niższą dynamikę (55,4%), przy czym nadal utrzymuje ona wyraźnie wyższe wpływy całkowite (ponad 17,2 mln zł w 2024 r.). **Wskaźnik dochodu z podatku od nieruchomości na jednego mieszkańca w Rakoniewicach wzrósł z 412 zł w 2015 r. do 720 zł w 2024 r. i mimo poprawy wciąż plasuje się na tle porównywanych gmin na przedostatnim miejscu.** Znacznie wyższe wartości notują gminy o silnie rozwiniętej strukturze działalności gospodarczej – np. Pniewy (1389 zł), Opalenica (1106 zł) czy Lwówek (1103 zł). Te wyniki potwierdzają, że choć gmina Rakoniewice rozwija się gospodarczo, to skala intensywnego wykorzystania przestrzeni pod działalność gospodarczą (a tym samym wpływy podatkowe) są relatywnie niższe niż w bardziej zurbanizowanych i uprzemysłowionych jednostkach. Jeszcze wyraźniej widoczne są różnice przy analizie wskaźnika wpływów z podatku od nieruchomości na 1 ha powierzchni. **W 2024 roku dla gminy Rakoniewice wynosił on 460 zł/ha i był najniższy spośród analizowanych jednostek. Dla porównania – gmina Pniewy osiągnęła 1088 zł/ha, a Opalenica 1207 zł/ha.** Różnice te wskazują na znacznie wyższą intensywność wykorzystania przestrzeni w tamtych gminach – zarówno pod względem lokalizacji zakładów produkcyjnych, jak i zagospodarowania usługowego czy logistycznego. Wnioski

Tabela 2.12. Zmiany dochodów z podatku od nieruchomości w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Czempień	4 273	5 808	5 868	5 611	5 692	6 528	6 713	7 115	8 299	9 619	+125,1%
2	Miłosław	3 363	3 711	3 731	3 874	3 453	3 952	5 079	4 986	5 469	7 093	+110,9%
3	Lwówek	5 129	5 646	5 954	6 169	6 732	7 686	8 409	8 344	9 646	10 301	+100,9%
4	Opalenica	10 026	10 264	12 324	12 302	12 149	13 913	15 332	15 241	16 500	17 727	+76,8%
5	Rakoniewice	5 434	6 063	6 047	6 551	6 893	7 108	7 592	7 989	8 585	9 253	+70,3%
6	Pniewy	11 101	11 765	11 980	12 150	12 081	13 254	13 644	14 049	15 737	17 248	+55,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obok dochodowej strony budżetu gminy, ważna jest także strona wydatkowa. **Wydatki majątkowe inwestycyjne** gminy Rakoniewice w latach 2015–2024 wykazują zróżnicowaną dynamikę, z wyraźną tendencją wzrostową w ostatnich latach. **W analizowanym okresie ich wartość wahała się od 4,4 mln zł (2015) do rekordowych 30,1 mln zł (2024)** (Tabela 2.13). Średnia roczna wartość inwestycji w pierwszym podokresie (2015–2019) wyniosła 8,1 mln zł, natomiast w latach 2020–2024 wzrosła do 14,0 mln zł, co oznacza przyrost o ponad 70% i wskazuje na wyraźne przyspieszenie aktywności inwestycyjnej samorządu. Szczególnie istotny wzrost odnotowano w latach 2023–2024, kiedy wydatki majątkowe osiągnęły odpowiednio 19,4 mln zł i 30,1 mln zł, co czyni te dwa lata najbardziej intensywnymi inwestycyjnie w analizowanej dekadzie. Wynika to głównie dużej skali inwestycji dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Na tle gmin porów-

nawczych gmina Rakoniewice plasuje się solidnie, choć nie należą do liderów. Pod względem średnich wydatków inwestycyjnych w latach 2020–2024 gmina zajmuje czwarte miejsce, wyprzedzając gminy Miłosław i Lwówek, a ustępując gminom Opalenica, Pniewy i – zdecydowanie – gminie Czemiń, która notowała najwyższe nakłady inwestycyjne (średnio 22 mln zł rocznie w ostatnich pięciu latach). Trzeba jednak podkreślić, że dynamika wzrostu wydatków inwestycyjnych gminy Rakoniewice w ostatnim roku była wyjątkowa – skok z 19,4 mln zł do ponad 30 mln zł w ciągu roku może świadczyć o kulminacji realizacji projektów strategicznych. **Z perspektywy planowania rozwoju, obserwowany wzrost nakładów inwestycyjnych należy ocenić pozytywnie – zwłaszcza że odbywał się przy bardzo niskim poziomie zadłużenia gminy (w odróżnieniu od pozostałych gmin).** Jednocześnie wskazane jest utrzymanie zdolności inwestycyjnej w kolejnych latach, co może wymagać aktywnego pozyskiwania środków zewnętrznych oraz kontynuacji działań prorozwojowych generujących dochody własne.

Tabela 2.13. Zmiany wydatków majątkowych inwestycyjnych w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	śr. 15-19	śr. 20-24
1	Czemiń	2 418	7 744	15 016	36 092	7 224	12 677	18 413	21 113	23 693	34 150	13 699	22 009
2	Pniewy	11 094	3 856	10 517	9 656	11 922	11 664	24 311	10 554	16 545	14 495	9 409	15 514
3	Rakoniewice	4 425	6 015	13 823	9 237	6 952	8 604	4 830	7 129	19 414	30 140	8 091	14 023
4	Opalenica	8 803	13 052	12 152	12 412	11 661	11 771	11 071	11 943	11 550	20 987	11 616	13 464
5	Lwówek	4 774	4 532	3 479	7 127	6 153	13 837	4 334	4 747	17 494	10 153	5 213	10 113
6	Miłosław	1 489	1 333	3 078	11 088	2 614	2 022	7 485	4 360	13 284	18 192	3 920	9 069

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

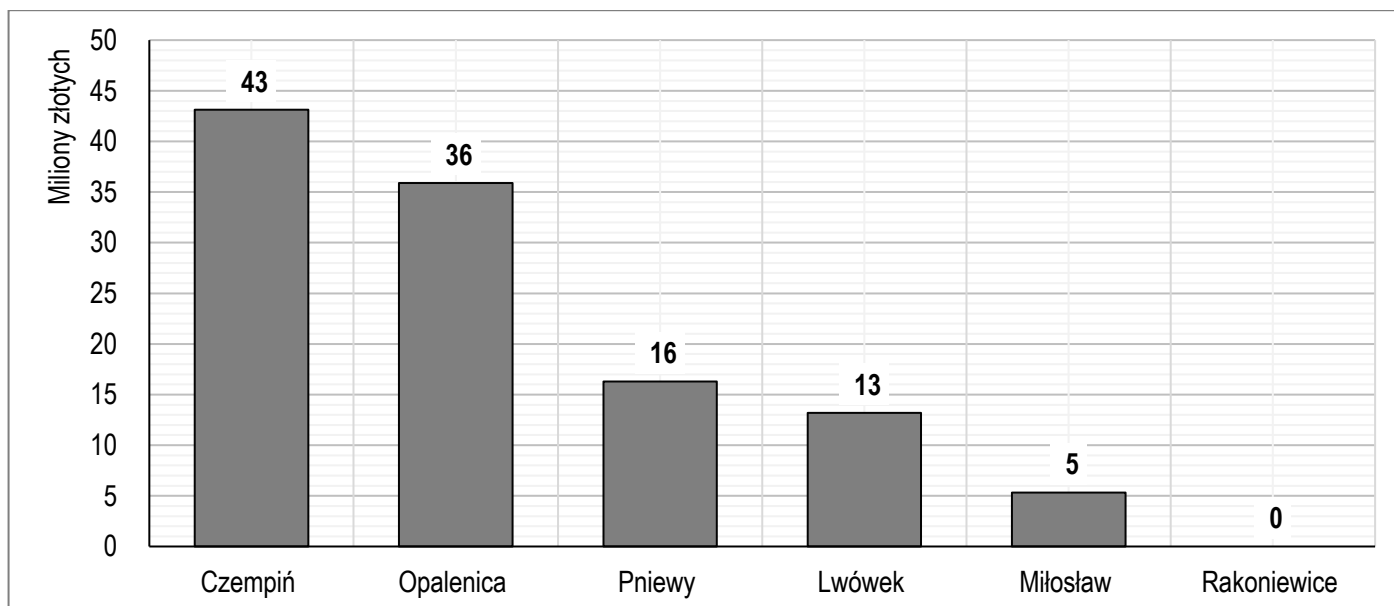
Wydatki na obsługę długu publicznego stanowią istotny element polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, świadczący o konsekwencjach wcześniejszego zaciągania zobowiązań oraz poziomie bieżącego zadłużenia. Analiza danych dla gminy Rakoniewice i gmin porównawczych w latach 2015–2024 ukazuje wyraźne zróżnicowanie w skali ponoszonych kosztów obsługi długu oraz zmienność strategii finansowych (Tabela 2.14). **W przypadku gminy Rakoniewice wydatki na obsługę długu sukcesywnie malały w latach 2015–2021 – z poziomu 313 tys. zł do niespełna 56 tys. zł.** Następnie wystąpił niewielki wzrost w 2022 roku (200,8 tys. zł), który jednak nie miał charakteru trwałego. **W 2024 roku gmina nie poniosła już żadnych wydatków na obsługę długu**, co potwierdza fakt, że na koniec tego roku Rakoniewice były jednostką całkowicie wolną od zobowiązań kredytowych (Rycina 2.13). Ta konsekwentna polityka finansowa wyróżnia gminę na tle porównywanych jednostek i tworzy solidną bazę dla przyszłego potencjału inwestycyjnego – szczególnie w kontekście możliwości bezpiecznego zadłużania się w razie pojawienia się atrakcyjnych źródeł finansowania zewnętrznego. Tymczasem w pozostałych gminach obserwowano wyraźne wzrosty wydatków na obsługę długu – szczególnie po 2021 roku. Największe obciążenia wystąpiły w gminach Czemiń (ponad 2,45 mln zł w 2024 r.) oraz Opalenica (ponad 2 mln zł), co wiąże się z intensywną polityką inwestycyjną tych jednostek i znacznym poziomem zadłużenia. W gminie Pniewy i Lwówek również notowano znaczące koszty obsługi długu, oscylujące w 2024 roku wokół 1,3 mln i 0,9 mln zł. Mniejszymi kosztami charakteryzowała się gmina Miłosław. Z perspektywy strategii rozwoju, niskie i malejące koszty obsługi zadłużenia w gminie Rakoniewice świadczą o racjonalnym gospodarowaniu środkami publicznymi w ostatnich latach i dają istotny atut w postaci wysokiej zdolności do finansowania przyszłych działań inwestycyjnych – zarówno z własnych środków, jak i kredytów lub obligacji komunalnych. Odpowiedzialne zarządzanie zadłużeniem stwarza korzystne warunki do podejmowania odważniejszych działań rozwojowych w nadchodzących latach.

Tabela 2.14. Zmiany wydatków na obsługę długu w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Czempiń	252	195	308	630	686	608	427	1 235	1 943	2 458
2	Opalenica	443	508	567	685	840	788	621	1 894	2 605	2 093
3	Pniewy	601	597	564	643	678	576	299	914	1 492	1 276
4	Lwówek	343	327	321	349	358	314	197	801	1 051	866
5	Miłosław	310	272	240	210	266	177	99	369	441	307
6	Rakoniewice	313	237	187	159	232	134	56	201	72	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rycina 2.13. Wielkość zobowiązań ogółem samorządów gmin na koniec 2024 r. w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wynik bieżący budżetu gminy, rozumiany jako różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, jest kluczowym wskaźnikiem kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Jego dodatnia wartość świadczy o zdolności do generowania nadwyżki, czyli środków, które mogą być wykorzystane m.in. na inwestycje, spłatę zadłużenia lub zabezpieczenie płynności finansowej. **W latach 2020–2024 średni roczny wynik bieżący budżetu gminy Rakoniewice wyniósł 9,0 mln zł i był najwyższy spośród analizowanych gmin** (Tabela 2.15). Oznacza to, że gmina w tym okresie konsekwentnie generowała stabilną i wysoką nadwyżkę operacyjną, co znacząco zwiększało jej autonomię finansową i zdolność do planowania długofalowych działań prorozwojowych. Tylko w 2023 roku odnotowano spadek tego wskaźnika (do poziomu 2,3 mln zł), co można tłumaczyć dużym spadkiem dochodów bieżących w gminach całej Polski, jednak w 2024 r. wynik bieżący ponownie wzrósł powyżej 12 mln zł. W ujęciu per capita, w 2024 roku wynik bieżący w gminie Rakoniewice wyniósł 915 zł na mieszkańca i również był jednym z najwyższych w zestawieniu – wyższy wskaźnik zanotowano tylko w gminie Miłosław (766 zł), jednak średnia z całego okresu 2020–2024 była wyższa dla gminy Rakoniewice (681 zł wobec 553 zł dla gminy Miłosław). To potwierdza, że dobra sytuacja operacyjna nie była jednorazowa, lecz miała charakter trwały. Z punktu widzenia strategii rozwoju, stabilna i wysoka nadwyżka operacyjna to

jeden z najważniejszych czynników warunkujących zdolność inwestycyjną gminy. Oznacza ona bowiem, że samorząd może angażować się w finansowanie nowych projektów bez konieczności nadmiernego zadłużania się, a jednocześnie zachowuje elastyczność w reagowaniu na zmieniające się warunki zewnętrzne. Gmina Rakoniewice w tym zakresie prezentuje bardzo dobrą sytuację wyjściową na tle porównywalnych jednostek.

Tabela 2.15. Zmiany wielkości wyniku bieżącego (operacyjnego) w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	śr. 20-24
1	Rakoniewice	6 745	8 918	10 672	8 814	9 308	8 500	12 199	9 903	2 306	12 125	9 006
2	Opalenica	4 800	6 046	9 257	6 806	6 691	7 910	10 937	7 064	4 544	8 927	7 876
3	Pniewy	5 704	6 410	5 840	6 576	7 190	9 705	9 442	6 808	1 394	4 665	6 403
4	Miłosław	1 882	3 249	3 640	2 931	3 104	3 353	6 661	6 400	3 481	7 472	5 473
5	Czempiń	3 671	4 546	4 449	5 897	4 507	4 759	6 151	6 214	3 474	6 231	5 366
6	Lwówek	2 421	3 474	3 336	2 889	3 121	4 355	4 818	2 473	1 312	3 045	3 200

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.3 Sytuacja przestrzenna

Położenie przestrzenne gminy w układzie osadniczym regionu stanowi istotny czynnik wpływający na jej potencjał rozwoju. Gmina Rakoniewice, położona w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie grodziskim, znajduje się **poza strefą bezpośredniego oddziaływania metropolii poznańskiej, ale w relatywnie korzystnej pozycji względem lokalnych i subregionalnych ośrodków rozwoju**. Miasto Rakoniewice, stanowiące siedzibę gminy, usytuowane jest ok. 12 km na południe od Grodziska Wielkopolskiego – najbliższego ośrodka powiatowego – oraz ok. 55 km na południowy zachód od Poznania. Takie położenie daje dostęp do usług ponadlokalnych oraz rynku pracy, zwłaszcza dzięki dobrym połączeniom drogowym (DW305) i kolejowym (linia nr 357). Czas dojazdu do Grodziska Wlkp. wynosi ok. 15 minut, do Wolsztyna – ok. 15 minut, a do Poznania ok. 1 godziny. Jest to istotna cecha różnicująca gminę Rakoniewice od części gmin porównawczych. Na tle gmin porównawczych Rakoniewice zajmują pozycję pośrednią: nie są silnie związane z aglomeracją poznańską, jak Opalenica czy Czemiń, ale też nie cechują się marginalnością komunikacyjną jak Lwówek czy Miłosław. Czemiń, położony jedynie 29 km od Poznania, korzysta z bezpośredniego połączenia kolejowego z linią E59 (Poznań–Wrocław), umożliwiającą dojazd do stolicy regionu w ok. 25 minut. Gmina ta znajduje się w strefie suburbanizacji i podmiejskiej presji inwestycyjnej. Opalenica (37 km od Poznania), z dostępem do linii kolejowej E20 oraz drogi krajowej DK92, również posiada bardzo dobre warunki dostępności do metropolii – dojazd pociągiem zajmuje ok. 30–35 minut. W odróżnieniu od nich, Pniewy (48 km od Poznania) nie mają połączenia kolejowego, co ogranicza ich potencjał do pełnienia funkcji mieszkaniowych dla osób dojeżdżających do miasta. Miłosław (54 km od Poznania) i Lwówek (65 km) to gminy wyraźnie peryferyjne, oddalone od głównych węzłów transportowych, z ograniczoną dostępnością usług i relatywnie słabymi połączeniami kolejowymi. **Gmina Rakoniewice znajduje się zatem na styku strefy subregionalnego oddziaływania ośrodków takich jak Grodzisk Wlkp. i Wolsztyn oraz dalszego zasięgu wpływu Poznania**. Choć nie należy do bezpośredniego obszaru metropolitalnego, dostępność transportowa – zarówno kolejowa, jak i drogowa – daje potencjał do rozwijania powiązań funkcjonalnych. W świetle literatury, takie położenie może być korzystne, umożliwiając równoczesne korzystanie z zasobów lokalnych (tańsze grunty, stabilna struktura osadnicza) oraz

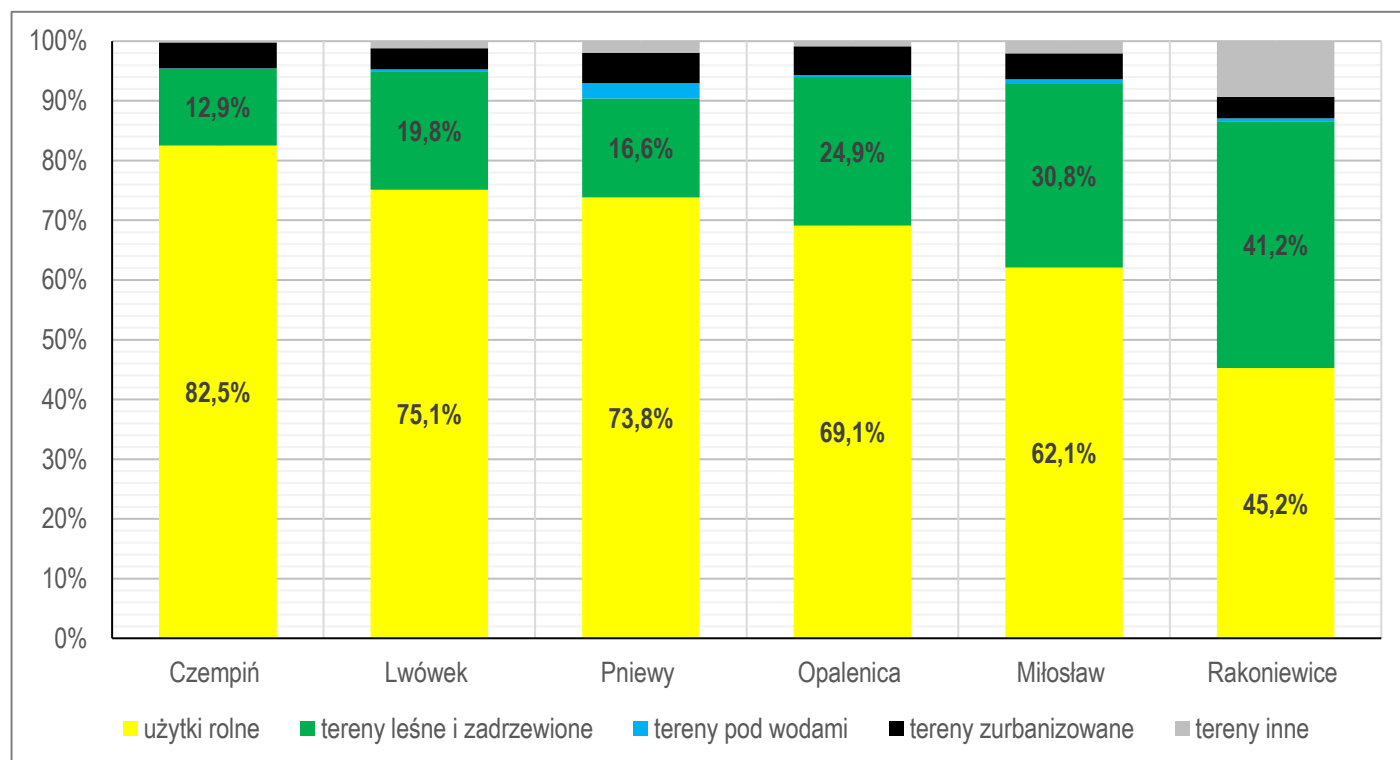
bliskości rynków zbytu, edukacji i usług. Położenie gminy Rakoniewice sprzyja zatem rozwijaniu **zrównoważonej polityki osadniczej i infrastrukturalnej**. Gmina może pełnić funkcję lokalnego centrum o stabilnych podstawach rozwoju, przy zachowaniu względnej niezależności od silnych presji urbanizacyjnych, które odczuwają gminy położone bliżej Poznania.

Gmina Rakoniewice wyróżnia się rozbudowaną i silnie rozproszoną strukturą osadniczą (Rycina 2.16). Na jej terenie zlokalizowanych jest ponad 20 miejscowości wiejskich oraz miasto Rakoniewice, co przekłada się na funkcjonowanie ponad 25 sołectw. Z jednej strony, taka sieć osadnicza świadczy o historycznym zagospodarowaniu terenu oraz dużym znaczeniu wiejskich form osadnictwa, z drugiej – stanowi wyzwanie dla zintegrowanego i efektywnego zarządzania gminą. Rozmieszczenie ludności ukazuje silną dominację miasta Rakoniewice (3624 mieszkańców – dane wg spisu powszechnego 2021) oraz trzech większych wsi: Rostarzewa (1566), Jabłonnej (991) i Ruchocice (694). Obok nich funkcjonuje szereg znacznie mniejszych jednostek – aż 14 miejscowości liczy poniżej 400 mieszkańców, w tym pięć poniżej 200. Takie zróżnicowanie wielkości miejscowości przekłada się na różny poziom potrzeb, oczekiwań i możliwości mieszkańców. Z punktu widzenia polityki przestrzennej i lokalnej polityki publicznej, wymaga to szczególnie uważnego podejścia do kwestii równości terytorialnej, dostępności usług oraz planowania inwestycji. Duża liczba sołectw oznacza także istnienie wielu lokalnych reprezentacji interesów, co w praktyce utrudnia budowanie wspólnej wizji rozwoju gminy. Zróżnicowane potrzeby mieszkańców małych i dużych wsi, a także specyfika miasta Rakoniewice, generują ryzyko rozproszenia inwestycji i osłabienia spójności przestrzennej działań. W związku z tym, kluczowe znaczenie zyskują mechanizmy koordynacji, integracji działań oraz priorytetyzacja inwestycji w sposób oparty na rzeczywistych potrzebach i potencjałach rozwojowych, a nie wyłącznie na zasadzie równego podziału między sołectwa.

Gmina Rakoniewice charakteryzuje się istotnym zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego, które stanowi istotne uwarunkowanie dla planowania rozwoju przestrzennego i zrównoważonego zarządzania jej zasobami. Mapa hipsometryczna (Rycina 2.18) pokazuje wyraźnie zróżnicowaną rzeźbę terenu: obszary niżej położone (do ok. 60 m n.p.m.) koncentrują się głównie na południu (Terespol, Tarnowa, Adolfowo, Kuźnica Zbąska), zachodzie (okolice Błońska) oraz północy (część Woli Jabłońskiej), natomiast najwyżej położone tereny, sięgające 120 m n.p.m., występują w środkowo-wschodniej części gminy – wokół Rakoniewic, Goździna i Elżbiecina. Taki układ hipsometryczny znajduje odzwierciedlenie w ogólnym przebiegu układu wodnego – gmina odwadniana jest głównie w kierunku południowo-wschodnim. Z geograficznego punktu widzenia gmina położona jest na styku dwóch jednostek fizycznogeograficznych – wysoczyznowego Pojezierza Poznańskiego i obniżonej Doliny Środkowej Obry. To położenie przekłada się na duże zróżnicowanie krajobrazowe: od pofalowanych wysoczyzn i pagórków, po obniżenia dolinne o podmokłym i torfowym charakterze. Tereny dolinne mają szczególne znaczenie dla rolnictwa, stanowiąc głównie użytkowane łąki i pastwiska, wymagające jednak utrzymania infrastruktury melioracyjnej. Gmina posiada cenne **zasoby glebowe, w tym liczne grunty klasy III, szczególnie w rejonie Rataje–Ruchocice–Rakoniewice Wieś**. Ich ochrona przed presją inwestycyjną powinna stanowić istotny priorytet w polityce przestrzennej. Z drugiej strony, występowanie słabszych kompleksów glebowych w części zachodniej i północno-zachodniej gminy stwarza warunki do lokalizacji nowych funkcji, w tym aktywizacji gospodarczej i rekreacji. Strategicznie istotne są także zasoby wodne – zarówno podziemne, jak i powierzchniowe. Gmina położona jest w zasięgu **dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP): nr 150 Pradolina Warszawa–Berlin i nr 144 Wielkopolska Dolina Kopalna**. Ich znaczenie polega na tym, że są one podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców, ale też obszarami o wysokiej wrażliwości ekologicznej, podatnymi na zanieczyszczenia powierzchniowe. Wymaga to odpowiedniego gospodarowania przestrzenią, unikania nadmiernej urbanizacji i stosowania rozwiązań sprzy-

jających infiltracji wody (np. retencja, nawierzchnie przepuszczalne). **Zasoby powierzchniowe, takie jak jezioro Kuźnickie i system kanałów Obrzańskich, stanowią istotny komponent środowiskowy i rekreacyjny gminy**, ale też wymagają działań ochronnych, szczególnie w kontekście stanu jakości wód powierzchniowych, ocenianego jako zły. W związku z tym działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i renaturyzacji cieków powinny pozostać jednym z priorytetów w perspektywie najbliższych lat. Znaczną powierzchnię gminy stanowią również lasy (ok. 41% powierzchni), w których dominuje bór sosnowy. Lasy te mają znaczenie przyrodnicze, rekreacyjne i przeciwdziałają efektom zmian klimatu. W przestrzeni gminy występują cenne przyrodniczo siedliska – torfowiska i łągi, które powinny być szczególnie chronione jako siedliska unikalnych gatunków i elementy bioróżnorodności. Ponadto, stan jakości powietrza w gminie należy ocenić jako stosunkowo dobry, choć występują lokalne przekroczenia stężeń pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, wynikające głównie z tzw. niskiej emisji i ogrzewania paliwami stałymi. Działania poprawiające jakość powietrza powinny obejmować rozwój sieci ciepłowniczej, termomodernizację budynków i wsparcie dla wymiany źródeł ciepła.

Rycina 2.14. Struktura pokrycia tereny w gminie Rakoniewice i gminach porównawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK publikowanych przez GUS (2014).

Struktura pokrycia terenu gminy Rakoniewice wyróżnia się na tle gmin porównawczych wyjątkowo dużym udziałem terenów leśnych i zadrzewionych (41,2%) (Rycina 2.14) – znacznie powyżej średnich wartości dla analizowanych jednostek, które w większości oscylują między 12,9% (gmina Czempiń) a 30,8% (gmina Miłosław). Jest to konsekwencja położenia gminy w otoczeniu dużych kompleksów leśnych, które pełnią zarówno funkcje przyrodnicze, jak i gospodarcze oraz rekreacyjne. Użytki rolne zajmują w gminie Rakoniewice 45,2% powierzchni – to udział zdecydowanie niższy niż w gminach o profilu typowo rolniczym, takich jak Czempiń (82,5%) czy Pniewy (73,8%), co potwierdza bardziej zrównoważony charakter użytkowania przestrzeni. Niski odsetek użytków rolnych w porównaniu z gminami sąsiednimi

wynika z rozległych arealów leśnych w północno-zachodniej, centralnej oraz północnej części gminy (Rycina 2.17). Tereny zurbanizowane w gminie Rakoniewice stanowią 3,6% powierzchni, co jest zbliżone do wartości dla Lwówka (3,5%), ale niższe niż w gminach Opalenica (4,8%) czy Pniewy (5,1%). W układzie przestrzennym widoczny jest liniowy rozwój zabudowy wzdłuż głównych ciągów drogowych i kolejowych. Tereny pod wodami obejmują jedynie 0,6% powierzchni gminy – jest to udział niski, podobny do gminy Miłosław (0,7%) i wyższy jedynie od wartości w gminie Opalenica (0,3%) czy Lwówek (0,4%). Zlokalizowane są one głównie w formie niewielkich zbiorników wodnych i cieków. Na tle gmin porównawczych gmina Rakoniewice prezentuje strukturę użytkowania terenu o charakterze silnie leśnym, z wyraźnym zrównoważeniem pomiędzy funkcją rolniczą a przyrodniczą. Duży udział lasów wpływa na walory krajobrazowe, potencjał turystyczno-rekreacyjny oraz na znaczenie gminy w regionalnym systemie przyrodniczym.

Tabela 2.16. Zmiany wpływów z opłaty eksploatacyjnej w latach 2015-2024 [tys. zł]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Razem
1	Rakoniewice	491	1 061	2 146	2 136	2 054	1 836	2 082	2 242	2 057	1 986	18 092
2	Miłosław	63	125	193	426	544	522	482	486	390	430	3 661
3	Pniewy	62	48	101	126	153	106	102	82	33	35	848
4	Opalenica	74	29	101	62	13	42	85	63	48	65	582
5	Lwówek	43	86	38	21	60	66	76	82	46	48	566
6	Czempiń	0	0	0	1	0	10	47	18	1	4	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Rakoniewice udokumentowano także liczne złoża kopalin, obejmujące zarówno surowce energetyczne, jak i mineralne oraz organiczne, co stanowi istotny element jej potencjału gospodarczego. Najważniejszym z nich jest złożo gazu ziemnego nr 10133 „Jabłonna”, powstałe z połączenia trzech wcześniejszych złóż: „Jabłonna”, „Jabłonna W” i „Jabłonna S”, dla którego Minister Klimatu i Środowiska w 2021 r. przyjął dokumentację geologiczno-inwestycyjną. Poza „Jabłonną” w gminie występują inne złoża gazu ziemnego, m.in. „Wielichowo W”, „Czarna Wieś”, „Elżbieciny”, „Paproć”, „Ruchocice”, „Ujazd” oraz „Wielichowo”, a także złoża torfów (m.in. „Jabłonna JS”, „Jabłonna JS II”, „Kuźnica Zbąska AO”, „Kuźnica Zbąska JP”). Istotne znaczenie mają również udokumentowane złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej („Józefin”, „Rakoniewice”, „Rostarzewo”, „Rostarzewo I”), piasków i żwirów („Kuźnica Zbąska ZS”, „Kuźnica Zbąska JP I”, „Kuźnica Zbąska ZS III”) oraz piasków kwarcowych („Tuchorza”). Obecność tych złóż wymaga uwzględnienia w dokumentach planistycznych stref ich ochrony, co może ograniczać inne formy zagospodarowania przestrzeni, ale jednocześnie stanowi szansę rozwojową w postaci rozbudowy sektora wydobywczego i okولوجicznego, generującego miejsca pracy oraz wpływy do budżetu. **Finansowym efektem eksploatacji kopalin są dochody z tytułu opłaty eksploatacyjnej, której wysokość zależy od rodzaju i ilości wydobytego surowca. W latach 2015–2024 gmina Rakoniewice uzyskała z tego tytułu łącznie 18,1 mln zł – zdecydowanie najwięcej wśród gmin porównawczych** (Tabela 2.16) – osiągając w najlepszych latach wpływy przekraczające 2 mln zł rocznie. Kolejna w tym zestawieniu gmina Miłosław uzyskała w tym okresie 3,66 mln zł, a pozostałe jednostki od niespełna 0,6 mln zł do poniżej 0,1 mln zł, co potwierdza, że eksploatacja złóż – szczególnie gazu ziemnego – ma znaczący wpływ na sytuację fiskalną gminy, zwiększając jej dochody własne i stanowiąc ważny element lokalnej gospodarki. Jednocześnie należy uwzględniać potencjalne skutki środowiskowe wydobywania, takie jak przekształcenia krajobrazu czy zmiany stosunków wodnych, które w przyszłości mogą wymagać działań rekultywacyjnych.

Obok kwestii przyrodniczych, ważnym uwarunkowaniem przestrzennym są kwestie transportowe. Układ drogowy gminy Rakoniewice tworzy gęsta i rozbudowana sieć połączeń, która jednak wymaga dalszego rozwoju i modernizacji z punktu widzenia realizacji celów strategicznych (Rycina 2.20). **Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 32, stanowiąca główną oś transportową o znaczeniu ponadlokalnym.** Droga ta łączy gminę Rakoniewice z Zieloną Górą i granicą państwa w Gubinie na zachodzie oraz z Poznaniem i regionem konińskim na wschodzie, a tym samym pełni rolę kluczowego szlaku komunikacyjnego dla ruchu osobowego i towarowego. Jednak **jej obecny przebieg przez miasto Rakoniewice, z intensywnym ruchem tranzytowym, stanowi poważne obciążenie dla centrum miejscowości, prowadząc do degradacji przestrzeni publicznej i obniżenia jakości życia mieszkańców.** Z tego względu budowa obwodnicy w ciągu tej drogi krajowej, której przebieg został już wrysowany w obowiązującym Studium, pozostaje jednym z najważniejszych priorytetów infrastrukturalnych w perspektywie strategicznej. Na terenie gminy istotne znaczenie mają również drogi wojewódzkie: nr 312 (łącząca Rakoniewice z Wielichowem i dalej adrogą ekspresową S5) oraz nr 305 (prowadząca do Nowego Tomyśla i dalej do autostrady A2). Te drogi wspierają funkcjonowanie powiązań z regionalnymi centrami gospodarczymi i administracyjnymi, umożliwiając dostęp do miejsc pracy, usług wyższego rzędu oraz stacji kolejowych o ponadlokalnym znaczeniu. Uzupełnieniem układu transportowego są drogi powiatowe i gminne, które obsługują ruch wewnętrzny – zarówno pomiędzy poszczególnymi sołectwami, jak i pomiędzy nimi a centralnie położonym miastem Rakoniewice. Drogi powiatowe pełnią ważną funkcję w zapewnieniu spójności przestrzennej gminy, natomiast sieć dróg gminnych jest bardzo rozbudowana, co przy stosunkowo niskiej gęstości zaludnienia i rozproszonej strukturze osadniczej powoduje konieczność wysokich nakładów na utrzymanie i modernizację infrastruktury. W wielu przypadkach ich standard wymaga istotnej poprawy, szczególnie w kontekście zapewnienia spójnego dostępu do usług publicznych i bezpiecznego ruchu pieszo-rowerowego.

Tabela 2.17. Długość i struktura dróg gminnych [2023]

Lp	Gmina	długość dróg gminnych	długość dróg gminnych utwardzonych	długość dróg gminnych gruntowych	% dróg gminnych utwardzonych	% dróg gminnych gruntowych
1	Opalenica	113,3	80,2	33,1	70,8%	29,2%
2	Czempiń	83,9	43,0	40,9	51,3%	48,7%
3	Pniewy	101,7	46,1	55,6	45,3%	54,7%
4	Miłostaw	71,0	30,0	41,0	42,3%	57,7%
5	Rakoniewice	202,8	61,3	141,5	30,2%	69,8%
6	Lwówek	215,7	43,1	172,6	20,0%	80,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze infrastruktury drogowej gminy Rakoniewice kluczowym elementem jest rozbudowana sieć dróg gminnych, której łączna długość wynosi wg danych GUS 202,8 km (Tabela 2.17) – jest to jeden z najwyższych wyników wśród gmin porównawczych, ustępujący jedynie gminie Lwówek (215,7 km). Jednak wskaźnik udziału dróg utwardzonych w ogólnej długości dróg gminnych wynosi jedynie 30,2%, co jest drugim najniższym wynikiem w zestawieniu i znacząco odbiega od lidera – gminy Opalenica (70,8%). Oznacza to, że **aż 141,5 km, czyli blisko 70% sieci dróg gminnych w gminie Rakoniewice, to drogi gruntowe.** Taka struktura infrastruktury drogowej stanowi istotne wyzwanie dla jakości transportu lokalnego, szczególnie w kontekście zapewnienia sprawnego dojazdu do obszarów wiejskich, terenów inwestycyjnych oraz kluczowych punktów usługowych. Drogi gruntowe są bardziej podatne na degradację w wyniku

intensywnych opadów i zjawisk atmosferycznych, co obniża komfort podróży i zwiększa koszty utrzymania. Jednocześnie rozproszona zabudowa i znaczne rozciągnięcie sieci drogowej powodują, że modernizacja infrastruktury wymaga dużych nakładów finansowych i długofalowego planowania. Na tle gmin porównawczych Rakoniewice charakteryzują się relatywnie dużą długością dróg lokalnych, co świadczy o rozległości i zróżnicowaniu struktury osadniczej, ale jednocześnie niskim stopniem ich utwardzenia. W kontekście strategii rozwoju oznacza to potrzebę systematycznej modernizacji sieci drogowej, priorytetyzując odcinki o największym znaczeniu gospodarczym, komunikacyjnym i społecznym, a także powiązanie działań inwestycyjnych w infrastrukturę z planami rozwoju przestrzennego i lokalnych ośrodków aktywności.

Tabela 2.18. Zmiany liczby mieszkań 2015-2024

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Pniewy	3 676	3 728	3 790	3 868	3 973	4 123	4 189	4 277	4 335	4 370	+18,9%
2	Czempin	3 318	3 359	3 403	3 448	3 477	3 663	3 719	3 781	3 849	3 890	+17,2%
3	Rakoniewice	3 445	3 478	3 509	3 567	3 605	3 658	3 716	3 782	3 837	3 884	+12,7%
4	Lwówek	2 723	2 754	2 777	2 795	2 815	2 874	2 891	2 918	2 939	2 961	+8,7%
5	Opalenica	4 786	4 835	4 872	4 914	4 972	4 911	4 972	5 029	5 170	5 200	+8,7%
6	Miłosław	3 147	3 189	3 225	3 252	3 298	3 327	3 339	3 359	3 372	3 385	+7,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2.19. Zmiany powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2015-2024 [m²]

Lp	Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana
1	Pniewy	325 944	332 080	338 210	346 461	354 820	373 973	380 099	389 233	394 343	398 521	+22,3%
2	Czempin	290 795	295 027	300 588	305 622	309 525	330 394	336 715	343 294	350 000	354 698	+22,0%
3	Rakoniewice	340 934	345 413	349 443	355 941	361 811	364 421	370 857	379 049	384 982	390 133	+14,4%
4	Lwówek	228 481	232 374	235 742	238 391	240 726	245 057	247 160	250 709	253 469	256 345	+12,2%
5	Miłosław	255 274	258 561	262 020	265 764	269 791	275 298	277 000	279 601	281 526	283 508	+11,1%
6	Opalenica	442 959	447 264	451 184	456 436	461 329	461 241	469 280	475 204	485 002	488 872	+10,4%

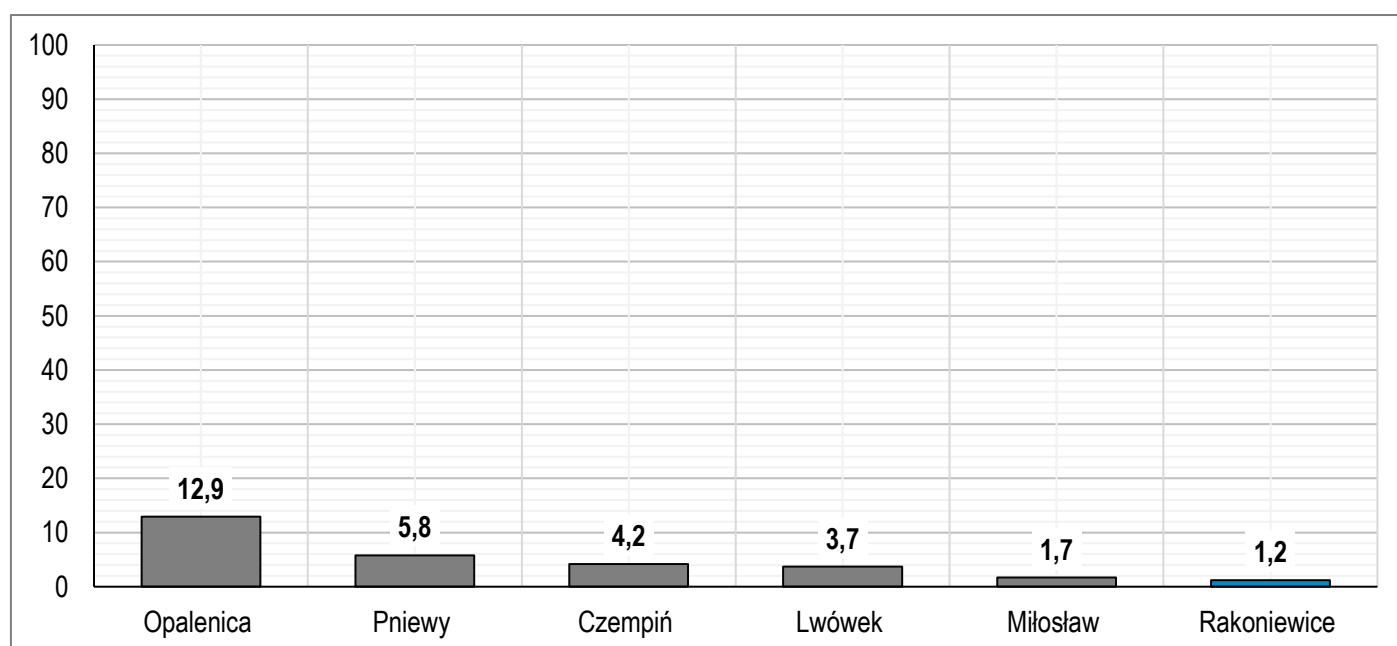
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym wątkiem analizy sytuacji przestrzennej jest diagnoza sytuacji na rynku mieszkaniowym. W latach 2015–2024 gmina **Rakoniewice odnotowała istotny, choć umiarkowany na tle gmin porównawczych, wzrost zasobu mieszkaniowego. Liczba mieszkań zwiększyła się o 12,7%, z 3 445 do 3 884 lokali** (Tabela 2.18) co plasuje gminę poniżej średniej dynamiki obserwowanej w gminie Pniewy (+18,9%) czy w gminie Czempin (+17,2%). Pod względem łącznej powierzchni użytkowej mieszkań (Tabela 2.19) wzrost wyniósł 14,4% (z 340,9 tys. m² do 390,1 tys. m²), co również wskazuje na umiarkowane tempo rozwoju w porównaniu z liderami – gminami Pniewy (+22,3%) i Czempin (+22,0%). Dynamika w gminie Rakoniewice może świadczyć o stabilnym, ale mniej intensywnym niż w części gmin konkurencyjnych przyroście inwestycji mieszkaniowych. Warto podkreślić, że obserwowany wzrost liczby mieszkań oraz ich powierzchni ma znaczenie zarówno w kontekście zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, jak i atrakcyjności gminy dla inwestorów z sektora deweloperskiego. Utrzymujące się dodatnie tempo wzrostu, mimo okresowych spowolnień, wskazuje na kontynuację procesów rozwoju zabudowy mieszkaniowej, która może być powiązana z migracją napływową oraz poprawą warunków życia. Jednocześnie, aby zwiększyć konkurencyjność na rynku mieszkaniowym, gmina Rakoniewice

powinna rozważyć działania wspierające przyciąganie inwestycji w dobrze skomunikowane tereny, uwzględniające rosnące wymagania dotyczące jakości przestrzeni i dostępności usług publicznych oraz transportu zbiorowego.

W tym kontekście, ważnym elementem oceny sytuacji przestrzennej gminy jest także analiza wskaźnika pokrycia planistycznego, rozumianego jako udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ogólnej powierzchni gminy. **W 2023 roku w gminie Rakoniewice wskaźnik ten wynosił zaledwie 1,2% (Rycina 2.15; Rycina 2.23), co jest najniższą wartością spośród wszystkich analizowanych gmin i kilkakrotnie mniej niż średnia dla grupy porównawczej.** Dla porównania, najwyższy poziom pokrycia planistycznego odnotowano w gminie Opalenica (12,9%), a kolejne w zestawieniu są gminy Pniewy (5,8%) i Czempień (4,2%). Tak niski wskaźnik w gminie Rakoniewice oznacza, że większość decyzji przestrzennych podejmowana jest w oparciu o procedurę decyzji o warunkach zabudowy, co sprzyja rozproszeniu zabudowy, zwiększa ryzyko konfliktów przestrzennych i utrudnia realizację spójnej, długofalowej polityki zagospodarowania terenu. Brak wystarczającego pokrycia planistycznego ogranicza również możliwość skutecznego kształtowania ładu przestrzennego, ochrony cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienia odpowiednich rezerw terenów pod rozwój funkcji gospodarczych i infrastrukturalnych. W kontekście strategii rozwoju gminy tak niski poziom pokrycia planistycznego należy uznać za istotną barierę dla racjonalnej polityki przestrzennej. Konieczne jest sprawne opracowanie planu ogólnego w celu ochrony terenów niezagospodarowanych przed przypadkową zabudową.

Rycina 2.15. Odsetek powierzchni gminy pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dostępność podstawowej infrastruktury technicznej w gminie Rakoniewice jest mocno zróżnicowana w zależności od analizowanego systemu. **W zakresie sieci wodociągowej gmina osiągnęła poziom 100% pokrycia w tym obszarze, co oznacza, że mieszkańcy mają zapewniony dostęp do wody z sieci** (Tabela 2.20). To bardzo istotny atut, który eliminuje podstawowe bariery bytowe, sprzyja rozwojowi gospodarczemu i ułatwia procesy inwestycyjne, w tym w budownictwie mieszkaniowym i usługowym. Na tle gmin porównawczych jest to jeden z najlepszych wyników (podobny poziom

osiągają jedynie Czempień i Miłosław), podczas gdy część gmin, takich jak Pniewy czy Lwówek, wciąż nie pokrywa siecią wszystkich mieszkańców. **Nieco gorsza sytuacja dotyczy kanalizacji sanitarnej. Obecnie ok. 45% mieszkańców gminy Rakoniewice korzysta z sieci kanalizacyjnej** (Tabela 2.21), co jest najniższym wynikiem wśród analizowanych gmin. Jest to w dużej mierze konsekwencją struktury osadniczej – rozproszonej zabudowy oraz znacznego udziału wsi o niskiej gęstości zaludnienia, gdzie budowa sieci wiąże się z wysokimi kosztami jednostkowymi i ograniczoną efektywnością ekonomiczną. Istniejący system kanalizacyjny obejmuje miejscowości wchodzące w skład aglomeracji Rakoniewice (Rakoniewice, Rakoniewice Wieś, Rostarzewo, Drzymałowo), z których ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Rakoniewiczach Wsi. Oczyszczalnia posiada rezerwę przepustowości, co umożliwia dalsze przyłączenia. W ostatnich latach podjęto jednak istotne działania na rzecz poprawy sytuacji – gmina zrealizowała I i II etap kanalizowania północnej części, obejmując nim m.in. miejscowości Rakoniewice Wieś, Narożniki, Golę, Wioskę oraz Jabłonnę. Dzięki tym inwestycjom, dofinansowanym ze środków programu Polski Ład, znacząco rozszerzono dostęp mieszkańców do sieci kanalizacyjnej i poprawiono warunki środowiskowe w tej części gminy. Mimo to nadal pewne obszary, zwłaszcza peryferyjne, pozostają nieskanalizowane i wymagają dalszych działań. Kontynuacja inwestycji kanalizacyjnych powinna być jednym z działań strategicznych – zarówno w kontekście wymogów środowiskowych i jakości wód, jak i poprawy jakości życia mieszkańców. **Pod względem dostępu do sieci gazowej gmina plasuje się wysoko – z 70% mieszkańców korzystających z tego medium zajmuje drugie miejsce wśród gmin porównywanych** (za gminą Opalenica – 79%) (Tabela 2.22). Od 2019 r. obserwowany jest wyraźny wzrost liczby podłączeń, co świadczy o systematycznej rozbudowie sieci i rosnącym zainteresowaniu mieszkańców, zwłaszcza w kontekście wymiany źródeł ciepła i działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Wysokie nasycenie siecią gazową jest istotnym atutem zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przedsiębiorstw wymagających stabilnych dostaw energii.

Tabela 2.20. Zmiany odsetka osób z dostępem do sieci wodociągowej w okresie 2014-2023 [%]

Lp	Gmina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Rakoniewice	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2	Czempień	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3	Miłosław	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4	Opalenica	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96
5	Lwówek	95	95	95	95	95	95	95	95	96	96
6	Pniewy	92	92	92	93	93	93	93	93	94	94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2.21. Zmiany odsetka osób z dostępem do sieci kanalizacyjnej w okresie 2014-2023 [%]

Lp	Gmina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Czempień	71	72	73	73	74	76	75	76	77	78
2	Pniewy	64	66	66	67	67	67	68	69	69	69
3	Lwówek	50	51	52	54	56	58	59	59	61	61
4	Opalenica	59	59	60	60	58	58	58	58	59	59
5	Miłosław	58	58	58	58	59	56	58	57	58	58
6	Rakoniewice	44	44	44	44	44	44	45	45	44	45

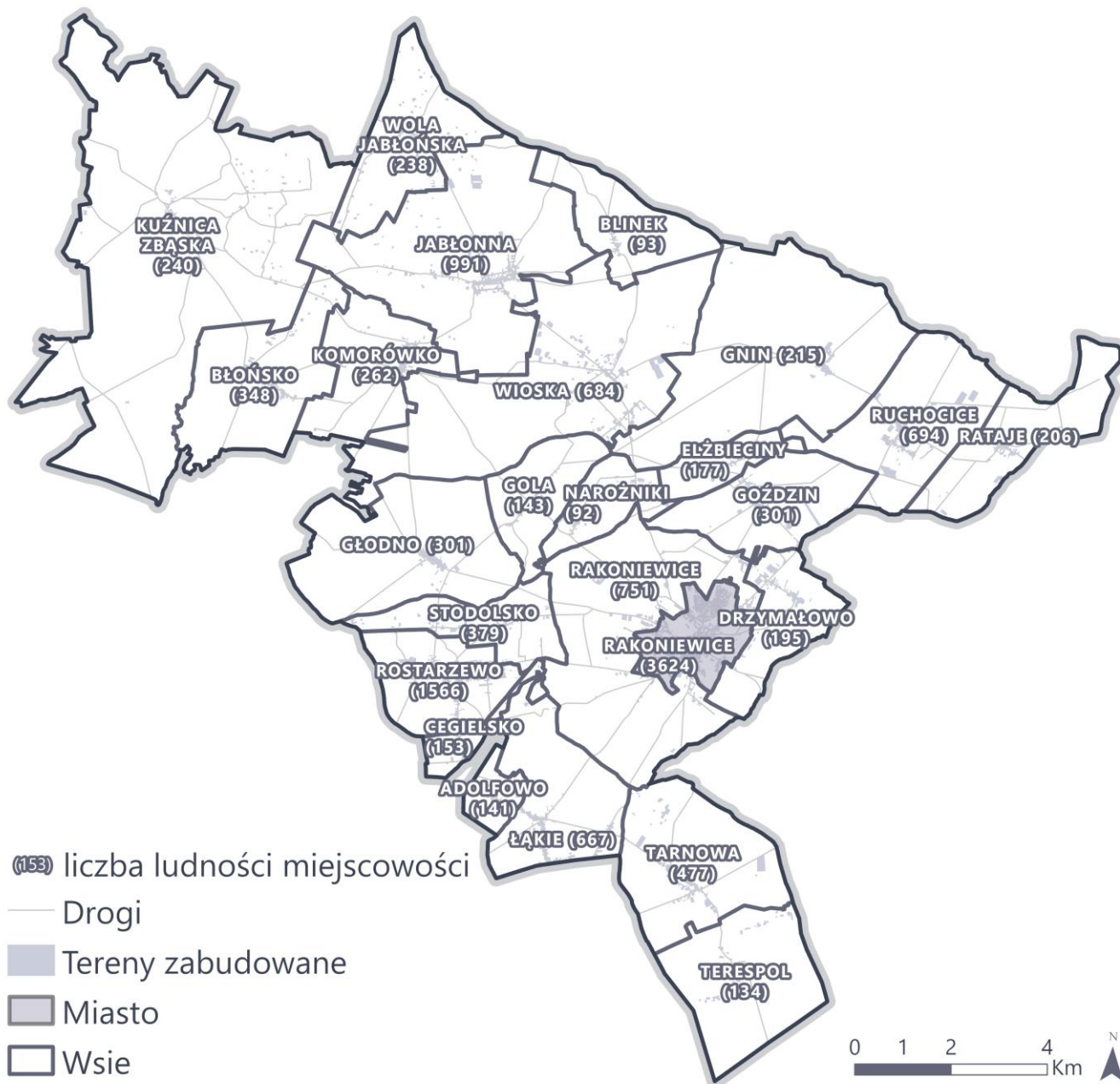
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

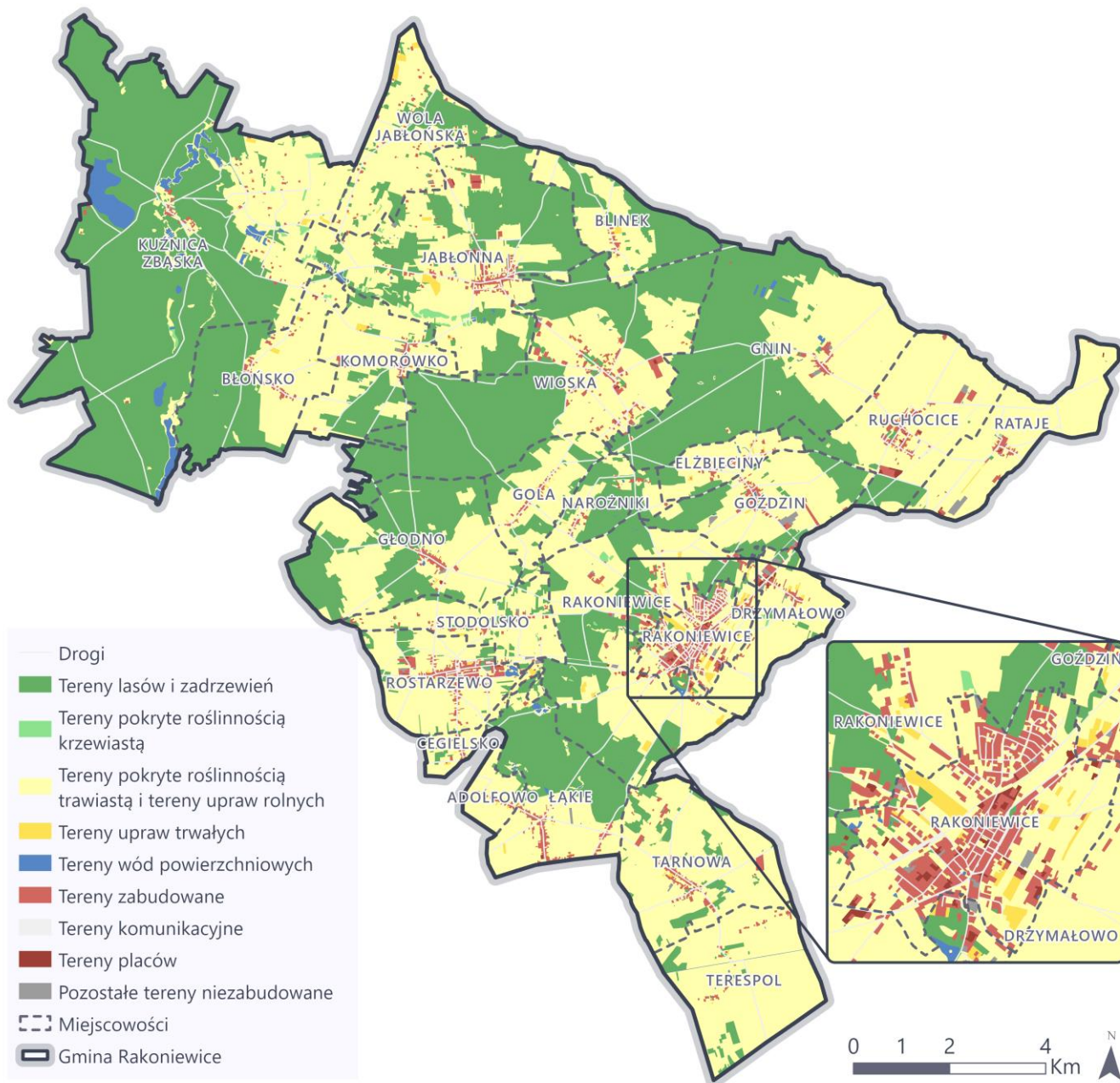
Tabela 2.22. Zmiany odsetka osób z dostępem do sieci gazowej w okresie 2014-2023 [%]

Lp	Gmina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Opalenica	59	59	59	61	62	63	70	74	76	79
2	Rakoniewice	59	59	59	60	60	62	66	68	69	70
3	Pniewy	47	47	46	46	47	48	51	53	54	54
4	Czempin	17	18	18	18	19	21	28	31	31	34
5	Lwówek	29	29	28	29	28	29	29	31	31	31
6	Miłosław	2	2	3	3	4	5	8	8	10	12

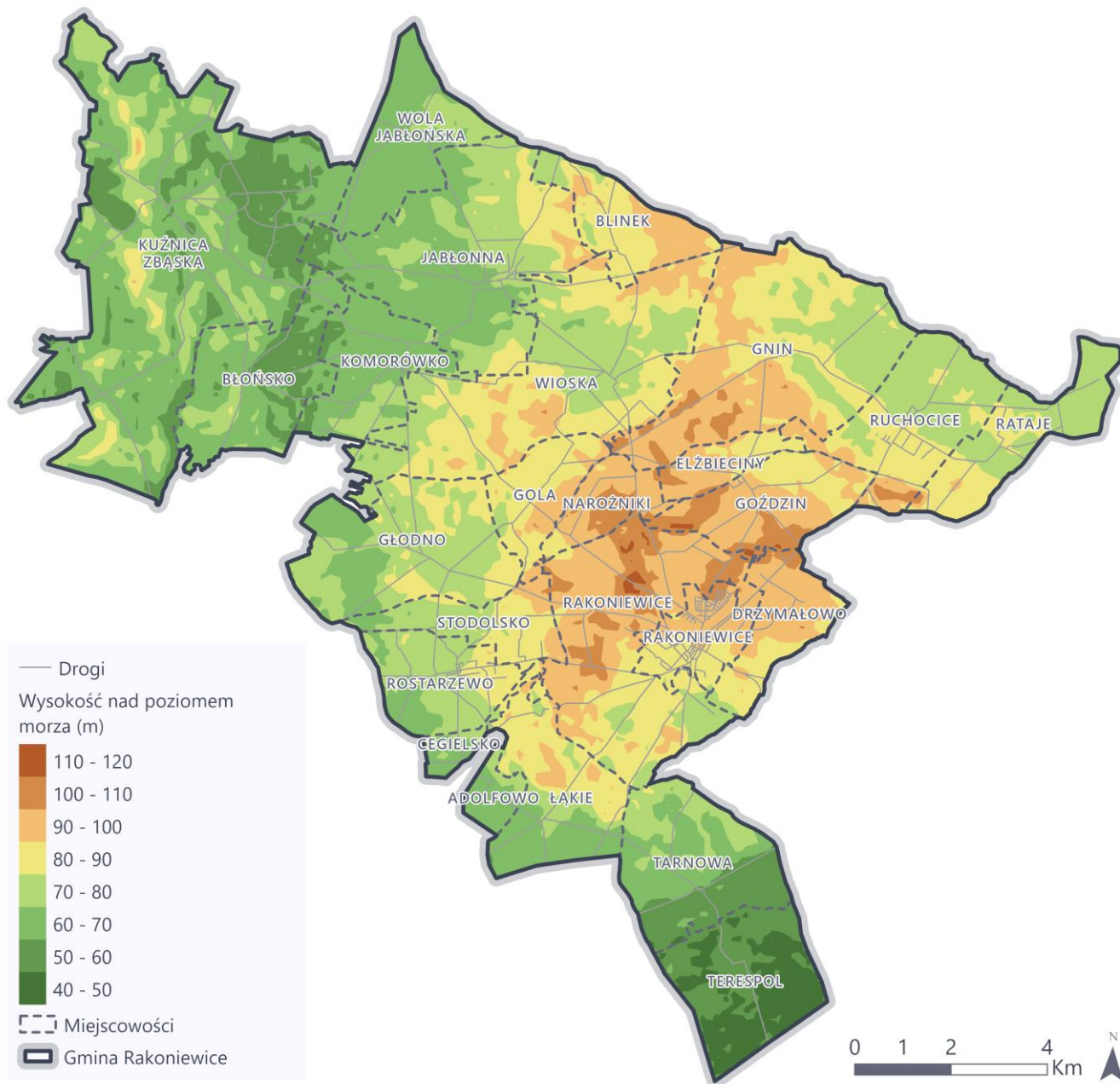
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

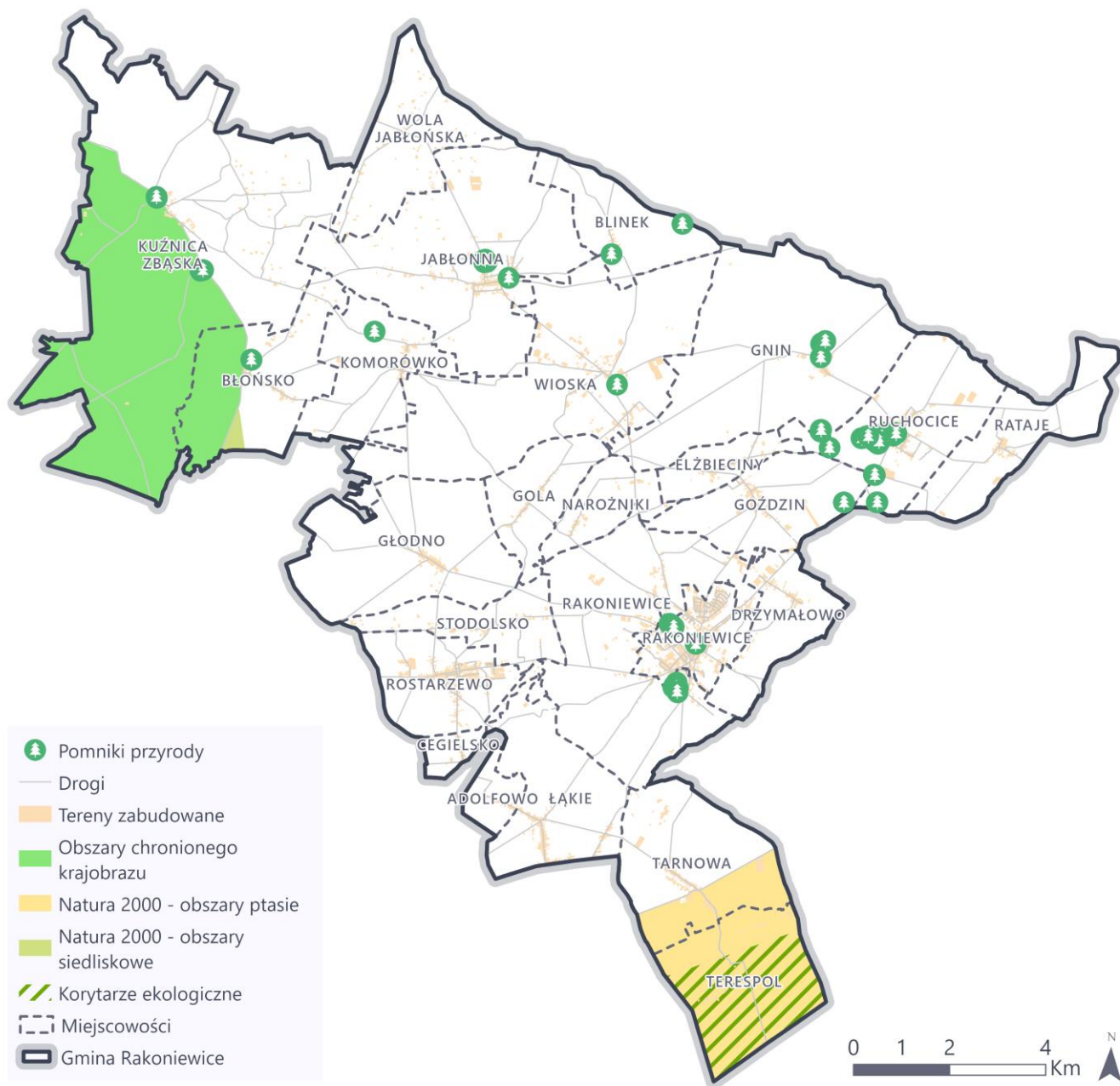
Rycina 2.16. Układ jednostek osadniczych gminy Rakoniewice

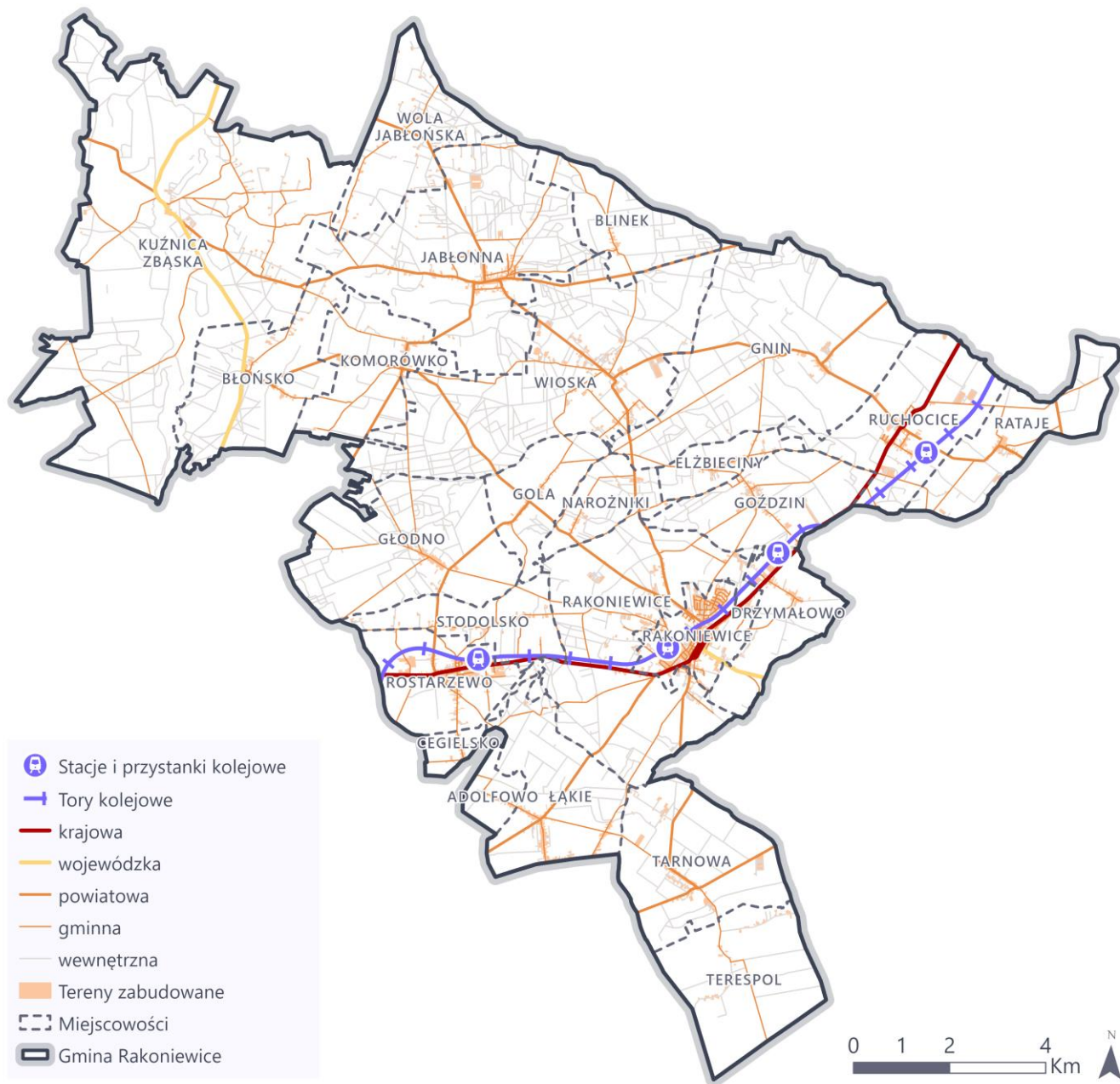
Rycina 2.17. Struktura przestrzenna pokrycia terenu w gminie Rakoniewice

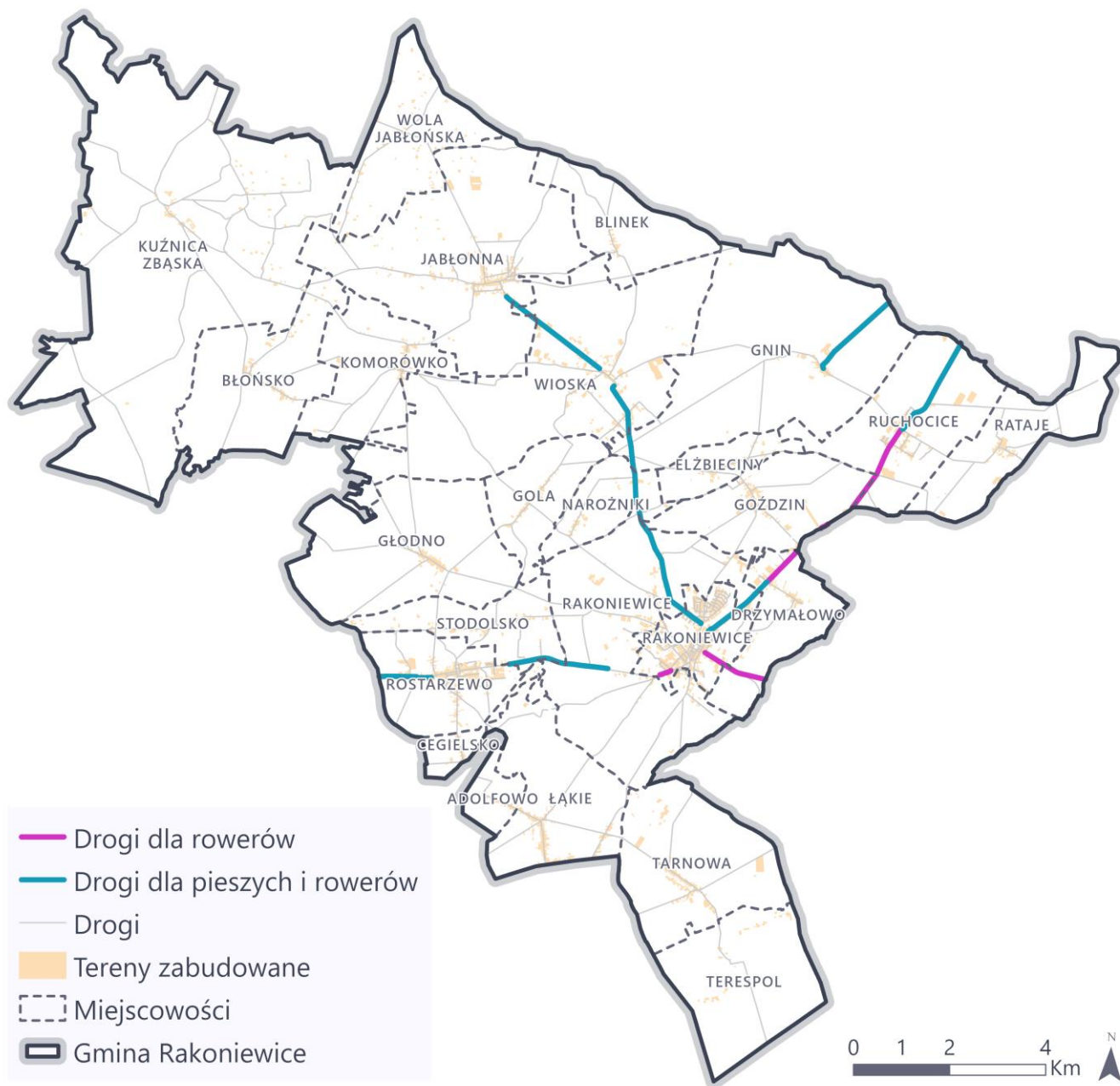
Rycina 2.18. Mapa hipsometryczna gminy Rakoniewice

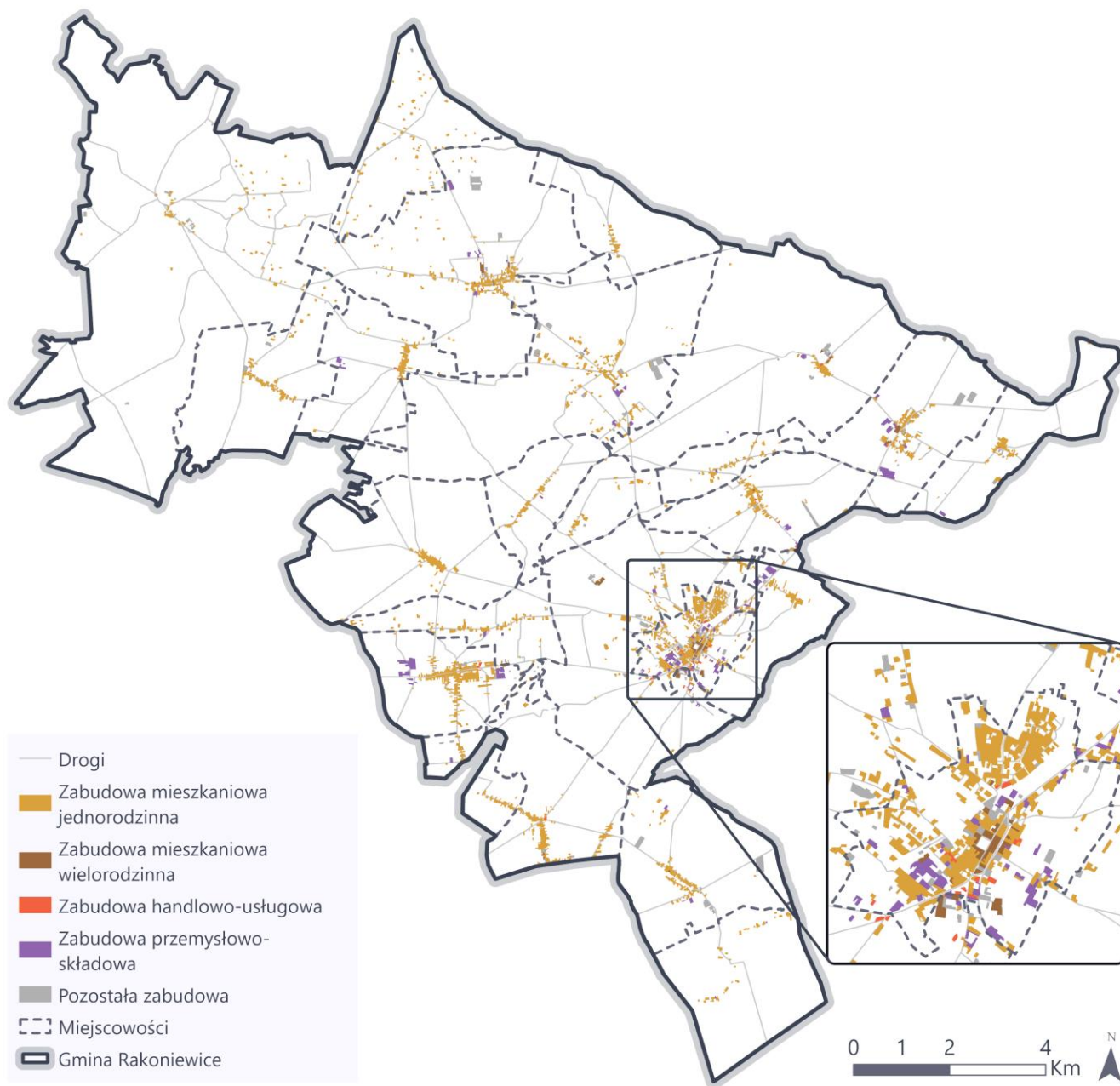
Rycina 2.19. Mapa terenów chronionych gminy Rakoniewice

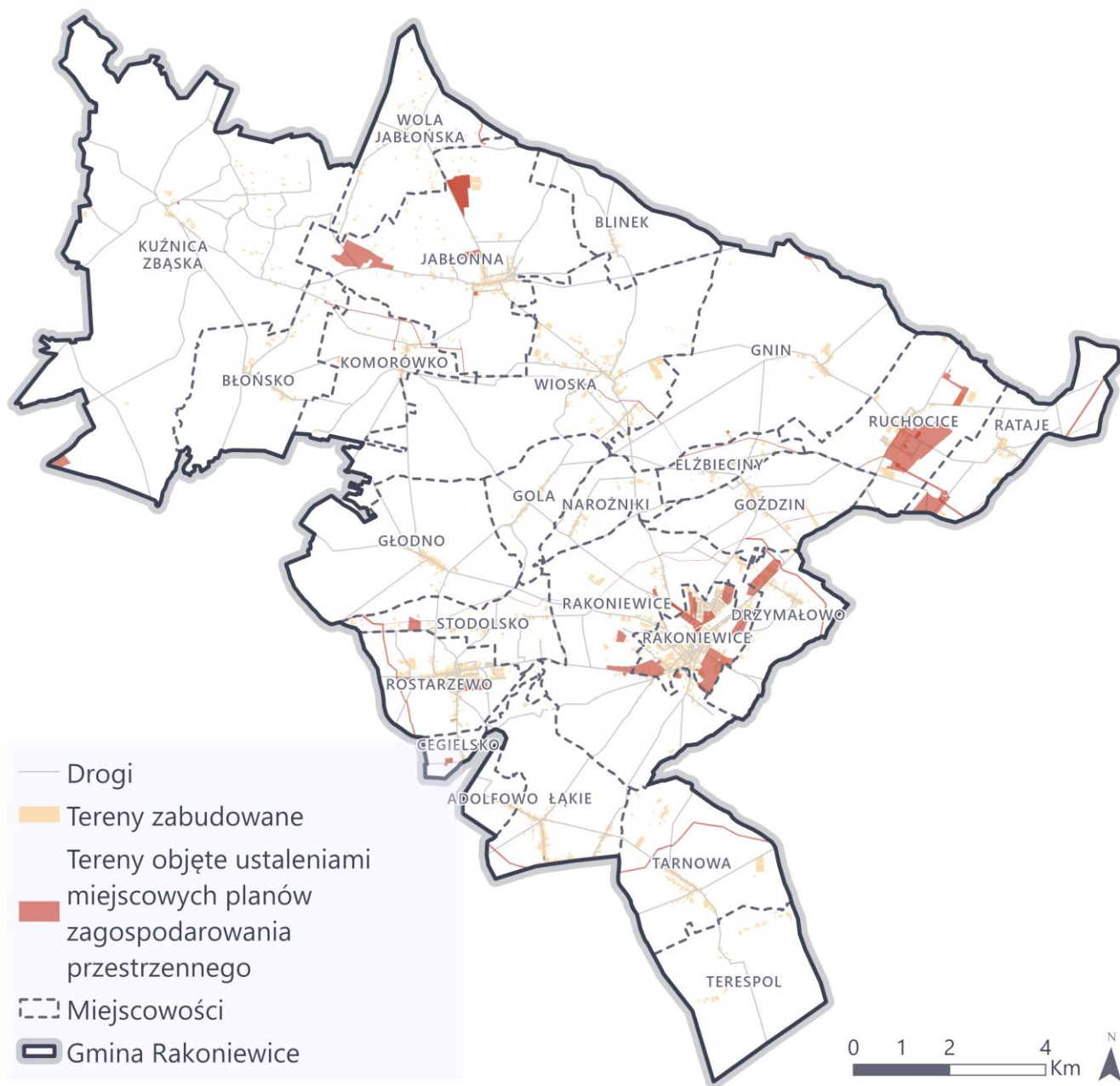
Rycina 2.20. Mapa układu transportowego gminy Rakoniewice

Rycina 2.21. Układ dróg rowerowych w gminie Rakoniewice

Rycina 2.22. Struktura przestrzenna zabudowy w gminie Rakoniewice

Rycina 2.23. Struktura przestrzenna planów miejscowych w gminie Rakoniewice

3 Wizja, cele rozwojowe i kierunki działań

Wyznaczenie wizji i celów strategicznych jest kluczowym etapem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku. Wizja określa pożądany, docelowy obraz gminy w dłuższej perspektywie, odzwierciedlający jej potencjały, aspiracje oraz kierunek zmian, jakie powinny nastąpić w wyniku konsekwentnej realizacji działań rozwojowych. Cele strategiczne i szczegółowe przekładają ten ogólny obraz na system priorytetów i interwencji, pozwalających na skuteczne zarządzanie rozwojem w warunkach zmieniającego się otoczenia społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Proces formułowania wizji i celów w gminie Rakoniewice został oparty na kilku kluczowych źródłach. Pierwszym była diagnoza strategiczna, obejmująca analizę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także jej uwarunkowań zewnętrznych. Drugim – proces konsultacji społecznych, który umożliwił włączenie perspektywy mieszkańców, przedstawicieli organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych. Trzecim – analiza dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie lokalnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym, co pozwoliło na powiązanie działań gminy z szerszym systemem planowania rozwoju.

3.1 Wizja rozwoju

Wizja rozwoju gminy Rakoniewice składa się z generalnego hasła, które koncentruje w sobie główne myśli przewodnie rozwoju gminy w perspektywie do 2035 roku. Oprócz ogólnego hasła, wizja została uszczegółowiona w formie czterech filarów, które odzwierciedlają kluczowe potencjały gminy oraz wyzwania, jakie stoją przed nią w najbliższych latach. Hasło wizji rozwoju gminy to:

Rakoniewice 2035 – Energia zasobów, siła wspólnoty

**SILNA I
ZINTEGROWANA
WSPÓLNOTA**

**GOSPODARKA
OPARTA NA
POTENCJALE
LOKALNYM**

**DOSTĘPNOŚĆ I
NOWOCZESNA
INFRASTRUKTURA**

**PRZESTRZEŃ W
HARMONII Z
NATURĄ**

Wizja rozwoju gminy Rakoniewice opiera się na czterech kluczowych filarach: (1) Silna i zintegrowana wspólnota, (2) Gospodarka oparta na potencjale lokalnym, (3) Dostępność i nowoczesna infrastruktura, (4) Przestrzeń w harmonii z naturą.

1. Silna i zintegrowana wspólnota

Gmina Rakoniewice obejmuje miasto Rakoniewice oraz 25 sołectw, których rozwój opiera się na bogatej historii i lokalnych zasobach. W perspektywie do 2035 roku ważnym kierunkiem jest umacnianie więzi pomiędzy miejscowościami oraz tworzenie warunków do aktywności społecznej w skali całej gminy. Rozproszenie osadnictwa wymaga dobrego planowania, aby inwestycje w infrastrukturę społeczną – szkoły, przedszkola, obiekty kulturalne, sportowe i rekreacyjne – odpowiadały faktycznym potrzebom mieszkańców i były utrzymywane w dobrym stanie. Równolegle rozwijane będą działania integrujące mieszkańców poprzez wspólne inicjatywy, wydarzenia i projekty, tak aby wzmacniać lokalną tożsamość, poczucie bezpieczeństwa i współodpowiedzialności za gminę.

2. Gospodarka oparta na potencjale lokalnym

Rakoniewice to gmina o silnych zasobach gospodarczych – od prężnie działających firm po rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze. Szczególną rolę odgrywają zasoby naturalne, w tym liczne złoża gazu ziemnego, które zapewniają stabilne wpływy z podatków i opłat eksploatacyjnych. W perspektywie do 2035 roku gospodarka gminy będzie rozwijana w sposób zrównoważony, tak aby maksymalnie wykorzystywać ten potencjał, jednocześnie dbając o środowisko i przestrzeń. Nowe tereny inwestycyjne, szczególnie te planowane w sąsiedztwie przyszłej obwodnicy, pozwolą przyciągnąć inwestorów i tworzyć miejsca pracy blisko mieszkańców.

3. Dostępność i nowoczesna infrastruktura

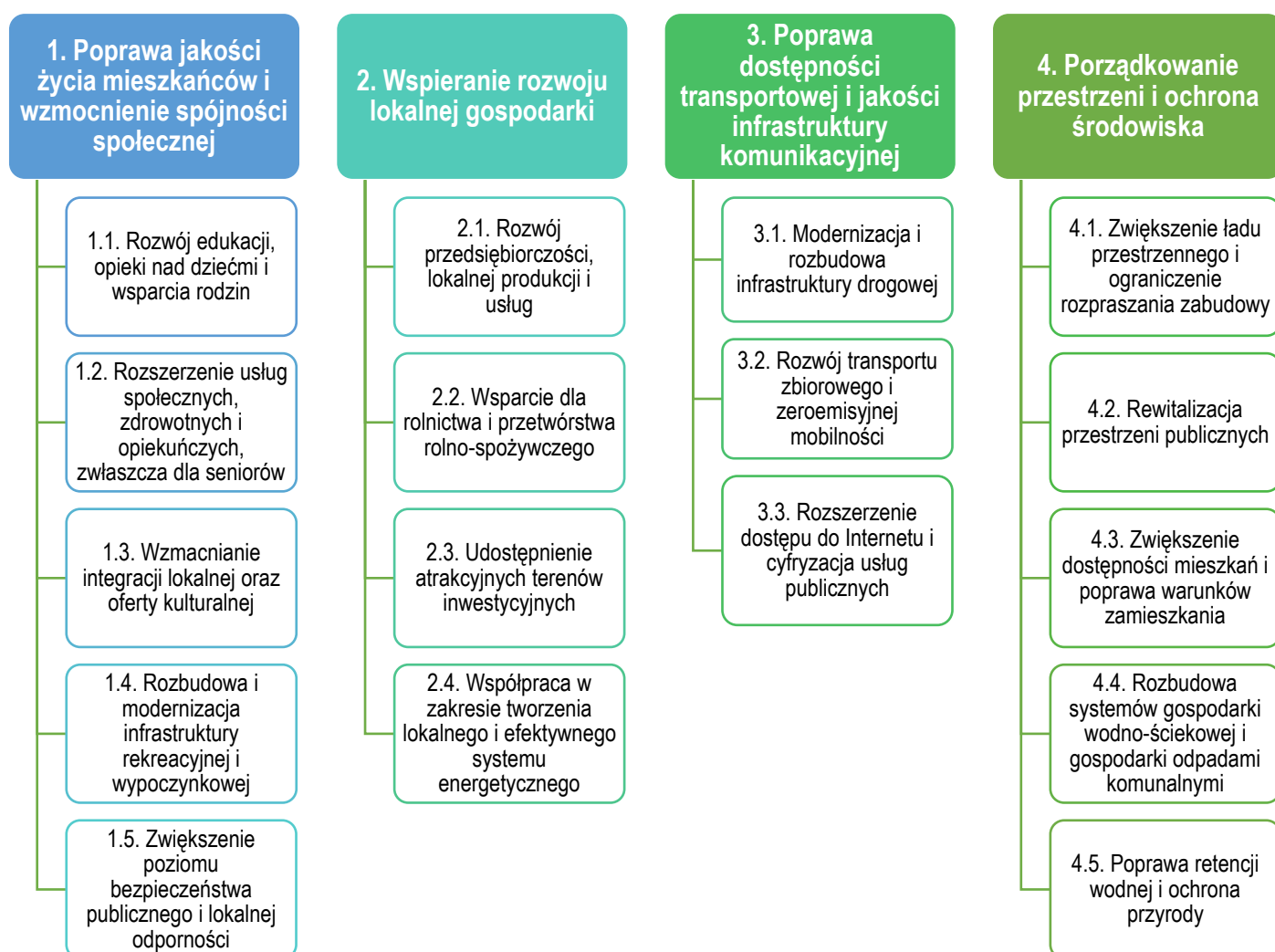
Poprawa dostępności transportowej to jeden z kluczowych warunków rozwoju Rakoniewic. Budowa obwodnicy w ciągu drogi krajowej odciąży centrum miasta, poprawi bezpieczeństwo w Rakoniewicach, Rostarzewie i Ruchocicach oraz umożliwi rozwój nowych terenów gospodarczych. Wzmacniany będzie transport publiczny, w tym wykorzystanie potencjału linii kolejowej z połączeniami do Poznania, Wolsztyna i Grodziska Wielkopolskiego, a także rozwój infrastruktury cyfrowej, aby zapewnić szybki internet i e-usługi w całej gminie. Inwestycje w infrastrukturę techniczną obejmą również rozbudowę systemów wodno-kanalizacyjnych, modernizację dróg gminnych i powiatowych oraz poprawę estetyki przestrzeni publicznych.

4. Przestrzeń w harmonii z naturą

Duży udział lasów i terenów zieleni w strukturze gminy, połączony z rolniczym charakterem wielu obszarów, to istotny atut gminy Rakoniewice. Do 2035 roku gmina będzie rozwijać się w sposób uporządkowany, ograniczając rozpraszanie zabudowy i wzmacniając ład przestrzenny. Priorytetem będzie ochrona zasobów przyrodniczych, poprawa retencji wodnej oraz rewitalizacja przestrzeni publicznych, tak aby były one bardziej dostępne, estetyczne i przyjazne mieszkańcom. Wdrażane będą działania adaptacyjne do zmian klimatu, wspierające zarówno środowisko, jak i gospodarkę lokalną, w tym rolnictwo.

Strategia Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku opiera się na dwupoziomowej strukturze celów, zaprojektowanej tak, aby umożliwić skuteczne planowanie, realizację i monitorowanie działań rozwojowych. Drzewo celów przedstawia spójne podejście do rozwoju gminy, łączące kwestie społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i środowiskowe w jeden system, który odpowiada zarówno na lokalne uwarunkowania, jak i na czynniki zewnętrzne – m.in. zmiany legislacyjne, trendy demograficzne, programy wsparcia inwestycji czy wyzwania związane z ochroną środowiska. Struktura celów została podzielona na cztery nadrzędne cele strategiczne, które wyznaczają długofalowe kierunki działań samorządu. Każdy z nich stanowi odpowiedź na kluczowe wyzwania zidentyfikowane w diagnozie – od poprawy jakości życia i integracji mieszkańców, przez wzmocnienie lokalnej gospodarki, po porządkowanie przestrzeni i modernizację infrastruktury. Cele strategiczne są rozwinięte w postaci celów szczegółowych, obejmujących łącznie kilkanaście obszarów interwencji. Wskazują one priorytetowe pola działania w poszczególnych sferach – społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej – oraz określają kierunki inwestycji i przedsięwzięć niezbędnych do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Rycina 3.1. Struktura celów i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku

3.2 Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie spójności społecznej

Cel strategiczny 1 koncentruje się na tworzeniu warunków sprzyjających dobremu życiu w gminie Rakoniewice, zarówno w wymiarze codziennych potrzeb mieszkańców, jak i budowania trwałych więzi społecznych. Obejmuje działania wzmacniające dostęp do usług edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych, zapewniających wsparcie na każdym etapie życia. Zakłada także rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, która sprzyja aktywności i integracji lokalnej, oraz inwestycje w infrastrukturę służącą spędzaniu wolnego czasu. Ważnym elementem jest również podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz wzmocnianie odporności gminy na zagrożenia, tak aby była miejscem stabilnym i przyjaznym do życia dla wszystkich mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin

Gmina Rakoniewice charakteryzuje się relatywnie korzystną – na tle wielu gmin wiejskich – sytuacją demograficzną, z utrzymującym się stosunkowo wysokim udziałem dzieci i młodzieży w strukturze ludności. Dane wskazują jednak na stopniowy spadek liczby dzieci w najmłodszych rocznikach (0–3 lata), co wymaga szczególnej dbałości o optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury przedszkolnej oraz jej dostosowanie do zmieniających się potrzeb. Występuje także zróżnicowanie przestrzenne – część sołectw jest znacznie oddalona od placówek edukacyjnych i opiekuńczych, co utrudnia codzienny dostęp do usług, zwłaszcza rodzinom z małymi dziećmi. W tej perspektywie ważne jest również monitorowanie funkcjonowania najmniejszych szkół, szczególnie tych o trudniejszym położeniu – jak placówka w Ruchocicach, znajdująca się blisko dużej szkoły w Rakoniewicach oraz granicy gminy, co ogranicza jej potencjał obwodowy. W dłuższym horyzoncie może to wymagać dostosowania organizacji sieci szkolnej do zmieniających się warunków demograficznych i przestrzennych, tak aby zachować równowagę pomiędzy racjonalnością finansową a zapewnieniem wysokiej jakości edukacji. W ujęciu zewnętrznym na konieczność rozwoju edukacji i wsparcia rodzin wpływają m.in. trendy demograficzne w skali kraju (starzenie się populacji, migracje do większych ośrodków), rosnące oczekiwania dotyczące jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz zmiany na rynku pracy wymagające elastycznych rozwiązań wspierających godzenie obowiązków zawodowych i rodzinnych. Dodatkowo polityki krajowe i regionalne, w tym programy wsparcia edukacji przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3, stwarzają możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rozbudowę infrastruktury, doposażenie placówek oraz podnoszenie kwalifikacji kadry. Rozwój tego obszaru w gminie Rakoniewice ma zatem kluczowe znaczenie dla wyrównywania szans rozwojowych dzieci, odciążenia rodzin w zakresie opieki oraz tworzenia przyjaznego środowiska sprzyjającego osiedlaniu się młodych mieszkańców. Jest to także inwestycja w kapitał ludzki, który w dłuższej perspektywie będzie jednym z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Kierunki działań:

- 1.1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej, szkolnej i żłobkowej
- 1.1.2. Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej i opiekuńczej
- 1.1.3. Wdrażanie nowoczesnych metod nauczania i opieki, w tym edukacji cyfrowej
- 1.1.4. Rozszerzanie oferty zajęć dodatkowych i opieki pozalekcyjnej
- 1.1.5. Monitorowanie i dostosowywanie sieci szkolnej do trendów demograficznych

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba miejsc w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych (szt.)
- Udział dzieci w wieku 3–6 lat objętych edukacją przedszkolną (%)
- Liczba miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (szt.)
- Liczba dzieci dowożonych do placówek (os.)
- Liczba nauczycieli i opiekunów objętych szkoleniami (os.)
- Wyniki edukacyjne uczniów (%)

Cel szczegółowy 1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów

W strukturze ludności gminy Rakoniewice, mimo stosunkowo korzystnych wskaźników w grupach dzieci i młodzieży, stopniowo rośnie udział osób starszych, co jest efektem zarówno procesów starzenia się społeczeństwa, jak i wydłużania średniej długości życia. Zjawisku temu towarzyszy wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, rehabilitacyjne, opiekuńcze i wspierające codzienne funkcjonowanie seniorów. Jednocześnie w części miejscowości dostęp do takich usług jest ograniczony ze względu na odległość od placówek medycznych i opiekuńczych, niewystarczającą ofertę mobilnych form wsparcia oraz niedostatek infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Na konieczność rozwoju tego obszaru wskazują również zewnętrzne uwarunkowania: rosnące znaczenie polityki senioralnej na szczeblu krajowym i regionalnym, możliwość pozyskiwania środków na tworzenie centrów usług społecznych, klubów seniora czy programów wsparcia środowiskowego, a także potrzeba dostosowania się do standardów wynikających z dokumentów strategicznych województwa i polityk unijnych. Rozszerzenie usług społecznych i zdrowotnych, w tym tych skierowanych do seniorów, ma kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia, zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz utrzymania aktywności osób starszych. W gminie o rozproszonym układzie osadniczym, jak gmina Rakoniewice, wymaga to łączenia rozwoju stacjonarnej infrastruktury usługowej z formami mobilnymi oraz partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym i sąsiednimi samorządami. Dzięki temu możliwe będzie stworzenie systemu, który zapewni mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa, wsparcia i możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym na każdym etapie życia.

Kierunki działań:

- 1.2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury opieki zdrowotnej i społecznej na terenie gminy
- 1.2.2. Tworzenie i rozwój klubów seniora oraz dziennych domów pobytu
- 1.2.3. Wprowadzenie i rozwój mobilnych form wsparcia (np. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania)
- 1.2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w realizacji usług społecznych i zdrowotnych
- 1.2.5. Szkolenia dla opiekunów, wolontariuszy i rodzin w zakresie opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi
- 1.2.6. Dostosowanie przestrzeni publicznych i budynków do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów opieki społecznej i zdrowotnej (szt.)
- Liczba klubów seniora i dziennych domów pobytu (szt.)

- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania (os.)
- Liczba osób korzystających z rehabilitacji i terapii w gminie (os.).
- Odsetek budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością

Cel szczegółowy 1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej

Układ osadniczy gminy Rakoniewice, obejmujący miasto oraz ponad 20 sołectw, charakteryzuje się znacznym rozproszeniem. To powoduje, że relacje między mieszkańcami różnych miejscowości często ograniczają się do codziennych kontaktów w obrębie własnej wsi lub osiedla. Brak intensywnych więzi społecznych w skali całej gminy może utrudniać wspólne działanie na rzecz rozwoju i ograniczać aktywność obywatelską. W tym kontekście wzmacnianie integracji lokalnej ma kluczowe znaczenie dla budowania poczucia wspólnoty, zaufania i współodpowiedzialności za kierunki rozwoju gminy. Diagnoza pokazuje, że choć w gminie istnieje sieć świetlic wiejskich, domów kultury i miejsc spotkań, ich stan techniczny, dostępność i atrakcyjność oferty kulturalnej są zróżnicowane. W wielu miejscach oferta ta opiera się na działaniach jednostek OSP czy lokalnych stowarzyszeń, co powoduje duże różnice między poszczególnymi sołectwami. Niezbędne jest więc zarówno wzmacnianie infrastruktury, jak i rozwój programów kulturalnych, które angażują mieszkańców różnych grup wiekowych i środowisk, w tym dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów. Zewnętrzne uwarunkowania sprzyjają rozwojowi tego kierunku działań — w szczególności możliwość pozyskania funduszy unijnych i krajowych na projekty miękkie, animację społeczności lokalnych oraz modernizację obiektów kulturalnych. Kluczowe będzie wykorzystanie tych środków w sposób, który zapewni równomierny dostęp do wydarzeń i inicjatyw w całej gminie. W perspektywie do 2035 roku działania w tym obszarze powinny koncentrować się na rozwijaniu oferty kulturalnej jako narzędzia integracji mieszkańców, wspieraniu lokalnych liderów i organizacji pozarządowych oraz wzmacnianiu współpracy między sołectwami. Dzięki temu gmina Rakoniewice będzie miejscem, w którym mieszkańcy chętnie uczestniczą w życiu lokalnym i współtworzą jego charakter.

Kierunki działań:

- 1.3.1. Modernizacja i dostosowanie świetlic wiejskich i obiektów instytucji kultury
- 1.3.2. Rozwój gminnych i międzysołeckich działań kulturalnych angażujących różne grupy wiekowe
- 1.3.3. Wspieranie inicjatyw lokalnych liderów i organizacji pozarządowych w zakresie animacji społecznej
- 1.3.4. Organizacja cyklicznych wydarzeń integrujących mieszkańców całej gminy
- 1.3.5. Tworzenie programów wymiany doświadczeń i wspólnych projektów między sołectwami
- 1.3.6. Rozbudowa oferty edukacji kulturalnej, w tym warsztatów i zajęć tematycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych obiektów kulturalnych (szt.).
- Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych w skali całej gminy (os.).
- Liczba inicjatyw kulturalnych prowadzonych przez lokalnych liderów i organizacje pozarządowe (szt.).
- Liczba cyklicznych wydarzeń integracyjnych obejmujących mieszkańców z różnych sołectw (szt.).
- Liczba sołectw, w których organizowane są wydarzenia kulturalne o charakterze ponadlokalnym (%).

Cel szczegółowy 1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej

Gmina Rakoniewice dysponuje rozbudowaną, choć zróżnicowaną pod względem jakości, siecią obiektów sportowych i rekreacyjnych – od boisk i sal gimnastycznych przy szkołach, przez place zabaw, siłownie zewnętrzne, po świetlice i otwarte tereny zieleni. Ich stan techniczny, dostępność oraz atrakcyjność oferty wymagają jednak dalszych inwestycji i modernizacji, aby odpowiadały na rosnące potrzeby mieszkańców. Istotnym elementem tej infrastruktury jest również jej rozmieszczenie – przy sołectwach i znacznej odległości pomiędzy częścią z nich, konieczne jest zapewnienie rozwiązań, które umożliwią korzystanie z oferty rekreacyjnej jak największej liczbie mieszkańców, niezależnie od miejsca zamieszkania. Diagnoza wskazuje na rosnące znaczenie aktywności fizycznej i sportu w codziennym życiu mieszkańców, zarówno jako elementu profilaktyki zdrowotnej, jak i integracji społecznej. W tym kontekście kluczową inwestycją jest budowa pływalni, która tworzy nowe centrum aktywności, edukacji pływackiej i rekreacji wodnej. Obiekt ten ma istotny wpływ nie tylko na poprawę jakości życia mieszkańców, ale również na wizerunek gminy jako miejsca oferującego nowoczesną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej powinna obejmować zarówno inwestycje w obiekty o znaczeniu gminnym, jak i mniejsze, lokalne projekty w poszczególnych sołectwach. Ważne jest utrzymanie równowagi między tworzeniem nowych obiektów a utrzymaniem i modernizacją istniejących, aby zapewnić ich długofalową funkcjonalność i dostępność. Zewnętrzne źródła finansowania – środki unijne, programy rządowe oraz fundusze ministerialne – stwarzają szansę na realizację dużych przedsięwzięć infrastrukturalnych bez nadmiernego obciążania budżetu gminy. Efektywne wykorzystanie tych możliwości pozwoli na stworzenie spójnej, nowoczesnej i atrakcyjnej oferty sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do różnych grup wiekowych i potrzeb. W perspektywie do 2035 roku rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej w gminie Rakoniewice ma szansę stać się jednym z filarów jakości życia mieszkańców, a także czynnikiem przyciągającym nowych mieszkańców oraz gości z gmin ościennych.

Kierunki działań:

- 1.4.1. Rozwój oferty zajęć i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w gminnej pływalni
- 1.4.2. Modernizacja i wyposażenie istniejących boisk, sal gimnastycznych, placów zabaw i siłowni zewnętrznych
- 1.4.3. Budowa nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych w sołectwach o ograniczonym dostępie do infrastruktury
- 1.4.4. Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne (ścieżki spacerowe, rowerowe, miejsca piknikowe)
- 1.4.5. Tworzenie i modernizacja infrastruktury sportu amatorskiego i rekreacji rodzinnej

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba nowowytbudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych (szt.).
- Powierzchnia nowo zagospodarowanych terenów rekreacyjnych (ha)
- Liczba uczestników zajęć sportowych i rekreacyjnych w obiektach gminnych (os.)
- Liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych organizowanych w skali gminy rocznie (szt.)
- Liczba członków klubów i zespołów sportowych z terenu gminy

Cel szczegółowy 1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności

Bezpieczeństwo mieszkańców jest fundamentem stabilnego rozwoju społecznego i gospodarczego. Obejmuje ono zarówno ochronę przed zagrożeniami codziennymi – takimi jak wypadki drogowe, pożary czy klęski żywiołowe – jak i przygotowanie do reagowania w sytuacjach kryzysowych o szerszej skali, wynikających z uwarunkowań zewnętrznych. Współczesne realia, w tym trwająca wojna w Ukrainie i wzrost napięć geopolitycznych w Europie, wskazują na konieczność wzmacniania zdolności gminy w zakresie obrony cywilnej, ochrony ludności oraz zapewnienia ciągłości działania kluczowych usług w sytuacjach kryzysowych. Ważnym elementem tego kierunku działań jest rozwój i wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych – jednostek, które pełnią w gminie nie tylko funkcje ratownicze, ale także integracyjne i edukacyjne. OSP stanowią pierwszą linię reagowania na pożary, wypadki oraz skutki gwałtownych zjawisk atmosferycznych. Modernizacja sprzętu, szkolenia strażaków ochotników oraz inwestycje w infrastrukturę remiz i zaplecza technicznego pozwolą zwiększyć skuteczność działań ratowniczych oraz skrócić czas reakcji w sytuacjach nagłych. Kolejnym priorytetem jest poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej – obejmująca m.in. oświetlenie uliczne, monitoring, rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, szczególnie w miejscowościach, przez które przebiega droga krajowa nr 32. W tym zakresie kluczowa będzie współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za infrastrukturę drogową, policją i innymi służbami. Dodatkowo, w perspektywie najbliższych lat gmina powinna rozwijać infrastrukturę służącą ochronie ludności w sytuacjach zagrożeń o charakterze militarnym lub klęsk żywiołowych – w tym miejsca schronienia i systemy alarmowania mieszkańców. Środki zewnętrzne, m.in. z programów rządowych i funduszy celowych, stwarzają możliwość współfinansowania budowy i modernizacji schronów, punktów zbiórki i magazynowania sprzętu oraz zasobów kryzysowych. Wzmacnianie odporności lokalnej wymaga także budowania świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach zagrożenia. Programy edukacyjne, ćwiczenia ewakuacyjne oraz kampanie informacyjne pozwolą zwiększyć przygotowanie społeczności na sytuacje nadzwyczajne. Realizacja tego kierunku działań przyczyni się do stworzenia gminy, która jest nie tylko bezpieczna na co dzień, ale również przygotowana na wyzwania i zagrożenia przyszłości, a jej mieszkańcy czują się pewnie i mają zaufanie do systemu ochrony i reagowania.

Kierunki działań:

- 1.5.1. Modernizacja i wyposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, pojazdy i środki ochrony osobistej
- 1.5.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury OSP, w tym remiz i zaplecza technicznego
- 1.5.3. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym
- 1.5.4. Rozbudowa systemu monitoringu i oświetlenia ulicznego w newralgicznych punktach
- 1.5.5. Tworzenie i modernizacja miejsc schronienia, punktów zbiórki i infrastruktury obrony cywilnej
- 1.5.6. Organizacja szkoleń, ćwiczeń i kampanii edukacyjnych w zakresie reagowania kryzysowego

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba jednostek OSP wyposażonych w nowoczesny sprzęt (szt.)
- Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów OSP (szt.)
- Długość nowego lub zmodernizowanego oświetlenia ulicznego (km)
- Liczba punktów monitoringu wizyjnego uruchomionych w przestrzeni publicznej (szt.)
- Liczba nowo utworzonych lub zmodernizowanych miejsc schronienia (szt.)
- Liczba zorganizowanych szkoleń i ćwiczeń w zakresie bezpieczeństwa i obrony cywilnej (szt.)

3.3 Cel strategiczny 2: Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki

Cel strategiczny 2 koncentruje się na tworzeniu warunków sprzyjających stabilnemu i zrównoważonemu rozwojowi gospodarczemu gminy Rakoniewice, wykorzystując jej zasoby naturalne, lokalny potencjał przedsiębiorczości oraz korzystne położenie transportowe. Rozwój gospodarki lokalnej opiera się na kilku filarach – wspieraniu istniejących firm oraz inicjowaniu nowych przedsięwzięć, wzmocnianiu sektora rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, aktywnym udostępnianiu inwestorom dobrze przygotowanych terenów oraz dążeniu do tworzenia lokalnych rozwiązań energetycznych opartych na efektywności i bezpieczeństwie dostaw. Gmina dysponuje zróżnicowaną bazą gospodarczą, obejmującą zarówno rolnictwo, jak i przemysł, usługi oraz górnictwo gazu ziemnego – sektor, który stanowi istotne źródło dochodów publicznych i powinien być nadal wspierany w ramach działań rozwojowych. Wsparcie lokalnej gospodarki oznacza nie tylko ułatwienia administracyjne i promocję inwestycyjną, ale także tworzenie warunków infrastrukturalnych, które umożliwią rozwój przedsiębiorstw oraz zwiększą ich konkurencyjność. Szczególne znaczenie ma zapewnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w lokalizacjach korzystnych pod względem transportu i dostępności mediów. Współczesne uwarunkowania – w tym transformacja energetyczna i potrzeba poprawy efektywności energetycznej – sprawiają, że gmina Rakoniewice powinna angażować się we współpracę z przedsiębiorcami, instytucjami i mieszkańcami w tworzeniu lokalnych, niskoemisyjnych systemów energetycznych. Realizacja tego celu strategicznego przyczyni się do wzrostu aktywności gospodarczej, zwiększenia zatrudnienia, wzmocnienia bazy podatkowej gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców dzięki stabilnej i zdysygnifikowanej gospodarce.

Cel szczegółowy 2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług

Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług w gminie Rakoniewice ma kluczowe znaczenie dla wzmocniania lokalnej gospodarki, dywersyfikacji źródeł dochodów mieszkańców oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Diagnoza wewnętrzna wskazuje, że gmina charakteryzuje się aktywnym sektorem małych i średnich przedsiębiorstw, obejmującym m.in. handel, usługi budowlane oraz zakłady produkcyjne. Ważną rolę odgrywają także podmioty związane z górnictwem gazu ziemnego, generujące istotne wpływy do budżetu gminy w formie opłat eksploatacyjnych. Mimo tego potencjału, rozwój przedsiębiorczości napotyka na bariery, takie jak niedobór wykwalifikowanych pracowników w niektórych branżach, ograniczona promocja lokalnych firm, niewystarczająca współpraca między przedsiębiorcami oraz konieczność dostosowania działalności do rosnących wymogów środowiskowych i cyfrowych. Zewnętrzne uwarunkowania – w tym trendy gospodarcze, rosnąca konkurencja na rynku regionalnym, przyspieszona cyfryzacja procesów biznesowych, rozwój zielonej gospodarki oraz dostępność środków z funduszy UE i programów krajowych – stwarzają zarówno wyzwania, jak i możliwości. W ramach realizacji celu planowane są działania obejmujące tworzenie i rozwój strefy aktywizacji gospodarczej wraz z zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, promocję lokalnych firm i produktów pod wspólną marką gminy, wspieranie przedsiębiorstw w procesach modernizacji i cyfryzacji, ułatwianie kontaktów biznesowych oraz tworzenie sieci współpracy między firmami, rolnikami i przetwórcami, doradztwo w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój działalności oraz współpracę z instytucjami otoczenia biznesu i szkołami w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Realizacja tego celu przyczyni się do wzrostu konkurencyjności lokalnych firm, zwiększenia ich odporności na wahania koniunktury oraz wzmocnienia gospodarki gminy w oparciu o jej wewnętrzne zasoby i przewagi.

Kierunki działań:

- 2.1.1. Promocja lokalnych firm, usług i produktów pod wspólną marką gminy
- 2.1.2. Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorców w zakresie modernizacji, cyfryzacji i wdrażania innowacji
- 2.1.3. Tworzenie i wspieranie sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, rolnikami i przetwórcami
- 2.1.4. Organizacja wydarzeń gospodarczych (targi, fora biznesowe, spotkania branżowe) integrujących lokalny rynek
- 2.1.5. Współpraca z placówkami oświatowymi w celu kształcenia kadr zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem doradczym lub szkoleniowym
- Liczba wydarzeń gospodarczych zorganizowanych w gminie
- Liczba przedsiębiorstw uczestniczących w inicjatywach promujących lokalne produkty/usługi
- Wzrost dochodów budżetu gminy z podatków i opłat związanych z działalnością gospodarczą

Cel szczegółowy 2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

Rolnictwo odgrywa istotną rolę w strukturze gospodarki gminy Rakoniewice, zarówno jako źródło dochodu dla wielu gospodarstw domowych, jak i element kształtujący lokalny krajobraz i tożsamość. Duży udział użytków rolnych w powierzchni gminy, zróżnicowana struktura gospodarstw oraz obecność podmiotów zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym stwarzają solidną bazę do rozwoju tego sektora. Na poziomie zewnętrznym znaczenie mają m.in. zmiany we wspólnej polityce rolnej UE, rosnące wymogi związane z ochroną środowiska i dobrostanem zwierząt, a także rosnący popyt na żywność wysokiej jakości, lokalną i ekologiczną. Trendy konsumenckie oraz rozwój krótkich łańcuchów dostaw sprzyjają rolnikom, którzy potrafią łączyć tradycję z nowoczesnymi metodami produkcji i promocji. Istotne jest także wykorzystanie dostępnych programów wsparcia inwestycji w gospodarstwach i przetwórstwie, w tym środków unijnych i krajowych, które mogą finansować m.in. modernizację infrastruktury, odnawialne źródła energii w rolnictwie czy rozwój sprzedaży bezpośredniej. Realizacja celu 2.2. będzie obejmowała kompleksowe wsparcie sektora rolniczego i przetwórstwa rolno-spożywczego poprzez m.in. promowanie nowoczesnych technologii produkcji, wspieranie lokalnych inicjatyw przetwórczych, rozwijanie współpracy między rolnikami a odbiorcami hurtowymi i detalicznymi, organizację szkoleń i doradztwa, a także działania promujące lokalne produkty pod wspólną marką gminy. W ten sposób gmina Rakoniewice będzie dążyła do zwiększenia konkurencyjności rolnictwa, utrzymania jego istotnej roli w lokalnej gospodarce oraz wzmocnienia powiązań między produkcją a konsumentem, co przyczyni się do trwałego rozwoju obszarów wiejskich.

Kierunki działań:

- 2.2.1. Rozwój i promocja sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych
- 2.2.2. Wsparcie dla powstawania i rozwoju lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego
- 2.2.3. Inicjowanie współpracy między rolnikami, przetwórcami i odbiorcami w ramach klastrow i partnerstw branżowych
- 2.2.4. Promocja produktów lokalnych i regionalnych pod wspólną marką gminy

2.2.5. Ułatwianie dostępu rolników do programów wsparcia inwestycji w OZE oraz rozwiązania zwiększające efektywność energetyczną w rolnictwie

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba gospodarstw rolnych objętych wsparciem szkoleniowo-doradczym
- Liczba gospodarstw rolnych prowadzących sprzedaż bezpośrednią
- Liczba projektów związanych z OZE w lokalnym rolnictwie
- Liczba projektów w gospodarstwach rolnych współfinansowanych ze środków zewnętrznych

Cel szczegółowy 2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych

Cel szczegółowy 2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych wynika zarówno z potencjałów, jak i z wyzwań zidentyfikowanych w diagnozie gminy Rakoniewice. Gmina dysponuje korzystnym położeniem komunikacyjnym – przebiega przez nią droga krajowa nr 32, zapewniająca dobre połączenia z Grodziskiem Wielkopolskim, Wolsztynem oraz Zieloną Górą, a także linia kolejowa z dogodnym dostępem do Poznania. Atutem jest również stosunkowo niski poziom zadłużenia, który daje możliwość inwestowania w infrastrukturę uzbrajającą tereny. W diagnozie wykazano obecność prężnie działających lokalnych firm, w tym z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego, usług i logistyki, a także potencjał pod rozwój nowych obszarów aktywizacji gospodarczej. Zewnętrzne uwarunkowania – w tym rosnąca konkurencja o inwestorów między gminami, presja na lokalizowanie nowych przedsięwzięć w miejscach z dobrą dostępnością komunikacyjną i pełną infrastrukturą, a także możliwość korzystania z programów wsparcia inwestycji w infrastrukturę gospodarczą – wskazują na konieczność systemowego działania w tym obszarze. Realizacja celu obejmować będzie identyfikację i przygotowanie kluczowych lokalizacji pod inwestycje, w tym uzbrojenie ich w sieci wodociągowe, kanalizacyjne, energetyczne i teleinformatyczne, zapewnienie dogodnego dojazdu oraz nadanie odpowiednich zapisów planistycznych. Ważnym elementem będzie także stworzenie profesjonalnej oferty inwestycyjnej gminy, obejmującej m.in. informacje o dostępnych terenach, ich parametrach, otoczeniu infrastrukturalnym i możliwościach wsparcia. Działania te pozwolą wzmocnić konkurencyjność gminy Rakoniewice na rynku lokalizacji inwestycyjnych, przyciągnąć nowe podmioty gospodarcze, tworzyć miejsca pracy i zwiększać wpływy do budżetu z podatków lokalnych, co w dłuższej perspektywie przełoży się na rozwój całej społeczności.

Kierunki działań:

- 2.3.1. Identyfikacja i wyznaczenie terenów o najwyższym potencjale inwestycyjnym
- 2.3.2. Uzbrajanie terenów w sieci infrastruktury technicznej
- 2.3.3. Uporządkowanie stanu prawnego gruntów przeznaczonych pod inwestycje.
- 2.3.4. Wprowadzenie odpowiednich zapisów planistycznych w dokumentach gminnych
- 2.3.5. Przygotowanie i promocja profesjonalnej oferty inwestycyjnej gminy.

Wskaźniki rezultatu:

- Powierzchnia przygotowanych (uzbrojonych) terenów inwestycyjnych
- Liczba nowych inwestorów pozyskanych w wyniku przygotowania terenów

- Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w wyniku zagospodarowania terenów inwestycyjnych

Cel szczegółowy 2.4. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego

Na terenie gminy Rakoniewice znajdują się znaczące zasoby naturalne, w tym złoża gazu ziemnego. Gmina ma tym samym potencjał do aktywnego uczestnictwa w procesie transformacji energetycznej, zarówno w wymiarze lokalnym, jak i regionalnym. Z jednej strony rosnące koszty energii oraz potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego wymagają podejmowania działań ukierunkowanych na efektywne gospodarowanie energią, rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz lokalnych systemów jej wytwarzania i dystrybucji. Z drugiej strony – regulacje krajowe i unijne, w tym Europejski Zielony Ład, nakładają na samorządy obowiązek ograniczania emisji gazów cieplarnianych, poprawy efektywności energetycznej i zwiększania udziału energii ze źródeł odnawialnych. W tym kontekście gmina Rakoniewice może odgrywać rolę koordynatora i partnera w tworzeniu lokalnego, zintegrowanego systemu energetycznego, łączącego wytwarzanie energii z różnych źródeł (gaz, biomasa, fotowoltaika, pompy ciepła) z jej magazynowaniem i dystrybucją w sposób zapewniający stabilność dostaw. Kluczowym elementem będzie współpraca z przedsiębiorstwami energetycznymi, właścicielami źródeł energii, rolnikami, przedsiębiorcami oraz mieszkańcami, a także z sąsiednimi gminami, w celu optymalnego wykorzystania zasobów i infrastruktury. Tworzenie takiego systemu oznacza nie tylko inwestycje w instalacje wytwórcze, sieci przesyłowe czy magazyny energii, ale również działania edukacyjne i promocyjne zachęcające mieszkańców do udziału w projektach prosumenckich, spółdzielniach energetycznych czy programach termomodernizacji. Ważne będzie także maksymalne wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów w sposób zgodny z wymogami środowiskowymi, jako elementu stabilizującego system oparty na OZE. Realizacja tego celu przyczyni się do zwiększenia niezależności energetycznej gminy, obniżenia kosztów energii dla mieszkańców i przedsiębiorców, poprawy jakości powietrza oraz stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu opartego na nowoczesnych, zrównoważonych rozwiązaniach energetycznych.

Kierunki działań:

- 2.4.1. Rozwój i wsparcie dla spółdzielni energetycznych oraz inicjatyw prosumenckich
- 2.4.2. Inwestycje w instalacje OZE w obiektach gminnych
- 2.4.3. Współpraca z operatorami sieci w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury przesyłowej oraz magazynowania energii

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych instalacji OZE w gminie (szt.)
- Moc zainstalowana w instalacjach OZE na terenie gminy (MW)
- Liczba prosumentów energii elektrycznej i ciepłej (osoby/podmioty)

3.4 Cel strategiczny 3: Poprawa dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej

Cel strategiczny 3: Poprawa dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej obejmuje działania mające na celu stworzenie nowoczesnego, bezpiecznego i efektywnego systemu transportu oraz rozwój infrastruktury cyfrowej, wspierających codzienne funkcjonowanie mieszkańców i lokalnej gospodarki. Układ komunikacyjny gminy Rakoniewice, obejmujący zarówno drogi lokalne, powiatowe i wojewódzkie, jak i przebiegającą przez gminę drogę krajową nr 32 oraz linię kolejową nr 357, stanowi istotny potencjał, ale wymaga dalszych inwestycji i modernizacji. Kluczowe znaczenie mają tu zarówno poprawa stanu technicznego dróg i ich dostosowanie do rosnącego natężenia ruchu, jak i zapewnienie bezpieczeństwa w miejscowościach, przez które przebiega ruch tranzytowy. Rozwój transportu zbiorowego oraz nowoczesnych, zeroemisyjnych form mobilności będzie sprzyjał poprawie dostępności do usług, miejsc pracy i edukacji, a jednocześnie ograniczy negatywny wpływ transportu indywidualnego na środowisko. Ważnym elementem jest także rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej, wspierającej bezpieczne i wygodne przemieszczanie się na krótszych dystansach. Trzecim filarem tego celu strategicznego jest poszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych, co w gminie o rozproszonym układzie osadniczym stanowi klucz do wyrównywania szans rozwojowych i ułatwienia mieszkańcom kontaktu z administracją. Wysokiej jakości infrastruktura komunikacyjna – zarówno drogowa, kolejowa, jak i cyfrowa – stanie się fundamentem dalszego rozwoju gospodarczego gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji przestrzennej poszczególnych sołectw.

Cel szczegółowy 3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej

Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej w gminie Rakoniewice jest jednym z kluczowych warunków poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspierania lokalnej gospodarki. Układ drogowy gminy obejmuje zarówno drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie, jak i przebiegającą przez jej obszar drogę krajową nr 32, która łączy Rakoniewice z ważnymi ośrodkami gospodarczymi regionu. Stan techniczny wielu dróg lokalnych, szczególnie o nawierzchniach gruntowych lub zdegradowanych asfaltowych, wymaga systematycznej modernizacji, aby zapewnić bezpieczne i komfortowe przemieszczanie się mieszkańców oraz sprawny transport towarów. Szczególnym wyzwaniem jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w miejscowościach, przez które przebiega DK32 (Rakoniewice, Rostarzewo, Ruchocice), gdzie duże natężenie ruchu tranzytowego powoduje uciążliwości i zagrożenia dla pieszych oraz rowerzystów. Budowa obwodnicy jest istotnym krokiem w kierunku rozwiązania tego problemu i należy o tą inwestycję zabiegać, jednak równolegle konieczne są działania gminy w zakresie modernizacji dróg lokalnych, budowy chodników, przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych oraz poprawy oświetlenia ulicznego. Modernizacja infrastruktury drogowej obejmować będzie także inwestycje poprawiające spójność komunikacyjną pomiędzy sołectwami, co w gminie o rozproszonym układzie osadniczym jest kluczowe dla integracji społecznej i ułatwienia dostępu do usług publicznych. W tym zakresie istotne znaczenie mają zewnętrzne źródła finansowania, w tym środki rządowe i unijne przeznaczane na poprawę stanu dróg lokalnych oraz inwestycje w infrastrukturę bezpieczeństwa ruchu. Realizacja tego celu pozwoli na stworzenie nowoczesnej i bezpiecznej sieci drogowej, która nie tylko ułatwi codzienne funkcjonowanie mieszkańców, lecz także zwiększy atrakcyjność gminy dla inwestorów i odwiedzających.

Kierunki działań:

- 3.1.1. Modernizacja nawierzchni dróg, w tym utwardzanie dróg gruntowych
- 3.1.2. Budowa i przebudowa chodników, przejść dla pieszych oraz elementów poprawiających bezpieczeństwo ruchu
- 3.1.3. Poprawa oświetlenia ulicznego, szczególnie w rejonach przejść dla pieszych i skrzyżowań
- 3.1.4. Współpraca z GDDKiA, samorządem województwa i powiatu w zakresie realizacji obwodnicy i poprawy parametrów dróg wyższych kategorii

Wskaźniki rezultatu:

- Długość wyremontowanych lub przebudowanych dróg gminnych (km)
- Odsetek dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej w stosunku do ogółu dróg gminnych (%)
- Liczba zrealizowanych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności

Transport zbiorowy odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu mieszkańcom gminy Rakoniewice wygodnego, bezpiecznego i zrównoważonego dostępu do pracy, edukacji, usług oraz oferty kulturalno-rekreacyjnej w większych ośrodkach, zwłaszcza w Poznaniu, Grodzisku Wielkopolskim, Wolsztynie. Szczególnym atutem gminy jest funkcjonująca linia kolejowa nr 357, która umożliwia szybkie połączenia regionalne. W perspektywie najbliższych lat istotnym kierunkiem rozwoju będzie dążenie do elektryfikacji tej linii, co otworzy możliwości wdrożenia nowoczesnego, niskoemisyjnego lub bezemisyjnego taboru kolejowego, poprawi efektywność przewozów oraz zwiększy ich konkurencyjność względem transportu samochodowego. Modernizacja infrastruktury kolejowej powinna być uzupełniona poprawą dostępności stacji i przystanków kolejowych, w tym poprzez inwestycje w parkingi typu „Parkuj i Jedź”, bezpieczne przechovalnie rowerów oraz wygodne dojścia piesze. Ważnym elementem jest także integracja kolejowych i autobusowych połączeń regionalnych oraz stworzenie rozwiązań umożliwiających łatwe przesiadki, co pozwoli na ograniczenie liczby podróży realizowanych samochodem. Równolegle gmina będzie wspierać rozwój zeroemisyjnej mobilności na poziomie lokalnym, inwestując w infrastrukturę dla pieszych i rowerzystów oraz promując alternatywne środki transportu. Rozbudowa i modernizacja sieci dróg rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych powinna obejmować zarówno trasy o charakterze rekreacyjnym, jak i te służące codziennym dojazdom. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności w gminie Rakoniewice wpisuje się w szersze trendy polityki transportowej Unii Europejskiej i kraju. Działania w tym obszarze przyczynią się do zmniejszenia natężenia ruchu samochodowego w centrum Rakoniewic i innych miejscowościach, zwiększenia komfortu podróżowania mieszkańców oraz poprawy wizerunku gminy jako miejsca nowoczesnego i przyjaznego środowisku.

Kierunki działań:

- 3.2.1. Współpraca z samorządem województwa w celu zwiększenia częstotliwości kursów kolejowych
- 3.2.2. Zabieganie o elektryfikację linii kolejowej
- 3.2.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kolejowej w gminie przy przystankach i stacjach
- 3.2.4. Rozwój połączeń autobusowych komplementarnych wobec kolei

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba kursów kolejowych w ciągu doby obsługujących gminę (w obie strony)
- Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kolejowej w gminie
- Liczba miejsc parkingowych w systemach „Park&Ride” i „Bike&Ride”
- Liczba połączeń autobusowych zapewniających dojazd do Rakoniewic, stacji kolejowych w gminie i okolicznych miast

Cel szczegółowy 3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych

Dostęp do szybkiego, stabilnego Internetu oraz nowoczesnych e-usług publicznych staje się dziś podstawowym warunkiem rozwoju społecznego i gospodarczego, a także elementem wyrównywania szans mieszkańców obszarów wiejskich względem miast. W gminie Rakoniewice, pomimo stopniowego postępu w rozbudowie infrastruktury telekomunikacyjnej, nadal istnieją obszary o ograniczonej dostępności do szerokopasmowego Internetu, w szczególności w niektórych sołectwach położonych w północnej i południowej części gminy. Braki te utrudniają korzystanie z nowoczesnych rozwiązań w edukacji, pracy zdalnej, prowadzeniu działalności gospodarczej czy w dostępie do zdalnych usług medycznych i administracyjnych. Rozszerzenie dostępu do Internetu będzie polegało na współpracy z operatorami telekomunikacyjnymi i instytucjami rządowymi w ramach programów rozwoju sieci szerokopasmowej, tak aby zapewnić mieszkańcom i przedsiębiorstwom dostęp do łącz o wysokiej przepustowości. Szczególny nacisk zostanie położony na objęcie zasięgiem także tych miejscowości, w których ze względu na rozproszone osadnictwo inwestycje komercyjne są mniej opłacalne. Równolegle gmina będzie rozwijać cyfryzację usług publicznych, tak aby mieszkańcy mogli w jak największym stopniu załatwiać sprawy urzędowe online, bez konieczności osobistej wizyty w urzędzie. Wdrożenie i promowanie rozwiązań takich jak elektroniczny obieg dokumentów, e-płatności, systemy rezerwacji wizyt czy cyfrowe wnioski o świadczenia przyczyni się do zwiększenia dostępności usług oraz efektywności pracy administracji. Cyfryzacja będzie również obejmować sferę edukacyjną i kulturalną – m.in. poprzez rozwój platform edukacyjnych, udostępnianie zasobów cyfrowych w bibliotekach czy prowadzenie transmisji wydarzeń kulturalnych. Działania w tym obszarze powinny iść w parze z edukacją cyfrową mieszkańców, w tym seniorów, aby jak najszersze grono osób mogło w pełni korzystać z nowych możliwości.

Kierunki działań:

- 3.3.1. Współpraca z operatorami w celu objęcia dostępem do szerokopasmowego Internetu terenu gminy
- 3.3.2. Wdrożenie i rozwój e-usług publicznych
- 3.3.3. Szkolenia mieszkańców w zakresie korzystania z usług cyfrowych
- 3.3.4. Cyfryzacja zasobów i procesów wewnątrz urzędu gminy oraz gminnych instytucji kultury

Wskaźniki rezultatu:

- Odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu o przepustowości min. 100 Mb/s
- Liczba e-usług publicznych dostępnych online
- Liczba uczestników szkoleń z zakresu kompetencji cyfrowych

3.5 Cel strategiczny 4: Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska

Rozwój gminy Rakoniewice w perspektywie do 2035 roku wymaga działań, które zapewnią racjonalne i zrównoważone gospodarowanie przestrzenią oraz skuteczną ochronę jej zasobów przyrodniczych. Wyzwania w tym obszarze wynikają zarówno z konieczności dostosowania się do standardów planowania przestrzennego, jak i przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy, oszczędności kosztów infrastrukturalnych oraz ochrony bioróżnorodności. Rozproszony układ osadniczy gminy, przy jednoczesnym niedostatku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prowadzi do niekontrolowanego wzrostu kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych. Jednocześnie w wielu miejscowościach widoczna jest potrzeba rewitalizacji przestrzeni publicznych oraz poprawy warunków zamieszkania. Ważnym aspektem jest rozwój infrastruktury środowiskowej – w szczególności systemów gospodarki wodno-ściekowej (szczególnie w zakresie kanalizacji sanitarnej) i gospodarki odpadami – co pozwoli nie tylko poprawić komfort życia mieszkańców, ale również ograniczyć negatywny wpływ na środowisko. Kluczowe znaczenie ma także poprawa retencji wodnej oraz ochrona terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, co wpisuje się w konieczność przeciwdziałania skutkom zmian klimatu. Cel strategiczny 4 zakłada zintegrowane podejście do planowania przestrzennego, inwestycji infrastrukturalnych i ochrony środowiska.

Cel szczegółowy 4.1. Zwiększenie ładunku przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy

Rozproszony układ osadniczy gminy Rakoniewice stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla racjonalnego planowania i zarządzania przestrzenią. Brak wystarczającego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powoduje, że rozwój zabudowy w wielu miejscach odbywa się w sposób niekontrolowany, często w oderwaniu od istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej. Takie zjawisko może prowadzić do wzrostu kosztów utrzymania dróg, sieci wodno-kanalizacyjnych, oświetlenia czy obiektów użyteczności publicznej, a w konsekwencji obciąża budżet gminy. Z perspektywy zewnętrznej, konieczność porządkowania przestrzeni wynika z aktualnych i planowanych zmian w prawie dotyczącym planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym obowiązku sporządzenia planu ogólnego oraz dostosowania dokumentów planistycznych do nowych standardów. Istotne jest również zapewnienie spójności polityki przestrzennej gminy z dokumentami wyższego rzędu – w tym ze strategią województwa i krajowymi dokumentami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju. Realizacja celu będzie obejmować opracowanie planu ogólnego gminy i zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w obszarach przewidzianych do rozwoju inwestycyjnego, ochronę terenów rolnych i leśnych przed nadmierną zabudową oraz kształtowanie zwartego, logicznego układu przestrzennego miejscowości.

Kierunki działań:

- 4.1.1. Sporządzenie i uchwalenie planu ogólnego gminy zgodnie z nowymi wymogami ustawowymi
- 4.1.2. Zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- 4.1.3. Wprowadzenie rozwiązań planistycznych chroniących tereny rolne i leśne przed niekontrolowaną zabudową
- 4.1.4. Promowanie koncentracji nowej zabudowy w istniejących centrach miejscowości oraz w rejonach dobrze skomunikowanych

Wskaźniki rezultatu:

- Uchwalenie planu ogólnego
- Odsetek powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Liczba zrealizowanych inwestycji na terenach objętych MPZP w stosunku do terenów nieobjętych
- Powierzchnia terenów rolnych i leśnych objętych ochroną przed zabudową w dokumentach planistycznych

Cel szczegółowy 4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych

W gminie Rakoniewice przestrzenie publiczne – place, skwery, ulice, tereny rekreacyjne oraz obiekty o funkcjach społecznych i kulturalnych – odgrywają istotną rolę w życiu mieszkańców, będąc miejscem spotkań, integracji i aktywności społecznej. Diagnoza wskazuje jednak, że ich stan techniczny, estetyka i funkcjonalność są zróżnicowane, a w części miejscowości wymagają modernizacji, renowacji lub nadania im nowych funkcji. Szczególnie w sołectwach, gdzie centralne punkty przestrzeni nie są wyraźnie zdefiniowane lub zostały zaniedbane, brak jest atrakcyjnych i dostępnych miejsc sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu, integracji międzypokoleniowej czy organizacji wydarzeń lokalnych. Proces rewitalizacji przestrzeni publicznych w gminie powinien obejmować zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne – od modernizacji infrastruktury i poprawy estetyki, po tworzenie oferty kulturalno-rekreacyjnej i aktywizację mieszkańców do korzystania z nowych przestrzeni. Ważnym elementem jest także zapewnienie ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz dostosowanie do potrzeb różnych grup wiekowych. Rewitalizacja powinna obejmować zarówno miasto Rakoniewice, jak i sołectwa, przy czym kluczowe będzie uwzględnienie lokalnego charakteru i tradycji w projektowaniu oraz zagospodarowaniu tych miejsc. Zewnętrzne uwarunkowania, takie jak możliwość pozyskania środków unijnych i krajowych na rewitalizację, rozwój infrastruktury społecznej i poprawę jakości przestrzeni publicznych, stwarzają korzystne warunki do realizacji tego celu.

Kierunki działań:

- 4.2.1. Kompleksowa rewitalizacja wybranych placów, skwerów i ulic w mieście Rakoniewice oraz w sołectwach
- 4.2.2. Modernizacja i adaptacja budynków użyteczności publicznej pełniących funkcje społeczne, kulturalne i integracyjne
- 4.2.3. Tworzenie i odtwarzanie przestrzeni zielonych w centrach miejscowości (parki, zieleńce, skwery)

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych
- Liczba odnowionych obiektów użyteczności publicznej
- Liczba projektów z zakresu rewitalizacji społecznej

Cel szczegółowy 4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania

Gmina Rakoniewice, mimo relatywnie korzystnej sytuacji demograficznej na tle wielu gmin wiejskich, stoi przed wyzwaniami związanymi z zapewnieniem odpowiedniej liczby mieszkań oraz poprawą standardu już istniejących zasobów. Część nowych inwestycji mieszkaniowych lokalizowana jest w miejscowościach o ograniczonym dostępie do infrastruktury

technicznej i usług publicznych, co w dłuższej perspektywie może generować dodatkowe koszty utrzymania i pogłębiać nierówności w warunkach życia. Istnieje także potrzeba modernizacji istniejących budynków mieszkalnych – zarówno w zakresie efektywności energetycznej, jak i przystosowania do potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Na poziomie zewnętrznym wyzwania te wpisują się w szersze trendy krajowe i unijne, związane z dążeniem do poprawy efektywności energetycznej budynków, ograniczenia emisji CO₂ oraz wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Programy takie jak Krajowy Plan Odbudowy czy FEW 2021-2027 tworzą szanse na pozyskanie środków na modernizację budynków, rozwój budownictwa komunalnego i społecznego, a także inwestycje w odnawialne źródła energii w sektorze mieszkaniowym. Realizacja tego celu w gminie Rakoniewice będzie obejmować działania w trzech zasadniczych obszarach: rozwój oferty mieszkań dostępnych cenowo, w tym poprzez budownictwo komunalne i współpracę z TBS, modernizacja istniejącego zasobu mieszkaniowego pod kątem efektywności energetycznej i jakości technicznej, planowanie nowych inwestycji mieszkaniowych w sposób spójny z układem przestrzennym gminy, tak aby były powiązane z infrastrukturą i usługami publicznymi.

Kierunki działań:

- 4.3.1. Rozwój budownictwa komunalnego i społecznego poprzez inwestycje gminne i współpracę z TBS
- 4.3.2. Modernizacja budynków mieszkalnych w zakresie efektywności energetycznej i OZE
- 4.3.3. Wsparcie dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz mieszkańców w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na remonty i termomodernizację
- 4.3.4. Planowanie nowych terenów mieszkaniowych w miejscowych planach z uwzględnieniem dostępności infrastruktury technicznej i społecznej.

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba mieszkań w zasobie gminnym
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków mieszkalnych
- Odsetek budynków mieszkalnych z poprawioną efektywnością energetyczną
- Powierzchnia terenów przeznaczonych pod nowe inwestycje mieszkaniowe w MPZP

Cel szczegółowy 4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi

Rozbudowa i modernizacja systemów gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami komunalnymi stanowi jeden z priorytetów rozwoju infrastruktury technicznej gminy Rakoniewice. Diagnoza wewnętrzna wskazuje na brak pełnego skanalizowania znacznej części północnej części gminy, co skutkuje koniecznością ponoszenia wysokich kosztów budowy sieci oraz ryzykiem negatywnego wpływu na stan środowiska, zwłaszcza jakości wód podziemnych. Rozproszony charakter osadnictwa dodatkowo utrudnia efektywną rozbudowę sieci, zwiększając nakłady inwestycyjne na jednego odbiorcę. W odniesieniu do zaopatrzenia w wodę gmina dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą, jednak wiele odcinków sieci i ujęć wymaga modernizacji, aby ograniczyć straty wody, poprawić jej jakość oraz zapewnić niezawodność dostaw. W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi gmina Rakoniewice jest członkiem Związku Międzygminnego „Centrum Zagospodarowania Odpadów – SELEKT”, którego polityka koncentruje się na zwiększaniu poziomu

selektywnej zbiórki odpadów, ograniczaniu ilości odpadów kierowanych na składowiska oraz rozwoju nowoczesnych instalacji do ich przekształcania i odzysku. W nadchodzących latach konieczne będzie dostosowanie się do rosnących wymogów unijnych i krajowych w zakresie recyklingu, w tym budowa lub rozbudowa instalacji do przetwarzania bioodpadów oraz modernizacja punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Związane z tym inwestycje, realizowane wspólnie z ZM SELEKT, obejmować będą m.in. poprawę logistyki odbioru odpadów, rozwój technologii sortowania i kompostowania oraz inwestycje w instalacje termicznego przekształcania frakcji nienadającej się do recyklingu.

Kierunki działań:

- 4.4.1. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach nieskanalizowanych
- 4.4.2. Modernizacja i wymiana wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej oraz ujęć wody
- 4.4.3. Rozwój PSZOK w celu zwiększenia możliwości przyjmowania i segregowania odpadów
- 4.4.4. Wdrażanie we współpracy z ZM SELEKT rozwiązań zwiększających poziom selektywnej zbiórki odpadów

Wskaźniki rezultatu:

- Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej
- Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej
- Poziom recyklingu odpadów komunalnych
- Ilość odpadów biodegradowalnych skierowanych do kompostowania

Cel szczegółowy 4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody

Gmina Rakoniewice posiada znaczący udział terenów leśnych, użytków rolnych oraz obszarów cennych przyrodniczo, które pełnią kluczową rolę w kształtowaniu lokalnego klimatu, ochronie bioróżnorodności i gospodarce wodnej. W warunkach obserwowanych zmian klimatycznych, w tym coraz częstszych okresów suszy przerywanych intensywnymi opadami, istotnym wyzwaniem staje się zwiększenie retencji wodnej – zarówno w skali małych zbiorników i cieków wodnych, jak i w gospodarstwach rolnych czy lasach. Diagnoza wskazuje, że potencjał w tym zakresie jest zróżnicowany: w części obszarów istnieją naturalne cieki i zbiorniki wymagające prac utrzymaniowych, w innych konieczne są nowe inwestycje w infrastrukturę retencyjną. Ważnym elementem działań będzie ochrona i odtwarzanie terenów podmokłych oraz wykorzystanie naturalnych metod retencji, takich jak mała retencja leśna czy rolnicza, które mogą skutecznie wspierać magazynowanie wody i ograniczać ryzyko podtopień. W obszarach rolniczych istotne jest wdrażanie praktyk sprzyjających zatrzymywaniu wody w glebie, m.in. poprzez zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni oraz melioracje dostosowane do aktualnych warunków klimatycznych. Ochrona przyrody w gminie obejmuje z kolei utrzymanie i rozwój form ochrony prawnej oraz działań prośrodowiskowych – w tym edukacji ekologicznej, programów ochrony gatunków i siedlisk, a także ograniczania presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo.

Kierunki działań:

- 4.5.1. Budowa i modernizacja lokalnych zbiorników retencyjnych
- 4.5.2. Odtwarzanie i ochrona terenów podmokłych oraz starorzeczy

- 4.5.3. Wdrażanie działań małej retencji w lasach i na użytkach rolnych
- 4.5.4. Realizacja programów edukacji ekologicznej i promowanie dobrych praktyk w zakresie gospodarowania wodą
- 4.5.5. Wzmocnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo

Wskaźniki rezultatu:

- Powierzchnia obiektów małej retencji wodnej
- Liczba uczestników działań edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody i retencji
- Powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo objętych działaniami ochronnymi

3.6 Spójność celów rozwoju gminy z ustaleniami strategii rozwoju województwa

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku wymagało zapewnienia jej zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla. Jest to istotne zarówno dla zachowania spójności działań z polityką krajową i regionalną, jak i dla pełnego wykorzystania możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym funduszy Unii Europejskiej. Szczególnie ważne było odniesienie zapisów strategii do ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, zwłaszcza w zakresie polityki przestrzennej oraz priorytetów rozwojowych regionu. Niniejszy rozdział prezentuje relacje pomiędzy celami i kierunkami działań przyjętymi w Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku a priorytetami województwa, wskazując na ich komplementarność oraz zgodność.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XVI/287/20 z 27 stycznia 2020 roku, stanowi podstawowy dokument określający długofalowe kierunki rozwoju regionu. Wizja rozwoju Wielkopolski zakłada, że w 2030 roku będzie to obszar konkurencyjny w skali kraju i Europy, korzystający z potencjału wiedzy i aspiracji swoich mieszkańców, a jednocześnie dbający o zasoby przyrodnicze, spójność społeczną oraz wysoką jakość życia. Dokument ten wyznacza osiem głównych wyzwań, obejmujących m.in. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, przeciwdziałanie skutkom zmian demograficznych i klimatycznych, ograniczanie nierówności terytorialnych oraz podnoszenie jakości zarządzania. Cele te skonkretyzowano w czterech celach strategicznych:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Realizacja tych celów odbywa się poprzez cele operacyjne i kluczowe kierunki interwencji, uzupełnione zasadami horyzontalnymi, takimi jak rozwój innowacyjny, inkluzywny, zgodny z ładem przestrzennym oraz zasadą zrównoważonego rozwoju. Wskazano również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), czyli terytoria wymagające szczególnej koncentracji działań – zarówno te o dużym potencjale wzrostu, jak i borykające się z barierami rozwojowymi.

Strategia Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku pozostaje w pełnej zgodności z ustaleniami dokumentu szczebla wojewódzkiego. Cele i kierunki działań przyjęte dla gminy odpowiadają regionalnym priorytetom – w szczególności w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości i rolnictwa, rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej, ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu, poprawy jakości usług społecznych i edukacyjnych, a także porządko-

wania przestrzeni i zwiększania bezpieczeństwa. Dzięki temu polityka rozwojowa gminy wpisuje się w wizję i misję województwa, wzmacniając synergiczne efekty działań lokalnych i regionalnych. Powiązania pomiędzy celami szczegółowymi Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku a celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku zostały przedstawione w tabeli 3.1.

Tabela 3.1. Spójność celów szczegółowych gminy Rakoniewice z celami operacyjnymi Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Cel szczegółowy Strategii rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku	Cel operacyjny Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku
1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin	1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej	2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia
2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych	1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia
2.4. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego	3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej
3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
4.1. Zwiększenie ład przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy	4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju
4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych	4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania

4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi

4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody

2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie

3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi docelowy układ elementów składowych przestrzeni gminy, który obejmuje:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Konstrukcja modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej opiera się zarówno na uwarunkowaniach wynikających z dotychczasowego zagospodarowania przestrzennego gminy, jak i wskazanych w strategii rozwoju gminy celów strategicznych i kierunków działań podejmowanych dla ich osiągnięcia. Wytyczne wynikające z modelu należy odczytywać łącznie z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, sformułowanymi w kolejnym rozdziale.

Ogólna koncepcja rozwoju przestrzennego gminy opiera się na dążeniu do: 1) osiągnięcia ładu przestrzennego rozumianego jako funkcjonalność rozmieszczenia elementów zagospodarowania w gminie, czytelność układów, kompozycji, struktury przestrzennej, zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz budowanie pozytywnego odbioru estetycznego, a także do 2) zrównoważonego rozwoju, poprzez zachowanie odpowiednich proporcji między funkcją mieszkaniową, przyrodniczą, usługową i produkcyjną. Mając na uwadze powyższe naczelne zasady, określono następujące podstawowe kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Rakoniewice:

- Przewiduje się utrzymanie aktualnej hierarchii jednostek osadniczych. Rakoniewice jako najludniejsza i najbardziej rozwinięta gospodarczo miejscowość w gminie, zachowuje status centrum mieszkaniowego, usługowego (handlowego, sportu i rekreacji, kulturowego i oświatowego). Pozostaje także największym węzłem komunikacyjnym w gminie – przez teren miasta przebiega droga krajowa, droga wojewódzka i powiatowe, sieć dróg gminnych, a także linia kolejowa Wolsztyn–Luboń k. Poznania. Uzupełnienie dla ośrodka gminnego stanowią: Rostarzewo, Ruchocice, Jabłonna i Łąkie, w których zlokalizowane są wybrane funkcje centrotwórcze, w tym przede wszystkim zespoły szkolno-przedszkolne. Pozostałe miejscowości w gminie pozostają z zagospodarowaniem typowym dla obszarów wiejskich. Realizować się ono będzie przede wszystkim poprzez funkcję rolniczą i typowych dla wsi układów ruralistycznych opartych na zabudowie zagrodowej, przy stopniowym wzmacnianiu zaplecza usługowego, w tym rekreacyjnego (*Ryc. 4.1. Struktura sieci osadniczej w gminie Rakoniewice*).
- W ramach systemu powiązań przyrodniczych duże znaczenie mają obszary chronione: Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, Obszar Natura 2000 „Barłóżnia Wolsztyńska” (PLH300028), Obszar Natura 2000 „Wielki Łęg Obrzański” (PLB300004) oraz liczne pomniki przyrody. W ramach obszarów chronionych w południowej części gminy zlokalizowany jest także korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Ponadto, w celu utrzymania bioróżnorodności zakłada się utrzymanie istniejących terenów leśnych i zieleni urządzonej oraz nieurządzonej zlokalizowanych przede wszystkim w centralnej i północnej części gminy, a także zdecydowanej większości terenów rolniczych, przy szczególnej ochronie gruntów ornych najwyższych klas bonitacyjnych. Dużą uwagę przy planowaniu nowego zagospodarowania należy zwrócić na tereny zalewowe w południowej części gminy oraz obszary górnicze, zlokalizowane w centrum (*Ryc. 4.2. System powiązań przyrodniczych w gminie Rakoniewice*). W sąsiedztwie gminy zlokalizowany jest Przemęcko-Wschowski Obszar Chronionego Krajobrazu, kompleks leśny Włoszakowice oraz Przemęcki Park Krajobrazowy. Należy w związku z tym

brać po uwagę możliwe ponadgminne oddziaływanie planowanych w gminie Rakoniewice inwestycji na te obszary.

- W ramach rozwoju korytarzy i elementów sieci transportowej zakłada się zachowanie istniejącego układu komunikacyjnego, który stanowi podstawę rozwoju przestrzennego gminy. Składa się na niego droga krajowa nr 32, drogi wojewódzkie nr 305 Bolewice–Nowy Tomyśl–Wolsztyn–Wschowa–Wroniniec oraz nr 312 Rakoniewice–Czacz a także drogi powiatowe i gminne. Powinien on jednak zostać uzupełniony o rekomendowany na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przez GDDKiA wariant I nowego przebiegu drogi krajowej wraz z elementami przebudowy lokalnego układu drogowego (obwodnica Rakoniewic) oraz inżynierskimi obiektami towarzyszącymi, takimi jak mosty i wiadukty. Ponadto istniejąca infrastruktura pieszo-rowerowa, która obecnie łączy najważniejsze miejscowości w południowej i centralnej części gminy powinna zostać rozszerzona o nowe trasy, uwzględniając zapotrzebowanie w tym względzie zgłaszane w mniejszych miejscowościach. Obok tego kluczowe znaczenie dla rozwoju południowej części gminy ma linia kolejowa nr 357 łącząca stację Wolsztyn ze stacją Luboń przez Grodzisk Wielkopolski. (*Ryc. 4.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych w gminie Rakoniewice*)
- W ramach rozwoju infrastruktury technicznej przewiduje się utrzymanie istniejącej infrastruktury technicznej, w tym wodnej, gazowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, przy założeniu stopniowego rozszerzania jej zakresu i koniecznych modernizacji. W tym względzie ważne miejsce zajmuje rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym istniejącej już na terenie gminy energetyki wiatrowej (dwie elektrownie we wschodniej części gminy – w Drzymalowie i Ratajach) i fotowoltaicznej. W miejscowości Goździn na terenie dawnego składowiska odpadów zlokalizowany jest PSZOK. W południowej części Rakoniewic działa oczyszczalnia ścieków. Znaczenie ponadlokalne ma zlokalizowana w południowej części gminy przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia DN 150 wraz z odboczką DN 80 na wysokości Stodolska. (*Ryc. 4.4. Główne elementy infrastruktury technicznej w gminie Rakoniewice*).
- W ramach rozwoju infrastruktury społecznej zakłada się zachowanie istniejącego rozmieszczenia infrastruktury społecznej, w obecnej formie. Składa się na nią m.in. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jabłonce, Zespół Przedszkolno-Szkolny w Łąkiem, Szkoła Podstawowa w Rakoniewicach, Zespół Przedszkolno-Szkolny w Rostarzewie, Zespół Przedszkolno-Szkolny w Ruchocicach oraz Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi w Rakoniewicach, przedszkole niepubliczne w Elżbiecinach, Rakoniewicki Ośrodek Kultury, Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Rakoniewicach wraz z filiami w Rostarzewie i Jabłonce, a także 9 świetlic środowiskowych, 12 jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych i posterunku policji. Wśród szczególnie potrzebnych inwestycji wskazuje się rozbudowę Centrum Integracji Lokalnej w Rakoniewicach, modernizację budynku czerwonej szkoły w Rostarzewie na cele kulturalno-oświatowe, modernizację budynku i adaptacja pomieszczeń dworca w Rostarzewie na cele kulturalno-oświatowe oraz modernizację sali wiejskiej w Ruchocicach (*Ryc. 4.5. Główne elementy infrastruktury społecznej w gminie Rakoniewice*).
- W efekcie model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Rakoniewice kształtuje się następująco: Rakoniewice to jedyne i zarazem największe miasto gminy, jego stolica a także siedziba władz lokalnych. Jest to najludniejsza i najbardziej rozwinięta gospodarczo miejscowość w gminie. Stanowi jej centrum mieszkaniowe, usługowe (handlowe, sportu i rekreacji, kulturowe i oświatowe), jest także największym węzłem komunikacyjnym w gminie – przez teren miasta przebiega droga krajowa, drogi wojewódzkie i powiatowe, sieć dróg gminnych, a także linia kolejowa Wolsztyn–Luboń k. Poznania. To właśnie droga krajowa oraz linia kolejowa rozcinają miasto na dwie części. Część położoną pomiędzy tymi dwoma szlakami komunikacyjnymi należy uznać za centralną,

najbardziej zróżnicowaną pod względem funkcji terenu. W centrum dominują tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz towarzyszącej zabudowy usługowej występującej na terenach o charakterze śródmiejskim. W części północno-wschodniej miasta występują przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej uzupełnionej o funkcję usługową. Tereny położone na zachodzie oraz na obrzeżach miasta to tereny głównie o charakterze przemysłowo-produkcyjnym, magazynowym, występuje tu też punktowo zabudowa mieszkaniowa. W części południowo-wschodniej znajduje się park oraz zbiornik wodny małej retencji. W części północnej z kolei zlokalizowane są ogródki działkowe. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Rakoniewic jest zatem złożona, wielofunkcyjna, w centrum kwartałowa, z wykształconym placem centralnym stanowiącym przestrzeń publiczną.

Pozostałe miejscowości w gminie charakteryzują się zagospodarowaniem typowym dla obszarów wiejskich. Realizuje się ono przede wszystkim poprzez funkcję rolniczą i typowych dla wsi układów ruralistycznych opartych na zabudowie zagrodowej. Zagospodarowanie przestrzenne obszarów wiejskich gminy Rakoniewice cechuje się większym wpływem odległości (mniej zwarta struktura, ekstensywne użytkowanie ziemi, rozproszone osadnictwo), mniejszym zróżnicowaniem (otwarty krajobraz, mniej obiektów), dużym udziałem elementów środowiska przyrodniczego (wyższy poziom lesistości i użytków rolnych). Wreszcie są to obszary o zazwyczaj niskiej gęstości zaludnienia, co oznacza, że przestrzeń możliwa do zagospodarowania, a przypadająca na jedną osobę, jest większa niż w mieście (Ryc. 4.6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Rakoniewice).

Tabela 4.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna jednostek osadniczych gminy Rakoniewice i jej zmiany

Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
Rakoniewice	miasto	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, śródmiejska, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, cmentarz, ogródki działkowe, tereny zieleni urządzonej, przestrzeń publiczne, parki, skwery, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, wojewódzka, krajowa linia kolejowa kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozwój terenów inwestycyjnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych w północnej i południowej części miasta
Adolfowo	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu
Blinek	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, przemysłowo-produkcyjna, tereny rolnicze,

Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
		środowisko przyrodnicze: lasy infrastruktura drogowa: drogi gminne kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, szczególnie w południowej części miejscowości
Błońsko	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze, przemysłowo-produkcyjne, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących, obszar chronionego krajobrazu, infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, wojewódzka kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, punktowa lokalizacja usług
Cegielsko	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, , przemysłowo-produkcyjna, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych środowisko przyrodnicze: lasy, wody powierzchniowe stojące, infrastruktura drogowa: drogi gminne kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, rozwój produkcji rolniczej w kierunku wschodnim i zachodnim
Drzymałowo	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, przemysłowo-produkcyjna, tereny rolnicze, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, wojewódzka, krajowa kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu
Elżbieciny	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych środowisko przyrodnicze: lasy, wody powierzchniowe stojące, infrastruktura drogowa: drogi gminne kierunek zmian: intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej w centralnej części miejscowości
Głodno	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, przemysłowo-produkcyjna, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, sportu i rekreacji środowisko przyrodnicze: lasy, wody powierzchniowe stojące i płynące, infrastruktura drogowa: drogi gminne i powiatowa

Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
		kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu oraz rozwój produkcji rolniczej w kierunku północnym
Gnin	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, cmentarz, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu, rozwój produkcji rolniczej w kierunku północnym i zachodnim, rozwój terenów usług sportu i rekreacji w centrum miejscowości
Gola	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu wzdłuż drogi,
Goździn	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, linia kolejowa kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, rozwój zabudowy mieszkaniowej w kierunku wschodnim i zachodnim
Jabłonna	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Komorówko	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa,

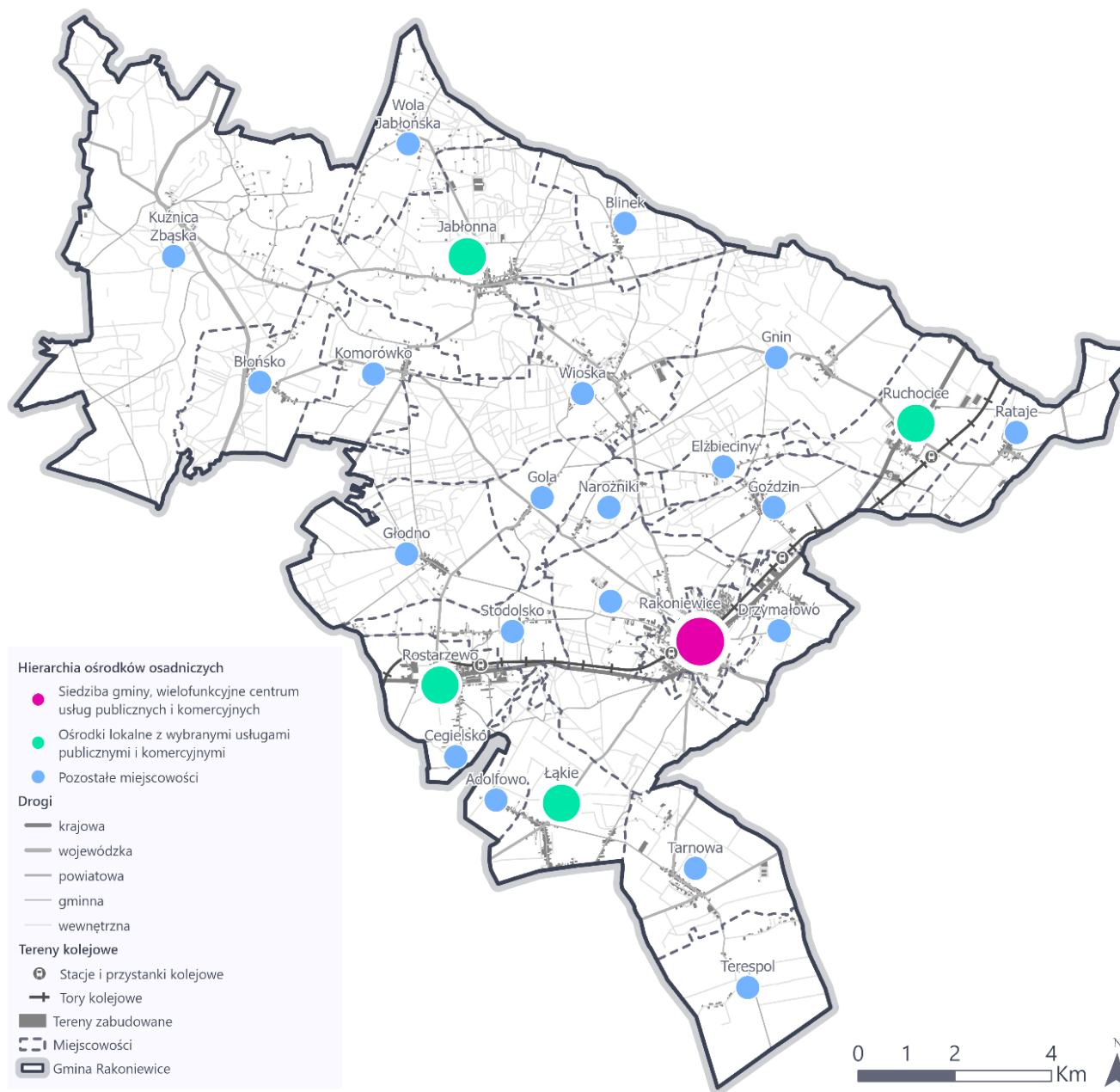
Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
		kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu oraz rozwój produkcji rolniczej w kierunku południowym
Kuźnica Zbąska	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze, przemysłowo-produkcyjne, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących, obszar chronionego krajobrazu, infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, wojewódzka kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu oraz rozwój terenu usług w kierunku południowym
Łąkie	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna
Łąkie Nowe	wieś/ sołectwo	środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Narożniki	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu oraz rozwój terenu usług w kierunku wschodnim
Rakoniewice Wieś	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, środowisko przyrodnicze: lasy,
Józefin	osada	infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, krajowa linia kolejowa kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu oraz rozwój terenów produkcyjnych i usług wzdłuż drogi krajowej
Rataje	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa,

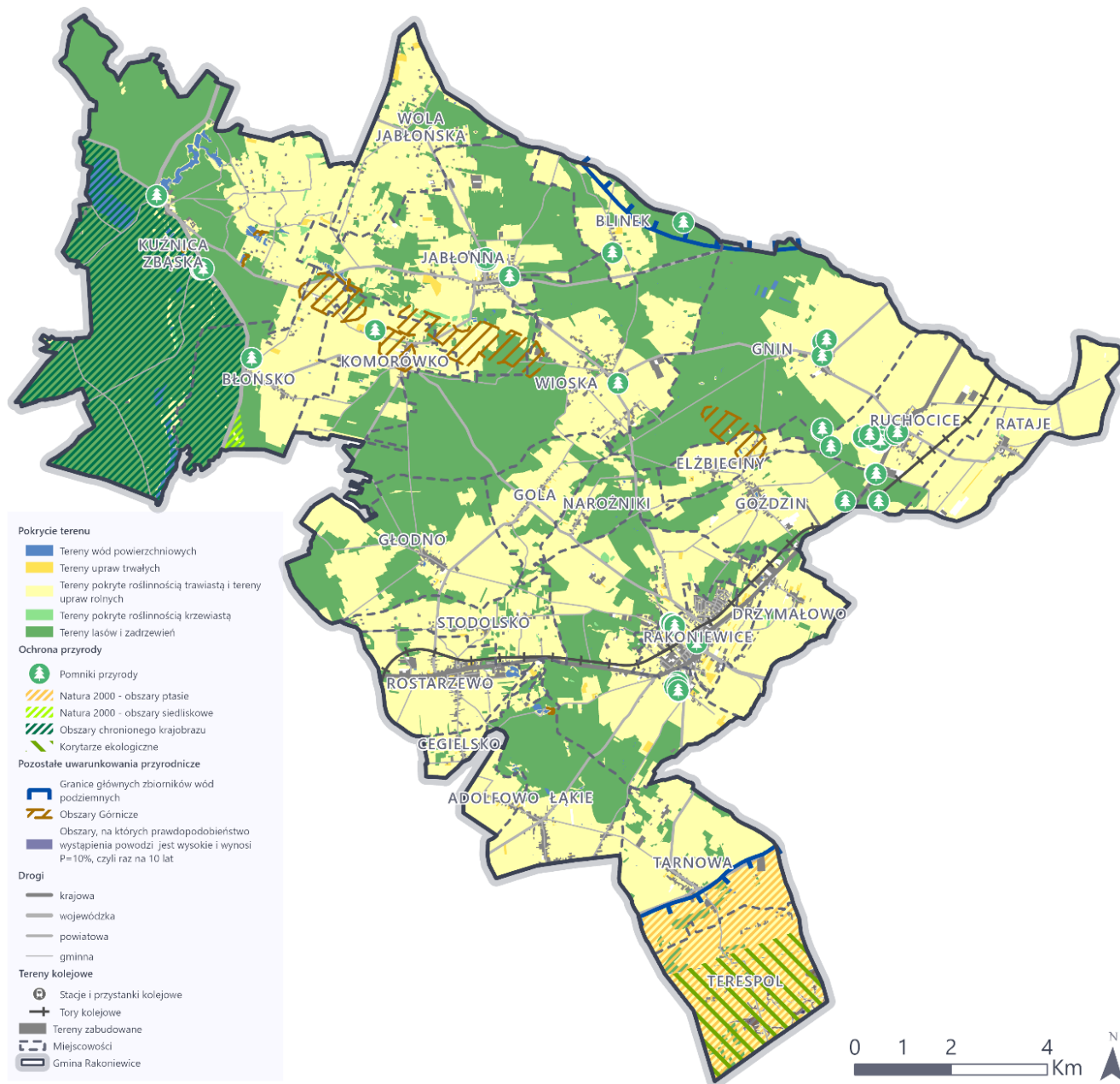
Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
		kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej poprzez wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu
Rostarzewo	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze, cmentarz, tereny zieleni urządzonej, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, krajowa linia kolejowa kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozwój terenów produkcyjnych w kierunku zachodnim
Ruchocice	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze, cmentarz, tereny zieleni urządzonej, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, krajowa linia kolejowa kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozwój terenów mieszkaniowych w kierunku południowym
Stodolsko	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, rozwój terenów produkcyjnych w kierunku zachodnim
Tarnowa	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze i produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa, kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej poprzez wypełnienie luk w istniejącym zagospodarowaniu, rozwój produkcji rolniczej w kierunku północnym
Terespol	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, tereny rolnicze środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych płynących
Faustynowo	kolonia	infrastruktura drogowa: drogi gminne

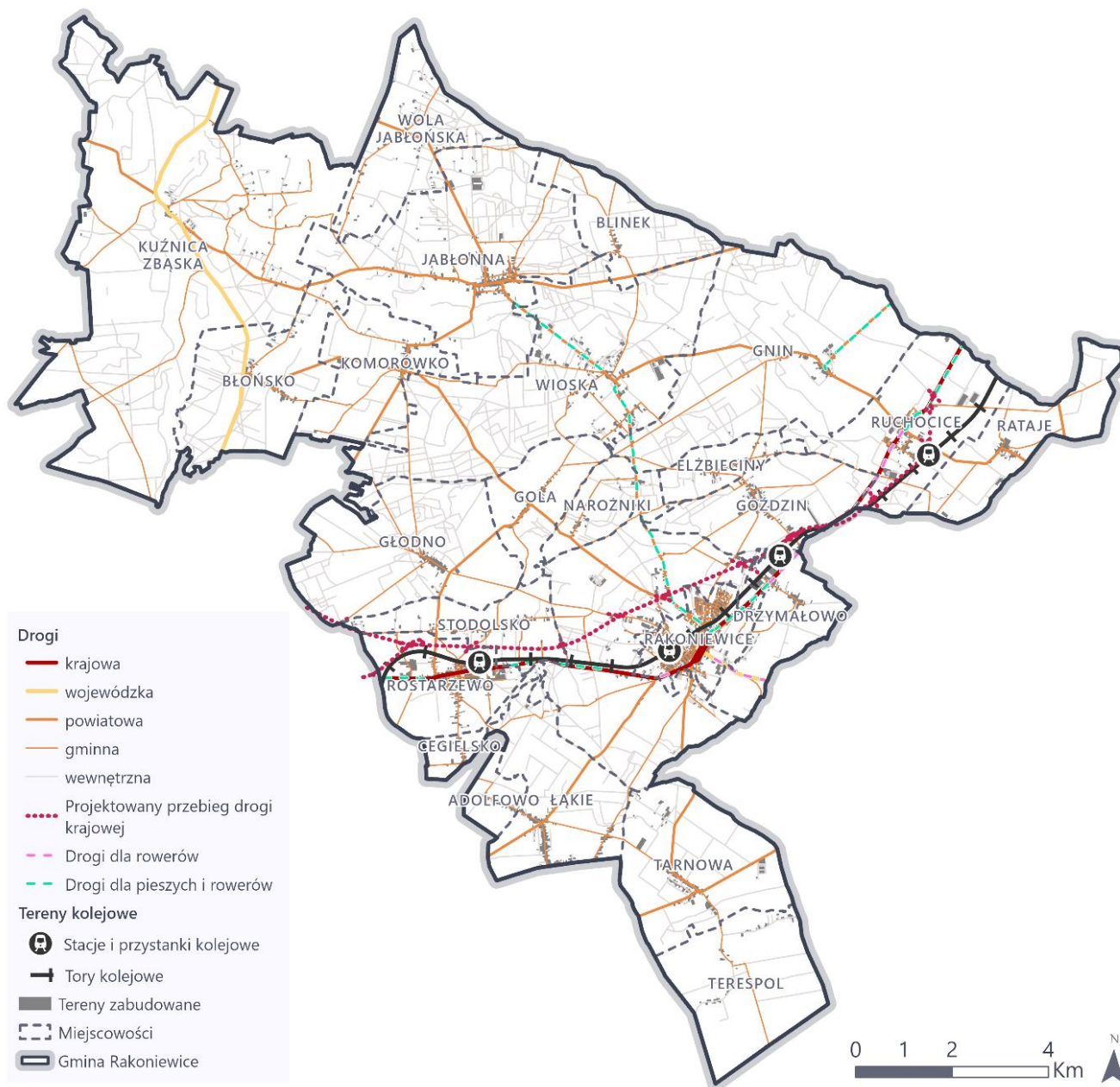
Nazwa jednostki	Status	Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru i jej zmiany
		kierunek zmian: rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej wypełnienie niewielkich luk w istniejącym zagospodarowaniu
Wioska	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, tereny rolnicze produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych, cmentarz, przemysłowo-produkcyjna środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących i płynących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowe kierunek zmian: wielofunkcyjny rozwój zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
Wola Jabłońska	wieś/ sołectwo	funkcje terenów: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, tereny rolnicze produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych środowisko przyrodnicze: lasy, tereny wód powierzchniowych stojących infrastruktura drogowa: drogi gminne, powiatowa kierunek zmian: punktowy rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej

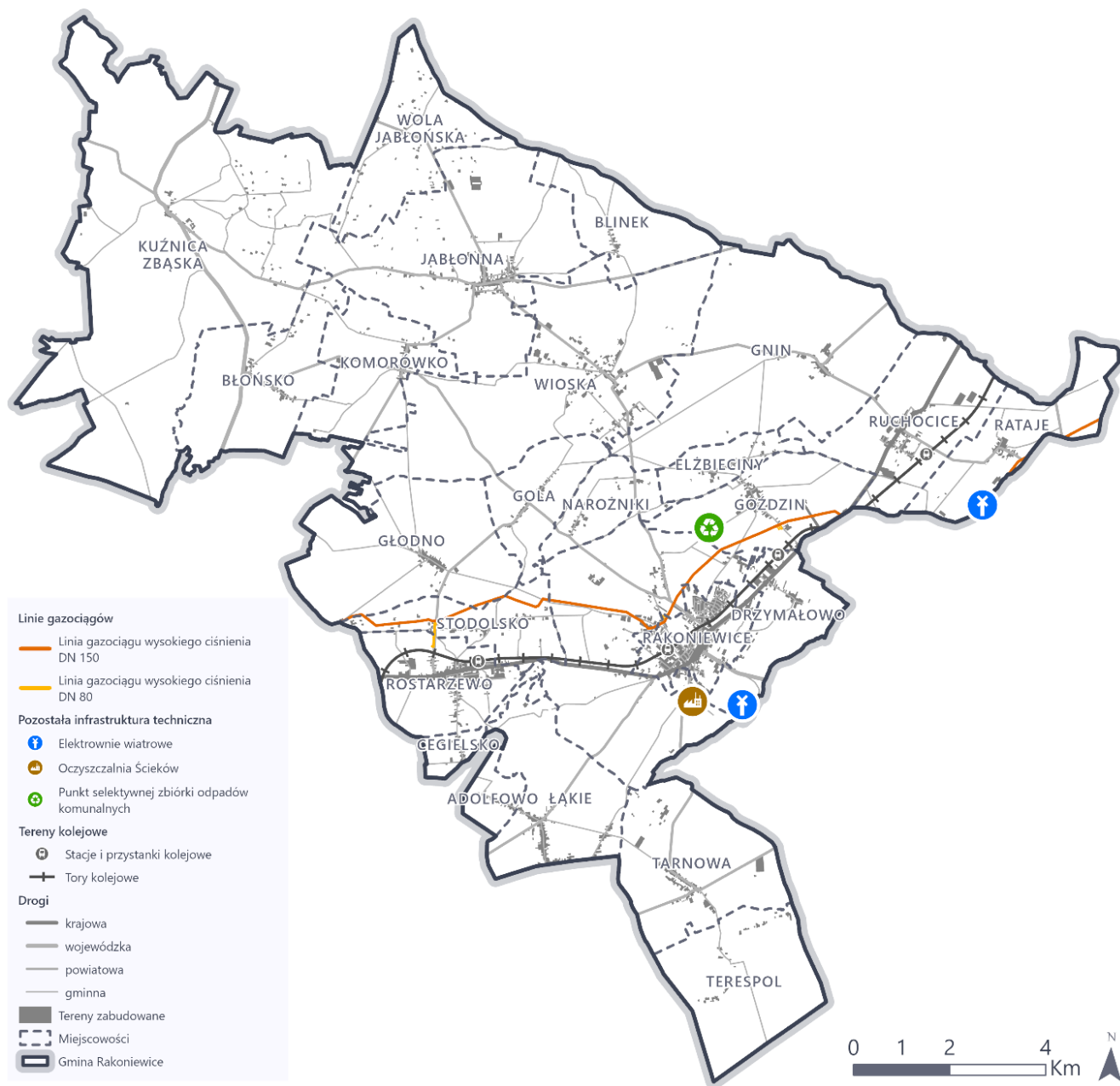
Rycina 4.1. Struktura sieci osadniczej w gminie Rakoniewice

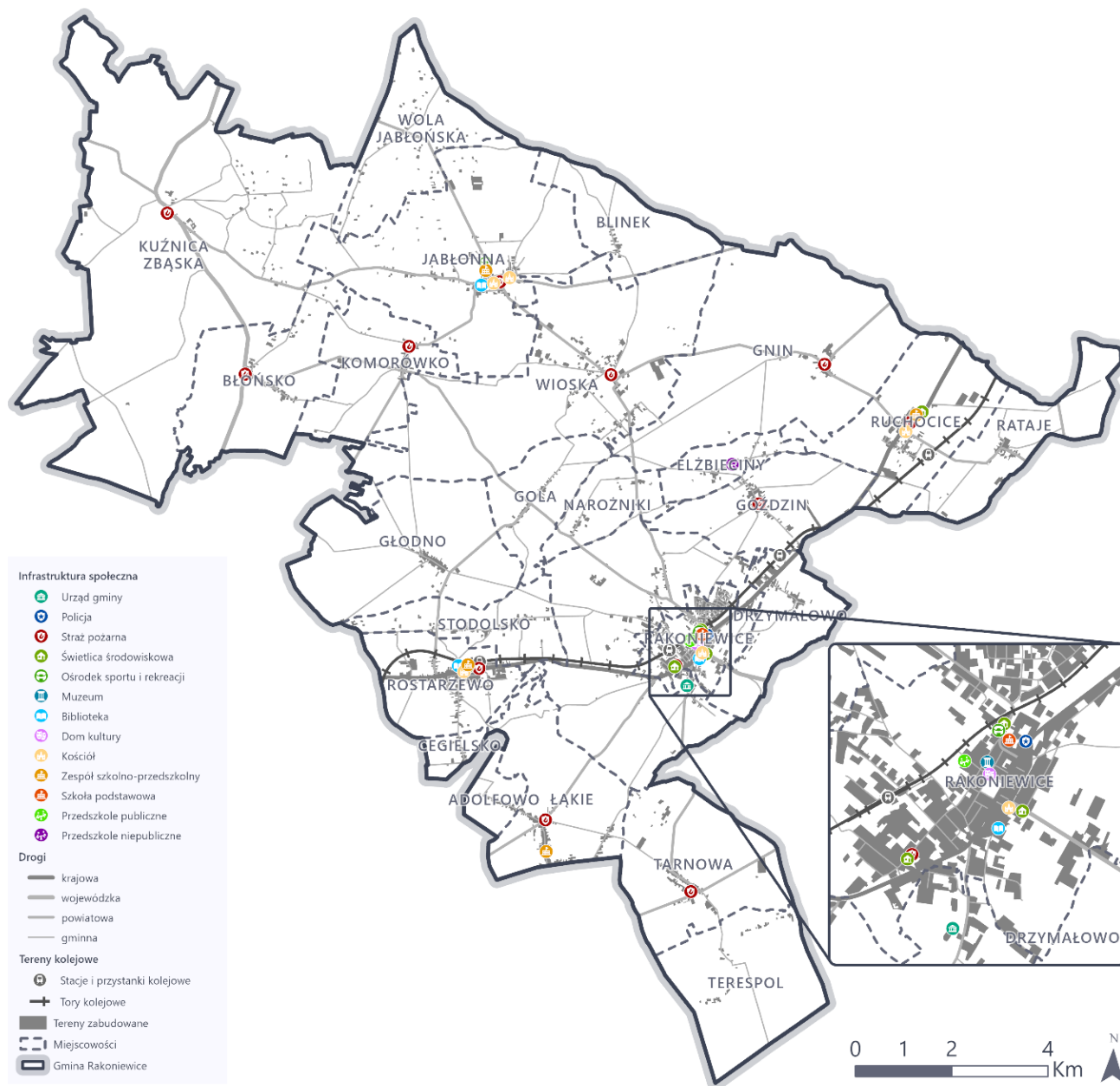
Rycina 4.2. System powiązań przyrodniczych w gminie Rakoniewice

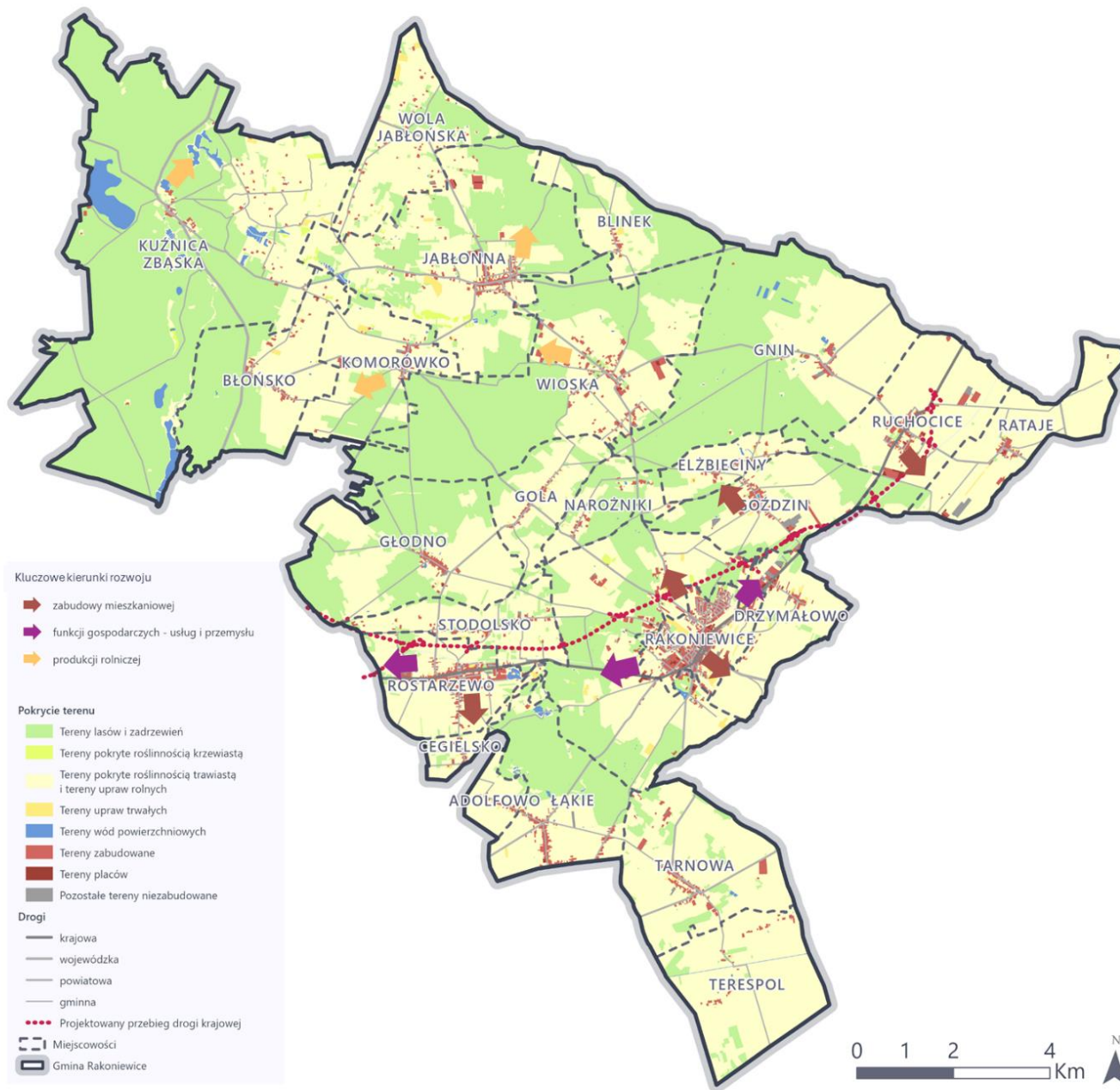
Rycina 4.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych w gminie Rakoniewice

Rycina 4.4. Główne elementy infrastruktury technicznej w gminie Rakoniewice

Rycina 4.5. Główne elementy infrastruktury społecznej w gminie Rakoniewice

Rycina 4.6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Rakoniewice

5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Rakoniewice zostały opracowane na podstawie kierunków działań wskazanych we wcześniejszych rozdziałach strategii oraz wytycznych wynikających z modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Stanowią one niezbędne działania, które pozwolą na skuteczną realizację w wymiarze przestrzennym przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Ustalenia i rekomendacje uwzględniają ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, zapewniając zgodność polityki przestrzennej gminy z polityką regionalną. Ponadto są spójne z dotychczasowym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rakoniewice i projektem Planu ogólnego, co gwarantuje kontynuację przyjętych kierunków planistycznych i integrację działań na poziomie lokalnym. Dzięki temu, polityka przestrzenna gminy zachowuje zarówno swoje lokalne uwarunkowania, jak i odpowiada na szersze potrzeby regionalne oraz wyzwania zrównoważonego rozwoju.

2.1 Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

a) w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych i formowania ich gabarytów w taki sposób, by zakłócały w sposób znaczący naturalny przepływ powietrza na obszarach otwartych, nieurbanizowanych oraz powodowały trudności w przewietrzaniu terenów w granicach miasta, a w szczególności by nie skutkowały gromadzeniem się w tych miejscach substancji mogących mieć szkodliwy wpływ na zdrowie i życie ludzi,
- nakaz projektowania linii zabudowy uwzględniającego zapewnienie „przewietrzania” terenów ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzenia drzew i krzewów),
- ograniczenia emisji pochodzących z urządzeń lokalizowanych na obszarze gminy w taki sposób, by emisje te nie przekraczały wartości dopuszczalnych, określonych w przepisach odrębnych,
- zalecenie stosowania wysokosprawnych kotłów w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi,
- zalecenie rozwoju sieci gazowych, rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczych zapewniających podłączenie nowych użytkowników,
- zalecenie rozwoju komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w gminnym transporcie publicznym,
- wprowadzanie proekologicznych rozwiązań w zakresie urządzeń i instalacji funkcjonujących na terenie gminy, wpływających na poziom emisji, w tym stosowanie układów i paliw niskoemisyjnych w zakresie wytwarzania energii cieplnej, np. opierających się na wykorzystaniu energii odnawialnych,
- stopniowe ograniczanie ruchu samochodowego w centrum Rakoniewic,
- w trakcie realizacji inwestycji, dostosowanie ilości i jakości użytego sprzętu budowlanego, a także technologii robót do pojemności środowiskowej obszaru,
- sadzenie zieleni izolacyjnej wzdłuż tras dróg, składającej się z gatunków najbardziej odpornych na zanieczyszczenia; zanieczyszczenia są skutecznie pochłaniane przez zwarte pasy zieleni, szerokości 10–20 m, z udziałem gatunków zimozielonych,
- prowadzenie dróg na estakadach, wiaduktach, wysokich nasypach, co wpływa korzystnie na przewietrzenie terenów sąsiadujących z drogą,

- prowadzenie dróg na terenach otwartych, co zwiększa możliwość przewietrzania,
 - prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z dobrymi praktykami,
 - wprowadzenia działań o charakterze edukacyjnym i upowszechniającym zasady dobrych praktyk w gospodarce rolnej i ogrodnictwie,
 - realizację polityki adaptacyjnej do zmian klimatu poprzez modernizację wsi i pełne wykorzystanie aktualnych możliwości obszarów wiejskich,
 - oszczędzanie wody w przemyśle, rolnictwie i gospodarstwach domowych poprzez unikanie prowadzenia upraw wymagających dużej ilości wody oraz poprawianie retencji w glebie poprzez stosowanie hydrożeli, a także stosowanie w miarę możliwości rozwiązań technicznych wykorzystujących zamknięty obieg wody,
 - projektowanie infrastruktury w taki sposób, aby była ona odporna przede wszystkim na ekstremalne zdarzenia pogodowe (deszcze nawalne, powodzie, podtopienia), oraz na globalny wzrost temperatury,
 - uwzględnienie takich aspektów planistycznych jak tworzenie lokalnych planów adaptacyjnych, modernizację oraz prawidłowe funkcjonowanie infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, rozwój przestrzeni parkowych, terenów zieleni oraz wprowadzanie innowacyjnych, ekologicznych rozwiązań w budownictwie,
 - zwiększenie retencji poprzez wydłużenie czasu obiegu wody i spowolnienie jej odpływu;
- b) w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych:
- zakaz kształtowania zagospodarowania w taki sposób, aby z obszarów zainwestowanych, w tym w szczególności z obszarów utwardzonych lub obszarów zabudowanych odprowadzać powierzchniowo wody opadowe do stawów, rzek, strumieni, cieków, jeśli nie będą to wody podczyszczone, odprowadzenie wód powinno odbywać się w obrębie danej nieruchomości,
 - zakaz realizacji przedsięwzięć trwale naruszających układ hydrogeologiczny na terenie gminy, a także realizowanych na obszarze gminy, lecz skutkujących takim naruszeniem poza jej granicami,
 - stosowanie przepisów i zaleceń w zakresie ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
 - zakaz zmiany przebiegu wód powierzchniowych śródlądowych lub zmiany stosunków gruntowo-wodnych powodujących okresowe podtopienia lub osuszenia gruntów,
 - odtwarzanie urządzeń melioracyjnych, jeśli zostaną uszkodzone podczas wykonywania robót ziemnych,
 - odprowadzanie ścieków bytowych i przemysłowych z terenów zabudowy do sieci kanalizacyjnej, względnie, o ile sieci kanalizacyjnej brakuje, do szczelnych zbiorników bezodpływowych, posiadających stosowne atesty, certyfikaty dopuszczające do stosowania, zapewniające szczelność i bezpieczeństwo użytkowania w zakresie ochrony środowiska, tymczasowo do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej,
 - zagospodarowanie czystych wód opadowych w granicy działki, w celu zatrzymania jak największej ilości wód opadowych w gruncie i umożliwienia zasilania wód gruntowych wodami opadowymi,
 - umożliwienie tworzenia zbiorników retencyjnych i instalacji do zbierania wody opadowej,
 - uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie,
 - zakaz wycinania zadrzewień i zakrzewień wzdłuż brzegów cieków wodnych oraz stanowiących tzw. zadrzewienia śródpolne,
 - stosowanie kanalizacji deszczowej, która powinna segregować wody opadowe nieulegające zanieczyszczeniom od zanieczyszczanych (np. z nawierzchni drogowych) i niezależnie od wymaganego przepisami odrębnymi podczyszczania wprowadzać stosowny ponowne wykorzystanie wód,
 - usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych z terenów stacji paliw i ewentualnych wycieków reszkowych paliw do sieci kanalizacji deszczowo- przemysłowej,
 - stosowanie odpowiednich technik ograniczających emisję substancji do wód (uszczelnianie procesów przy pracach budowlanych i po jej zakończeniu oraz przestrzeganie zaostrożonych warunków pozwoleń na budowę),

- wyposażanie obiektów turystycznych, rekreacyjnych (w tym zabudowy letniskowej) i sportowych w podstawowe urządzenia sanitarne,
 - zakaz utrzymywania i tworzenia otwartych kanałów ściekowych,
 - dopuszczenie realizacji obiektów poprawiających stosunki wodne, w tym również warunkowo poprzez powiększanie terenów stawów, przy czym działania takie powinny być poprzedzone bilansem wodnym terenu i adekwatnymi pozwoleniami;
- c) w zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym gleb:
- zachowanie jak największej powierzchni wolnej od utwardzenia,
 - zakaz znaczącej ingerencji w rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem np. przeciwpowodziowym, a także utrzymaniem, budową, przebudową lub remontem urządzeń hydrotechnicznych,
 - ograniczenie prac budowlanych i transportowych w obrębie terenów o największych spadkach terenu,
 - zakaz usuwania wierzchniej warstwy gleby zawierającej materię organiczną, o ile działanie takie nie wynika z wydanej prawomocnej decyzji administracyjnej służącej inwestycji zgodnej z zasadami określonymi w przepisach odrębnych,
 - zakaz wprowadzania przedsięwzięć trwale naruszających warunki gruntowe i gruntowo-wodne, a w szczególności przedsięwzięć, których skutkiem może być samoczynne pionowe lub poziome przemieszczenie gruntów, z dopuszczeniem przedsięwzięć o jakich mowa w przepisach odrębnych,
 - ochronę powierzchni ziemi w miejscach gromadzenia odpadów, gdzie potencjalnie możliwe jest przenikanie substancji szkodliwych lub ulegających degradacji do gruntu,
 - wykorzystanie nadmiaru ziemi jako skutek zamierzeń inwestycyjnych,
 - przeznaczanie lub utrzymanie gruntów najwyższych klas bonitacyjnych przede wszystkim na cele rolnicze, przy czym zmiana użytkowania powinna ograniczać się jedynie do uzasadnionych przypadków,
 - przeprowadzenie procesu rekultywacji obszarów po eksploatacji górniczej,
 - wykonanie odpowiednich zabezpieczeń (uszczelnień) terenu i jego wyprofilowania w przypadku inwestycji takich jak np. stacje paliw,
 - ograniczenie przeznaczenie gruntów na cele nieleśne, tym samym zapobieganie szkodliwej działalności powstającej wskutek działalności nieleśnej oraz poprawienie wartości użytkowej lasów i zapobieganie obniżaniu produktywności gospodarki leśnej,
 - zakaz zabudowy dla terenów rolniczych i leśnych, z wyłączeniem działań związanych z prowadzeniem gospodarki rolnej i leśnej oraz rozbudowy systemu infrastruktury technicznej, i utrzymanie krajobrazu rolniczo-leśnego;
- d) w zakresie ochrony przed hałasem:
- tworzenie pasów zieleni wzdłuż tras komunikacyjnych, stanowiące efekt psychoakustyczny oraz estetyczny,
 - wdrożenie nowoczesnych technologii do projektów wykonawczych dróg np. ciche na-wierzchnie,
 - dbanie o stan techniczny dróg, zmianę rodzaju i stanu nawierzchni,
 - zmniejszenie udziału pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu (w szczególności poprzez segregację ruchu i wyprowadzenie ruchu ciężarowego z terenów osadniczych),
 - poprawę płynności ruchu samochodowego,
 - stosowanie rozwiązań technicznych na drogach, zwłaszcza osiedlowych, wewnętrznych, ograniczających prędkość pojazdów (działania związane z organizacją ruchu oraz charakterem dróg np. progi zwalniające, zwężenia),
 - modernizację torowisk i szlifowanie szyn, stosowanie torów bezстыkowych, ze sprężystym mocowaniem do podkładów, układanie szyn na podkładce elastycznej, ograniczanie prędkości składów kolejowych na obszarach zabudowanych,
 - stosowanie rozwiązań, zmierzających do redukcji poziomów hałasu w taki sposób, by na terenach objętych ochroną przepisami odrębnymi w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, osiągnąć określone w tych

przepisach wartości, np. przy pomocy osłon i ścian akustycznych, w szczególności zachowaniu odpowiednich odległości od źródła hałasu tam, gdzie to możliwe;

- stosowanie osłon i ścian akustycznych spełniających wymogi warunków technicznych i odległości od granic nieruchomości określanych w przepisach techniczno-budowlanych,
- nakaz wyznaczenia obszaru ochronnego dla zabudowy zgodnie z zapisami zawartymi w ustawie o drogach publicznych,
- sytuowanie przebiegu nowych tras komunikacyjnych głównie przez tereny niewymagające komfortu akustycznego, w przypadku braku możliwości ominięcia tych terenów należy uwzględnić na etapie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz projektu budowlanego zabezpieczenia akustyczne;

e) w zakresie ochrony krajobrazu:

- optymalne zbilansowanie terenów, dla których umożliwia się realizację różnych form zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym przede wszystkim wyklarowania kierunków dominującego przeznaczenia i przynależnych do niej stref krajobrazowych, które charakteryzują się tożsamymi, bądź zbliżonymi uwarunkowaniami i predyspozycją przestrzenną,
- powstrzymywanie procesów niekontrolowanego rozproszenia terenów zurbanizowanych,
- harmonizowanie struktury osadniczej i optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury, a także racjonalizację kierunków rozwoju sieci uzbrojenia oraz układu drogowego,
- przeciwdziałanie niekontrolowanemu wzrostowi liczby obiektów reklamowych poprzez ograniczenie budowania i montażu wolnostojących trwałych nośników reklamowych,
- dostosowanie architektury nowo powstałych obiektów budowlanych do warunków krajobrazowych, unikanie wprowadzania zabudowy niewspółgrającej np. z krajobrazem wiejskim, otwartym,
- zachowanie funkcji terenu istotnych z punktu widzenia walorów krajobrazowych: zieleni urządzonej i izolacyjnej;

f) w zakresie ochrony różnorodności biologicznej:

- ustalenie możliwie wysokich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej i możliwie niskich wskaźników intensywności,
- niewprowadzanie do ekosystemów gatunków obcych i inwazyjnych,
- wykonywanie prac ziemnych w pobliżu drzewostanów w sposób niepowodujący zagrożeń dla systemów korzeniowych i pni drzew sąsiadujących,
- ograniczenie do niezbędnego minimum wycinki drzew i krzewów,
- omijanie w miarę możliwości przy lokalizacji przebiegu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zidentyfikowanych stanowisk chronionych gatunków roślin i kompleksów cennych siedlisk,
- prowadzenie procesu zalesiania niekolidującego z lokalną różnorodnością biologiczną,
- w przypadku siedlisk hydrogenicznych projektowanie dróg dojazdowych, tak, aby nie zaburzały lokalnych stosunków wodnych, ewentualnie planowanie budowy przepustów lub innych konstrukcji drogowych umożliwiających krążenie wody i zasilanie zagrożonych siedlisk,
- ograniczanie powstawania lokalnych barier przyrodniczych utrudniających migrację zwierząt oraz niszczenie siedlisk,
- prowadzenie robót, szczególnie wymagających ciężkiego sprzętu, poza okresem lęgowym zwierząt, w miejscach stwierdzonych cennych siedlisk,
- prowadzenie prac budowlanych poza godzinami nocnymi (22–6),
- wycinkę drzew i krzewów, jeżeli to konieczne, prowadzoną w miarę możliwości poza sezonem lęgowym zwierząt,
- zabezpieczenie na czas prowadzenia prac budowlanych stanowisk chronionych roślin i zwierząt,
- zastosowanie ogrodzeń terenów budowy zabezpieczających przed dostaniem się na nie zwierząt,

- w związku z istnieniem na terenie gminy turbin wiatrowych, monitoring porealizacyjny skutków powstania inwestycji na środowisko przyrodnicze, a w przypadku stwierdzenia znacznego oddziaływania na środowisko w tym szczególnie awifaunę i chiropterofaunę podjęcie działań ograniczających negatywne skutki np. okresowe wyłączenia turbin,
 - niewprowadzanie w otoczeniu turbin wiatrowych ciągów zieleni i niezalesianie terenów wokół, które mogą być wykorzystywane przez zwierzęta,
 - w miarę możliwości unikanie planowania infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w obrębie zidentyfikowanych siedlisk,
 - prowadzenie, w miarę możliwości, wszelkich prac budowlanych w pobliżu miejsc rozrodu zwierząt poza ich okresem rozrodczym, lub pod nadzorem przyrodniczym,
 - zabezpieczenie wszelkich wykopów a po ukończeniu prac budowlanych ich zasypanie,
 - wykonanie w miejscach potencjalnie najbardziej narażonych na kolizje z infrastrukturą techniczną kluczowych gatunków ptaków, specjalnych oznaczeń np. linii elektroenergetycznej, co powinno przyczynić się do zminimalizowania liczby przypadków zderzeń ptaków z przewodami; używanie znaczników na przewodach, czyni je bardziej widocznymi już z dalszych odległości i umożliwia szybsze ominięcie przeszkody,
 - unikanie oświetlania turbin światłem białym, przy czym zastrzeżenie to nie dotyczy oświetlenia wynikającego z przepisów dotyczących bezpieczeństwa ruchu powietrznego,
 - unikanie lokalizacji paneli fotowoltaicznych na obszarach stanowiących miejsce rozrodu lub intensywnego wykorzystania przez gatunki rzadkie i średnioliczne,
 - sadzenie niskopiennych żywopłotów między panelami fotowoltaicznymi, co zmniejsza ryzyko kolizji ptactwa wodnego,
 - umieszczenie pod ziemią przewodów elektrycznych na farmach fotowoltaicznych,
 - unikanie budowy i modernizacji farm fotowoltaicznych w szczycie sezonu lęgowego,
 - nieuprawianie terenów trawiastych sąsiadujących z panelami fotowoltaicznymi z wykorzystaniem sztucznego nawożenia, herbicydów i pestycydów,
 - zezwolenie na spontaniczną sukcesję roślinności pomiędzy pasami paneli fotowoltaicznych, np. ziół i chwastów, w celu stworzenia miejsca dla żerowania ptaków,
- g) w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi:
- zakaz lokalizowania obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi w bezpośrednim sąsiedztwie linii elektroenergetycznych, to jest w odległościach określonych w przepisach odrębnych lub gestorów sieci,
 - zakaz lokalizowania nowych obiektów infrastruktury teletechnicznej i telekomunikacyjnej, niebędących inwestycją celu publicznego w rozumieniu przepisów odrębnych, wytwarzającej pole elektromagnetyczne w odległościach bliższych niż dozwolone w przepisach odrębnych.
- h) w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami:
- poddawanie surowców wtórnych w miarę możliwości procesowi odzysku,
 - monitorowanie stanu uszczelnień miejsc składowania odpadów,
 - racjonalne gospodarowanie odpadami poprzez prowadzenie do zmniejszania ich ilości,
 - promowanie działań mających na celu minimalizację odpadów wytwarzanych zarówno niebezpiecznych, jak i innych niż niebezpieczne,
 - rozwój selektywnej zbiórki i odzysku wybranych frakcji odpadów (opakowaniowych, gruzu budowlanego, odpadów wielkogabarytowych, odpadów niebezpiecznych występujących w odpadach komunalnych),
 - wykorzystanie produktów procesu przetwarzania odpadów kompostu (do nawożenia oraz poprawy struktury gruntów),

- ograniczanie ilości składowanych odpadów oraz składowanie wyłącznie odpadów wcześniej przetworzonych, co pozwoli na znaczące zmniejszenie emisji gazów i odcieków z miejsc składowania odpadów o raz zmniejszenie ich uciążliwości i zagrożeń dla środowiska,
- selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych zawartych w odpadach komunalnych i ich odrębne unieszkodliwianie w specjalnych instalacjach,
- zastępowanie opakowań jednorazowych opakowaniami wielokrotnego użytku wszędzie tam, gdzie jest to tylko możliwe (niezbędna współpraca z obiektami handlowymi),
- odpowiednie magazynowanie i transport paliw w obrębie stacji paliw,
- magazynowanie odpadów na stacjach paliw w pojemnikach zlokalizowanych na szczelnym podłożu.

2.2 Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Do podstawowych zasad ochrony obiektów lub zespołów wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków należą:

- trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków,
- utrzymanie (ew. rewitalizacja) otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków.
- zabezpieczenie widoku na zabytek, umożliwiającego ekspozycję obiektów lub obszarów z ustalonych kierunków widokowych,
- na prowadzenie wszelkich prac budowlanych, konserwatorskich, restauratorskich i prowadzone na terenie obszaru wpisanego do rejestru zabytków należy uzyskać pozwolenie WKKZ w Poznaniu.

Ponadto, na terenie zabudowanym podlegającym ochronie konserwatorskiej konieczne jest respektowanie stałych zasad kształtowania architektury w odniesieniu do zabytkowej zabudowy – należy dążyć do usunięcia lub przebudowy obiektów kolidujących z historycznym układem i lokalną architekturą, dostosować nowe obiekty do historycznej kompozycji przestrzennej i historycznej architektury (sposób usytuowania budynku na działce, liczba kondygnacji, rodzaj i sposób ustawienia kalenic, możliwy do zastosowania materiałów budowlanych z preferencją dla materiałów tradycyjnych, zastosowanie określonych detali architektonicznych). Ustalone zasady powinny obowiązywać w stosunku do małej architektury: ogrodzenia, nawierzchnie, schody zewnętrzne, latarnie, kioski, słupy ogłoszeniowe, tablice informacyjne, ławki itp.

W ramach ochrony konserwatorskiej obowiązuje zakaz wprowadzania w dawne śródmieścia nowoczesnej wielokubaturowej zabudowy, wymóg dopasowania nowych budynków gabarytami do historycznej zabudowy, zachowanie tradycyjnych kształtów dachów, ceramicznych pokryć, stonowanej kolorystyki.

Na terenie zabytkowych założeń parkowych należy utrzymać wyznaczone granice parków, bezwzględnie chronić stary zachowany drzewostan i układ kompozycyjny oraz przestrzenny. Nie należy stawiać żadnych nowych budynków lub ogrodzenia bez wydania przez WKZ zgody na lokalizację i zatwierdzeniu projektu. Wszelkie wycinki w parku, nowe nasadzenia i prace pielęgnacyjne muszą uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

Konieczna wydaje się podbudowa zielenią dużych fragmentów lokalnych łączników ekologicznych. W przypadku stref wododziałowych wskazane byłoby nawet odtworzenie całkowicie zniszczonej roślinności.

W zakresie zasad kształtowania nowej zabudowy w sąsiedztwie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i w otoczeniu obiektów zabytkowych ustala się:

- określenie strefy ochrony widokowej w celu zachowania (przywrócenia) historycznej panoramy lub ekspozycji zabytku (obiektu lub obszaru) i odpowiedniego zagospodarowania otoczenia zabytku (obiekty sakralne, zespoły dworsko-parkowe),
- konieczność wytyczenia strefy ochrony widokowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- określenie zasad zagospodarowania (itp. zakaz zabudowy, zakaz nasadzeń drzew, lokalizacji wolno stojących nośników reklamowych i in., zakłócających wgląd na eksponowany zabytek) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- w przypadku planowanego zagospodarowania terenu w granicach strefy należy wnioskować o opracowanie analiz widokowych dopuszczających możliwość i określających zasady inwestowania,
- wykluczenie zabudowy zakłócającej ekspozycję zabytku, wykluczenie lokalizacji obiektów o formach i kubaturze obcych w historycznie ukształtowanej przestrzeni (urządzeń przemysłowych albo dużych ferm zwierzęcych, lokalizacja wież telefonii komórkowej oraz elektrowni wiatrowych wpływających deprecjonująco na panoramę miejscowości i zespołów zabytkowych, stanowiąc konkurencję dla zabytkowej architektury – wież kościołów, będących historycznymi dominantami obszarów wiejskich. Tego typu inwestycje mają niekorzystny wpływ na ukształtowanie zabytkowej przestrzeni jako element nieharmonizujący z krajobrazem kulturowym. Poprzez ingerencję elementów obcych zniszczeniu ulegają wartości widokowe – przestrzenne założenia, panoramy oraz otoczenie zabytkowych obiektów o wartości lokalnej),
- w sąsiedztwie parków nie lokalizować inwestycji mogących niekorzystnie wpływać na warunki mikroklimatyczne panujące w parkach oraz stan zieleni, powodujących degradację obszarów parkowych oraz otulin parków poprzez źródła zanieczyszczeń: środki ochrony roślin, zrzuty ścieków na łąki, ścieki, nielegalne składowiska odpadów,
- należy dążyć do zachowania lub odtworzenia historycznych układów komunikacyjnych i osi widokowych.

W zakresie zasad ochrony i utrzymania zewidencjonowanych zabytków architektury i budownictwa o lokalnych walorach zabytkowych, tworzących charakterystyczny krajobraz miejscowości (wymagające uszczegółowienia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) ustala się:

- zapewnienie zachowania walorów funkcjonalnych i użytkowych obiektu,
- zagospodarowanie na nowe funkcje przy utrzymaniu walorów zabytkowych,
- opracowanie dokumentacji konserwatorskiej obiektu w przypadku jego rozbiórki,
- ochronę historycznych układów: ruralistycznych, parcelacyjnych, komunikacyjnych, w tym: przekroje ulic, nawierzchnie, zasady zagospodarowania parceli, cieków wodnych i stawów, szpalery przydrożne, integralność zabytkowej struktury przestrzennej wsi,
- konieczność wprowadzenia odpowiednich ustaleń odnośnie ochrony obiektów ujętych w ewidencji zabytków gminy posiadających walory historyczne bądź celem uniknięcia degradacji spowodowanej wymogami współczesności i w związku z tym prowadzonymi adaptacjami i remontami. Obiekty te powinny zostać określone jako podlegające ochronie konserwatorskiej ze względu na czas powstania, walory architektoniczne, historyczne, wartość lokalno-kulturową i przynależność do historycznej. Zabudowy miejscowości. Należy dążyć do utrzymania historycznej formy architektonicznej obiektu: gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej (w przypadku budynków z elewacjami ceglanymi lub z dekoracją architektoniczną należy zrezygnować ze stosowania zewnętrznego ocieplenia w postaci płyt styropianowych, wełny mineralnej oraz blachy dachówkopodobnej jako pokrycia dachowego. Przed przystąpieniem do prac remontowych związanych ze zmianą wyglądu zewnętrznego obiektu właściciel powinien uzyskać opinię WWKZ dotyczącą planowanych prac),
- prowadzenie robót budowlanych, w tym prac rozbiórkowych, przy obiektach lub na obszarach ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymaga postępowania zgodnie z ust. 39 pkt. 3 Prawa Budowlanego,
- określenie zasad kształtowania współczesnych elementów zagospodarowania obszaru chronionego poprzez kontynuację tradycyjnego sposobu zagospodarowania terenu z możliwością zagospodarowania na nowe funkcje,

- utrzymanie historycznie wykształconej linii zabudowy, forma dachów wysokość i forma ogrodzeń, rozwiązań komunikacyjnych, w tym ustalenia zasad parkowania i miejsc postojowych,
- wykluczenie funkcji ze względu na zabytkowy charakter obszaru; np. funkcje usługowe itp. generujące wzmożony ruch pojazdów, wymagające dużej liczby miejsc postojowych itd.

2.3 Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów i określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Rekomenduje się rozwój podstawowych funkcji gminy będzie na terenach już zagospodarowanych poprzez: uzupełnianie zabudowy na wolnych parcelach, wymianę zabudowy o niskim standardzie użytkowym i złym stanie technicznym oraz rewaloryzację, rehabilitację oraz modernizację zabudowy historycznej i obiektów współczesnych, charakteryzujących się dobrym stanem technicznym.

W zakresie zmian w strukturze zagospodarowania terenów ustala się, że:

- Nową zabudowę rozwijać się na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, aby wykorzystać rozmieszczenie istniejącej i dostępnej infrastruktury technicznej, a tym samym przeciwdziałać nieuzasadnionemu rozpraszaniu zabudowy.
- Tereny inwestycyjne rozwijać zgodnie z dotychczasową polityką przestrzenną realizowaną w aktualnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe tereny inwestycyjne powinny odpowiadać potencjałowi demograficznemu poszczególnych miejscowości i całej gminy.
- Tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej i usługowej rozwijać wzdłuż kluczowych szlaków komunikacyjnych gmin, przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej i z zachowaniem dystansu od zabudowy mieszkaniowej, aby przeciwdziałać potencjalnym konfliktom przestrzennym, jednocześnie mając na uwadze konieczność uatrakcyjnienia gminy z punktu widzenia potencjalnego inwestora, poszukującego gruntów pod zabudowę.
- Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania, takie jak: intensywność zabudowy, powierzchnia biologicznie czynna, wysokość zabudowy, powierzchnia nowo projektowanych działek czy geometria dachów powinny być zbalansowane oraz dostosowane do funkcji terenów. Stanowią one klarowne wytyczne dla projektowania przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z przepisami § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 892, 1113, 1688 i 1890), zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie oblicza się, wyrażając wartość tego zapotrzebowania w liczbie mieszkańców. Zapotrzebowanie obliczone metodą wynikającą z wyżej powołanego przepisu i danych zawartych w opracowaniu Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060” dla gminy Rakoniewice wynosi **3472 mieszkańców**. Na mocy ust. 10 powyższego rozporządzenia poniżej określono wyższe zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru.

Szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej w gminie Rakoniewice wynikają z następujących przyczyn:

„Demograficzne okno możliwości”: Rozbieżność między prognozami zawartymi w opracowaniu Głównego Urzędu Statystycznego pt. Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060” dla gminy Rakoniewice a faktycznymi danymi wskazującymi na rozwój demograficzny.

Zgodnie z przedstawionymi w rozdziale 2 wnioskami z diagnozy i analizą danych w ujęciu pięcioletnim (2019–2023) i trzyletnim (2021–2023) gmina Rakoniewice jako jedyna na tle grupy porównawczej osiągnęła dodatni bilans natu-

ralny zarówno w perspektywie pięcioletniej, jak i trzyletniej. Dodatkowo w ujęciu trzyletnim (2021–2023) poprawie w stosunku do lat poprzednich uległ także wskaźnik migracji. W tym okresie liczba zameldowań wzrosła, a liczba wymeldowań spadła, co przyniosło dodatnie saldo na poziomie +5,7. Ponadto struktura wieku ludności w 2023 roku w gminie Rakoniewice wskazuje na stosunkowo korzystną sytuację demograficzną. Spośród 13 254 mieszkańców największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (18–59 lat dla kobiet i 18–64 dla mężczyzn), które łącznie stanowiły 59,5% populacji – z czego 37,9% to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata), a 21,6% – niemobilnym (45–59/64 lata). Dzieci i młodzież (0–17 lat) stanowiły 22,7% ludności, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym (60+/65+ lat) – 17,8%. Na tle gmin porównawczych Rakoniewice wyróżniają się relatywnie młodą strukturą – zarówno pod względem wyższego niż średnia udziału najmłodszych mieszkańców, jak i najniższym udziałem osób starszych. Taki rozkład struktury wieku sugeruje, że gmina Rakoniewice – mimo ogólnokrajowych trendów – wciąż korzysta z „demograficznego okna możliwości”.

Tymczasem prognoza zwarta w opracowaniu Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060”, w której wykorzystano dane do roku 2022, przewidywała powolny spadek liczby mieszkańców w gminie Rakoniewice do 12 458 mieszkańców w 2043 roku (ta wartość, zgodnie z przepisami, stanowiła podstawę do wyliczenia pierwotnego zapotrzebowania na nową zabudowę). W latach 2023-2024, przewidywano spadek odpowiednio o 29 i 22 osób. Rzeczywiste dane GUS dla tego okresu pokazują jednak wzrost i stabilizację liczby mieszkańców w gminie Rakoniewice (różnica w kolejnych latach wynosi odpowiednio +39 i +61 mieszkańców). Mimo relatywnie krótkiego okresu powyższej analizy można zatem stwierdzić, że „demograficznego okna możliwości” zatrzyma lub spowolni spodziewany w powyższej prognozie spadek liczby mieszkańców. Daje to podstawę do wskazania zwiększonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.

Tabela 5.1. Liczba ludności w latach 2022-2024 według prognoz i faktycznych danych

	2022	2023	2024
Prognoza GUS	13 244	13 215	13 193
Dane GUS		13 254	13 254
Różnica w liczbie mieszkańców między faktycznymi danymi a prognozą		+ 39	+ 61

Źródło: Dane BDL GUS (lata 2022-2024), Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny.

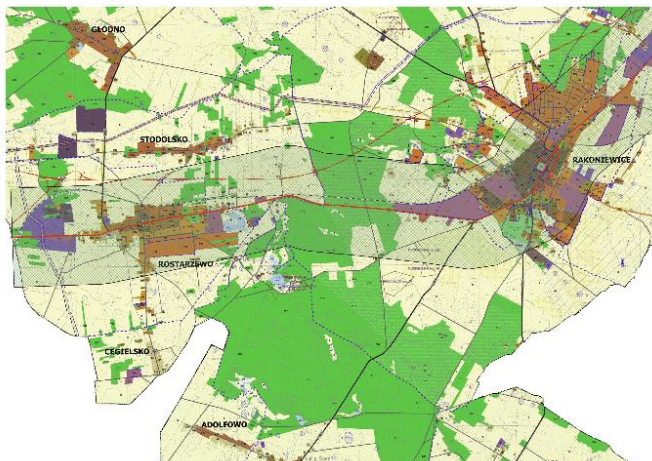
Znaczący udział terenów inwestycyjnych wyznaczonych w dotychczasowych dokumentach planistycznych, które dotychczas nie zostały zagospodarowane pod działalność docelową.

Drugim argumentem przemawiającym za zwiększeniem zapotrzebowania na nową zabudowę jest korzystne położenie transportowe południowej części gminy i związane z tym duże tereny inwestycyjne, wyznaczone w dokumentach planistycznych, które dotychczas nie zostały w pełni zabudowane zgodnie z planowanym przeznaczeniem.

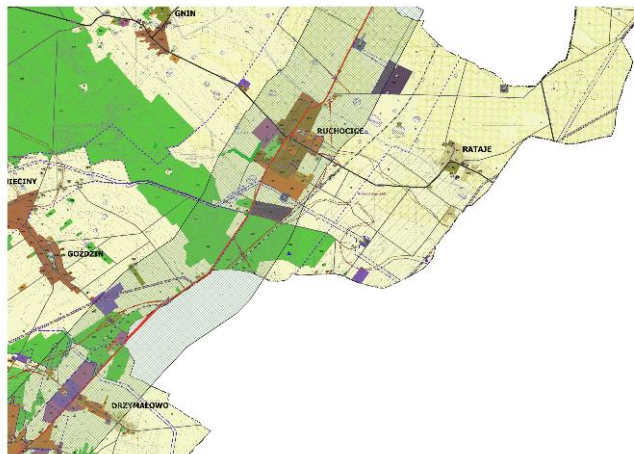
W obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rakoniewice (Uchwała Nr XXII/166/2020 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 17 grudnia 2020 r.) w odległości do 1000 m od drogi krajowej nr 32 Stęszew - Zielona Góra - Sękowice zaplanowano tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, a także tereny usług oraz infrastruktury technicznej (PU, oraz P w Studium) o łącznej powierzchni ok. 123,3 ha (Ryc. 5.1).

Rostarzewo, Rakoniewice wieś i Rakoniewice

Drzymałowo, Goździn, Ruchocice

Rycina 5.1. Obszar objęty analizą w odległości 1000 m od drogi krajowej nr 32 na planszy kierunków w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rakoniewice – tereny PU i P oznaczone kolorem fioletowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium i danych Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice.

Znaczna część z tych terenów objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr XVI/119/2020 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 2020-05-07 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego wzdłuż drogi krajowej nr 32, obejmującego części obrębów geodezyjnych Rakoniewice Wieś i Rakoniewice,
- Uchwała Nr XX/153/2020 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 2020-10-20 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic Dębowej, Cmentarnej i Wielichowskiej w Rakoniewicach,
- Uchwała Nr II/12/2006 Rady Miejskiej w Rakoniewicach z dnia 2006-12-06 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu, w skład którego wchodzi działki oznaczone numerami geodezyjnymi 331; 332; 333; 334; 335/1; 335/2 położone w miejscowości Rakoniewice.
- Kolejne tereny inwestycyjne przewidywane są do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- Uchwała Nr XIII/62/95 Rady Miejskiej Gminy Rakoniewice z dnia 1995-09-08 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Rakoniewice - wieś Drzymałowo i Gola w gminie Rakoniewice.

Do połowy 2025 roku funkcjonujące na terenach PU i P zakłady obejmowały ok. 48,7 ha. Pozostałe 74,6 ha nie zostało dotychczas zagospodarowanie pod docelową działalność (Tab. 5.2).

Tabela 5.2. Tereny inwestycyjne wzdłuż drogi krajowej nr 32

Lp	obręb	Powierzchnia terenów PU i P wyznaczonych w Studium w odległości do ok. 100 m od drogi krajowej nr 32	Powierzchnia terenów PU, P i AG objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Udział terenów zagospodarowanych pod działalność docelową	Udział terenów niezagospodarowanych pod działalność docelową
1.	Rostarzewo	31,1 ha	-	14%	86%
2.	Rakoniewice wieś	6,0 ha	6,0 ha	22%	78%
3.	Rakoniewice miasto	53,4 ha	38,9 ha	42%	58%
4.	Drzymałowo	16,4 ha	14,6 ha	62%	38%
5.	Goździn	9,3 ha	-	44%	56%
6.	Ruchocice	7,1 ha	-	90%	10%
	łącznie	123,3 ha	59,5 ha	48,7 ha	74,6 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium i danych Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice.

W perspektywie dziesięcioletniej tereny produkcyjno-usługowe o łącznej powierzchni 74,6 ha stanowią strategiczny zasób rozwojowy gminy. Analiza wskaźników planistycznych (obowiązujących mpzp w gminie) wskazuje, że maksymalna intensywność zabudowy wynosi średnio 2,4, natomiast powierzchnia zabudowy nie może przekroczyć 60% powierzchni działki. Oznacza to, że z powierzchni brutto 746 000 m², po potrąceniu około 20% na komunikację wewnętrzną, place manewrowe i infrastrukturę towarzyszącą, pozostaje 596 800 m² terenu netto. Przy maksymalnym wskaźniku intensywności możliwe byłoby zrealizowanie do 1 432 320 m² powierzchni całkowitej (Pc). W praktyce jednak osiągnięcie tego pułapu wymagałoby średnio czterech kondygnacji, co jest realistyczne w przypadku obiektów biurowych czy badawczo-rozwojowych, lecz rzadko spotykane w zabudowie logistycznej lub produkcyjnej.

Dlatego przy szacowaniu potencjału zatrudnienia konieczne jest uwzględnienie zarówno wskaźnika intensywności, jak i dopuszczalnej powierzchni zabudowy. W przypadku funkcji logistycznych, zwykle realizowanych w budynkach jednokondygnacyjnych, realna powierzchnia całkowita nie przekroczy 358 080 m². Dla lekkiej produkcji, możliwej do realizacji w halach dwukondygnacyjnych, potencjał wzrasta do około 716 tys. m² Pc. Z kolei w wariantcie biurowo-badawczym, przy średnio czterech kondygnacjach, osiągnięty może zostać pełen pułap 1,43 mln m² Pc.

Uwzględniając dziesięcioletni horyzont oraz realistyczny poziom absorpcji rzędu 40%, przyjęto, że w tym okresie powstanie od 143 do 573 tys. m² powierzchni użytkowej, w zależności od profilu inwestycji. Przekłada się to na następujące wartości zatrudnienia¹: w wariantcie logistycznym, przy wskaźniku 200 m² na pracownika, może powstać około 716 miejsc pracy; w przypadku lekkiej produkcji, przy 70 m²/os., będzie to ok. 4092 miejsc pracy; natomiast wariant najbardziej intensywny, związany z biurami i R&D, przy 25 m²/os., wskazuje na potencjał nawet do blisko 23 tys. pracowników.

¹ Wyliczenia w oparciu o wskaźniki zatrudnienia w przeliczeniu na m² powierzchni użytkowej zawarte w publikacji UK Homes and Communities Agency (HCA), Employment Densities Guide, 3rd edition, 2015

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę można stwierdzić, że gmina Rakoniewice dysponuje relatywnie dużą dostępnością działek i mieszkań oraz dobrym dostępem do podstawowych usług lokalnych (edukacja, zdrowie). W związku z tym można oszacować, że ok. 40% przyszłych pracowników osiedli się na terenie gminy, będzie to zatem od 286 do 9 167 nowych mieszkańców, w zależności od profilu prowadzonej działalności. Daje to podstawę do wskazania zwiększonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.

Finalna wartość powinna zostać ustalona po sporządzeniu bilansu chłonności terenów na potrzeby planu ogólnego gminy, w celu umożliwienia realizacji określonego w nim programu dla stref z zabudową mieszkaniową.

2.4 Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu art. 2 pkt 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (czyli handlu realizowanego w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m kw.).

2.5 Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Główną zasadą lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie jest zapewnienie mieszkańcom gminy możliwie równomiernego dostępu do infrastruktury i usług publicznych. Inwestycje w tym zakresie powinny powstawać równolegle z rozwojem mieszkalnictwa, przy czym pierwszeństwo mają tereny już zagospodarowane, a nadal niedoinwestowane pod względem uzbrojenia terenów w infrastrukturę techniczną, dróg publicznych i zieleni towarzyszącej.

Inwestycje celu publicznego służące realizacji zadań własnych gminy dopuszczane są na wszystkich obszarach rozwojowych w gminie. Harmonogram ich realizacji uzależniony będzie od ujawniających się potrzeb i możliwości ich finansowania.

Dla realizacji zadań własnych gminy w pierwszej kolejności przewiduje się wykorzystanie potencjału nieruchomości gminnych. Niektóre z nich, odznaczające się odpowiednią lokalizacją, mogą również być przeznaczane pod rozwój oferty turystycznej gminy. W zakresie inwestycji celu publicznego związanych z usługami społecznymi zakłada się utrzymanie ich koncentracji w południowo-wschodniej części miejscowości Rakoniewice, wzdłuż drogi krajowej, poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów, z możliwością ich powiązania wspólnymi reprezentacyjnymi przestrzeniami publicznymi.

Inwestycje celu publicznego realizowane przez inne niż gmina podmioty, w tym w szczególności inwestycje w zakresie funkcji związanych z obronnością kraju, będą realizowane na podstawie odrębnych przepisów i procedur decyzyjnych.

2.6 Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Kierunki rozwoju systemu komunikacji

W zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji przewiduje się zapewnienie powiązania obszaru gminy z zewnętrznym układem komunikacyjnym na zasadach uzgodnionych z zarządcami poszczególnych dróg.

Przeznaczenie terenu pod potencjalną lokalizację nowej zabudowy wymusi zmiany w rozwoju systemu komunikacyjnego gminy poprzez jego rozbudowę. Dla dróg istniejących dopuszcza się poszerzenia w celu uzyskania odpowiednich parametrów. Wprowadzone zmiany komunikacyjne nie powinny spowodować zmian sieci najważniejszych ciągów układu komunikacyjnego gminy Rakoniewice. Wyjątek stanowi budowa nowego przebiegu drogi krajowej nr 32.

Ogólne wymogi związane z kształtowaniem terenów komunikacji i transportu drogowego realizują postulat bezpiecznych korytarzy drogowych. Wdrażanie przestrzennych rozwiązań w tym zakresie oznaczać powinno poprawę pól widoczności na drogach, korygowanie i poprawne kształtowanie geometrii skrzyżowań i węzłów, ograniczanie ruchu w centrum Rakoniewic i strefach zamieszkania.

Obowiązujące jest uwzględnianie zasad związanych z ochroną środowiska. Wszelkie działania powinny wspierać minimalizację negatywnego oddziaływania zwłaszcza transportu samochodowego na środowisko, szczególnie w zakresie emisji zanieczyszczeń. Oznacza to obowiązek kształtowania rozwiązań technicznych, które ograniczałyby i kompensowały niekorzystny wpływ.

W działaniach związanych z zagospodarowaniem przestrzennym dotyczących terenów komunikacji i transportu drogowego należy kształtować właściwe standardy akustyczne dla podlegających ochronie akustycznej kategorii terenów, zgodnie z wymogami przepisów odrębnych, w odniesieniu do hałasów pochodzących od wszystkich środków transportu. Należy zauważyć, że minimalne odległości budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi, wynikające z zapisów ustawy o drogach publicznych, nie muszą gwarantować spełnienia takich wymogów, dlatego formowanie układu drogowego powinno uwzględniać dodatkowo potencjalne oddziaływanie akustyczne.

Wszelkie rozwiązania łączące tereny drogowe z ciągami pieszymi, rowerowymi i pieszo-rowerowymi muszą być realizowane bez barier, w szczególności utrudniających lub uniemożliwiających poruszanie się osób niepełnosprawnych. Przejazdy rowerowe i przejścia piesze powinny być widoczne i oznakowane.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Sieć wodociągowa

W zakresie gospodarki wodnej zaspokajana jest większość obszarów na terenie gminy. Docelowo zakłada się zaopatrzenie w wodę z sieci zbiorczej wszystkich zabudowanych terenów gminy. Należy w szczególności zwrócić uwagę, że w perspektywie długofalowej w miejscach planowanego rozwoju inwestycyjnego, sieć wodociągowa wymagała będzie rozbudowy i modernizacji. Zaopatrzenie w sieć wodociągową nowych obszarów pod zainwestowanie będzie wiązało się z także rozbudową istniejących ośrodków związanych z poborem i uzdatnianiem wody.

Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy Rakoniewice zaspokajana jest jedynie część zapotrzebowania związanego z systemem kanalizacji zbiorczej. Istnieje zasadnicza potrzeba rozbudowy sieci, zgodnie z założoną wcześniej polityką gminy. Planowana zabudowa nie wykracza poza możliwości zaopatrzenia w poszczególne sieci obecnych i nowych mieszkańców. Sukcesywnie powinny być realizowane inwestycje związane z kanalizacją, dążące do objęcia tą siecią wszystkich dotychczas zainwestowanych terenów gminy. Docelowo należy dążyć do pełnego skanalizowania gminy, gdyż tylko taka rozbudowa sieci zabezpieczy maksymalnie wody podziemne i powierzchniowe przed zanieczyszczeniem. Dla obszarów, w których istnieje bardzo duże rozproszenie zabudowy, której nie można racjonalnie zgrupować, proponuje się rozwiązania indywidualne (indywidualne oczyszczalnie).

Sieć gazowa

Zaopatrzenie w gaz ustala się z istniejących lub nowych sieci gazowych zlokalizowanych na obszarze gminy lub poza nią. Dopuszcza się przebudowę, rozbudowę, remont i likwidację istniejących oraz budowę nowych sieci gazowych. Zachowuje się ograniczenia wynikające z przebiegu sieci gazowej, zgodnie z przepisami odrębnymi. Ustala się strefy kontrolowane dla istniejących lub nowych sieci gazowych zgodnie z przepisami odrębnymi. Zaopatrzenie w gaz ziemny może być realizowane poprzez budowę dystrybucyjnej sieci gazowej, pod warunkiem spełnienia warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia, na zasadach określonych przez operatora systemu dystrybucyjnego. Proces przyłączeniowy, uwzględniający rozbudowę sieci celem przyłączenia poszczególnych obiektów, należy realizować zgodnie z warunkami przyłączenia do sieci gazowej wydanymi przez operatora sieci i dalej umów o przyłączenie do sieci gazowej. Wszelkie prace budowlane związane z realizacją infrastruktury technicznej prowadzone być powinny z zachowaniem obowiązujących przepisów technicznych i regulacji prawnych.

Gospodarka odpadami

Gmina prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z przepisami odrębnymi. Ze względu na ekonomiczne aspekty przedsięwzięcia związanego ze składowaniem i przetwarzaniem odpadów wskazane jest tworzenie międzygminnych inwestycji z zakresu gospodarki odpadami, w szczególności ścisła w tym zakresie współpraca z sąsiednimi gminami. W związku z tym gmina Rakoniewice należy do Związku Międzygminnego „Centrum Zagospodarowania Odpadów – SELEKT” w Czempieniu, którego zadaniem jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do utrzymania porządku i czystości na terenach gmin tworzących Związek w dziedzinie gospodarki odpadami komunalnymi.

Sieć energetyczna

Obecne potrzeby gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną są zaspokojone. Zmiany w kierunkach rozwoju wymagają dla ich realizacji przygotowania rozbudowanej lokalnej sieci rozdzielczej. Zaspokojenie potrzeb energetycznych może zatem wymagać realizacji sieci doprowadzającej średnie napięcie do celów zabudowy mieszkaniowej, usługowej czy techniczno-produkcyjnej w miejscach, w których sieć ta nie istnieje. Jednocześnie powyższe wskazuje na możliwą konieczność wystąpienia zapotrzebowania na zasilenie wymagające budowy dodatkowych stacji transformatorowych. Na terenie gminy nie ma i nie przewiduje się nowych obiektów elektroenergetycznych (stacji i linii o napięciu 400 kV i 220 kV) krajowej sieci przesyłowej. W przypadku obiektów o napięciu 110 kV i niższym opinię wydaje lokalna spółka dystrybucyjna.

Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

Obecnie gmina Rakoniewice posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną, z jej wyraźną dominacją w południowej części. Dalszy rozwój infrastruktury społecznej w gminie powinien uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju, ład przestrzenny oraz standardy dostępności. Priorytetem jest modernizacja i rozbudowa placówek kulturalnych edukacyjnych, zdrowotnych i kulturalnych z zastosowaniem rozwiązań przyjaznych środowisku, takich jak odnawialne źródła energii, retencja wody czy energooszczędne technologie. Inwestycje powinny być planowane w sposób spójny z otoczeniem, z poszanowaniem walorów krajobrazowych i kulturowych, zapewniając harmonijną integrację nowych obiektów z istniejącą zabudową.

W zakresie ładu przestrzennego konieczne jest lokalizowanie obiektów infrastruktury społecznej w sposób zapewniający równy dostęp mieszkańców Rakoniewic i terenów wiejskich oraz wspieranie tworzenia wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych.

Każdy projekt infrastrukturalny powinien być zgodny ze standardami dostępności, co oznacza eliminację barier architektonicznych, zastosowanie czytelnego oznakowania, informacji w różnych formatach oraz projektowanie uniwersalne. Rozwój lokalnego transportu publicznego, ścieżek pieszo-rowerowych oraz cyfrowej dostępności usług publicznych jest kluczowe dla przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu i informacyjnemu.

Gmina powinna dążyć do integracji społecznej poprzez tworzenie centrów aktywności lokalnej i wspieranie organizacji pozarządowych, a także promować partycypację społeczną w procesie planowania i realizacji inwestycji.

2.7 Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Na terenie gminy Rakoniewice znajdują się dwie elektrownie wiatrowe. Pierwsza z nich położona jest w granicach Drzymałowa i jej wysokość całkowita wynosi 100 m (wysokość wieży wraz z turbiną), druga natomiast w obrębie sołectwa Rataje i ma wysokość 142 m. Obydwie elektrownie wiatrowe znajdują się przy południowej granicy gminy. Istniejące turbiny wiatrowe w związku z przepisami odrębnymi istotnie wpływają na możliwość posadowienia budynków przeznaczonych na pobyt ludzi w ich najbliższej odległości. Nie przewiduje się nowych terenów, na których mogłyby powstawać elektrownie wiatrowe. Dopuszcza się natomiast możliwość stosowania paneli fotowoltaicznych jako alternatywne źródło pozyskiwania energii, zarówno w formie farm fotowoltaicznych o celu komercyjnym, jak i instalacji do użytku prywatnego. Jednocześnie zakłada się działania mające na celu zwiększenie zastosowania OZE, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych:

- Lokalizacja instalacji powinna odbywać się na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Preferowane są obszary o niewielkiej wartości rolniczej i przyrodniczej, np. grunty nieużytków, tereny przemysłowe lub inne obszary zdegradowane.
- Lokalizacja urządzeń nie może naruszać istniejących korytarzy migracyjnych zwierząt ani terenów chronionych (np. obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych).
- Instalacje o mocy powyżej 500 kW nie mogą powodować degradacji wizualnej krajobrazu, szczególnie w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- Wprowadzenie odpowiednich stref ochronnych wokół instalacji w celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz ograniczenia konfliktów z otaczającymi terenami użytkowymi.
- Wymaga się stosowania technologii ograniczających hałas oraz negatywne oddziaływanie na środowisko, np. urządzeń z niskim poziomem odbłasku w przypadku farm fotowoltaicznych.
- Instalacje muszą być zlokalizowane w pobliżu istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej (np. linii średniego lub wysokiego napięcia) w celu minimalizacji kosztów przesyłu energii – rekomendowana ścisła współpraca z operatorami sieci energetycznych w celu optymalizacji przyłączy nowych źródeł OZE.
- Promowane są lokalne systemy magazynowania energii w celu zwiększenia efektywności użytkowania energii ze źródeł odnawialnych.

2.8 Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

W celu pogodzenia rozwoju działalności gospodarczej i innych funkcji zlokalizowanych w gminie z ochroną środowiska, uwzględniając potrzeby mieszkańców oraz priorytety zrównoważonego rozwoju gminy przy lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko należy uwzględnić następujące zasady:

- Ustanowienie stref oddzielających przedsięwzięcia produkcyjne od obszarów mieszkalnych i chronionych.

- Dopuszczenie większych inwestycji tylko pod warunkiem stosowania nowoczesnych technologii minimalizujących negatywny wpływ na środowisko.
- Zapewnienie ochrony czystości powietrza, wprowadzanie technologii redukujących hałas, emisję światła i zanieczyszczeń, oraz stosowanie środków zapobiegających degradacji gleby i wód.
- Rozwijanie działalności produkcyjnej w pierwszej kolejności poprzez adaptację wolnych obiektów, terenów przemysłowych i nieużytkowanych przestrzeni na potrzeby drobnego przemysłu, rzemiosła i przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Stosowanie technologii zmniejszających energochłonność procesów produkcyjnych i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.
- Dostosowanie zagospodarowania terenów sąsiadujących z obszarami chronionymi w sposób minimalizujący potencjalne zagrożenia dla gatunków chronionych.
- Zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na ptaki w okresie gniazdowania i migracji, w szczególności na obszarach o kluczowym znaczeniu dla ich bytowania.
- Stosowanie rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ inwestycji na gatunki roślin, zwierząt i grzybów.

2.9 Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rekomenduje się utrzymanie krajobrazu rolniczo-leśnego gminy. W związku z tym dla terenów rolniczych i leśnych proponuje się zakaz zabudowy oraz następujące zasady:

Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Zachowanie gleb o najwyższej jakości i ograniczanie możliwości zmiany ich przeznaczenia na cele inne niż rolne.
- Przeciwdziałanie nadmiernej intensyfikacji produkcji rolniczej, szczególnie na glebach o najwyższej jakości.
- Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami, zmniejszaniem produktywności i negatywnymi zmianami stosunków wodnych.
- Dostosowanie działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych i ograniczeń wynikających z zasad ochrony środowiska przyrodniczego.
- Rozwój rolnictwa ekologicznego i promocja bardziej wydajnych i przyjaznych środowisku technologii rolniczych.
- Wprowadzenie zakazu prowadzenia uciążliwej działalności rolniczej (m.in. fermy bezściółkowego tuczu zwierząt, nawożenie gnojowicą).
- Wyznaczanie stref buforowych wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Tworzenie lokalnego zaplecza dla przetwórstwa, magazynowania i transportu produktów rolniczych.

Kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Zachowanie istniejących kompleksów leśnych w stanie sukcesji naturalnej, w celu ochrony różnorodności biologicznej, z wyłączeniem działań związanych z prowadzeniem gospodarki rolnej i leśnej oraz rozbudowy systemu infrastruktury technicznej.
- Zalesianie słabych kompleksów glebowych, zwłaszcza na obszarach rolniczych o mniejszych wartościach produkcyjnych.
- Zapobieganie fragmentacji lasów spowodowanej inwestycjami liniowymi.
- Przeciwdziałanie otaczaniu lasów zabudową w bliskiej odległości od ściany lasu.
- Zabezpieczanie wrażliwych terenów leśnych przed szkodami wynikającymi z antropopresji.

- Zaleca się zakaz wycinania zadrzewień i zakrzewień wzdłuż brzegów cieków wodnych oraz stanowiących tzw. zadrzewienia śródpolne, a także uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej miejscowości leżących w ich pobliżu.

Na terenie gminy, na gruntach rolnych oraz gruntach leśnych, dopuszcza się prowadzenie poszukiwawczych badań geofizycznych i wierceń, a także realizację inwestycji związanych z zagospodarowaniem odwiertów, budową instalacji technologicznych, budową rurociągów od nowo powstałych odwiertów do ośrodków zbiorczych, oraz ich późniejszą eksploatację i likwidację.

2.10 Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Podstawą prowadzenia polityki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych, obszarach rewitalizacji oraz na obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji jest Gminny Program Rewitalizacji.

- Rozwój tych obszarów powinien być realizowany w sposób kompleksowy, zapewniając tym samym wzajemne uzupełnianie się interwencji w sferze społecznej ze sferą gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną.
- Podejmowane działania należy powiązać ze sobą oraz dopasować do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego. Dla zapewnienia wysokiej skuteczności działań podejmowanych na obszarach zdegradowanych (w rozumieniu ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji) konieczna jest koncentracja interwencji na obszarach o najbardziej istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących maksymalnie 20% jej powierzchni i zamieszkałych przez maksymalnie 30% mieszkańców.
- Nadrzędnym celem kształtowania zagospodarowania przestrzennego na tych obszarach jest przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego oraz zrównoważone podejście, zwłaszcza w aspekcie niskoemisyjnym, oraz sprzyjające włączeniu społecznemu.

Preferowane jest ponowne wykorzystanie terenu i wypełnianie zabudową zamiast ekspansji na tereny niezabudowane (priorytet *brownfield* ponad *greenfield*).

6 Obszary strategicznej interwencji i obszary funkcjonalne

Gmina Rakoniewice położona jest poza obszarami strategicznej interwencji określonymi w strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, przyjętej uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. Gmina znalazła się natomiast w granicach obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym, jakim jest Wiejski obszar funkcjonalny, określonym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętym uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Poniżej wskazano wytyczne dla tego obszaru.

Wiejski obszar funkcjonalny

Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące.

W obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazły się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego będzie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju wiejskiego obszaru funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie poprawy jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi:

1) Regulowanie procesów osiedleńczych i przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy:

- a) zachowanie zwartej zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych: w miastach powiatowych, małych miastach i wsiach,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach ośrodków powiatowych i gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych i dróg publicznych,
- c) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych,
- d) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;

2) Zachowanie tradycyjnego krajobrazu jednostek osadniczych oraz krajobrazu wiejskiego:

- a) zachowanie lub przywracanie czytelności historycznych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych, z podkreślanie charakterystycznych elementów kompozycyjnych, w tym m.in.: zabytkowych centrów miast z rynkami i siatką ulic, dominant przestrzennych, układów zieleni, czy stawów w centrach wsi,
- b) kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki,
- c) komponowanie zieleni z zachowaniem rodzimych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania dominacji zieleni wysokiej nad zabudową na terenach wiejskich,
- d) ochrona przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- e) ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze,
- f) wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach rozległych upraw rolnych;

2. W zakresie ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

1) Ochrona najlepszych jakościowo gleb:

- a) zachowanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej,
- b) ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze poza obszarami zwartej zabudowy, c) ochrona gleb przed erozją;

2) Ochrona łąk i pastwisk:

- a) zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych,
- b) zapobieganie dewastacji i ograniczanie nadmiernej eksploatacji łąk i pastwisk;

3) Poprawa bilansu wodnego i jakości wód:

- a) zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności,

- b) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania,
 - c) zwiększanie lesistości, w tym w szczególności wyznaczanie terenów przeznaczonych do zalesienia na obszarach predysponowanych,
 - d) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej,
 - e) wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, w szczególności w zasięgu lądowych korytarzy ekologicznych, na miedzach i wzdłuż dróg.
3. W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:
- 1) Zachowanie dziedzictwa kulturowego:
 - a) poszerzanie rejestru zabytków o układy urbanistyczne miast oraz układów ruralistycznych specyficznych dla wielkopolskiego osadnictwa,
 - b) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej,
 - c) zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego związanego z kulturą ludową wsi;
 - 2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:
 - a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej,
 - b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb kształtowania lokalnych centrów kulturalnych.
4. W zakresie wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:
- 1) Rozwój działalności rolniczej:
 - a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczeń wynikających z elementów środowiska przyrodniczego,
 - b) wdrażanie bardziej wydajnych i przyjaznych środowisku technologii,
 - c) kształtowanie specjalizacji rolniczych, w tym promocja rolnictwa ekologicznego wraz z lokalnym zapleczem drobnych i średnich zakładów przetwarzających, magazynujących lub transportujących produkty rolnicze,
 - d) rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji wykorzystujących biogaz i biomasę rolniczą,
 - e) wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych;
 - 2) Rozwój funkcji pozarolniczych:
 - a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych na terenach miast powiatowych oraz mniejszych ośrodków miejskich dla lokalizacji działalności gospodarczych związanych z działalnością rolniczą, produkcyjną i usługową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwoju małych i średnich zakładów produkcyjnych,

- b) dostosowanie struktury przestrzennej miast powiatowych dla potrzeb rozwoju usług ponadlokalnych: ochrony zdrowia, w tym leczenia specjalistycznego, edukacji, w tym profili branżowych, kultury i sportu,
 - c) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu,
 - d) rozwoju funkcji turystycznych z wykorzystywaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego w miastach powiatowych (bazy noclegowej, gastronomicznej, punktów informacji turystycznej, poprawa jakości przestrzeni publicznych), rozwój bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich (agroturystyka) oraz tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;
5. W zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej:
- 1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:
 - a) rozbudowa i podniesienie parametrów technicznych sieci dróg krajowych i wojewódzkich oraz zmniejszanie uciążliwości transportu samochodowego na terenach mieszkaniowych, w tym w szczególności realizacja obwodnic miejscowości,
 - b) modernizacja układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych,
 - c) rozbudowa sieci dróg rowerowych;
 - 2) Poprawa efektywności sieci kolejowej:
 - a) modernizacja linii kolejowych w celu poprawy ich parametrów technicznych,
 - b) realizacja węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu;
 - 3) Rozwój komunikacji zbiorowej:
 - a) rozwój sieci komunikacji autobusowej dla poprawy dostępności terenów wiejskich do miast powiatowych i ośrodków gminnych,
 - b) integracja komunikacji autobusowej i kolejowej w celu poprawy dostępności do miast subregionalnych i stolicy województwa.
6. W zakresie rozbudowy systemów infrastruktury technicznej:
- 1) Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:
 - a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
 - b) rozbudowa sieci wodociągowej,
 - c) budowa rozdzielczej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;
 - 2) Rozbudowa sieci elektroenergetycznej:
 - a) wyznaczenie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
 - b) zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

Ponadto w ramach niniejszej strategii wyznaczono **Obszar Strategicznej Interwencji o znaczeniu lokalnym**, które stanowią obszary rewitalizacji określone uchwałą Nr X/76/2025 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 12 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Rakoniewice (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 lutego 2025 r., poz. 1717). Stanowią je: Rakoniewice miasto, Rostarszewo i Ruchocice. Obejmują one łącznie 0,76% powierzchni gminy i są zamieszkałe przez 27,5% mieszkańców gminy. W projekcie Gminnego

Programu Rewitalizacji dla Gminy Rakoniewice na lata 2025-2035 dla powyższych obszarów wyznaczono następujące cele i kierunki działań.

Cel 1 Odnowa społeczna obszarów rewitalizacji

Rewitalizacja to przede wszystkim wsparcie dla mieszkańców, aby mogli aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i kulturalnym w swojej miejscowości. W ramach tego celu podejmowane będą działania skierowane do różnych grup społecznych, aby zwiększyć ich integrację, poprawić jakość życia oraz przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, również wśród grup ze szczególnymi potrzebami. Realizacja powyższych działań przyczyni się do podniesienia jakości życia na obszarach rewitalizacji, wspierając rozwój dzieci i młodzieży, aktywizację seniorów oraz integrację osób z niepełnosprawnościami.

Kierunki działań:

1. Dzieci i młodzież

Działania skierowane do dzieci i młodzieży mają na celu ich wszechstronny rozwój, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz zapewnienie bezpiecznej przestrzeni do spędzania wolnego czasu.

2. Seniorzy

Poprawa jakości życia seniorów poprzez zwiększenie ich aktywności społecznej i fizycznej oraz przeciwdziałanie izolacji.

3. Osoby z niepełnosprawnościami

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami mają na celu zapewnienie im równych szans w dostępie do edukacji, zatrudnienia oraz życia społecznego.

Cel 2 Funkcjonalna i zrównoważona przestrzeń obszarów rewitalizacji

Rewitalizacja przestrzeni wymaga kompleksowego podejścia, które łączy poprawę estetyki, dostępności oraz zrównoważonego zarządzania zasobami. W ramach celu 2 przewiduje się stworzenie przestrzeni sprzyjających integracji społecznej, poprawie jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu atrakcyjności obszarów rewitalizowanych. Realizacja powyższego celu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez przemyślaną modernizację przestrzeni publicznych oraz rozwój terenów zieleni. Odpowiednio zaprojektowane place i skwery staną się miejscami sprzyjającymi integracji społecznej, rekreacji i rozwojowi lokalnej gospodarki. Jednocześnie zieleń miejska odegra kluczową rolę w poprawie warunków środowiskowych, zwiększając bioróżnorodność, poprawiając retencję wody i redukując skutki zmian klimatycznych.

Podejmowane działania będą miały długofalowy wpływ na estetykę i funkcjonalność obszarów objętych rewitalizacją, czyniąc je bardziej przyjaznymi, bezpiecznymi i atrakcyjnymi dla mieszkańców oraz odwiedzających. Kluczowym elementem sukcesu będzie zaangażowanie lokalnej społeczności w proces zmian oraz stosowanie zrównoważonych rozwiązań, które zapewnią trwałość efektów rewitalizacji.

Kierunki działań:

1. Przestrzeń publiczna

Przestrzeń publiczna odgrywa kluczową rolę w życiu społeczności lokalnych, stanowiąc miejsca spotkań, rekreacji oraz aktywności kulturalnej i gospodarczej.

2. Tereny zieleni

Zieleń miejska pełni istotną funkcję ekologiczną i społeczną, wpływając na jakość powietrza, regulację temperatury oraz komfort życia mieszkańców.

Cel 3 Nowe życie obiektów użyteczności publicznej

Remont i modernizacja obiektów użyteczności publicznej stanowi kluczowy element poprawy jakości życia mieszkańców oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Celem działań w tym zakresie jest modernizacja, adaptacja i ożywienie przestrzeni, które służą edukacji, kulturze i historii. Dzięki temu obiekty te staną się bardziej funkcjonalne, dostępne i atrakcyjne dla lokalnej społeczności oraz turystów. Realizacja powyższych działań pozwoli na nadanie nowej funkcji i znaczenia obiektom użyteczności publicznej, dzięki czemu staną się one bardziej dostępne, nowoczesne i atrakcyjne dla mieszkańców oraz turystów.

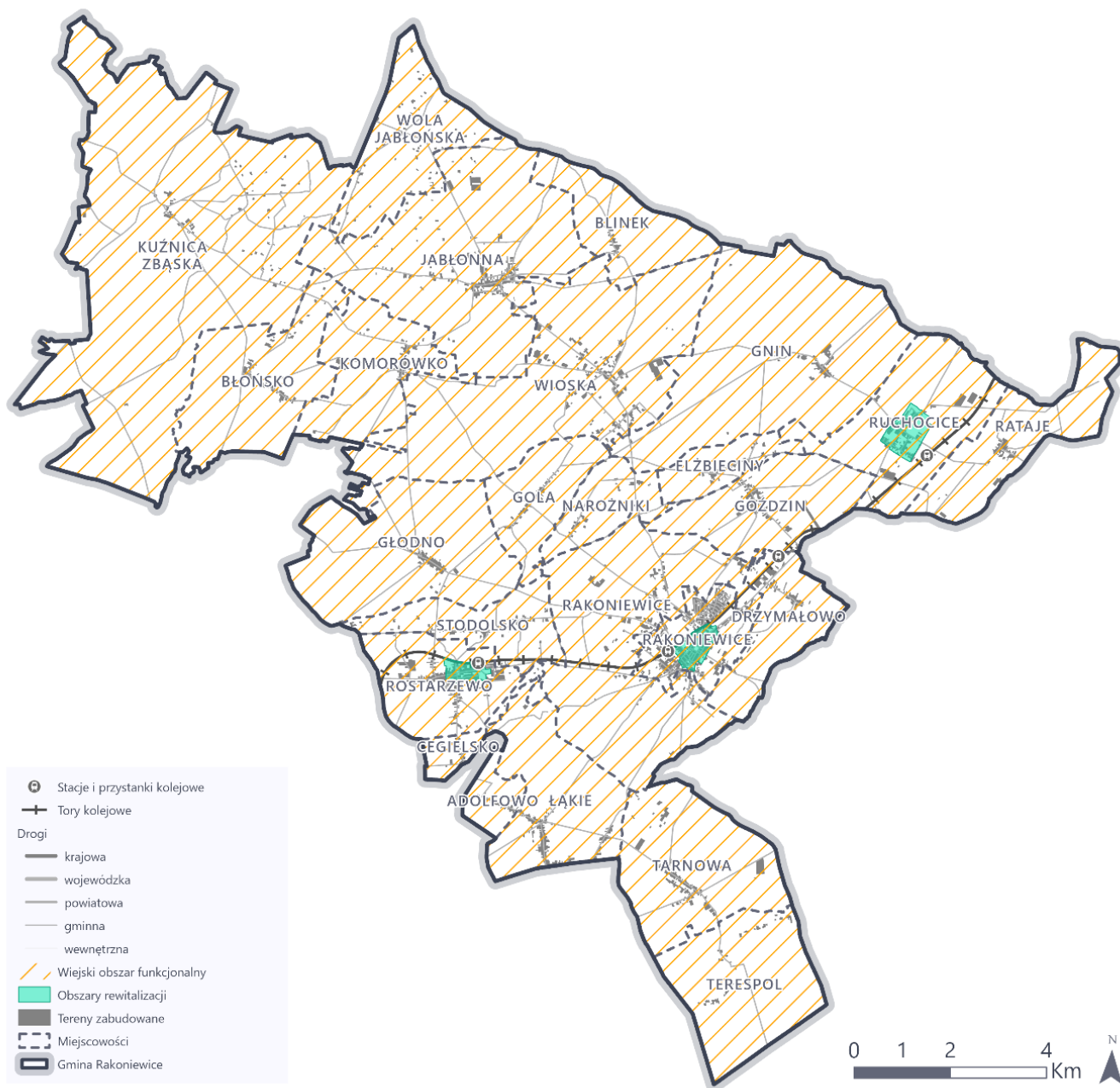
Kierunki działań:

1. Obiekty oświatowo-kulturalne

Działania w tym obszarze będą koncentrować się na modernizacji i unowocześnieniu placówek edukacyjnych oraz kulturalnych, tak aby spełniały współczesne standardy oraz odpowiadały na potrzeby mieszkańców.

2. Obiekty muzealne

Muzea pełnią istotną rolę w zachowaniu i promowaniu dziedzictwa kulturowego, dlatego ich rewitalizacja ma na celu nie tylko ochronę zabytków, ale również dostosowanie ekspozycji do współczesnych standardów muzealnictwa.

Rycina 6.1. Obszary strategicznej interwencji i obszary funkcjonalne w gminie Rakoniewice

7 System realizacji strategii

Warunkiem skutecznej realizacji strategii rozwoju gminy Rakoniewice jest dobrze zorganizowany i elastyczny system wdrażania, który umożliwia przekładanie zapisanych w strategii celów i kierunków działań na konkretne przedsięwzięcia oraz decyzje inwestycyjne. Punktem wyjścia będzie hierarchiczny układ celów strategicznych, skonkretyzowany poprzez przypisanie do nich możliwych do realizacji kierunków działań – zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i organizacyjnym czy społecznym (rozdział 3).

Nie zakłada się tworzenia odrębnego, nowego dokumentu formalnego w postaci „planu działań” czy „planu wdrażania strategii”. **Strategia będzie wdrażana przede wszystkim poprzez instrumenty, którymi gmina i tak już dysponuje, w szczególności dokumenty sektorowe, wieloletnią prognozę finansową (WPF) oraz uchwały budżetowe.** Możliwe jest jednak – w zależności od decyzji władz gminy – przygotowanie uproszczonej listy projektów i przedsięwzięć strategicznych, której rola będzie pomocnicza, informacyjna i wspierająca proces planowania i konsultowania inwestycji. Taka lista może przyjąć formę wewnętrznego wykazu projektów priorytetowych lub wieloletniego planu inwestycyjnego (WPI), z aktualizowaną corocznie trzyletnią perspektywą operacyjną – czyli tzw. ujęciem krocącym.

Zgodnie z praktyką funkcjonującą w wielu gminach, równie istotnym narzędziem wdrażania strategii jest także **nieformalny, lecz realnie funkcjonujący plan operacyjny wypracowywany przez burmistrza i jego współpracowników.** Jest to swoisty „plan zarządczy”, oparty na bieżących diagnozach potrzeb, możliwościach finansowych, dostępnych źródłach finansowania oraz konsultacjach z radnymi i mieszkańcami. Ulega on ciągłej modyfikacji i znajduje swoje odbicie w dokumentach finansowych gminy – WPF i budżecie – które stanowią najważniejsze narzędzia nadawania strategii wymiaru praktycznego i realnego.

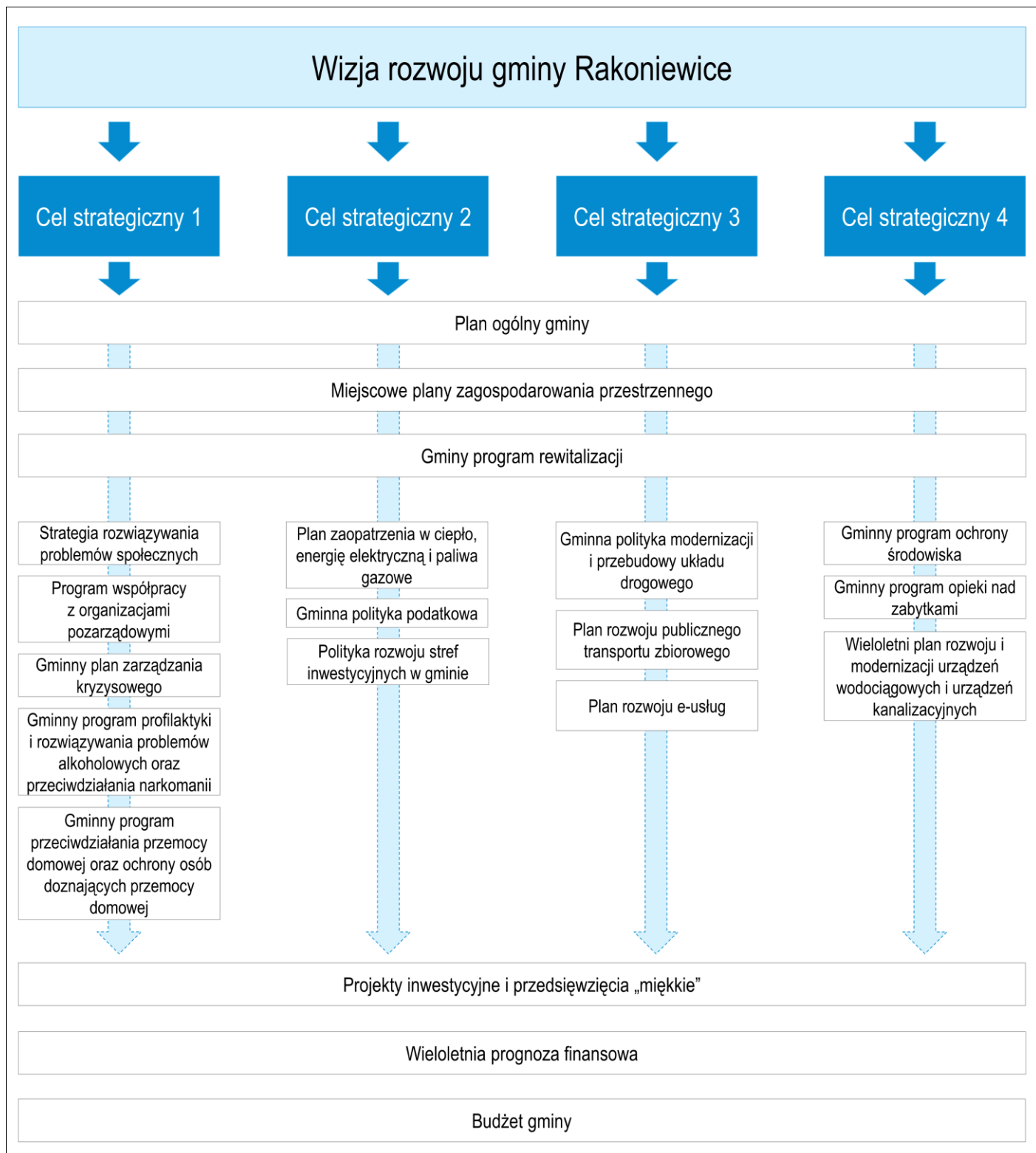
Punktem wyjścia wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice jest wizja rozwoju gminy oraz cztery cele strategiczne (Rycina 7.1), które wyznaczają główne kierunki polityki rozwojowej. Każdy cel strategiczny znajduje odzwierciedlenie w istniejących i planowanych dokumentach sektorowych oraz programach gminnych, takich jak m.in. Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Gminny program ochrony środowiska, plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, gminna polityka modernizacji układu drogowego czy plan rozwoju e-usług. Dalszym poziomem powiązań są dokumenty planistyczne o charakterze przestrzennym i rozwojowym, takie jak Plan ogólny gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Gminny program rewitalizacji, które wspierają realizację wszystkich celów strategicznych, nadając im wymiar przestrzenny i inwestycyjny. Strategia nie wymaga tworzenia odrębnego, sformalizowanego „planu wdrażania” – jej realizacja odbywa się poprzez istniejące narzędzia, przede wszystkim dokumenty sektorowe, wieloletnią prognozę finansową (WPF) oraz uchwały budżetowe. Władze gminy mogą jednak zdecydować o sporządzeniu pomocniczej listy projektów strategicznych w formie wewnętrznego wykazu priorytetów lub wieloletniego planu inwestycyjnego (WPI) z kroczącą, corocznie aktualizowaną trzyletnią perspektywą operacyjną. W praktyce ważnym elementem wdrażania strategii jest także nieformalny plan operacyjny tworzony przez burmistrza i jego zespół, oparty na bieżących diagnozach potrzeb, analizie możliwości finansowych, dostępnych źródłach dofinansowania oraz konsultacjach z radnymi i mieszkańcami. Plan ten podlega stałym modyfikacjom i znajduje swoje przełożenie na WPF i budżet gminy – dokumenty, które są kluczowymi narzędziami nadawania strategii wymiaru praktycznego.

Za realizację strategii odpowiadać będą władze gminy Rakoniewice – Burmistrz oraz Rada Miejska – przy wsparciu urzędników odpowiedzialnych za planowanie, inwestycje i finanse. W celu usprawnienia wdrażania strategii możliwe jest powołanie **pełnomocnika ds. realizacji strategii lub koordynatora, który będzie odpowiadał za monitorowanie**

postępów, przygotowywanie przeglądów stanu realizacji i współpracę między jednostkami. W proces ten włączeni będą również pracownicy urzędu, jednostki organizacyjne gminy (szkoły, biblioteka, ośrodek pomocy społecznej, dom kultury), jednostki pomocnicze (sołectwa), organizacje pozarządowe oraz partnerzy lokalni – przedsiębiorcy i mieszkańcy.

Wdrażanie strategii nie jest procesem jednorazowym – będzie to proces ciągły, oparty na corocznej aktualizacji decyzji inwestycyjnych i dostosowywaniu działań do zmieniającej się sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej gminy. Kluczowe będzie zachowanie spójności między wizją rozwoju, wskazanymi celami oraz praktyką codziennego zarządzania – z wykorzystaniem elastycznych narzędzi planistycznych, które nie obciążają nadmiernie administracji, a jednocześnie zapewniają możliwość konsekwentnego i odpowiedzialnego działania strategicznego.

Rycina 7.1. Schemat wdrażania strategii

8 Ramy finansowe i źródła finansowania

Analiza budżetu gminy Rakoniewice z lat 2016–2023 stanowi punkt wyjścia do prognozowania ram finansowych strategii w nadchodzących latach (tab. 8.1). W tym okresie **dochody ogółem wzrosły z poziomu 54,1 mln zł do 76,8 mln zł, osiągając maksimum 81,2 mln zł w 2022 roku**. W perspektywie kolejnych lat można oczekiwać kontynuacji trendu wzrostowego, choć zmienność z 2023 roku (spadek o ponad 4 mln zł względem roku wcześniejszego) przypomina o konieczności uwzględniania wpływu otoczenia zewnętrznego – szczególnie zmian w transferach z budżetu państwa czy koniunktury gospodarczej. **Dochody własne, będące miernikiem samodzielności finansowej samorządu, wykazały silny i relatywnie stabilny wzrost – z 18,5 mln zł w 2016 roku do 31,4 mln zł w 2023 roku**. Jeśli gmina utrzyma obecną dynamikę, a zwłaszcza poprawę ściągальności podatków lokalnych i atrakcyjność inwestycyjną, możliwe jest osiągnięcie poziomu dochodów własnych rzędu 35–40 mln zł w połowie kolejnej dekady. Z kolei dochody majątkowe charakteryzowały się dużą nieregularnością, z wyjątkowym skokiem do 12,2 mln zł w 2023 roku. W przyszłości należy zakładać raczej umiarkowany poziom tych dochodów – między 2 a 5 mln zł rocznie – z potencjalnymi fluktuacjami w latach realizacji większych projektów inwestycyjnych z udziałem środków zewnętrznych. **Dochody bieżące, które najlepiej oddają potencjał gminy do finansowania usług publicznych, mogą powrócić do poziomu 70–75 mln zł w kolejnych latach, po spadku do 64,6 mln zł w 2023 roku**. Kluczowym czynnikiem będzie tu polityka podatkowa państwa, zmiany w subwencjach oraz dynamika wpływów z PIT i podatku od nieruchomości.

Wydatki ogółem w 2023 roku wyniosły 82,8 mln zł i były najwyższe w analizowanym okresie. Jeśli obecny trend się utrzyma, można oczekiwać przekroczenia progu 90 mln zł w perspektywie 3–4 lat, zwłaszcza przy kontynuacji aktywnej polityki inwestycyjnej. Równolegle wydatki bieżące po spadku w 2023 roku (do 62,3 mln zł) mogą stopniowo rosnąć, odpowiadając na presję inflacyjną, rosnące wynagrodzenia w sektorze publicznym i koszty energii. Wydatki majątkowe – wynoszące 19,4 mln zł w 2023 roku – osiągnęły historyczne maksimum, co wskazuje na wyraźną intensyfikację działań inwestycyjnych. W przyszłości, w zależności od dostępności środków zewnętrznych (np. nowej perspektywy UE, KPO, funduszy krajowych), gmina może rozważać utrzymanie nakładów inwestycyjnych na poziomie 10–15 mln zł rocznie, z możliwością wzrostu w latach kulminacji realizacji większych projektów.

W kontekście ram finansowych strategii kluczowe znaczenie ma **wynik bieżący budżetu**, nazywany również nadwyżką operacyjną. Jest to różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi i stanowi najważniejszy wskaźnik pokazujący, czy gmina generuje nadwyżkę środków operacyjnych, które może przeznaczyć na inwestycje, spłatę zadłużenia lub inne działania rozwojowe bez konieczności zaciągania nowych zobowiązań. W odróżnieniu od syntetycznego wyniku budżetowego (czyli bilansu całości dochodów i wydatków), nadwyżka operacyjna opiera się wyłącznie na bieżących składnikach budżetu i dlatego lepiej odzwierciedla trwałą zdolność JST do finansowania zadań własnych oraz absorpcji środków zewnętrznych. **W przypadku gminy Rakoniewice nadwyżka operacyjna w latach 2016–2022 pozostawała stabilnie dodatnia, osiągając poziomy od 8,5 mln zł do 12,2 mln zł, co świadczyło o dobrej kondycji finansowej i potencjale do prowadzenia aktywnej polityki inwestycyjnej. Jednak w 2023 roku wynik bieżący uległ znacznemu pogorszeniu i wyniósł zaledwie 2,3 mln zł, czyli o ponad 75% mniej niż dwa lata wcześniej**. Tak gwałtowny spadek nadwyżki operacyjnej jest sygnałem ostrzegawczym – może świadczyć o strukturalnym napięciu między bieżącymi dochodami a rosnącymi kosztami funkcjonowania gminy, np. w zakresie wynagrodzeń, energii, usług edu-

cyjnych czy opiekuńczych. Z punktu widzenia planowania strategicznego właśnie ten wskaźnik powinien być najważniejszym miernikiem granic możliwości inwestycyjnych gminy. Teoretycznie tylko nadwyżka operacyjna może zostać przeznaczona na wydatki majątkowe bez generowania zadłużenia – dlatego też spadek poniżej progu kilku milionów złotych znacząco ogranicza zdolność do prowadzenia dużych projektów infrastrukturalnych w przyszłości. Dla zachowania finansowej równowagi i zdolności rozwojowej, rekomenduje się utrzymywanie nadwyżki operacyjnej na poziomie umożliwiającym sfinansowanie co najmniej 30–50% planowanych inwestycji rocznych ze środków własnych. W świetle powyższych danych, jednym z kluczowych wyzwań finansowych gminy Rakoniewice w kolejnych latach będzie więc **odbudowanie nadwyżki operacyjnej do poziomów zbliżonych do lat 2017–2022 lub wyższym**. Umożliwi to nie tylko bezpieczne współfinansowanie projektów z wykorzystaniem środków zewnętrznych, ale także zwiększy elastyczność budżetową w warunkach niepewności fiskalnej i makroekonomicznej. W przeciwnym razie konieczne może być ograniczenie skali inwestycji, ich etapowanie lub sięganie po instrumenty dłużne, co zwiększałoby ryzyko przyszłych obciążeń budżetowych.

Tabela 8.1. Wybrane miary budżetu gminy Rakoniewice z okresu 2016-2023 [mln zł]

Wskaźnik finansowy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
dochody ogółem	54,1	60,7	63,5	67,5	70,1	77,5	81,2	76,8
dochody własne	18,5	20,9	24,4	25,9	25,9	28,2	34,7	31,4
dochody majątkowe	0,3	1,7	1,8	1,2	1,7	2,8	2,4	12,2
dochody bieżące	53,8	59,0	61,7	66,3	68,4	74,7	78,8	64,6
wydatki ogółem	51,1	62,2	64,5	65,0	68,9	67,3	76,7	82,8
wydatki bieżące	44,8	48,4	52,9	57,0	59,9	62,5	68,9	62,3
wynik bieżący	8,9	10,7	8,8	9,3	8,5	12,2	9,9	2,3
wydatki majątkowe inwestycyjne	6,0	13,8	9,2	7,0	8,6	4,8	7,1	19,4
wydatki na obsługę długu	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i Ministerstwa Finansów.

Dane pokazujące poziom wydatków majątkowych inwestycyjnych w gminie Rakoniewice w ostatnich latach potwierdzają, że ich wysokość nie jest ściśle powiązana z wartością wyniku bieżącego (nadwyżki operacyjnej), ponieważ inwestycje mogą być finansowane z wielu źródeł – w tym zobowiązań (kredyty, emisja obligacji), dochodów majątkowych (np. ze sprzedaży nieruchomości), a przede wszystkim środków zewnętrznych. To właśnie one – zwłaszcza **środki unijne i krajowe – będą stanowić najważniejszy filar polityki inwestycyjnej w perspektywie do 2035 roku**. Wśród dostępnych źródeł zewnętrznego wsparcia istotną rolę odgrywają fundusze strukturalne i krajowe. Gmina Rakoniewice może korzystać z szerokiego wachlarza dostępnych programów publicznych. Najważniejsze z nich to: Fundusze Europejskie dla

Wielkopolski 2021–2027 (regionalny program operacyjny), krajowe programy operacyjne (m.in. FENIKS, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego), Krajowy Plan Odbudowy (KPO), Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), Fundusz Dróg Samorządowych oraz programy wsparcia rozwoju obszarów wiejskich finansowane w ramach inicjatywy LEADER. W przypadku gminy Rakoniewice szczególne znaczenie ma działalność **Lokalne Grupy Działania „Stowarzyszenie Ziemi Grodzkiej LEADER”**, której członkiem jest gmina. LGD dysponuje środkami w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju finansowanej z EFRROW, EFS+ i EFRR, z przeznaczeniem m.in. na wsparcie infrastruktury turystycznej i społecznej, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz działania środowiskowe i proklimatyczne. Lokalne inicjatywy mogą być wspierane dotacjami, często na poziomie do 100–200 tys. zł, z udziałem środków własnych na poziomie 30–50%.

Istotną rolę mogą również odegrać **programy ministra kultury i dziedzictwa narodowego** (MKiDN). Wśród nich warto wskazać m.in. programy: „Kultura – Interwencje”, „Infrastruktura kultury”, „Edukacja kulturalna”, „Kultura cyfrowa” i „Ochrona zabytków”. Umożliwiają one pozyskiwanie dofinansowania rzędu od 50 tys. do nawet 700 tys. zł na działania związane z organizacją wydarzeń kulturalnych, modernizacją infrastruktury, digitalizacją zasobów kultury i ochroną dziedzictwa. W 2025 roku łączna pula środków w programach MKiDN przekroczyła 500 mln zł, a kilkaset samorządów uzyskało dofinansowanie. Dodatkowo, potencjał inwestycyjny gminy może zostać wzmocniony przez środki z programów sportowych **Ministerstwa Sportu i Turystyki, takich jak „Sportowa Polska” czy „Program Klub”**, które umożliwiają dofinansowanie budowy lub modernizacji obiektów sportowych, a także wsparcie działalności lokalnych klubów sportowych. W sferze infrastruktury technicznej istotne znaczenie ma także możliwość aplikowania do programów rządowych, takich jak Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych czy Fundusz Dróg Samorządowych.

W perspektywie realizacji strategii do 2035 roku gmina Rakoniewice zakłada aktywne aplikowanie o zewnętrzne źródła finansowania inwestycji. Dzięki wykorzystaniu możliwości oferowanych przez LGD, resortowe programy MKiDN, fundusze sportowe, programy PROW, KPO i Fundusze Europejskie dla Wielkopolski, gmina będzie mogła zdywersyfikować źródła finansowania rozwoju. Celem będzie nie tylko maksymalizacja wartości pozyskanych środków, ale również racjonalizacja struktury finansowania projektów, z uwzględnieniem ich wpływu na długoterminową stabilność budżetu. **Oczekuje się, że suma pozyskanych środków zewnętrznych do 2035 roku przekroczy 25 mln zł, co – łącznie z dodatnim wynikiem bieżącym – stworzy solidne podstawy dla realizacji kluczowych zadań strategicznych.**

Inwestycje wymagają także niekiedy konieczności zaciągnięcia zobowiązań. Wg danych Ministerstwa Finansów, **na koniec 2024 roku gmina Rakoniewice nie posiadała żadnych zobowiązań dłużnych, co świadczy o ostrożnej i stabilnej polityce finansowej prowadzonej przez samorząd**. Taka sytuacja wyróżnia gminę Rakoniewice na tle innych gmin porównawczych – według danych Ministerstwa Finansów zadłużenie gminy Opalenica wynosiło blisko 35,9 mln zł, gminy Czempin ponad 43 mln zł, gminy Pniewy ok. 16,3 mln zł, gminy Lwówek 13,2 mln zł, a gminy Miłosław 5,3 mln zł. Dochody ogółem gminy Rakoniewice w 2024 roku wyniosły 95,4 mln zł, co oznacza, że nawet przy umiarkowanym poziomie zadłużenia, potencjał finansowy gminy w relacji do skali zobowiązań byłby bardzo korzystny. W przyszłości, realizacja większych projektów inwestycyjnych może jednak wymagać sięgnięcia po instrumenty dłużne. Potencjalna polityka zadłużenia będzie wówczas oparta na zasadach racjonalności, gospodarności i przejrzystości, a każdorazowe zaciągnięcie zobowiązania będzie oceniane z punktu widzenia korzyści rozwojowych i strategicznych celów gminy. **Zakłada się, że wskaźnik udziału zobowiązań w dochodach ogółem nie będzie przekraczał 30% (poziom bezpieczny i daleki od przyjmowanego branżowo progu ostrożnościowego wynoszącego 60%).** Brak zadłużenia daje gminie Rakoniewice komfort planowania strategicznych inwestycji w oparciu o własne środki, środki zewnętrzne oraz – jeśli okaże się to zasadne – zrównoważone instrumenty finansowania dłużnego.

Finalnie zakłada się przeznaczenie na działania strategiczne do 2035 roku kwoty około 70 mln zł. Jest to szacunkowa wartość, oparta na analizie potencjału finansowego gminy Rakoniewice, dotychczasowego poziomu wydatków inwestycyjnych oraz planowanych priorytetów strategicznych. Należy jednak podkreślić, że ostateczne ramy finansowe dla kluczowych działań i przedsięwzięć będą elastycznie dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań – w szczególności do pojawiających się możliwości pozyskania środków zewnętrznych. To właśnie dostępność funduszy z Unii Europejskiej, programów krajowych czy budżetu państwa będzie w dużej mierze determinować skalę i tempo realizacji poszczególnych inwestycji. W tym kontekście zasadne będzie również rozważenie zaciągania zobowiązań finansowych – zarówno w formie kredytów, jak i emisji obligacji – zwłaszcza wtedy, gdy dostępne instrumenty dofinansowania zewnętrznego będą wymagać wkładu własnego lub gdy pojawią się szczególnie korzystne możliwości realizacji działań strategicznych. Zwiększenie zadłużenia może być również uzasadnione w sytuacjach, w których gmina zdecyduje się realizować kluczowe dla jej rozwoju projekty ze środków własnych, a ich efekty będą miały trwałe i pozytywny wpływ na warunki życia mieszkańców i lokalną gospodarkę. Wszystkie decyzje inwestycyjne, niezależnie od źródeł finansowania, będą musiały spełniać kryteria racjonalności, efektywności i zgodności z celami strategii. Finansowe ramy realizacji działań strategicznych będą każdorazowo odzwierciedlane w dokumentach planistycznych gminy, przede wszystkim w wieloletniej prognozie finansowej (WPF) oraz rocznych uchwałach budżetowych, zgodnie z przyjętym w niniejszej strategii systemem wdrażania (zob. rozdział 7). Utrzymanie spójności między celami rozwojowymi a dokumentami finansowymi gminy będzie kluczowe dla zapewnienia faktycznej realizacji zamierzeń strategicznych.

9 Monitoring i ewaluacja strategii

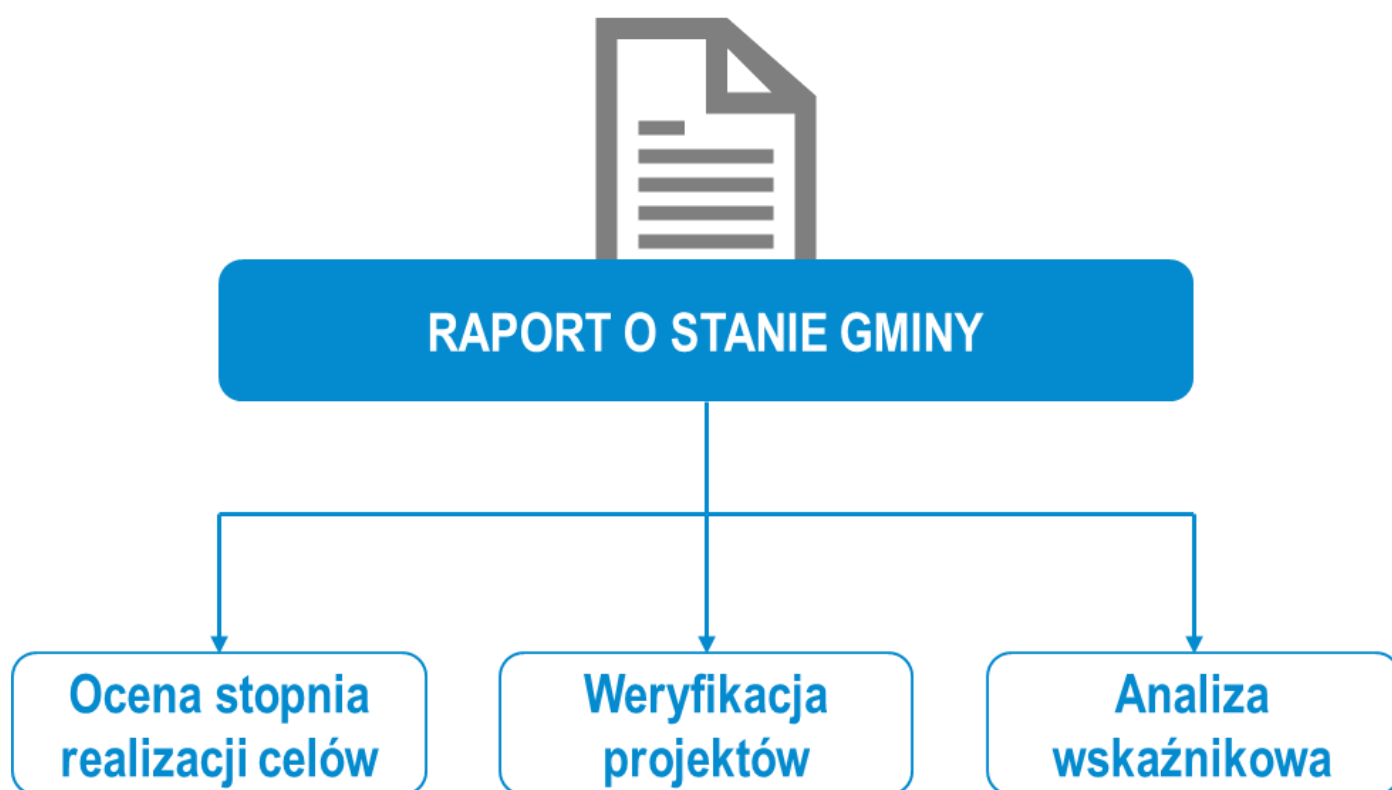
Skuteczna realizacja Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice wymaga nie tylko trafnego określenia celów i działań, ale także starannie zaplanowanego i konsekwentnie realizowanego systemu monitoringu i ewaluacji. Sprawczość działań strategicznych uzależniona jest od zdolności do bieżącej oceny realizowanych przedsięwzięć oraz szybkiego reagowania na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne – zarówno lokalne, jak i regionalne, krajowe czy globalne. Współczesne uwarunkowania rozwoju, w tym m.in. niestabilność gospodarcza, kryzysy energetyczne czy zmiany demograficzne, wymagają od gminy zdolności adaptacyjnej i gotowości do rewizji przyjętych planów. W takim kontekście system monitoringu i ewaluacji staje się nie tylko narzędziem kontroli, lecz także instrumentem dostosowywania strategii do zmieniającej się rzeczywistości.

Celem monitoringu jest nie tylko rejestracja postępów we wdrażaniu strategii, ale także ocena aktualności przyjętych celów i kierunków działań. W szczególności dotyczy to sytuacji, w których zmiany otoczenia mogą skutkować koniecznością modyfikacji bądź rezygnacji z określonych działań, a nawet wprowadzeniem nowych celów. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły i cykliczny, a jego podstawowym narzędziem będzie coroczna ocena aktualności planu wdrażania strategii. Zakłada się, że **dokumentem stanowiącym główny materiał do oceny realizacji strategii będzie Raport o stanie gminy, składany przez Burmistrza Gminy Rakoniewice do 31 maja każdego roku**, zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym. Rekomenduje się, aby raport ten zawierał nie tylko dane obowiązkowe, ale również informacje odnoszące się do celów i kierunków działań ujętych w strategii. Dzięki temu dokument ten będzie pełnił podwójną rolę – zarówno obowiązkowego raportu, jak i narzędzia monitoringu strategii. W celu zapewnienia spójności i operacyjności systemu wdrażania, za koordynację przygotowania materiału monitorującego odpowiadać będzie osoba wskazana przez Burmistrza – np. jego pełnomocnik ds. strategii – we współpracy z jednostkami organizacyjnymi gminy.

Wraz z monitoringiem, nieodzownym elementem zarządzania strategicznego pozostaje ewaluacja, czyli systematyczna ocena wartości podejmowanych działań w odniesieniu do wcześniej określonych kryteriów. W przypadku Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice przewiduje się zastosowanie trzech typów ewaluacji. Pierwsza z nich – ewaluacja ex-ante – została przeprowadzona już na etapie tworzenia strategii, poprzez analizę trafności i realności celów, m.in. z wykorzystaniem filtru SMART. Pozostałe dwa typy ewaluacji – mid-term i ex-post – będą miały miejsce odpowiednio w połowie oraz po zakończeniu okresu obowiązywania strategii. **W połowie okresu obowiązywania dokumentu (czyli ok. 2030 roku) zaplanowano przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej**, której celem będzie analiza stopnia zaawansowania wdrażania strategii oraz wskazanie ewentualnych potrzeb korekty – zarówno w zakresie treści strategii, jak i sposobów jej wdrażania. **Po zakończeniu okresu obowiązywania strategii (w roku 2035) przeprowadzona zostanie ewaluacja ex-post**, obejmująca całościową ocenę jej efektów i skuteczności. W ramach ewaluacji ocenie poddane zostaną m.in. docelowe wartości wskaźników monitorujących (ilościowych i jakościowych), opis stopnia realizacji poszczególnych działań oraz wpływ wdrożonych przedsięwzięć na mieszkańców gminy. Tam, gdzie nie będzie możliwe zastosowanie danych liczbowych, przeprowadzona zostanie analiza jakościowa, uwzględniająca zarówno opinie mieszkańców, jak i argumenty instytucjonalne oraz eksperckie.

MONITORING STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE

Rycina 9.1. Schemat konceptualny realizacji monitoringu strategii rozwoju gminy Rakoniewice

Cały proces ewaluacji i monitoringu powinien być prowadzony w sposób transparentny i oparty na rzetelnych danych. Wskazane jest, aby w jego realizację włączeni byli zarówno przedstawiciele urzędu gminy, jak i innych podmiotów lokalnych – jednostek organizacyjnych, radnych, organizacji pozarządowych, sołectw czy reprezentantów mieszkańców. W przypadku szczególnie istotnych etapów ewaluacji – jak ewaluacja śródkresowa czy końcowa – możliwe jest skorzystanie z usług zewnętrznych ekspertów, co zwiększy wiarygodność procesu oraz pozwoli na zastosowanie specjalistycznych metod badawczych. Efektem procesu monitoringu i ewaluacji będą rekomendacje służące poprawie realizacji strategii oraz adaptacji celów do zmieniających się uwarunkowań.

W rezultacie, monitoring i ewaluacja będą nie tylko procesami pomocniczymi względem wdrażania strategii, ale ich integralną częścią, służącą efektywnemu, przejrzystemu i elastycznemu zarządzaniu rozwojem gminy Rakoniewice.

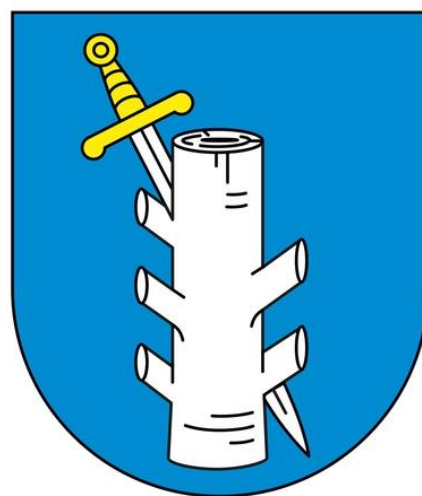

10 Bibliografia

- Bosman J., De Smidt M. 1993. The geographical formation of international management centres in Europe. *Urban Studies*, 30: 967-980.
- Churski P. 2008. Czynniki rozwoju regionalnego i polityka regionalna w Polsce w okresie integracji z Unią Europejską. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Churski P., Kolsut B. 2017. Potencjał rozwojowy gminy Powidz w okresie postępującej endogenizacji procesów rozwoju. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 40: 35-52.
- Dutkowski M., 2003. Analiza SWOT w badaniach lokalnych i regionalnych – problemy stosowania i główne błędy interpretacji, [w:] H. Rogacki (red.), *Problemy interpretacji wyników metod badawczych stosowanych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 43–49.
- Dutkowski M., 2004. Problemy diagnozowania obszarów rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce, *Rozprawy i Studia Uniwersytetu Szczecińskiego*, t. 551.
- Gorzela G., Jałowiecki B. 2001. Strategie rozwoju regionalnego województw: próba oceny. *Studia regionalne i lokalne*, 1 (5), 41-59.
- Kitchin, R., Lauriault, T. P., & McArdle, G. (2015). Knowing and governing cities through urban indicators, city benchmarking and real-time dashboards. *Regional Studies, Regional Science*, 2(1), 6-28.
- Klasik A. 2001. Strategia konkurencyjna regionu. [w:] *Zarządzanie strategiczne rozwojem lokalnym i regionalnym*, A. Klasik, F. Kuźnik (red.), Katowice, 48.
- Kolsut B. (red.) 2018. Czynniki i kierunki rozwoju gminy Powidz. *Ekspertyzy i Raporty IGSEiGP UAM 2*. Poznań.
- Kolsut B., Dyba W. (red.) 2014. Czynniki i kierunki rozwoju gminy Lubniewice. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Leigh N. G., Blakely E. J. 2017. *Planning local economic development: theory and practice*. Thousand Oaks, SAGE Publications.
- Luque-Martínez, T., & Muñoz-Leiva, F. (2005). City benchmarking: a methodological proposal referring specifically to Granada. *Cities*, 22(6), 411-423.
- Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategiach rozwoju. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Departament Strategii. Maj 2020. Warszawa.
- Parysek J.J. 1997. *Podstawy gospodarki lokalnej*. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Stępień J., Potoczek A., 2008. *Podstawy strategii i rozwoju lokalnego i regionalnego*, Wydawnictwo Uczelniane WSG, Bydgoszcz.
- Wojtasiewicz L. 2000. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego. *Studia Regionalne i Lokalne*, 3, 59-75.
- Wong C. 1998. Determining Factors for Local Economic Development: The Perception of Practitioners in the North West and Eastern Regions of the UK. *Regional Studies*, 32, 8: 707-720.
- Wong C. 2006. *Indicators for urban and regional planning. The interplay of policy and methods*. London-New York, Routledge.
- Żuber P. 2000. Teoria i praktyka opracowania strategii rozwoju województwa-prace nad strategiami rozwoju województw w świetle ankiety Ministerstwa Gospodarki. *Studia Regionalne i Lokalne*, 3, 87-97.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr
Rady Miejskiej Rakoniewic
z dnia 2 marca 2026 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO „STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE DO 2035 ROKU”

Autorzy:

mgr Bartosz Jeszke
mgr Seweryn Furmanek
inż. Martyna Polowa
dr Bartłomiej Kolsut
dr inż. Przemysław Ciesiolka

Rakoniewice 2025

SPIS TREŚCI

1. ZAGADNIENIA OGÓLNE	4
1.1. PODSTAWY PRAWNE	4
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	4
1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	5
1.4. MATERIAŁY I DOKUMENTY UWZGLĘDNIONE PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY	5
2. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA	8
2.1. POWIETRZE, JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	8
2.2. KLIMAT	10
2.3. KRAJOBRAZ	10
2.4. STAN ŚRODOWISKA WODNEGO.....	12
2.5. FUNKCJE TERENU.....	13
2.6. ZŁOŻA KOPALIN	14
2.7. LASY	15
2.8. HAŁAS.....	15
2.9. FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	16
3. CHARAKTERYSTYKA STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE DO ROKU 2035	18
3.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII	18
3.2. ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CELE OPRACOWANIA STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	18
4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE DO ROKU 2035 . 23	
4.1. AGENDA 2030	23
4.2. STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	25
4.3. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO ROKU 2030	26
4.4. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RAKONIEWICE	28
4.5. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY RAKONIEWICE.....	29
4.6. GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY RAKONIEWICE NA LATA 2023 – 2026.....	29
4.7. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY RAKONIEWICE NA LATA 2025-2035.....	30
5. OCENA ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	34

1. ZAGADNIENIA OGÓLNE

1.1. Podstawy prawne

Podstawę prawną wykonania „Prognozy oddziaływania na środowisko **Strategii Rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku**” zwanej dalej „**Strategią**” stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.).
- Ustawa o samorządzie województwa z dnia 24 lipca 1998 r.

oraz na szczeblu międzynarodowym:

- Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
- Dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska
- Dyrektywy 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (obowiązuje od 25 czerwca 2003 r.).

1.2. Cel i zakres prognozy

Konieczność wykonania niniejszej Prognozy wynika z Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.) w myśl której „projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji gospodarki wodnej gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowane przez organy administracji, ustalające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć o których mowa w art. 46 ust 1 pkt 1 2 i 3 wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. art. 41 ust.1.” Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy Strategii Rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku.

Zakres sporządzenia prognozy został określony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo znak: WPP-II.410.200.2025.JKo.1.). Celem realizacji Prognozy jest identyfikacja możliwych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Strategii i ocena ich natężenia oraz określenie, czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczo-kulturowego.

W prognozie określono aktualny stan środowiska obszaru opracowania oraz jego potencjalne zmiany w wyniku realizacji ustaleń Strategii tzn. oceniono wpływ planowanych działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych na stan środowiska, w szczególności w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza, emisji hałasu, emisji pól elektromagnetycznych, emisji substancji do wód, gleby i ziemi.

Analizę potencjalnych oddziaływań, które mogą być skutkiem realizacji ustaleń Strategii przedstawiono w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i odpowiednimi wnioskami wynikającymi z dokonanej analizy. Wskazano także ewentualny brak znaczących oddziaływań lub oddziaływań pozytywnych na wybrane komponenty środowiska.

Z uwagi na brak szczegółowych informacji na temat parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych planowanych przedsięwzięć, ocena oddziaływania na środowisko przyjęła

charakter prognostyczny, wskazując możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia, przede wszystkim najbardziej niekorzystne dla środowiska.

Na zakres Prognozy składają się w szczególności:

- ocena aktualnego stanu środowiska obszaru opracowania oraz analiza i ocena przewidywanego, istotnego wpływu na środowisko i celów, zasad oraz kierunków przyjętych w projekcie Strategii, w szczególności powietrza, klimatu, krajobrazu, stanu środowiska gruntowo-wodnego, strefy ochrony wód podziemnych, funkcji terenu.
- ocena wpływu planowanych działań inwestycyjnych i niekontestacyjnych na stan środowiska w szczególności w zakresie emisji plynów i gazów do powietrza, emisji hałas, emisji pól elektromagnetycznych, emisji substancji do wód, gleby i ziemi
- analiza i ocena przewidywanego, istotnego wpływu na środowisko i celów, zasad oraz kierunków przyjętych w projekcie Strategii.

1.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.) informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektu dokumentu. Na podstawie zebranych materiałów oraz szczegółowej wizji terenowej dokonano: analizy komponentów i cech środowiska przyrodniczego, oceny prawidłowości jego funkcjonowania, oceny stanu funkcjonowania oraz charakterystyki dotychczasowego zainwestowania badanego obszaru. Wnioski wynikające z ww. analiz skonfrontowano z ustaleniami dokumentu Strategii oraz przepisami prawa ochrony środowiska. Podczas tworzenia prognozy do „Strategii Rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku”, szczególny nacisk położono na ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym dokumentem strategicznym, ocenę potencjalnego wpływu ustaleń dokumentu strategicznego na środowisko przyrodnicze a także opracowanie propozycji łagodzenia skutków realizacji ustaleń dokumentu strategicznego w obszarach, w których zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania wraz z opracowaniem systemu monitorowania środowiskowych skutków wdrażania dokumentu strategicznego.

Podczas prac nad prognozą wykorzystano metodę indukcyjno – opisową, polegającą na łączeniu w całość zebranych informacji o środowisku i jego funkcjonowaniu. Zastosowano również metodę porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

1.4. Materiały i dokumenty uwzględnione przy opracowaniu prognozy

Podczas prac nad niniejszą prognozą zapoznano się z szeregiem dokumentów, opracowanych na szczeblu wspólnotowym, krajowym oraz regionalnym. W trakcie prac nad prognozą odniesiono się w szczególności do następujących dokumentów: Strategii Lizbońskiej, Ósmego Programu Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska, Zrównoważonej Europy dla lepszego świata, tzw. Strategii z Goeteborga, Konstytucji Rzeczypospolitej Polski, Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. W dokumentach tych ważne miejsce zajmują zagadnienia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano następujące materiały:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2024 poz. 82),
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 2025 poz. 889),

- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. 2025 poz. 960),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2024 poz. 1292 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112),
-
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448)Ustawa o prowadzeniu polityk rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 roku (t.j. Dz. U. 2024 poz. 324 ze zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. 2025 poz. 581),
- Strategia Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 – dokument zatwierdzony uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku,
- Strategia Rozwoju Powiatu Grodzkiego na lata 2021-2027 – dokument zatwierdzony Uchwałą Rady Powiatu Grodzkiego nr 327/XXXIX/21 z dnia 16 grudnia 2021 r.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Rakoniewice chwalone uchwałą nr XXII/166/2020 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 17 grudnia 2020 r.).
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rakoniewice na lata 2023 – 2026, zatwierdzony uchwałą nr LV/429/2023 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 22 listopada 2023 r
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, zatwierdzony uchwałą nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024
- uchwała Nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954)

2. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA

2.1. Powietrze, jakość powietrza atmosferycznego

Skład powietrza atmosferycznego podlega istotnym zmianom okresowym w wyniku wprowadzania do przyziemnej warstwy zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących z emitatorów przemysłowych i komunalnych. Ważnymi źródłami zanieczyszczenia powietrza są także motoryzacja, haldy odpadów, transport materiałów sypkich, zniszczona i pozbawiona roślinności gleba, paleniska domowe i kotłownie ogrodnicze. Na terenie gminy Rakoniewice większość podmiotów prowadzących działalność związaną z emisją posiada pozwolenia na emisję do powietrza atmosferycznego. Można przyjąć, że sytuacja jest w pełni uporządkowana. Potencjalne i rzeczywiste źródła zanieczyszczenia atmosfery to emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych z dróg, emisja zanieczyszczeń pochodzących ze sprzętu rolniczego oraz emisja z sektora komunalno-bytowego. Podczas spalania paliw silnikowych emitowane są węglowodory aromatyczne i alifatyczne, dwutlenek węgla, bioaerozole, substancje zapachowo-czynne.

Na podstawie wyników pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu od roku 2002 WIOŚ w Poznaniu przeprowadza coroczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego. Obecnie, monitoring zmian jakości powietrza wraz z oceną poziomu substancji w powietrzu prowadzony jest na przedmiotowym obszarze przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, realizujący to zadanie poprzez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W roku 2025 dla terenu województwa wielkopolskiego zakończono roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego, dotyczącą roku 2024. Zgodnie z załącznikiem do ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 647 ze zm.) gmina Rakoniewice należy do strefy wielkopolskiej.

Rezultatem końcowym rocznej oceny jakości powietrza jest każdorazowo określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w danej strefie.

Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- poziom dopuszczalny oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany;
- poziom docelowy oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie;
- poziom celu długoterminowego oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2024 dla gminy Rakoniewice należącej do strefy wielkopolskiej według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiają się następująco: w kryterium ochrony zdrowia sklasyfikowano gminę Rakoniewice:

- dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu, pyłu PM₁₀ – w klasie A,
- dla poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} – w klasie A1,
- ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu – w klasie C,
- dla poziomu docelowego dla ozonu w klasie A,
- dla poziomu celu długoterminowego ozonu – w klasie D2,

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
PL3001	aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL3002	miasto Kalisz	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL3003	strefa wielkopolska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

²⁾ Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I fazy, strefy strefa aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska uzyskały klasę A.

w kryterium ochrony roślin strefę wielkopolską sklasyfikowano:

- dla SO₂ i NO_x zaliczono do klasy A,
- dla O₃ zaliczono do klasy A,
- dla poziomu celu długoterminowego ozonu – w klasie D2.

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Klasa strefy dla SO ₂	Klasa strefy dla czasu uśredniania - rok	Klasa strefy dla czasu uśredniania - pora zimowa
1	PL3003	strefa wielkopolska	A	A	A

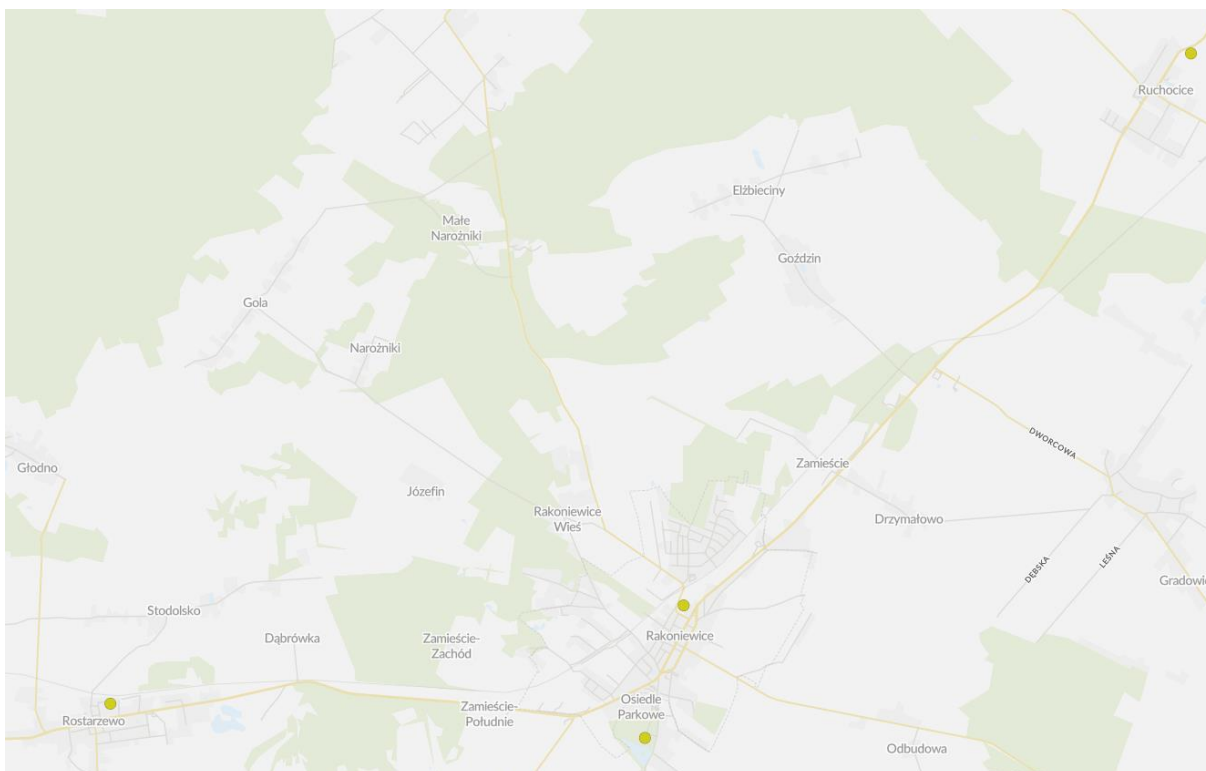
Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia nie powinno być utożsamiane ze stanem jakości powietrza całej strefy i może oznaczać lokalny problem związany z daną substancją. Powoduje to jednak konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Z przebiegu rocznych serii pomiarów stężenia pyłu PM10 wynika wyraźna sezonowa zmienność stężenia: jest ono zdecydowanie wyższe w sezonie zimowym. Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych. Duży wpływ na sytuację aerosanitarną mają także: położenie geograficzne, rodzaj i charakter zabudowy oraz możliwości przewietrzania obszaru.

Ocena jakości powietrza za rok 2024 wykazała poprawę jakości powietrza w województwie wielkopolskim w porównaniu z poprzednimi pomiarami. Stężenia większości zanieczyszczeń były niższe niż w roku 2023, a obszary przekroczeń mniejsze. W roku 2024 na całym obszarze województwa wielkopolskiego dotrzymany został poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, który w latach wcześniejszych był przekraczany.

W 2024 r. wszystkie stanowiska pomiarowe wykorzystane w ocenie spełniały wymagania dotyczące jakości danych, w tym wymaganego procentu ważnych danych w roku i były wystarczające do dokonania klasyfikacji stref województwa wielkopolskiego w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach UE określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych / docelowych / celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin

Od 2018 r. gmina Rakoniewice monitoruje stan jakości i poziom zanieczyszczenia powietrza. Czujniki zostały zainstalowane w Rakoniewicach, Ruchoicach i Rostarzewie i wpięte w ogólnopolską sieć sensorów. Mapę czujników z odczytem jakości powietrza można zobaczyć na stronie <https://airly.org/map/pl/#52.1163880321,16.3425035666>. Podgląd czujników

z terenu gminy Rakoniewice dostępny jest również na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice w zakładce: sprawdź jakość powietrza w Gminie Rakoniewice. Informacja o stanie jakości powietrza w Gminie jest także wyświetlana na zainstalowanej tablicy multimedialnej na terenie Placu Powstańców Wielkopolskich w Rakoniewicach.

Rysunek 1. Rozmieszczenie czujników z odczytem jakości powietrza na terenie gminy Rakoniewice.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

2.2. Klimat

Gmina położona jest w zasięgu regionu klimatycznego Lubuskiego, gdzie stosunkowo najczęściej mogą pojawić się dni z pogodą gorącą, słoneczną, bez opadu. Mniej zaś jest dni z typami pogody przymrozkowej. Warunki klimatyczne gminy Rakoniewice, kształtowane są przez masy powietrza polarno-morskiego. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi tu 450 mm. Maksimum opadów przypada na miesiące letnie: czerwiec, lipiec i sierpień, natomiast najniższe opady notowane są od grudnia do lutego. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi $+8^{\circ}\text{C}$. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, natomiast najchłodniejszym styczeń. Pokrywa śnieżna zalega zazwyczaj przez około 20 dni w roku. Pierwsze przymrozki jesienne zaczynają się w połowie października, natomiast ostatnie przymrozki wiosenne trwają do końca kwietnia. Okres wegetacyjny trwa 220 dni. Przeważają wiatry z sektora zachodniego (40%) przy udziale sektora wschodniego wynoszącym 25%, sektora południowego 25% i północnego 10%.

2.3. Krajobraz

W krajobrazie gminy dominują wyspowe połacie lasów przeważnie sosnowych, które stanowią 41% obszaru gminy. Największym zbiornikiem wodnym na terenie gminy jest Jezioro Kuźnickie o powierzchni 79,8 ha, które zaliczane jest do II klasy czystości wód, a okresowo do klasy I. Duża lesistość gminy w połączeniu z czystością zbiorników wodnych sprzyja funkcji turystyczno – wypoczynkowej o zasięgu ponadlokalnym.

Zachodnia i centralna część Gminy Rakoniewice wchodzi w granice glebowo – rolniczego regionu Rakoniewicko – Nowotomyskiego, natomiast wschodni fragment gminy wchodzi w granice regionu Szamotulsko – Opalenickiego.

Region Rakoniewicko – Nowotomyski

Podstawą jego wydzielenia była wyraźnie niższa wartość rolnicza gleb i odmienne warunki przyrodnicze. Do regionu włączono 3 jednostki fizjograficzne. Mimo wspólnej cechy, jaką jest niska przydatność rolnicza gruntów ornych jednostki te różnią się pod względem właściwości przyrodniczych, co było powodem wydzielenia 3 oddzielnych podregionów, z których 2: podregion Rakoniewicki i podregion Nowotomyski wchodzą w granice Gminy Rakoniewice.

Podregion Rakoniewicki

Występują w nim w większości gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, położone na terenach wysoczyznowych, o rzeźbie słabo falistej i na równinach sandrowych, okresowo lub stale za suche, głęboko wylugowane z wapnia i magnezu. Podregion ten charakteryzuje się małą powierzchnią użytków zielonych i wysoką lesistością.

Podregion Nowotomyski

Wyróżnia się największą koncentracją gleb murszowatych albo gruntów znajdujących się pod użytkami zielonymi. Dzięki utrzymującej się na wysokim poziomie wodzie gruntowej, wymienione gleby i towarzyszące im bardzo lekkie czarne ziemie tworzą dobre siedliska do uprawy wikliny i chmielu. Oprócz wymienionej dominującej grupy gleb, pozostałą część gruntów ornych stanowią silnie przesuszone piaski murszowate i gleby brunatne (rdzawe), wytworzone z piasków sandrowych. Podregion ten wyróżnia się również dużym udziałem użytków zielonych oraz dużą lesistością.

Region Szamotulsko – Opalenicki

W całości położony jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Poznańskie i charakteryzuje się wysoką kulturą rolną. Użytki rolne zajmują około 82%, lasy 10%, a wody tylko 1,7% ogólnej powierzchni regionu. W użytkach rolnych aż 92% zajmują grunty orne, a tylko 8% użytki zielone. Mimo przewagi gleb pseudobielicowych i brunatnych wylugowanych, stosunkowo dużą powierzchnię zajmują też gleby brunatne właściwe i czarne ziemie. Rzeźba regionu charakteryzuje się dominacją równin korzystnych do upraw. Wszystkie gleby na ogół są korzystnie uwilgotnione, cechują się dobrą retencją wód opadowych, lub położone są w zasięgu oddziaływania wód gruntowych.

Strukturę użytkowania gruntów w gminie przedstawiono w tabeli poniżej:

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
grunty orne	8 083	40,4
sady	216	1,1
łąki trwałe	0	0
pastwiska trwałe	314	1,6
grunty rolne zabudowane	323	1,6
las i grunty leśne	8 285	41,5
pozostałe grunty i nieużytki	2 759	13,8
Ogólna powierzchnia łądowa	19 980	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.4. Stan środowiska wodnego

Wody powierzchniowe

Gmina Rakoniewice odwadniana jest w kierunku południowo-wschodnim, tj. do systemu Kanałów Obrzańskich (Środkowy Kanał Obry i Północny Kanał Obry). Obszar Gminy nie jest bogaty w wody powierzchniowe. Największym zbiornikiem na terenie Gminy jest Jezioro Kuźnickie, położone w zachodniej części Gminy, zwane także Białym, o powierzchni 79,8 ha i głębokości maksymalnej około 13 m. W sezonie letnim, jezioro wykorzystywane jest w celach rekreacyjnych. Na jego obszarze znajdują się kąpieliska, pola namiotowe, indywidualne domki rekreacyjne. Teren wokół jeziora jest zalesiony, w drzewostanie dominuje sosna. Ponadto, na terenie Gminy znajdują się jeziora: Wioska i Brajec. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Dojca, która przepływa przez jezioro Wioska, a poza terenem Gminy przez jeziora Wolsztyńskie i Bierzyńskie, uchodząc do północnego kanału Obry, podobnie jak drugi co do długości ciek, czyli Kanał Gniński. Na południu Gminy w okolicach miejscowości Tarnowa i Terespol przebiegają Kanały Obrzańskie (Środkowy Kanał Obry i Północny Kanał Obry). W części południowo-zachodniej miasta Rakoniewice znajduje się zbiornik małej retencji.

Zgodnie z obowiązującą II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry na terenie gminy Rakoniewice położonej w regionie wodnym Warty zlokalizowane są częściowo obszary zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Szarka (PLRW60001018785329), Obra od Kanału Dzwińskiego do Czarnej Wody (PLRW6000181878719), Dojca (PLRW600018187829), Obrzański Kanał Środkowy i Północny (PLRW600016187811), Kanał Grabarski (PLRW6000091878129) oraz jednolita część wód podziemnych: PLGW600059. Na terenie gminy Rakoniewice występują jeziora będące jednolitymi częściami wód powierzchniowych: Jezioro Wolsztyńskie (PLLW10337) oraz Jezioro Kuźnickie (PLLW10346).

W oparciu o obowiązujący Plan na obszarze dorzecza Odry jednolite części wód powierzchniowych jeziornych charakteryzuje zły stan, zagrożone są ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego oraz posiadają ustalone derogacje polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Jednolita część wód podziemnych PLGW600059 charakteryzuje się dobrym stanem wód, jej stan ilościowy i chemiczny jest niezagrażony, nie posiada ustalonych derogacji.

Zgodnie z art. 172 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego przygotowuje się – z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy oraz regiony wodne – plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dokumenty te obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi, ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych. Aktualnie dla gminy Rakoniewice odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zawierający w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.

Wody Podziemne

Zgodnie z mapą hydrogeologiczną Polski w skali 1:200000 gmina Rakoniewice położona jest w regionie wielkopolskim (XIII). Główne poziomy użytkowe występują tu w utworach czwartorzędu i trzeciorzędu. Czwartorzędowy poziom użytkowy tworzony jest przez piaski i żwiry,

i zalega on na głębokości od kilku do 80 m. Trzeciorzędowy (miocen) poziom użytkowy występuje na głębokości od 80 do 130 m. W ciągu roku obserwuje się jeden okres wzniosu stanów wód podziemnych (marzec) i jeden okres spadku stanów wód podziemnych (wrzesień). Tego rodzaju typ wahań wskazuje, że w okresie wiosennych roztopów zasilanie wód podziemnych jest największe. Po wiośnie następuje sukcesywne wykorzystywanie zasobów zgromadzonej wody aż do jesieni.

2.5. Funkcje terenu

Na obszarze gminy, w jej granicach administracyjnych, obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego które określa następujące rodzaje przeznaczenia terenów:

1) tereny nieinwestycyjne obejmujące:

- a) tereny rolnicze, w tym grunty orne, tereny upraw ogrodnich, pastwisk, łąk oraz nieużytków rolniczych - R,
- b) lasy, tereny zadrzewione, grunty leśne ZLN,
- c) wody powierzchniowe śródlądowe WS;

2) tereny inwestycyjne:

- a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - MW,
- b) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zabudowy usługowej MWU ,
- c) tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz towarzyszącej im zabudowy usługowej występującej na terenach o charakterze miejskim MZ,
- d) tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz towarzyszącej im zabudowy usługowej występującej na terenach o charakterze wiejskim MZR,
- e) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN,
- f) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowej MNU,
- g) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej MNR,
- h) tereny zabudowy usługowej U,
- i) tereny usług sportu i rekreacji US,
- j) tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich oraz funkcji usługowej, w tym usług o charakterze rzemieślniczym i usług agroturystycznych RMU,
- k) tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich RM,
- l) tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodnich oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, a także tereny byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych RU,
- m) tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów P,
- n) tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz tereny zabudowy usługowej PU,
- o) tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, w tym związanych z przetwórstwem rolnym i spożywczym, hodowlą i przetwórstwem zwierzęcym, oraz tereny zabudowy usługowej PRU,

3) tereny inne:

- a) tereny przestrzeni publicznych – place, rynki PP,
- b) tereny infrastruktury technicznej oraz związanej z nią funkcji ochronnej, a także składów i magazynów IFO,
- c) tereny eksploatacji złóż surowców naturalnych PG ,

- d) tereny komunikacji i transportu drogowego, w tym parkingi i place manewrowe, a także garaże KT,
- e) tereny ogródków działkowych ZD ,
- f) cmentarze ZC,
- g) tereny zieleni urządzonej ZP.

2.6. Złoża kopalin

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego w granicach gminy Rakoniewice występują udokumentowane złoża kopalin. Zgodnie z definicją z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo Geologiczne i Górnicze złożem kopaliny jest naturalne nagromadzenie mineralów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Gmina Rakoniewice jest obszarem zasobnym w surowce. Występuje na jej terenie 29 złóż kopalin, wśród których wymienić należy torfy, gazy ziemne, kruszywa naturalne, piaski kwarcowe czy surowce ilaste ceramiki budowlanej. Nadzór Górniczy prowadzi nad nimi Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. W poniższej Tabeli zostały zestawione wszystkie złoża występujące na terenie gminy Rakoniewice.

Istniejące złoża na terenie gminy Rakoniewice:

Nazwa	Kopalina	Identyfikator złoża
Kuźnica Zbąska SR	torfy	10414
Kuźnica Zbąska SRII	torfy	10755
Kuźnica Zbąska AO	torfy	13912
Kuźnica Zbąska SJ	torfy	16492
Kuźnica Zbąska KWII	torfy	17339
Kuźnica Zbąska MRDI	torfy	11317
Kuźnica Zbąska JP	torfy	15821
Kuźnica Zbąska KP	torfy	10781
Kuźnica Zbąska RGII	torfy	13103
Kuźnica Zbąska RGIII	torfy	15013
Kuźnica Zbąska RGIV	torfy	16890
Jablonna JS	torfy	15863
Jablonna JSII	torfy	17809
Elźbieciny	gazy ziemne	9850
Jablonna	gazy ziemne	10133
Jablonna S	gazy ziemne	11312
Jablonna W	gazy ziemne	10134
Paproć*	gazy ziemne	4710
Ruchocice*	gazy ziemne	9411
Ujazd	gazy ziemne	4674
Wielichowo*	gazy ziemne	8899

Wielichowo W*	gazy ziemne	19461
Józefin	surowce ilaste ceramiki budowlanej	2266
Rakoniewice	surowce ilaste ceramiki budowlanej	2277
Rostarzewo	surowce ilaste ceramiki budowlanej	2267
Rostarzewo I	surowce ilaste ceramiki budowlanej	13604
Kuźnica Zbąska ZS	Kruszywa naturalne	16893
Czarna Wieś*	Gazy ziemne	19643
Tuchorza*	Piaski kwarcowe	2687

*złóże położone tylko w części na terenie gminy Rakoniewice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.rakoniewice.e-mapa.net – dane geologiczne

Gmina Rakoniewice wchodzi w skład Podregionu Rakoniewickiego, Regionu Rakoniewicko-Nowotomyskiego. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane należące do kompleksów 6, 5 i 7. Grunty orne III klasy bonitacyjnej, czyli zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych wymagające zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, zlokalizowane są przede wszystkim w Ratajach i Ruchoćcach, gdzie dominują. Ponadto rozmieszczone są w Drzymałowie i Rakoniewiczach Wsi. Mniejsze arealy znajdują się również w zachodniej części Gminy, w Stodolsku, Rostarzewie czy Głodnie.

2.7. Lasy

Lasy, grunty leśne i tereny zadrzewione zajmują 41,2%. W ostatnich latach nie odnotowano znacznych zmian w powierzchni nieruchomości zajętych na tereny lasów w granicy administracyjnej Gminy.

2.8. Hałas

Nadmierny hałas jest uciążliwością dostrzeganą częściej niż degradacja innych elementów środowiska. Jego oddziaływanie nie powoduje nieodwracalnych zmian w środowisku, lecz jego ograniczanie napotyka na wiele trudności i pociąga za sobą znaczne koszty.

Standardy akustyczne dla poszczególnych rodzajów terenów, różniących się sposobem zagospodarowania i pełnionymi funkcjami określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W przypadku hałasu drogowego i kolejowego, obowiązujące obecnie wartości wskaźników długookresowych określone wspomnianym rozporządzeniem Ministra Środowiska mieszczą się w przedziałach:

- dla poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN – 50–70 dB,
- dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN – 45–65 dB,
- dla krótkookresowego poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD – 50–68 dB,
- dla krótkookresowego poziomu równoważnego w porze nocy LAeqN – 45–60 dB.

Główne źródła hałasu na terenie gminy Rakoniewice stanowi hałas drogowy związany z przebiegającą przez centrum Gminy drogą krajową nr 32. Ostatnie badania hałasu przeprowadzone przez WIOŚ w obrębie drogi krajowej nr 32 na obszarze gminy Rakoniewice odbyły się w 2010 r.

Lp.	Kilometr drogi	Miejscowość	Powiat	Dopuszczalny poziom hałasu dla dnia/nocy L_{dnp} (dB)	Odległość punktu pomiarowego od drogi	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} (dB)		Natężenie ruchu pojazdów			
						Pora dnia	Pora nocna	Pora dzienna		Pora nocna	
								Ogółem	% pojazdów ciężkich	Ogółem	% pojazdów ciężkich
droga nr 32											
33	108+000	Wolsztyn	wolsztyński	60/50	10 m	66,2	60,5	679	16,4	123	25,8
33a	jw.	jw.	jw.	jw.	20 m	63,0	56,9				
34	115+400	Rostarzewo	grodziski	60/50	10 m	70,5	64,9	525	18,2	106	30,0
34a	jw.	jw.	jw.	jw.	20 m	68,7	63,1				
35	125+600	Ruchocice	grodziski	55/50	10 m	69,4	64,2	550	18,8	114	28,1
35a	jw.	jw.	jw.	jw.	20 m	65,4	59,6				
36	132+050	Grodzisk Wilk.	grodziski	60/50	10 m	67,1	63,2	474	18,0	113	30,2
36a	jw.	jw.	jw.	jw.	20 m	64,4	59,9				

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010 (WIOŚ, 2011).

Nie stwierdzono zagrożenia hałasem linii kolejowych oraz lotniczym.

Nie stwierdzono również zagrożenia hałasem lotniczym. Teren opracowania znajduje się poza wyznaczonym na podstawie nieobowiązującego rozporządzenia wojewody wielkopolskiego obszarem ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań – Krzesiny.

2.9. Formy Ochrony Przyrody

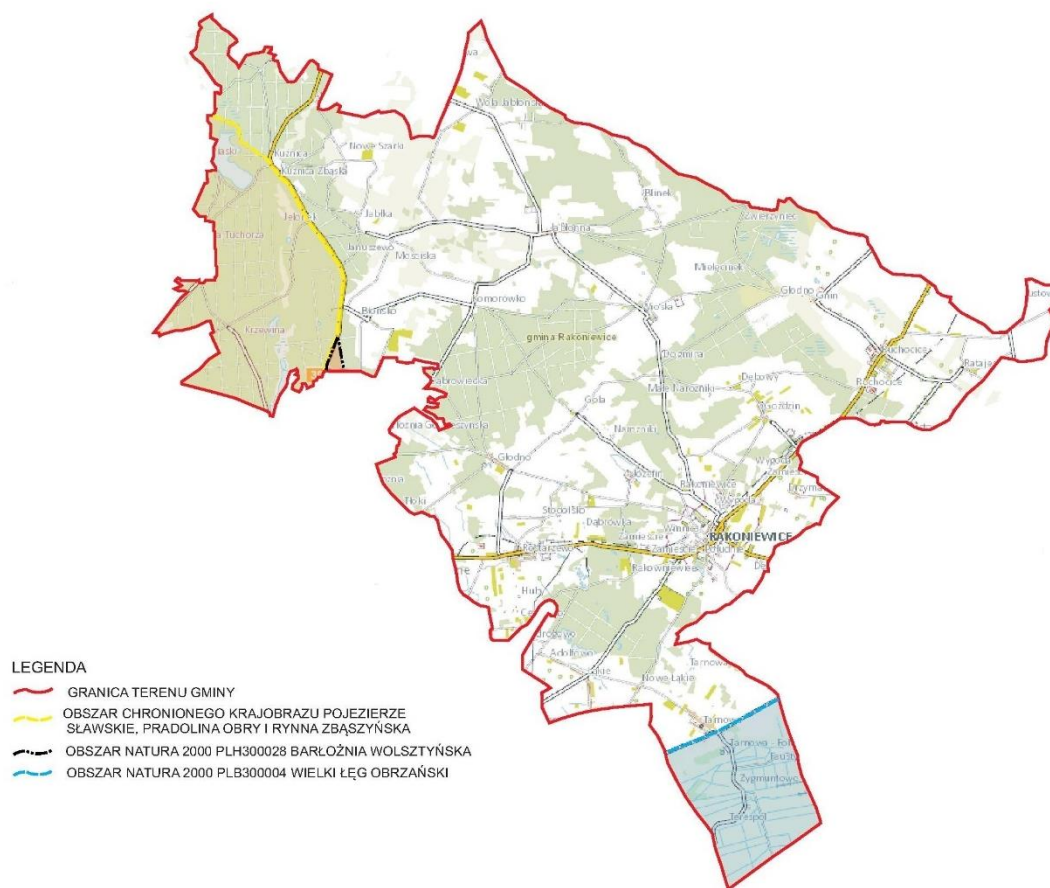
Na terenie Miasta i gminy Rakoniewice występują następujące obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.):

- Obszar Chronionego krajobrazu Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska,
- Obszar Natura 2000 PLH300028 Barłóżnia Wolsztyńska,
- Obszar Natura 2000 PLB300004 Wielki Łęg Obrzański.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Wielki Łęg Obrzański” jest ważną w skali Wielkopolski ostoją ptaków wodno – błotnych, istotną przede wszystkim dla ptaków przelotnych. Liczebność zatrzymujących się migrujących stad siewki złotej należy do największych w kraju. Jest to również jedna z ostatnich w Wielkopolsce ostoi lęgowych kulika wielkiego. Obejmuje on rozszerzony fragment Pradoliny Warciańsko – Odrzańskiej, który przecinają trzy zbudowane na przełomie XVIII i XIX wieku równoległe do siebie kanały, łączące systemy wodne Warty i Odry. Są to kanały: Obrzański Północny, Obrzański Środkowy, Obrzański Południowy. Większość powierzchni obszaru pokrywają rozległe pola pokryte siecią kanałów i dość intensywnie użytkowanych łąk oraz innych użytków zielonych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Barłóżnia Wolsztyńska” obejmuje podmokłą zatorfioną nieckę otoczoną lasami sosnowymi. Na terenie ostoi znajdują się 2 niewielkie zbiorniki wodne oraz bezodpływowe rowy. Zbiorniki powstały w wyniku dawnej eksploatacji złóż torfowych.

Położenie obszarowych formy ochrony przyrody, utworzonych na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.), względem terenu gminy Rakoniewice przedstawia poniższa rycina.

Rycina 2. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Rakoniewice

Liczba pomników przyrody w Mieście i Gminie Rakoniewice

Miasto		Wsie	
Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew
2	1 (10 szt.)	30	1 (4 szt.) 1 (5 szt.) 1 (3 szt.) 1 (3 szt.) 1 (86 szt.)
2	1	30	5

Planowane przedsięwzięcia zlokalizowane są poza obszarami Natura 2000, co wyklucza jakikolwiek wpływ na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000.

3. CHARAKTERYSTYKA STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE DO ROKU 2035

3.1. Podstawy prawne opracowania strategii

Strategia Rozwoju gminy Rakoniewice do roku 2035 jest fundamentalnym instrumentem wieloletniego zarządzania Gminą, diagnozującym jej potencjał oraz podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe w perspektywie do 2035 roku. Strategia umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami Gminy, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków w procesie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych. Strategia pełni nadrzędną rolę względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w gminie Rakoniewice. Jest spójna ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Wyznacza ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Strategia Rozwoju gminy Rakoniewice do roku 2035 została przygotowana w oparciu o wiedzę i doświadczenie kapitału ludzkiego a także na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice obowiązującej do 2021 roku.

Podstawą sporządzenia Strategii były wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Rakoniewice przygotowanej w oparciu o analizę stanu Gminy oraz o analizę porównawczą gminy Rakoniewice z innymi gminami. Prócz tego istotnym elementem w pracach nad Strategią była współpraca z mieszkańcami Gminy. Wskutek analiz, konsultacji, jak i spotkań z władzami gminy zostały sformułowane wizja, cele strategiczne i operacyjne dla gminy Rakoniewice na lata 2025-2035.

Ponadto, w ramach strategii rozwoju gminy, zostały określone:

- ✓ istotne kierunki działań (interwencji) podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych oraz oczekiwane ich rezultaty, w tym w wymiarze przestrzennym, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia,
- ✓ model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ✓ ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie,
- ✓ obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań, a także obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy,
- ✓ system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- ✓ ramy finansowe i źródła finansowania.

3.2. Zawartość i główne cele opracowania strategii oraz jej powiązania z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju gminy Rakoniewice do roku 2035 jest dokumentem, wytyczającym wizję gminy „Rakoniewice – rozwojowa Gmina, gwarantująca wysoką jakość życia”.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gminy Rakoniewice, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne.

Do każdego z tych celów przyporządkowane zostały kierunki działań o większym stopniu szczegółowości. Cele ogólne mają być spełnione poprzez realizację celów operacyjnych, w ramach wyznaczonych kierunków działań, które przedstawione zostały w tabelach zamieszczonych poniżej.

Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie spójności społecznej

- 1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin
- 1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów
- 1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej
- 1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej
- 1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności

Cel strategiczny 2. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki

- 2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług
- 2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
- 2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych
- 2.4. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego

Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej

- 3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej
- 3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności
- 3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych

Cel strategiczny 4: Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska

- 4.1. Zwiększenie ład przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy
- 4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych
- 4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania
- 4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi
- 4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie spójności społecznej	
Cel szczegółowy	Kierunki działań
1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin	➤ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej, szkolnej i żłobkowej ➤ Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej i opiekuńczej ➤ Wdrażanie nowoczesnych metod nauczania i opieki, w tym edukacji cyfrowej ➤ Rozszerzanie oferty zajęć dodatkowych i opieki pozalekcyjnej ➤ Monitorowanie i dostosowywanie sieci szkolnej do trendów demograficznych
1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów	➤ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury opieki zdrowotnej i społecznej na terenie gminy ➤ Tworzenie i rozwój klubów seniora oraz dziennych domów pobytu ➤ Wprowadzenie i rozwój mobilnych form wsparcia (np. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania) ➤ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w realizacji usług społecznych i zdrowotnych ➤ Szkolenia dla opiekunów, wolontariuszy i rodzin w zakresie opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi ➤ Dostosowanie przestrzeni publicznych i budynków do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami
1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej	➤ Modernizacja i dostosowanie świetlic wiejskich i obiektów instytucji kultury ➤ Rozwój gminnych i międzysoleckich działań kulturalnych angażujących różne grupy wiekowe ➤ Wspieranie inicjatyw lokalnych liderów i organizacji pozarządowych w zakresie animacji społecznej ➤ Organizacja cyklicznych wydarzeń integrujących mieszkańców całej gminy ➤ Tworzenie programów wymiany doświadczeń i wspólnych projektów między sołectwami ➤ Rozbudowa oferty edukacji kulturalnej, w tym warsztatów i zajęć tematycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych
1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	➤ Rozwój oferty zajęć i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w gminnej pływalni ➤ Modernizacja i wyposażenie istniejących boisk, sal gimnastycznych, placów zabaw i siłowni zewnętrznych ➤ Budowa nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych w sołectwach o ograniczonym dostępie do infrastruktury ➤ Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne (ścieżki spacerowe, rowerowe, miejsca piknikowe) ➤ Tworzenie i modernizacja infrastruktury sportu amatorskiego i rekreacji rodzinnej
1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności	➤ Modernizacja i wyposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, pojazdy i środki ochrony osobistej ➤ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury OSP, w tym remiz i zaplecza technicznego ➤ Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym ➤ Rozbudowa systemu monitoringu i oświetlenia ulicznego w newralgicznych punktach ➤ Tworzenie i modernizacja miejsc schronienia, punktów zbiórki i infrastruktury obrony cywilnej

	➤ Organizacja szkoleń, ćwiczeń i kampanii edukacyjnych w zakresie reagowania kryzysowego
--	--

Cel strategiczny 2. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki	
Cel szczegółowy	Kierunki działań
2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług	➤ Promocja lokalnych firm, usług i produktów pod wspólną marką gminy ➤ Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorców w zakresie modernizacji, cyfryzacji i wdrażania innowacji ➤ Tworzenie i wspieranie sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, rolnikami i przetwórcami ➤ Organizacja wydarzeń gospodarczych (targi, fora biznesowe, spotkania branżowe) integrujących lokalny rynek ➤ Współpraca z placówkami oświatowymi w celu kształcenia kadr zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy
2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	➤ Rozwój i promocja sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych ➤ Wsparcie dla powstawania i rozwoju lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego ➤ Inicjowanie współpracy między rolnikami, przetwórcami i odbiorcami w ramach klastrów i partnerstw branżowych ➤ Promocja produktów lokalnych i regionalnych pod wspólną marką gminy ➤ Ułatwianie dostępu rolników do programów wsparcia inwestycji w OZE oraz rozwiązania zwiększające efektywność energetyczną w rolnictwie
2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych	➤ Identyfikacja i wyznaczenie terenów o najwyższym potencjale inwestycyjnym ➤ Uzbrajanie terenów w sieci infrastruktury technicznej ➤ Uporządkowanie stanu prawnego gruntów przeznaczonych pod inwestycje. ➤ Wprowadzenie odpowiednich zapisów planistycznych w dokumentach gminnych ➤ Przygotowanie i promocja profesjonalnej oferty inwestycyjnej gminy.
2.4. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego	➤ Rozwój i wsparcie dla spółdzielni energetycznych oraz inicjatyw prosumenckich ➤ Inwestycje w instalacje OZE w obiektach gminnych ➤ Współpraca z operatorami sieci w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury przesyłowej oraz magazynowania energii

Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej	
Cel szczegółowy	Kierunki działań
3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej	➤ Modernizacja nawierzchni dróg, w tym utwardzanie dróg gruntowych ➤ Budowa i przebudowa chodników, przejść dla pieszych oraz elementów poprawiających bezpieczeństwo ruchu ➤ Poprawa oświetlenia ulicznego, szczególnie w rejonach przejść dla pieszych i skrzyżowań ➤ Współpraca z GDDKiA, samorządem województwa i powiatu w zakresie realizacji obwodnicy i poprawy parametrów dróg wyższych kategorii

3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności	➤ Współpraca z samorządem województwa w celu zwiększenia częstotliwości kursów kolejowych ➤ Zabieganie o elektryfikację linii kolejowej ➤ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kolejowej w gminie przy przystankach i stacjach ➤ Rozwój połączeń autobusowych komplementarnych wobec kolei
3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych	➤ Współpraca z operatorami w celu objęcia dostępem do szerokopasmowego Internetu terenu gminy ➤ Wdrożenie i rozwój e-usług publicznych ➤ Szkolenia mieszkańców w zakresie korzystania z usług cyfrowych ➤ Cyfryzacja zasobów i procesów wewnątrz urzędu gminy oraz gminnych instytucji kultury

Cel strategiczny 4. Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska	
Cel szczegółowy	Kierunki działań
4.1. Zwiększenie ładunku przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy	➤ Sporządzenie i uchwalenie planu ogólnego gminy zgodnie z nowymi wymogami ustawowymi ➤ Zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ➤ Wprowadzenie rozwiązań planistycznych chroniących tereny rolne i leśne przed niekontrolowaną zabudową ➤ Promowanie koncentracji nowej zabudowy w istniejących centrach miejscowości oraz w rejonach dobrze skomunikowanych
4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych	➤ Kompleksowa rewitalizacja wybranych placów, skwerów i ulic w mieście Rakoniewice oraz w sołectwach ➤ Modernizacja i adaptacja budynków użyteczności publicznej pełniących funkcje społeczne, kulturalne i integracyjne ➤ Tworzenie i odtwarzanie przestrzeni zielonych w centrach miejscowości (parki, zieleńce, skwery)
4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania	➤ Rozwój budownictwa komunalnego i społecznego poprzez inwestycje gminne i współpracę z TBS ➤ Modernizacja budynków mieszkalnych w zakresie efektywności energetycznej i OZE ➤ Wsparcie dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz mieszkańców w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na remonty i termomodernizacje ➤ Planowanie nowych terenów mieszkaniowych w miejscowych planach z uwzględnieniem dostępności infrastruktury technicznej i społecznej.
4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi	➤ Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach nieskanalizowanych ➤ Modernizacja i wymiana wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej oraz ujęć wody ➤ Rozwój PSZOK w celu zwiększenia możliwości przyjmowania i segregowania odpadów ➤ Wdrażanie we współpracy z ZM SELEKT rozwiązań zwiększających poziom selektywnej zbiórki odpadów
4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody	➤ Budowa i modernizacja lokalnych zbiorników retencyjnych ➤ Odtwarzanie i ochrona terenów podmokłych oraz starorzeczy ➤ Wdrażanie działań małej retencji w lasach i na użytkach rolnych ➤ Realizacja programów edukacji ekologicznej i promowanie dobrych praktyk w zakresie gospodarowania wodą ➤ Wzmocnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo

4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY RAKONIEWICE DO ROKU 2035

Cele i zadania zawarte w Strategii rozwoju gminy Rakoniewice do roku 2035 są zgodnie z polityką wielu dokumentów strategicznych poziomu międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego, a także lokalnego. Zgodność założeń Strategii z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali gminy będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Oznacza to, że planowane działania nie tylko nie będą przypadkowe, ale także przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Poniżej zestawiono najistotniejsze powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych strategii szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju.

4.1. Agenda 2030

Agenda 2030 została uchwalona we wrześniu 2015 roku podczas Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku i stanowi globalny program zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego, który jest realizowany przez 193 kraje na świecie. Do jej powstania przyczyniła się Otwarta Grupa Robocza składająca się z przedstawicieli rządów państw, sektora prywatnego, środowiska naukowego i społeczeństwa obywatelskiego, która po prawie trzyletnich negocjacjach zdefiniowała 17 celów zrównoważonego rozwoju i aż 169 powiązanych z nimi zadań.

W Agendzie 2030 wyznaczono 5 obszarów o kluczowym znaczeniu dla ludzkości i naszej planety, nad którymi rządy poszczególnych państw będą pracować przez 15 lat:

„Ludzie Jesteśmy zdecydowani wyeliminować ubóstwo i głód, we wszystkich ich formach i wymiarach, a także zapewnić, by wszyscy ludzie mogli wykorzystywać swój potencjał w godności i poczuciu równości, żyjąc w zdrowym środowisku.

Planeta Jesteśmy zdecydowani chronić naszą planetę przed degradacją, między innymi poprzez zrównoważoną konsumpcję i produkcję, zrównoważone gospodarowanie jej zasobami naturalnymi oraz podejmowanie pilnych działań w zakresie zmian klimatu, tak aby mogła ona służyć potrzebom obecnych i przyszłych pokoleń.

Dobrobyt Jesteśmy zdecydowani zapewnić wszystkim ludziom możliwość korzystania z dobrodziejstw dostatniego i satysfakcjonującego ich życia oraz by postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny odbywał się w zgodzie z naturą.

Pokój Jesteśmy zdecydowani wspierać pokojowe, sprawiedliwe i inkluzywne społeczeństwa, wolne od lęku i przemocy. Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju nie jest możliwe bez pokoju, a pokój nie jest możliwy bez zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

Partnerstwo Jesteśmy zdecydowani mobilizować środki konieczne do wdrożenia niniejszej Agendy poprzez ożywione globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju, w duchu wzmocnionej globalnej solidarności, koncentrujące się zwłaszcza na potrzebach osób najuboższych i najsłabszych, przy udziale wszystkich krajów, wszystkich interesariuszy i wszystkich ludzi.” Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu

o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

Cele zawarte w Strategii:	Agenda 2030
Cel szczegółowy 1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin	Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie
Cel szczegółowy 1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów	Cel 1. Wyliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt
Cel szczegółowy 1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności	Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu
Cel szczegółowy 3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej Cel szczegółowy 4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi	Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi
Cel szczegółowy 2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług Cel operacyjny 2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienia oraz godną pracę dla wszystkich ludzi
Cel szczegółowy 4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody	Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustoszczenia, powstrzymywanie i odwracanie proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

Cel szczegółowy 1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej	Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
---	---

4.2. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wskazuje niezbędność minimalizowania podatności na ryzyko związane ze zmianami klimatu, m.in. uwzględniając ten aspekt na etapie planowania inwestycji. Na skutek coraz częstszych ulewnych deszczy zwiększyło się ryzyko okresowych podtopień, szczególnie na terenach gdzie nie ma stworzonych warunków retencjonowania nadmiaru wody. W dokumencie wyszczególniono następujące cele i kierunki działań:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- Kierunek działań 1.1 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
- Kierunek działań 1.2 - adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu;
- Kierunek działań 1.3 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
- Kierunek działań 1.4 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
- Kierunek działań 1.5 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
- Kierunek działań 1.6 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu;

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
- Kierunek działań 2.2 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybactwa do zmian klimatu;

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- Kierunek działań 3.1 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu;
- Kierunek działań 3.2 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu;

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- Kierunek działań 4.1 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie);
- Kierunek działań 4.2 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu;

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- Kierunek działań 5.1 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
- Kierunek działań 5.2 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- Kierunek działań 6.1 - zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
- Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Strategia Rozwoju Gminy Rakoniewice do roku 2035 jest spójna z wyżej wymienionym dokumentem poprzez następujące cele wskazane w Strategii działania na rzecz ochrony klimatu i jakości powietrza oraz poprawy efektywności energetycznej, działania na rzecz ochrony wód, ochrona zasobów przyrodniczych, rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w oparciu o zasoby i walory przyrodnicze. Niezmiernie ważne w kontekście zmniejszenia oddziaływania na klimat będzie również wyposażenie budynków publicznych w instalacje zmniejszające zużycie energii.

4.3. Strategia Województwa Wielkopolskiego do roku 2030

Strategia Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 to dokument zatwierdzony uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku. Zgodnie z art. 11 pkt. 1 lit. c ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity z 2020 roku poz. 1668) strategia województwa określa w szczególności: cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia, model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, obszary strategicznej interwencji, obszary strategicznej interwencji kluczowe dla województwa, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań, system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, ramy finansowe i źródła finansowania. Według wizji zawartej w Strategii: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”

W zapisach Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 wyróżniono obszary strategicznej interwencji, zdelimitowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+ (PZPWW). W PZPWW wyodrębniono obszary o najintensywniejszej sile oddziaływania miast na otoczenie, w których obserwować można wyraźne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Gmina Śrem wchodzi w skład miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) o największej sile oddziaływania - Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, dla którego zdefiniowano następujące kluczowe kierunki działań.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

Powiązania celów i kierunków działań określonych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 z zadaniami określonymi w Strategii Rozwoju gminy Rakoniewice są następujące:

Cele zawarte w Strategii:	Cele zawarte w Strategii Województwa Wielkopolskiego do roku 2030
---------------------------	---

1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin	1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie – 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej	2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia
2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych	1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia
2.4. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego	3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej
3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
4.1. Zwiększenie ład przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy	4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju
4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych	4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju
4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

Strategia Rozwoju Powiatu Grodzkiego na lata 2021-2027 – dokument przyjęty przez Radę Powiatu Grodzkiego Uchwałą nr 327/XXXIX/21 z dnia 16 grudnia 2021 r. Zgodnie z założeniami dokumentu „Władze Powiatu Grodzkiego wsłuchując się w potrzeby społeczności lokalnej, będą działać dla stworzenia warunków samorealizacji mieszkańców, rozwoju lokalnej

przedsiębiorczości i kultury, by stworzyć region, gdzie łatwo spełnić aspiracje życiowe mieszkańców, a koncepcja zrównoważonego rozwoju zapewnia należyty poziom ochrony środowiska naturalnego i uwzględnienie potrzeb osób znajdujących się w szczególnej potrzebie”. „W przewidywanej w Strategii perspektywie czasowej Powiat Grodziski ma sprzyjać szerokiemu spektrum aktywności społecznej i rozwinać się jako bezpieczna przestrzeń, przyjazna tak mieszkańcom, jak i środowisku naturalnemu, z myślą o przyszłych pokoleniach”. Wnioski płynące z oceny kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej wskazują problemy przestrzenne a w konsekwencji nieład przestrzenny. Są one efektem czynników, które nawarstwiały się latami nie tylko w gminie Rakoniewice, ale również w wielu innych miejscach w kraju. Do podstawowych niekorzystnych zjawisk zaliczyć należy w szczególności:

4.4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Rakoniewice

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rakoniewice, zostało uchwalone uchwałą nr XXII/166/2020 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 17 grudnia 2020 r.).

Stanowi ono dokument polityki gminy w zakresie planowania przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, a jedynie dokumentem wewnętrznym gminy, jednakże miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są formalnie z nim związane. Według ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zapisy studium i zapisy planu miejscowego nie mogą być ze sobą sprzeczne. Podczas jego opracowywania przewidziany jest dwukrotny udział społeczeństwa - na etapie składania wniosków do studium oraz na etapie wyłożenia dokumentu do publicznego wglądu i składania do niego uwag. Wyżej wymieniony dokument ma zatem bardzo istotne znaczenie w realizacji celu strategii, polegającego na podwyższeniu poziomu jakości środowiska naturalnego i ładu przestrzennego oraz zmniejszaniu presji na środowisko i edukacji ekologicznej, a także budowy kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, zatwierdzony uchwałą nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954).

Plan ten wskazuje na konieczność podjęcia następujących działań: ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej, zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej, inwentaryzację źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin, kontrolę realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych, termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich, ochronę i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej, edukację ekologiczną, zapisy w planach miejscowych.

Wyżej wymieniony dokument znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do roku 2035, która w celu strategicznym „Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska” wykazuje kluczowe działania, takie jak m.in.:

- Sporządzenie i uchwalenie planu ogólnego gminy zgodnie z nowymi wymogami ustawowymi
- Zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Wprowadzenie rozwiązań planistycznych chroniących tereny rolnicze i leśne przed niekontrolowaną zabudową

- Promowanie koncentracji nowej zabudowy w istniejących centrach miejscowości oraz w rejonach dobrze skomunikowanych
- Kompleksowa rewitalizacja wybranych placów, skwerów i ulic w mieście Rakoniewice oraz w sołectwach
- Modernizacja i adaptacja budynków użyteczności publicznej pełniących funkcje społeczne, kulturalne i integracyjne
- Tworzenie i odtwarzanie przestrzeni zielonych w centrach miejscowości (parki, zieleńce, skwery)
- Planowanie nowych terenów mieszkaniowych w miejscowych planach z uwzględnieniem dostępności infrastruktury technicznej i społecznej.
- .

4.5. Program ochrony środowiska dla gminy Rakoniewice

Program ochrony środowiska dla gminy Rakoniewice jest dokumentem utworzonym na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia Prawo ochrony środowiska, który nakazuje jego sporządzanie w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Program zawiera cele wskazane do osiągnięcia w perspektywie długoterminowej, priorytetowe kierunki działań związanych z ochroną środowiska. Głównym celem wskazanym w Programie jest stworzenie warunków dla takich procesów rozwoju, aby w sposób jak najmniej wpływały negatywnie na środowisko naturalne. W związku z powyższym niezbędne jest uruchomienie takich procesów, które wyeliminują szkodliwe działania dla środowiska i zdrowia ludzi. Ważnym elementem jest także propagowanie nowoczesnych rozwiązań i idei chroniących naturalne środowisko oraz przyspieszanie procesów rekultywacyjnych przywracających środowisko do właściwego stanu. Urzeczywistnienie tych zamierzeń nie może zwalniać rozwoju gospodarczego gminy oraz powodować różnic społecznych czy zagrożeń ekonomicznych.

Celem polityki ekologicznej przyjętej w dokumencie jest wprowadzanie na obszarze całej gminy tak zwanego ładu ekologicznego. Postulat ładu ekologicznego odzwierciedla polityka ekologiczna państwa. Stanowi ona dokument oparty na europejskich zasadach ekorozwoju.

Na priorytety ekologiczne gminy Rakoniewice uwzględnione w dokumencie składają się w szczególności

- ochrona i poprawa jakości zasobów wodnych
- ochrona powietrza atmosferycznego
- ochrona środowiska akustycznego
- ochrona powierzchni Ziemi
- ochrona środowiska przyrodniczego
- edukacja ekologiczna.

Wyżej wymieniony dokument ma zatem bardzo istotne znaczenie w realizacji celu strategicznego 4. Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska, polegającemu na ochronie środowiska przyrodniczego, a także ograniczeniu rozpraszania zabudowy, szczególnie w kontekście zwiększonej antropopresji.

4.6. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rakoniewice na lata 2023 – 2026

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rakoniewice na lata 2023 – 2026, zatwierdzony uchwałą nr LV/429/2023 RADY MIEJSKIEJ RAKONIEWIC z dnia 22 listopada 2023 r to dokument, którego nadrzędnym celem jest ukierunkowanie działań samorządu gminnego na poprawę stanu zachowania i utrzymania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Szczegółowe cele wynikają z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Cele te określone zostały następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego służy atrakcyjności gminy i jest spójne z szerokorozumianym celem: poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego oraz estetyki przestrzeni publicznej.

4.7. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rakoniewice na lata 2025-2035

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rakoniewice na lata 2025-2035 został przyjęty uchwałą nr XVI/117/2025 Rady Miejskiej Rakoniewic z dnia 19 września 2025 r. W dokumencie tym określono cele i kierunki działań dla obszarów rewitalizacji w Rakoniewicach, Rostarzewie i Ruchocicach zmierzające do ich wyprowadzenia z sytuacji kryzysowej, poprzez zintegrowane działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Poniżej wskazano kluczowe zapisy dokumentu:

Cel 1 Odnowa społeczna obszarów rewitalizacji

Rewitalizacja to przede wszystkim wsparcie dla mieszkańców, aby mogli aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i kulturalnym w swojej miejscowości. W ramach tego celu podejmowane będą działania skierowane do różnych grup społecznych, aby zwiększyć ich integrację, poprawić jakość życia oraz przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, również wśród grup ze szczególnymi potrzebami. Realizacja powyższych działań przyczyni się do podniesienia jakości życia na obszarach rewitalizacji, wspierając rozwój dzieci i młodzieży, aktywizację seniorów oraz integrację osób z niepełnosprawnościami.

Kierunki działań:

- Dzieci i młodzież
Działania skierowane do dzieci i młodzieży mają na celu ich wszechstronny rozwój, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz zapewnienie bezpiecznej przestrzeni do spędzania wolnego czasu.
- Seniorzy
Poprawa jakości życia seniorów poprzez zwiększenie ich aktywności społecznej i fizycznej oraz przeciwdziałanie izolacji.
- Osoby z niepełnosprawnościami

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami mają na celu zapewnienie im równych szans w dostępie do edukacji, zatrudnienia oraz życia społecznego.

Cel 2 Funkcjonalna i zrównoważona przestrzeń obszarów rewitalizacji

Rewitalizacja przestrzeni wymaga kompleksowego podejścia, które łączy poprawę estetyki, dostępności oraz zrównoważonego zarządzania zasobami. W ramach celu 2 przewiduje się stworzenie przestrzeni sprzyjających integracji społecznej, poprawie jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu atrakcyjności obszarów rewitalizowanych. Realizacja powyższego celu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez przemyślaną modernizację przestrzeni publicznych oraz rozwój terenów zieleni. Odpowiednio zaprojektowane place i skwery staną się miejscami sprzyjającymi integracji społecznej, rekreacji i rozwojowi lokalnej gospodarki. Jednocześnie zieleń miejska odegra kluczową rolę w poprawie warunków środowiskowych, zwiększając bioróżnorodność, poprawiając retencję wody i redukując skutki zmian klimatycznych. Podejmowane działania będą miały długofalowy wpływ na estetykę i funkcjonalność obszarów objętych rewitalizacją, czyniąc je bardziej przyjaznymi, bezpiecznymi i atrakcyjnymi dla mieszkańców oraz odwiedzających. Kluczowym elementem sukcesu będzie zaangażowanie lokalnej społeczności w proces zmian oraz stosowanie zrównoważonych rozwiązań, które zapewnią trwałość efektów rewitalizacji.

Kierunki działań:

- Przestrzenie publiczne
Przestrzenie publiczne odgrywają kluczową rolę w życiu społeczności lokalnych, stanowiąc miejsca spotkań, rekreacji oraz aktywności kulturalnej i gospodarczej.
- Tereny zieleni
Zieleń miejska pełni istotną funkcję ekologiczną i społeczną, wpływając na jakość powietrza, regulację temperatury oraz komfort życia mieszkańców.

Cel 3 Nowe życie obiektów użyteczności publicznej

Remont i modernizacja obiektów użyteczności publicznej stanowi kluczowy element poprawy jakości życia mieszkańców oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Celem działań w tym zakresie jest modernizacja, adaptacja i ożywienie przestrzeni, które służą edukacji, kulturze i historii. Dzięki temu obiekty te staną się bardziej funkcjonalne, dostępne i atrakcyjne dla lokalnej społeczności oraz turystów. Realizacja powyższych działań pozwoli na nadanie nowej funkcji i znaczenia obiektom użyteczności publicznej, dzięki czemu staną się one bardziej dostępne, nowoczesne i atrakcyjne dla mieszkańców oraz turystów.

Kierunki działań:

- Obiekty oświatowo-kulturalne
Działania w tym obszarze będą koncentrować się na modernizacji i unowocześnieniu placówek edukacyjnych oraz kulturalnych, tak aby spełniały współczesne standardy oraz odpowiadały na potrzeby mieszkańców.
- Obiekty muzealne
Muzea pełnią istotną rolę w zachowaniu i promowaniu dziedzictwa kulturowego, dlatego ich rewitalizacja ma na celu nie tylko ochronę zabytków, ale również dostosowanie ekspozycji do współczesnych standardów muzealnictwa.

5. OCENA ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

A. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji celów projektowanego dokumentu

Do obszarów, w ramach których generowane są istniejące najpoważniejsze problemy związane z negatywnym oddziaływaniem na środowisko należą cele i kierunki działań, o których mowa w Strategii, takie jak m.in.

- Cel szczegółowy 1.4. „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej”,

W perspektywie do 2035 roku rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej może wiązać się z wyzwaniami istotnymi z punktu widzenia ochrony środowiska. Realizacja nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, w tym zakończeniu budowy pływalni oraz rewaloryzacja terenów zieleni, modernizacja placów zabaw i obiektów w sołectwach, może prowadzić do okresowych przekształceń powierzchni terenu, zwiększenia uszczelnienia nawierzchni oraz lokalnych oddziaływań związanych z hałasem i emisjami w fazie realizacji. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej wymaga również zapewnienia efektywnego gospodarowania wodą, ograniczenia zużycia energii oraz utrzymania istniejących terenów zielonych, które pełnią funkcje klimatyczne i retencyjne. Kluczowe z punktu widzenia środowiska jest zatem prowadzenie inwestycji w sposób minimalizujący presję na glebę, zieleni oraz zasoby wodne, a także równoważenie tworzenia nowych obiektów z modernizacją istniejących, tak aby nie prowadzić do nadmiernego rozpraszania zabudowy ani niepotrzebnego zajmowania nowych terenów.

- Cel szczegółowy 2.3. „Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych”,

W strategii przewiduje się przygotowanie i udostępnienie terenów inwestycyjnych, co może wiązać się z szeregiem wyzwań, wynikających z konieczności uzbrojenia nowych obszarów w infrastrukturę techniczną oraz zapewnienia dogodnej dostępności transportowej. Działania takie mogą prowadzić do przekształceń powierzchni ziemi, miejscowego zmniejszenia retencji, wzrostu presji na glebę i lokalne ekosystemy, a także zwiększenia ruchu kołowego w fazie realizacji i eksploatacji inwestycji. Kluczowe z punktu widzenia ochrony środowiska będzie właściwe lokalizowanie terenów inwestycyjnych zgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi i aktami planowania przestrzennego, tak aby unikać obszarów pełniących funkcje przyrodnicze lub retencyjne oraz terenów o wysokich walorach glebowych. Realizacja celu (podobnie jak w przypadku poprzedniego celu) może generować okresowe emisje hałasu, pyłów i spalin wynikające z prac budowlanych oraz zwiększonego transportu. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne jest zatem zastosowanie rozwiązań minimalizujących presję na komponenty środowiska oraz zapewnienie, aby zagospodarowanie nowych terenów odbywało się w sposób uporządkowany, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

- Cel szczegółowy 2.4. „Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego”,

Realizacja celu dotyczącego współpracy w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego może wiązać się z koniecznością lokalizowania nowych instalacji energetycznych oraz modernizacją istniejącej infrastruktury. Potencjalne oddziaływania obejmują możliwość okresowej ingerencji w powierzchnię ziemi, fragmentację przestrzeni oraz lokalne przekształcenia krajobrazowe związane z rozbudową źródeł energii, sieci dystrybucyjnych lub obiektów technicznych. Dodatkowym problemem jest ryzyko kolizji inwestycji energetycznych z obszarami pełniącymi funkcje przyrodnicze lub retencyjne oraz konieczność zachowania odpowiednich stref ochronnych. Jednocześnie proces transformacji energetycznej – obejmujący rozwój energetyki prosumenckiej, modernizację systemów grzewczych i poprawę efektywności energetycznej

budynków – może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym emisji pochodzących z niskiej emisji. Z punktu widzenia ochrony środowiska najważniejsze będzie zapewnienie, aby rozwój lokalnego systemu energetycznego odbywał się zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem wymogów lokalizacyjnych, ograniczaniem presji przestrzennej oraz z preferencją dla technologii o niskim wpływie na środowisko.

– Cel szczegółowy 3.1. „Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej”,
Realizacja działań związanych z modernizacją i rozbudową infrastruktury drogowej może generować szereg problemów środowiskowych wynikających zarówno z charakteru inwestycji liniowych, jak i ich przestrzennego rozmieszczenia. Potencjalne oddziaływania dotyczą przede wszystkim ingerencji w powierzchnię ziemi, lokalnego uszczelnienia gruntów, przekształceń zieleni przydrożnej oraz wzrostu emisji hałasu i zanieczyszczeń w trakcie prowadzenia robót. W przypadku miejscowości położonych przy drodze krajowej nr 32 istotnym wyzwaniem środowiskowym pozostaje wysoka presja transportowa, powodująca uciążliwości akustyczne oraz zwiększoną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych. Modernizacja dróg lokalnych, budowa chodników i dróg rowerowych może również wiązać się z koniecznością czasowego zajęcia terenów zieleni oraz przekształcenia istniejącej struktury krajobrazu. Kluczowym zadaniem z punktu widzenia ochrony środowiska jest więc prowadzenie inwestycji w sposób ograniczający skalę przekształceń i zapewniający minimalizację wpływu na glebę, wody opadowe, klimat akustyczny i walory przyrodnicze przestrzeni, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpieczeństwa ruchu i spójności komunikacyjnej gminy.

– Cel szczegółowy 4.2. „Rewitalizacja przestrzeni publicznych”,
Rewitalizacja przestrzeni publicznych może wiązać się z koniecznością przebudowy istniejących elementów zagospodarowania, prac ziemnych oraz przekształcania terenów zieleni. Może generować okresowe oddziaływania w postaci hałasu, emisji pyłu i czasowego ograniczenia retencji powierzchniowej. W miejscach wymagających uporządkowania lub modernizacji istotne będzie zachowanie istniejących walorów przyrodniczych oraz wprowadzanie nowych nasadzeń, tak aby nie pogarszać mikroklimatu i różnorodności biologicznej. Rewitalizacja przestrzeni publicznych, realizowana zarówno w mieście, jak i sołectwach, może poprawić jakość środowiska poprzez zwiększenie udziału zieleni, ograniczenie degradacji przestrzeni oraz stworzenie bardziej uporządkowanych i przyjaznych mieszkańcom miejsc, jednak wymaga starannego prowadzenia prac, aby minimalizować lokalne przekształcenia środowiskowe.

– Cel szczegółowy 4.4. „Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej gospodarki odpadami komunalnymi”,
Realizacja działań związanych z rozbudową systemów wodno-ściekowych oraz gospodarki odpadami może wiązać się z lokalnymi przekształceniami środowiska wynikającymi z budowy sieci, modernizacji ujęć wody oraz rozwoju infrastruktury PSZOK. Potencjalne problemy obejmują ingerencję w glebę, czasowe pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych podczas robót oraz zwiększoną emisję hałasu i pyłu. W obszarach nieskanalizowanych kluczowe jest ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód podziemnych, natomiast w gospodarce odpadami — zapewnienie właściwej lokalizacji i eksploatacji instalacji, tak aby minimalizować uciążliwości zapachowe i przestrzenne. Działania przewidziane w celu 4.4 mogą istotnie poprawić stan środowiska, pod warunkiem prowadzenia inwestycji w sposób kontrolowany i zgodny z wymogami ochrony zasobów wodnych oraz zasadami gospodarki odpadami.

– Cel szczegółowy 4.5. „Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody”,
Działania ukierunkowane na poprawę retencji wodnej i ochronę przyrody mogą wiązać się z lokalnymi ingerencjami w środowisko, wynikającymi z budowy lub modernizacji zbiorników

retencyjnych, prac na ciekach oraz kształtowania terenów podmokłych. Potencjalne problemy obejmują czasowe naruszenie siedlisk, zmiany stosunków wodnych oraz emisje charakterystyczne dla robót ziemnych. Jednocześnie niewystarczająca retencja i presja klimatyczna, w tym susze i intensywne opady, wskazują na konieczność prowadzenia takich działań w sposób planowy i zgodny z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Kluczowe jest tu zachowanie i odtwarzanie mokradeł, zadrzewień oraz stref buforowych, które stabilizują lokalny mikroklimat, chronią bioróżnorodność i ograniczają erozję gleb. Odpowiednio prowadzone inwestycje retencyjne mogą znacząco poprawić odporność gminy na skutki zmian klimatu, pod warunkiem że będą realizowane z poszanowaniem istniejących ekosystemów i ich funkcji.

Na terenie gminy występuje szereg problemów środowiskowych, które pozostają istotne dla realizacji strategii rozwoju do 2035 roku. Jednym z najważniejszych jest jakość powietrza, determinowana przede wszystkim emisją z sektora komunalno-bytowego. W wielu miejscowościach wciąż dominują przestarzałe źródła ciepła, co skutkuje podwyższonym poziomem pyłów zawieszonych i benzo(a)pirenu. Gmina realizuje zadania wynikające z Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, w tym wymianę źródeł ciepła oraz działania informacyjno-edukacyjne, jednak potrzeby w tym zakresie pozostają znaczne, zwłaszcza w obszarach rozproszonej zabudowy.

Istotnym problemem środowiskowym są również uciążliwości związane z transportem. Wzdłuż drogi krajowej nr 32 oraz głównych dróg lokalnych notowane są podwyższone poziomy hałasu i emisji komunikacyjnych. Natężenie ruchu tranzytowego wpływa negatywnie na klimat akustyczny, bezpieczeństwo mieszkańców oraz stan powietrza, szczególnie w miejscowościach o zwartej zabudowie.

Presja przestrzenna, wynikająca z rozproszonego charakteru osadnictwa i rozwoju funkcji mieszkaniowych, przyczynia się do fragmentacji siedlisk oraz stopniowej utraty powierzchni biologicznie czynnych. W konsekwencji utrudniona jest migracja zwierząt, pogarsza się mikroklimat, a lokalne ekosystemy stają się bardziej podatne na presje zewnętrzne. Na terenach użytkowanych rolniczo i mieszkaniowo występują ponadto zjawiska zwiększonego spływu powierzchniowego i erozji gleb, zwłaszcza w okresach intensywnych opadów.

Do problemów środowiskowych należy także ryzyko pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych, wynikające m.in. z niepełnego skanalizowania części gminy oraz wycieków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych. W fazie realizacji inwestycji mogą ponadto występować typowe oddziaływania budowlane, takie jak emisje hałasu i pyłów, czasowe naruszenia pokrywy glebowej oraz zmiany ukształtowania terenu.

W ramach strategii nie przewiduje się przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, jednak część działań – zwłaszcza z zakresu infrastruktury technicznej, gospodarki wodno-ściekowej, modernizacji dróg czy rozwoju energetyki rozproszonej – może generować lokalne, krótkotrwale oddziaływania, których skala będzie uzależniona od konkretnych rozwiązań projektowych i lokalizacyjnych. Wymaga to uwzględniania uwarunkowań przyrodniczych, minimalizacji przekształceń oraz planowego zarządzania powierzchnią biologicznie czynną, retencją i zielenią.

B. Wpływ transportu, w tym drogi krajowej nr 32, i infrastruktury technicznej na środowisko

Istniejące szlaki komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym (regionalnym i krajowym) w gminie Rakoniewice tj. drogi krajowe i wojewódzkie wpływają i będą oddziaływać na środowisko. Negatywny wpływ mają również lokalne drogi (gminne i wewnętrzne). Transport samochodowy w zróżnicowany sposób oddziałuje negatywnie na środowisko przyrodnicze oraz jakość i warunki życia ludności. Zagrożenia powstają na etapie produkcji samochodów w fabrykach, ich wykorzystania na drogach oraz w fazie utylizacji. Najpoważniejszym zagrożeniem ze strony

transportu samochodowego jest zanieczyszczenie powietrza, z uwagi na zmiany klimatyczne. Emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z rur wydechowych w pojazdach silnikowych, zużycie opon i hamulców oraz pyły stały się istotnymi czynnikami przyczyniającymi się do zanieczyszczenia powietrza. Samochody poprzez proces spalania są emitorem związków chemicznych do atmosfery, przede wszystkim dwutlenku węgla (CO₂), tlenków azotu (NO_x) i siarki (SO_x) oraz cząstek stałych (pył PM_{2,5}, PM₁₀), a także w mniejszym stopniu tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), węglowodorów i metali ciężkich. Szczególnie istotne i niebezpieczne jest w kontekście zmiany stanu aerosanitarne jest oddziaływanie na organizmy żywe. Emisja zanieczyszczeń z transportu samochodowego zwiększa ryzyko występowania poważnych schorzeń układu oddechowego i układu krążenia u ludzi, zwłaszcza wśród osób, które w związku z miejscem zamieszkania (w mieście, wzdłuż ruchliwych dróg) narażone są na stały kontakt z zanieczyszczeniami komunikacyjnymi. Gazy cieplarniane emitowane przez auta wpływają na wzrost średnich temperatur i oddziałują dodatkowo na mikroklimat. Emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego ma również wpływ na powstawanie smogu, a także na zakwaszanie środowiska. Obecność zanieczyszczeń w powietrzu oddziałuje negatywnie nie tylko na organizmy żywe, ale także na żywotność konstrukcji budowlanych wykonanych ze stali, betonu, piaskowca czy wapienia. Rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń niesie negatywne konsekwencje dla roślinności i zwierząt. Zanieczyszczenie powietrza wpływa na pola uprawne, lasy, jeziora i inne elementy krajobrazu. Doprowadza do zakażenia roślinności substancjami pochodzącymi ze spalania. Z jednej strony zanieczyszczenia pyłowe mogą pokrywać roślinność, ograniczając dopływ promieni słonecznych i tym samym zakłócając proces ich rozwoju. Z drugiej strony ciągi komunikacyjne generują tzw. zanieczyszczenie światłem sztucznym. Szkodliwe oddziaływanie transportu na zwierzęta wynika zarówno z bezpośredniego oddziaływania na ich organizmy, jak również pośrednio na skutek spożywania zanieczyszczonych roślin. Ponadto należy wymienić potencjalną możliwość przecinania szlaków migracyjnych zwierząt oraz fragmentację ich siedlisk wynikające z rozbudowy systemów komunikacyjnych. Co więcej, zarówno ludzie, jak i zwierzęta ulegają wypadkom drogowym. Zanieczyszczenia dodatkowo ograniczają widoczność, co przyczynia się do zwiększenia prawdopodobieństwa kolizji. Kolejnym zagrożeniem płynącym z transportu samochodowego jest generowany przez niego hałas komunikacyjny, którego efektem mogą być problemy ze snem, wypoczynkiem czy pracą, a w efekcie postępujące stany nerwicowe. Osoby narażone na długotrwałe przebywanie w zasięgu oddziaływania hałasu przy braku możliwości jego zrehabilitowania są narażone na pogarszanie się słuchu a nawet jego utratę. Dane epidemiologiczne wskazują, że chroniczny hałas jest także czynnikiem ryzyka w rozwoju chorób krążeniowo-naczyniowych. Wśród pozostałych oddziaływań transportu na środowisko związaną z etapem eksploatacji aut należy wskazać rozwój sieci infrastruktury komunikacyjnej. Drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą, do której zaliczyć można chociażby węzły drogowe, wiadukty, miejsca obsługi podróżnych, parkingi, stacje benzynowe zajmują znaczące powierzchnie. Te ostatnie wiążą się z dodatkowym ryzykiem przedostania się zanieczyszczeń do gleby i wód. Są źródłem emisji gazów i pyłów do powietrza podczas przejazdów samochodów, wpompowywania i wypompowywania paliwa do podziemnych zbiorników, tankowania paliwa do zbiorników pojazdów, korzystania przez klientów stacji z niektórych rodzajów myjni oraz ogrzewania pomieszczeń stacji. Szczególnie szkodliwy wpływ mogą mieć również odpady gromadzące się w infrastrukturze-dystrybucyjnej, np. w separatorach (odpady niebezpieczne), jak również odpady należące do innych kategorii niż niebezpieczne, pochodzące z części biurowo-administracyjnej, gastronomicznej, myjni (odpady gospodarcze). Stacje benzynowe są źródłem emisji hałasu z urządzeń pomiarowych, myjni, działania kompresora, odkurzacza przemysłowego, systemów klimatyzacyjnych oraz ruchu pojazdów klientów. Dodatkowo eksploatacja sieci transportowej powoduje utwardzenie ziemi, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej oraz zanieczyszczanie gleb w fazie budowy tych obiektów oraz wykorzystania ich przez transport samochodowy, co skutkuje mniejszą skutecznością lub brakiem możliwości wykorzystania tych terenów w kierunku

rolniczym. Należy zaznaczyć, że obszar oddziaływania sieci drogowej (hałas, zanieczyszczenia) znajduje się zazwyczaj znacząco większy obszar, aniżeli ten bezpośrednio zajęty przez wspomnianą infrastrukturę.

W przypadku infrastruktury technicznej należy wymienić oddziaływanie pól elektromagnetycznych czy potencjalne ryzyko zanieczyszczenia gleb i wód w wyniku wycieków. Na terenie gminy zlokalizowane są elektrownie wiatrowe, których wpływ na środowisko jest wieloraki. Oddziaływanie to może być zerowe, pomijalne bądź znaczne. Turbiny wiatrowe mogą potencjalnie wpływać na przyrodę ożywioną, w szczególności na awifaunę i chiropterofaunę. Możliwe oddziaływanie to śmiertelność w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej (np. napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi), zmniejszenie liczebności ptaków na skutek utraty i fragmentacji siedlisk, zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków, tzw. efekt bariery, ograniczenie wykorzystania przestrzeni, a co za tym idzie zmiana wzorca jej wykorzystania; modyfikacja zachowań ptaków; zmiana charakteru lub utrata żerowisk, zaburzenie ciągłości drogi migracji ptaków.

C. Wpływ obszarów i terenów górniczych, eksploatacji złóż surowców naturalnych

Gmina Rakoniewice jest obszarem zasobnym w surowce. Występuje na jej terenie około 30 złóż kopalin, wśród których wymienić należy torfy, gazy ziemne, kruszywa naturalne, piaski kwarcowe czy surowce ilaste ceramiki budowlanej. Na etapie dokumentu trudnym do przewidzenia jest określenie szczegółowych oddziaływań poszczególnych terenów eksploatacji z uwagi na ich zróżnicowany charakter (wielkość, rodzaj surowca, metod eksploatacji). Problemy, które są istotne z punktu widzenia ochrony środowiska, a mogą potencjalnie wystąpić na obszarze opracowania Studium w związku z wydobywaniem surowców przedstawiono poniżej. Eksploatacja złóż może wpływać na środowisko w postaci zużycia surowców i zasobów naturalnych, emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, wytwarzania odpadów stałych i płynnych, zanieczyszczeń gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych, wytwarzania ścieków bytowych i gospodarczych, a także generowania hałasu. Wpływ eksploatacji terenów górniczych (dotyczy eksploatacji podziemnej i odkrywkowej) poza obniżeniem walorów krajobrazowych i estetycznych terenu czy zmianami w wierzchniej warstwie pokrywy glebowej, podczas eksploatacji przejawia się w postaci nierównomiernych obniżen, zróżnicowanych przemieszczeń oraz złożonych deformacji terenu. Eksploatacja górnicza może wywoływać wstrząsy górotworu, tąpnięcia oraz być przyczyną zmiany stosunków wodnych. W szczególnych przypadkach może również powodować reaktywację starych, płytkich, niepoduszonych wyrobisk górniczych. Wszystkie obiekty mogą doznawać krótkotrwałych obciążeń spowodowanych drganiami podłoża i być narażone na niekorzystne zmiany poziomu zwierciadła wód gruntowych. W trakcie eksploatacji powstają zazwyczaj odpady wyrobiskowe, które należy składować. Tereny górnicze w fazie likwidacji wymagają rekultywacji. Ponadto eksploatacja złóż wiąże się z niszczeniem szaty roślinnej poprzez jej usuwanie, a także poprzez zmianę stosunków glebowych i wodnych, a także z zajmowaniem powierzchni pod składowanie odpadów pokopalnianych.

D. Zwiększone ryzyko awarii przemysłowej

Na terenie gminy Rakoniewice znajduje się jeden zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej i jest to AUTOBUTLEGASZ Szczygieł Sp. Jawna zlokalizowany w Rakoniewicach przy ul. Kolejowej. Działalność przedsiębiorstwa niesie za sobą ryzyko awarii a w szczególności emisję gazu, pożar lub wybuch, powstałe w trakcie Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rakoniewice procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, co prowadzić mogłoby do

natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zaleca się utrzymanie jego bezpiecznej odległości od nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy zamieszkania zbiorowego, budynków użyteczności publicznej, upraw wieloletnich, dróg krajowych i linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Szczegółowe informacje na temat lokalizacji zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej znajdują się w przepisach odrębnych.

E. Przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu Strategii na Środowisko

Wpływ ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku na poszczególne komponenty środowiska. Do obszarów, w ramach których mogą być generowane potencjalnie najpoważniejsze przewidywane problemy związane z negatywnym oddziaływaniem na środowisko należą planowane przedsięwzięcia, o których mowa w Studium, takie jak m.in.: rozwój budownictwa oraz systemu transportowego i infrastruktury technicznej. W szczególności do tych grup zaliczyć należy: rozwój budownictwa mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, składów i magazynów, budowa placów, skwerów, obiektów sportu i rekreacji, rozbudowa dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich, planowany nowy przebieg drogi krajowej, budowa paneli fotowoltaicznych, dalsza eksploatacja złóż, intensywna gospodarka rolna i leśna. Wpływ na środowisko notowany jest zazwyczaj zarówno w fazie produkcji/budowy, eksploatacji, jak i utylizacji/likwidacji danego przedsięwzięcia. Należy jednak zaznaczyć, że projektowany w Studium, docelowy stan zagospodarowania opiera się o zabudowę jedynie w obrębie zwartych struktur funkcjonalno-przestrzennych w centrach miejscowości i przy głównych szlakach komunikacyjnych. Proponowana zabudowa w większości stanowi funkcję mieszkaniową jednorodzinną, w mniejszym stopniu usługową, zagrodową i przemysłową. Dodatkowo w projekcie Studium określono restrykcyjne parametry i warunki kształtowania zabudowy, której powierzchnię ograniczono. Również rozwój infrastruktury drogowej i technicznej sprowadza się do miejscowej ich rozbudowy i jednej planowanej inwestycji ponadlokalnej w postaci zmiany przebiegu drogi krajowej.

F. Ocena wpływu na środowisko realizacji proponowanych zadań

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku na środowisko przyrodnicze odniesiono się do celów strategicznych, szczegółowych oraz kierunków działań zaproponowanych w Strategii.

Proгноza stanowi ocenę wpływu poszczególnych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, ludzi i dobra kultury. Została przedstawiona w tabeli tzw. macierzy skutków środowiskowych, która jest syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych zadań na środowisko naturalne. Przy ocenie starano się brać pod uwagę końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływanie na etapie budowy i normalnego funkcjonowania. Jednocześnie sporządzona ocena nie obejmuje wszystkich potencjalnych skutków środowiskowych realizacji Strategii. Większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice” wymagać będzie przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych.

W związku z tym przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Dla części zadań ze względu na ich bardzo ogólny charakter nie można było jednoznacznie określić wpływu na środowisko.

Zastosowano następujące oznaczenia:

(0) – brak zauważalnego oddziaływania w zakresie analizowanego kierunku działań,

- (+) – potencjalne pozytywne oddziaływanie,
 (-/+) – realizacja kierunku działań może powodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie,
 (-) – potencjalnie negatywne oddziaływanie,
 (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania

Poniżej w formie tabelarycznej dokonano oceny wpływu na środowisko realizacji proponowanych kierunków działań:

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
CEL STRATEGICZNY 1											
Poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie spójności społecznej											
Cel szczegółowy 1.1. Rozwój edukacji, opieki nad dziećmi i wsparcia rodzin											
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej, szkolnej i żłobkowej	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	-/+	0	-/+	0
Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej i opiekuńczej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wdrażanie nowoczesnych metod nauczania i opieki, w tym edukacji cyfrowej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozszerzanie oferty zajęć dodatkowych i opieki pozalekcyjnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Monitorowanie i dostosowywanie sieci szkolnej do trendów demograficznych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 1.2. Rozszerzenie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, zwłaszcza dla seniorów											
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury opieki zdrowotnej i społecznej na terenie gminy	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	0	0
Tworzenie i rozwój klubów seniora oraz dziennych domów pobytu	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	0	0
Wprowadzenie i rozwój mobilnych form wsparcia (np. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Współpraca z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w realizacji usług społecznych i zdrowotnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkolenia dla opiekunów, wolontariuszy i rodzin w zakresie opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Dostosowanie przestrzeni publicznych i budynków do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami	+	0	0	0	0	0	-/+	0	0	-/+	0
Cel szczegółowy 1.3. Wzmacnianie integracji lokalnej oraz oferty kulturalnej											
Modernizacja i dostosowanie świetlic wiejskich i obiektów instytucji kultury	+	0	0	0	0	0	-/+	0	0	-/+	0
Rozwój gminnych i międzysoleckich działań kulturalnych angażujących różne grupy wiekowe	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wspieranie inicjatyw lokalnych liderów i organizacji pozarządowych w zakresie animacji społecznej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organizacja cyklicznych wydarzeń integrujących mieszkańców całej gminy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tworzenie programów wymiany doświadczeń i wspólnych projektów między sołectwami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozbudowa oferty edukacji kulturalnej, w tym warsztatów i zajęć tematycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej											
Rozwój oferty zajęć i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w gminnej pływalni	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Modernizacja i doposażenie istniejących boisk, sal gimnastycznych, placów zabaw i siłowni zewnętrznych	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	-/+	0	-/+	0
Budowa nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych w sołectwach o ograniczonym dostępie do infrastruktury	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne (ścieżki spacerowe, rowerowe, miejsca piknikowe)	+	+	+	+	+	+	-/+	+	+	0	0
Tworzenie i modernizacja infrastruktury sportu amatorskiego i rekreacji rodzinnej	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	-/+	0	-/+	0
Cel szczegółowy 1.5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i lokalnej odporności											
Modernizacja i doposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, pojazdy i środki ochrony osobistej	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	0	-/+	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury OSP, w tym remiz i zaplecza technicznego	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	-/+	0	-/+	0
Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym	+	-/+	-/+	0	0	0	-/+	0	0	0	0
Rozbudowa systemu monitoringu i oświetlenia ulicznego w newralgicznych punktach	+	-/+	-/+	0	0	0	-/+	0	-/+	0	0
Tworzenie i modernizacja miejsc schronienia, punktów zbiórki i infrastruktury obrony cywilnej	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	-/+	0
Organizacja szkoleń, ćwiczeń i kampanii edukacyjnych w zakresie reagowania kryzysowego	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CEL STRATEGICZNY 2											
Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki											
Cel szczegółowy 2.1. Rozwój przedsiębiorczości, lokalnej produkcji i usług											
Promocja lokalnych firm, usług i produktów pod wspólną marką gminy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorców w zakresie modernizacji, cyfryzacji i wdrażania innowacji	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tworzenie i wspieranie sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, rolnikami i przetwórcami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organizacja wydarzeń gospodarczych (targi, fora biznesowe, spotkania branżowe) integrujących lokalny rynek	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu kształcenia kadr zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 2.2. Wsparcie dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego											
Rozwój i promocja sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Wsparcie dla powstawania i rozwoju lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Inicjowanie współpracy między rolnikami, przetwórcami i odbiorcami w ramach klastrów i partnerstw branżowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Promocja produktów lokalnych i regionalnych pod wspólną marką gminy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ułatwianie dostępu rolników do programów wsparcia inwestycji w OZE oraz rozwiązań zwiększające efektywność energetyczną w rolnictwie	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Cel szczegółowy 2.3. Udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych											
Identyfikacja i wyznaczenie terenów o najwyższym potencjale inwestycyjnym	+	+	+	+	+	-/+	+	-/+	+	-/+	0
Uzbrajanie terenów w sieci infrastruktury technicznej	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	0	-/+	0
Uporządkowanie stanu prawnego gruntów przeznaczonych pod inwestycje	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wprowadzenie odpowiednich zapisów planistycznych w dokumentach gminnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Przygotowanie i promocja profesjonalnej oferty inwestycyjnej gminy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 2.3. Współpraca w zakresie tworzenia lokalnego i efektywnego systemu energetycznego											
Rozwój i wsparcie dla spółdzielni energetycznych oraz inicjatyw prosumenckich	+	-/+	-/+	-/+	0	+	-/+	-/+	+	+	0
Inwestycje w instalacje OZE w obiektach gminnych	+	-/+	-/+	-/+	0	+	-/+	-/+	+	+	0
Współpraca z operatorami sieci w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury przesyłowej oraz magazynowania energii	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	-/+	+	+	0
CEL STRATEGICZNY 3											
Poprawa dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej											
Cel szczegółowy 3.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej											
Modernizacja nawierzchni dróg, w tym utwardzanie dróg gruntowych	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Budowa i przebudowa chodników, przejść dla pieszych oraz elementów poprawiających bezpieczeństwo ruchu	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	0	0
Poprawa oświetlenia ulicznego, szczególnie w rejonach przejść dla pieszych i skrzyżowań	+	-/+	-/+	0	0	0	-/+	0	-/+	0	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Współpraca z GDDKiA, samorządem województwa i powiatu w zakresie realizacji obwodnicy i poprawy parametrów dróg wyższych kategorii	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 3.2. Rozwój transportu zbiorowego i zeroemisyjnej mobilności											
Współpraca z samorządem województwa w celu zwiększenia częstotliwości kursów kolejowych	+	-/+	-/+	0	0	+	0	0	+	0	0
Zabieganie o elektryfikację linii kolejowej	+	-/+	-/+	-/+	0	+	-/+	0	+	0	0
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kolejowej w gminie przy przystankach i stacjach	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	+	-/+	0
Rozwój połączeń autobusowych komplementarnych wobec kolei	+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	-/+	0	0
Cel szczegółowy 3.3. Rozszerzenie dostępu do Internetu i cyfryzacja usług publicznych											
Współpraca z operatorami w celu objęcia dostępem do szerokopasmowego Internetu terenu gminy	+	-/+	-/+	-/+	0	0	-/+	0	0	0	0
Wdrożenie i rozwój e-usług publicznych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkolenia mieszkańców w zakresie korzystania z usług cyfrowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cyfryzacja zasobów i procesów wewnątrz urzędu gminy oraz gminnych instytucji kultury	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CEL STRATEGICZNY 4											
Porządkowanie przestrzeni i ochrona środowiska											
Cel szczegółowy 4.1. Zwiększenie ładunku przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy											
Sporządzenie i uchwalenie planu ogólnego gminy zgodnie z nowymi wymogami ustawowymi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Wprowadzenie rozwiązań planistycznych chroniących tereny rolne i leśne przed niekontrolowaną zabudową	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Promowanie koncentracji nowej zabudowy w istniejących centrach	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
miejsowości oraz w rejonach dobrze skomunikowanych											
Cel szczegółowy 4.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych											
Kompleksowa rewitalizacja wybranych placów, skwerów i ulic w mieście Rakoniewice oraz w sołectwach	+	+	0	+	0	+	-/+	+	+	0	+
Modernizacja i adaptacja budynków użyteczności publicznej pełniących funkcje społeczne, kulturalne i integracyjne	+	0	0	0	0	0	-/+	0	0	-/+	+
Tworzenie i odtwarzanie przestrzeni zielonych w centrach miejscowości (parki, zieleńce, skwery)	+	+	+	+	+	+	-/+	+	+	0	0
Cel szczegółowy 4.3. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków zamieszkania											
Rozwój budownictwa komunalnego i społecznego poprzez inwestycje gminne i współpracę z TBS	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Modernizacja budynków mieszkalnych w zakresie efektywności energetycznej i OZE	+	0	0	0	0	+	0	+	+	+	0
Wsparcie dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz mieszkańców w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na remonty i termomodernizacje	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Planowanie nowych terenów mieszkaniowych w miejscowych planach z uwzględnieniem dostępności infrastruktury technicznej i społecznej	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+	0
Cel szczegółowy 4.4. Rozbudowa systemów gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami komunalnymi											
Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach nieskanalizowanych	+	-/+	-/+	-/+	+	+	-/+	-/+	+	+	0
Modernizacja i wymiana wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej oraz ujęć wody	+	-/+	-/+	-/+	+	0	-/+	0	+	+	0
Rozwój PSZOK w celu zwiększenia możliwości przyjmowania i segregowania odpadów	+	-/+	-/+	-/+	+	+	-/+	-/+	+	+	0
Wdrażanie we współpracy z ZM SELEKT rozwiązań zwiększających poziom selektywnej zbiórki odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0

Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Cel szczegółowy 4.5. Poprawa retencji wodnej i ochrona przyrody											
Budowa i modernizacja lokalnych zbiorników retencyjnych	+	+	+	+	+	0	-/+	+	+	+	0
Odtwarzanie i ochrona terenów podmokłych oraz starorzeczy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Wdrażanie działań małej retencji w lasach i na użytkach rolnych	+	+	+	+	+	+	-/+	+	+	+	0
Realizacja programów edukacji ekologicznej i promowanie dobrych praktyk w zakresie gospodarowania wodą	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0
Wzmocnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0

Źródło: opracowanie własne

Powyższe zestawienie przedstawia syntetyczną ocenę oddziaływań na środowisko dla poszczególnych celów strategicznych projektu Strategii rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku. Podsumowania odnoszą się do bilansu wszystkich kierunków działań ujętych w ramach każdego celu, uwzględniając zarówno potencjalne oddziaływania pozytywne, jak i negatywne lub mieszane.

Realizacja celu strategicznego 1, dotyczącego poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia spójności społecznej, wywiera przede wszystkim pozytywny wpływ na środowisko. Zdecydowana większość działań ma charakter społeczny, edukacyjny lub organizacyjny, a więc pozostaje neutralna środowiskowo. Oddziaływania negatywne, wynikające głównie z modernizacji i rozbudowy infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i bezpieczeństwa, mają charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Po zakończeniu prac poprawia się jakość przestrzeni publicznych, bezpieczeństwo oraz dostęp mieszkańców do usług. W rezultacie bilans środowiskowy celu strategicznego 1 należy ocenić jako korzystny.

Realizacja celu strategicznego 2, dotyczącego wspierania rozwoju lokalnej gospodarki, prowadzi do oddziaływań mieszanych, wynikających z połączenia działań miękkich z inwestycyjnymi. Większość działań o charakterze doradczym, edukacyjnym i promocyjnym jest neutralna środowiskowo, natomiast przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego mogą wiązać się z lokalnymi przekształceniami terenu, emisjami lub fragmentacją siedlisk. Jednocześnie rozwój OZE i efektywności energetycznej generuje istotne korzyści klimatyczne i jakościowe dla powietrza. Oddziaływania w ramach celu strategicznego 2 są możliwe do kontrolowania i równoważone przez długoterminowe korzyści, co pozwala ocenić bilans jako umiarkowanie pozytywny.

Realizacja celu strategicznego 3, ukierunkowanego na poprawę dostępności transportowej i jakości infrastruktury komunikacyjnej, charakteryzuje się największym udziałem oddziaływań mieszanych. Wynika to z obecności inwestycji w infrastrukturę drogową i kolejową, które w fazie budowy powodują czasowe naruszenia powierzchni ziemi, lokalną fragmentację siedlisk oraz emisje hałasu i zanieczyszczeń. W dłuższej perspektywie przeważają jednak oddziaływania pozytywne: poprawa bezpieczeństwa ruchu, ograniczenie transportu indywidualnego dzięki rozwojowi transportu zbiorowego, wzrost atrakcyjności komunikacyjnej i rozwój mobilności zeroemisyjnej.

Działania cyfryzacyjne pozostają neutralne lub pozytywne środowiskowo. Bilans oddziaływań w ramach celu strategicznego 3 jest korzystny po uwzględnieniu efektów długookresowych.

Realizacja celu strategicznego 4, obejmującego porządkowanie przestrzeni i ochronę środowiska, wywiera najbardziej pozytywny wpływ środowiskowy spośród wszystkich celów strategii. Działania planistyczne — w tym sporządzenie planu ogólnego i zwiększenie pokrycia MPZP — ograniczają rozpraszanie zabudowy i zmniejszają presję inwestycyjną na tereny cenne przyrodniczo. Rozwój retencji, ochrona terenów podmokłych, mała retencja leśna i rolnicza oraz wzmocnienie ochrony przyrody poprawiają stan ekosystemów i odporność na zmiany klimatu. Oddziaływania negatywne mają charakter lokalny i są związane wyłącznie z robotami budowlanymi przy infrastrukturze wodno-ściekowej i przestrzeniach publicznych. Bilans środowiskowy celu strategicznego 4 jest zdecydowanie dodatni.

Opis i uzasadnienie oceny oddziaływania projektowanego dokumentu na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku będzie oddziaływać na ludzi głównie w sposób pozytywny. Działania o charakterze społecznym, edukacyjnym i organizacyjnym pozostają neutralne środowiskowo, jednocześnie poprawiając dostęp do usług publicznych, integrację społeczną, bezpieczeństwo oraz jakość życia mieszkańców. W przypadku tych kierunków nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na ludzi, co wynika z ich nieinwestycyjnego charakteru. Uciążliwości mogą występować przy realizacji zadań inwestycyjnych, takich jak modernizacja lub budowa infrastruktury społecznej, rekreacyjnej, drogowej czy wodno-ściekowej. Mają one charakter typowy dla robót budowlanych – obejmują głównie okresowy hałas, emisje pyłu, zwiększony ruch pojazdów oraz chwilowe ograniczenia w korzystaniu z przestrzeni publicznych. Oddziaływania te są krótkotrwale, odwracalne i możliwe do minimalizowania przez właściwą organizację prac, a docelowo prowadzą do poprawy komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców. W dłuższej perspektywie przeważać będą korzyści: lepszy dostęp do usług, poprawa jakości przestrzeni, większe bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz zmniejszenie presji środowiskowych dzięki rozwojowi transportu zbiorowego i efektywności energetycznej. Z uwagi na ogólny charakter części działań ocena ma charakter prognostyczny, oparta na doświadczeniach z podobnych inwestycji. Nie przewiduje się długotrwałych oddziaływań negatywnych pod warunkiem realizacji zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska. Ogólny bilans wpływu Strategii na ludzi jest korzystny.

Różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny

Realizacja ustaleń Strategii będzie oddziaływać na różnorodność biologiczną w sposób zróżnicowany, zależnie od charakteru działań. Większość kierunków, szczególnie o charakterze planistycznym, społecznym i organizacyjnym (m.in. rozwój usług, edukacja, działania miękkie), pozostaje neutralna wobec roślin, zwierząt i grzybów, a pośrednio sprzyja ochronie przyrody poprzez ograniczenie presji przestrzennej oraz promowanie zrównoważonego rozwoju. W przypadku tych działań nie przewiduje się znaczących oddziaływań negatywnych, co wynika z ich niematerialnego charakteru oraz braku ingerencji w siedliska. Oddziaływania mogą wystąpić przy realizacji inwestycji obejmujących budowę lub modernizację infrastruktury technicznej, drogowej, rekreacyjnej oraz wodno-ściekowej. Potencjalne skutki to przede wszystkim lokalne, czasowe przekształcenia siedlisk, usunięcie roślinności, fragmentacja przestrzeni, ingerencja w powierzchnię ziemi oraz niepokoienie fauny w okresie prac budowlanych. Intensywność tych oddziaływań zależeć będzie od lokalizacji inwestycji. Na podstawie stanu środowiska stwierdza się, że teren gminy obejmuje obszary cenne przyrodniczo, w tym obszar chronionego krajobrazu

„Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska” oraz sąsiaduje z obszarami Natura 2000: OSO Wielki Łęg Obrzański PLB300004 oraz SOO Barłożnia Wolsztyńska PLH300028. Ustalenia Strategii nie wyznaczają nowych terenów inwestycyjnych w bezpośrednim sąsiedztwie tych obszarów, a większość działań koncentruje się na terenach już przekształconych, co ogranicza ryzyko naruszenia ich celów ochrony, integralności i spójności sieci Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki chronione ani siedliska priorytetowe, o ile inwestycje będą poprzedzone wymaganą inwentaryzacją przyrodniczą i realizowane zgodnie z przepisami ochrony przyrody. Działania przewidziane w ramach celu strategicznego 4, dotyczące ochrony przyrody, retencji i zieleni, będą miały wpływ jednoznacznie pozytywny: wzmocnią ciągłość korytarzy ekologicznych, zwiększą retencję glebową i wodną, ograniczą erozję i suszę oraz poprawią warunki bytowania wielu gatunków. Oddziaływania negatywne – tam, gdzie mogą wystąpić – mają charakter czasowy i lokalny. Mogą obejmować m.in. usunięcie drzew i krzewów, zaburzenie okresów lęgowych ptaków, kolizje inwestycji liniowych z trasami migracji zwierząt czy ingerencję w siedliska roślin i grzybów. Zgodnie z wymaganiami RDOŚ należy stosować środki minimalizujące: prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków i hibernacji nietoperzy, zabezpieczanie systemów korzeniowych drzew, unikanie gatunków inwazyjnych przy nasadzeniach, stosowanie przejść dla zwierząt przy inwestycjach liniowych, zachowanie i odtwarzanie terenów zieleni oraz stosowanie kompensacji przyrodniczej, jeżeli zajdzie taka potrzeba. W odniesieniu do gatunków chronionych niezbędne jest przeprowadzenie inwentaryzacji oraz uzyskanie stosownych zezwoleń na odstąpienie od zakazów, jeśli będą wymagane.

Wody powierzchniowe i podziemne, powierzchnia ziemi

Realizacja ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku może wpływać na środowisko wodne oraz na stan gleby i ziemi w stopniu zróżnicowanym, zależnie od skali i lokalizacji planowanych działań. Zgodnie z dostępnymi informacjami środowiskowymi obszar gminy położony jest w granicach jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) dorzecza Odry, dla których „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz.U. 2023 poz. 335) określa cele środowiskowe oraz wymogi dotyczące stanu ekologicznego i chemicznego. Z uwagi na brak intensywnych źródeł zanieczyszczeń punktowych, główne presje na wody powierzchniowe i podziemne wynikają obecnie z rozproszonej zabudowy, niepełnego skanalizowania i spływu z terenów rolniczych. Na terenie gminy nie zidentyfikowano obszarów o potwierdzonym przekroczeniu dopuszczalnej zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub ziemi, co wskazuje na brak istotnych historycznych zanieczyszczeń gruntowo-wodnych. Wyniki zapisane w ocenie tabelarycznej wskazują, że większość działań o charakterze społecznym, organizacyjnym, edukacyjnym i planistycznym pozostaje neutralna dla komponentu „woda”. Są to działania niematerialne, które nie wiążą się z ingerencją w powierzchnię terenu ani emisją substancji do gruntu i nie generują ryzyka pogorszenia stanu JCWP i JCWPd. W przypadku tych zadań nie przewiduje się oddziaływań negatywnych. Oddziaływania mogą natomiast wystąpić przy realizacji zadań inwestycyjnych związanych z budową i modernizacją infrastruktury technicznej, drogowej, rekreacyjnej i mieszkaniowej. W fazie realizacji typowe oddziaływania obejmują: krótkotrwałą ingerencję w pokrywę glebową, możliwość lokalnego wzrostu spływu powierzchniowego oraz ryzyko przedostania się zanieczyszczeń (m.in. substancji ropopochodnych, zawiesin) do wód powierzchniowych i gruntu. Są to oddziaływania odwracalne i możliwe do ograniczenia poprzez stosowanie standardowych środków ochrony środowiska, właściwą organizację placów budowy oraz zabezpieczeń przeciwoerozyjnych. Najbardziej istotne znaczenie dla środowiska wodnego mają działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej przewidziane w celu strategicznym 4, w szczególności rozbudowa kanalizacji w miejscowościach nieskanalizowanych, modernizacja sieci wodociągowej oraz inwestycje w retencję i ochronę terenów podmokłych. Działania te będą miały wpływ jednoznacznie pozytywny – ograniczą ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, poprawią stan sanitarny i jakościowy środowiska,

zwiększą zdolność krajobrazu do retencji wody i łagodzenia skutków suszy oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych. W efekcie będą sprzyjać osiąganiu celów środowiskowych JCWP i JCWPd określonych w Planie gospodarowania wodami. Realizacja Strategii nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych planu gospodarowania wodami, ponieważ większość inwestycji koncentruje się na modernizacji istniejącej infrastruktury oraz usprawnieniu gospodarowania wodą i ściekami. Dodatkowo kierunki działań ograniczają presję na środowisko gruntowo-wodne i przeciwdziałają zjawiskom nasilającym degradację ekosystemów wodnych, takim jak uszczelnianie powierzchni czy niekontrolowany rozwój zabudowy. W odniesieniu do ewentualnych stref ochronnych ujęć wód podziemnych, na obecnym etapie brak jest informacji o lokalizacji inwestycji naruszających ich obszar. W przypadku planowania zadań w obrębie takich stref konieczne będzie zapewnienie zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony bezpośredniej i pośredniej oraz stosowanie nakazów i zakazów obejmujących m.in. zagospodarowanie terenu, ograniczenia w prowadzeniu robót ziemnych oraz ochronę jakości wód.

Oddziaływania inwestycji na glebę i ziemię mają w większości charakter czasowy i związane są głównie z etapem robót (odkrywki, wykopy, prace ziemne, wykorzystanie sprzętu ciężkiego). Trwale przekształcenia powierzchni ziemi możliwe są jedynie w przypadku obiektów kubaturowych i infrastruktury liniowej, jednak ich skala pozostanie ograniczona, a lokalizacja projektowanego zainwestowania wynika z przyjętych w Strategii zasad ładu przestrzennego i koncentracji zabudowy. Przy właściwym prowadzeniu prac oraz rekultywacji terenów przekształconych nie przewiduje się długotrwałego pogorszenia stanu gleby i ziemi.

Powietrze i klimat

Obszar gminy Rakoniewice należy do strefy wielkopolskiej, dla której coroczne oceny GIOŚ wskazują na problemy jakości powietrza związane głównie z emisją z ogrzewania indywidualnego (pyły PM₁₀, PM_{2,5}, benzo(a)piren) oraz emisją komunikacyjną. Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie wielkopolskim za 2024 r.” strefa ta wymaga kontynuacji działań naprawczych określonych w „Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” (POP). Na terenie gminy, podobnie jak w większości gmin miejsko-wiejskich, dominują tzw. niskie źródła emisji związane z indywidualnym ogrzewaniem budynków, a także emisje wtórne z ruchu drogowego. Wyniki oceny tabelarycznej wskazują, że większość kierunków działań Strategii oddziałuje na powietrze i klimat w sposób neutralny lub pozytywny. Dotyczy to zwłaszcza działań o charakterze planistycznym, organizacyjnym, edukacyjnym i społecznym, które nie wiążą się z emisją substancji do powietrza. Potencjalne oddziaływania negatywne mogą wystąpić w fazie realizacji inwestycji infrastrukturalnych – głównie krótkotrwale emisje pyłu, spaliny z maszyn budowlanych oraz lokalne podniesienie stężenia zanieczyszczeń w sąsiedztwie placów budowy. Oddziaływania te są jednak przejściowe, możliwe do ograniczenia i nie generują ryzyka trwałego pogorszenia jakości powietrza. W perspektywie długoterminowej kluczowe znaczenie mają działania przewidziane w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, efektywności energetycznej i transportu. Modernizacja budynków, termomodernizacje, rozwój OZE, wymiana źródeł ciepła oraz projekty prosumenckie będą prowadzić do stopniowej redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego, co jest zgodne z założeniami POP i stanowi odpowiedź na główne problemy w strefie wielkopolskiej. Rozwój transportu zbiorowego, w tym poprawa dostępności kolei i ograniczenie ruchu samochodowego na korzyść mobilności zeroemisyjnej, będzie redukować emisje komunikacyjne. Działania w zakresie zieleni i retencji, przewidziane w ramach celu strategicznego 4, będą łagodzić skutki zanieczyszczeń powietrza oraz wzmacniać odporność lokalnych układów przyrodniczych.

Wpływ Strategii na klimat i mikroklimat ma charakter głównie pośredni i długoterminowy. Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych, wzmacnianie ciągów zieleni, rozwój retencji oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy przeciwdziała lokalnemu przegrzewaniu, redukuje zjawisko miejskiej wyspy ciepła oraz poprawia warunki termiczne i wilgotnościowe. Modernizacja źródeł

ciepła i poprawa efektywności energetycznej budynków przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, co wpisuje się w zalecenia Strategicznego Planu Adaptacji (SPA2020), w szczególności w zakresie: wzmacniania struktur przyrodniczych, poprawy retencji, przeciwdziałania ekstremalnym temperaturom, ograniczenia presji urbanizacyjnej i utrzymania drożności sieci ekologicznej. Oddziaływania negatywne mogą wystąpić lokalnie w związku z inwestycjami drogowymi i wzrostem natężenia ruchu w fazie budowy oraz – w mniejszym stopniu – w fazie użytkowania. Są jednak równoważone przez działania wspierające transport zbiorowy i zeroemisyjny. Nie przewiduje się, aby realizacja Strategii powodowała ryzyko utrzymania się ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń lub utrudniała osiągnięcie celów POP. Przeciwnie – dzięki projektom energetycznym, retencyjnym i komunikacyjnym Strategia ma potencjał wspierać poprawę jakości powietrza.

Zgodnie z istniejącymi wytycznymi, zaleca się stosowanie następujących rozwiązań zaradczych podczas realizacji inwestycji: ograniczenie emisji pyłu poprzez zraszanie nawierzchni na placach budowy, stosowanie sprawnego sprzętu budowlanego oraz paliw dobrej jakości, unikanie zbędnego postoju pojazdów i maszyn, organizacja transportu materiałów tak, aby minimalizować emisje i hałas, zabezpieczenie placów budowy przed unoszeniem się pyłów wtórnych. Z kolei w fazie użytkowania obiektów: wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła na niskoemisyjne lub bezemisyjne, modernizacja energetyczna budynków publicznych i komunalnych, rozwój OZE i projektów prosumenckich, rozwój transportu zbiorowego oraz infrastruktury pieszej i rowerowej, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnych, ochrona istniejącej zieleni i nowe nasadzenia, działania edukacyjne na rzecz ograniczania niskiej emisji.

Krajobraz

Realizacja ustaleń Strategii będzie oddziaływać na krajobraz w sposób zróżnicowany, przy czym większość działań, zwłaszcza o charakterze społecznym, planistycznym i organizacyjnym, pozostaje neutralna lub pozytywnie wpływa na jego jakość. Kluczowe znaczenie ma fakt, że Strategia nie przewiduje rozpraszania zabudowy, lecz wzmacnia koncentrację nowych inwestycji w obszarach już przekształconych oraz wzdłuż istniejącej infrastruktury. Ogranicza to presję na obszary otwarte, krajobrazy rolnicze, leśne i obszary o wysokiej wartości przyrodniczej, zgodnie z zasadami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, nakazującej harmonizowanie zmian oraz ochronę cech lokalnego krajobrazu. Potencjalne oddziaływania negatywne mogą wynikać z inwestycji infrastrukturalnych (drogowych, wodno-ściekowych, publicznych) oraz z lokalnych zmian zagospodarowania. Oddziaływania te mają charakter punktowy, krótkotrwały i ograniczony do fazy budowy, obejmując głównie czasowe przekształcenie rzeźby terenu, ingerencję w zieleni i wprowadzenie elementów technicznych do przestrzeni. W fazie użytkowania ryzyko negatywnych skutków jest minimalne, o ile inwestycje będą prowadzone zgodnie z ustaleniami planistycznymi i zasadami ładu przestrzennego. Jednocześnie wiele działań Strategii ma charakter ochronny lub wzmacniający jakość krajobrazu: rewitalizacja przestrzeni publicznych, odtwarzanie zieleni, poprawa estetyki centrów miejscowości, wzmocnienie ładu przestrzennego poprzez sporządzenie planu ogólnego i zwiększenie pokrycia MPZP. Działania te pozwolą uporządkować strukturę przestrzenną, poprawić relacje widokowe oraz zwiększyć czytelność i spójność krajobrazu kulturowego gminy. Zgodnie z „Audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego” teren gminy Rakoniewice częściowo znajduje się w zasięgu krajobrazów priorytetowych o wysokiej wartości przyrodniczej i kulturowej, w szczególności związanych z rynną rzeki Obry, mozaiką krajobrazów rolniczych oraz kompleksami leśnymi. Strategia nie przewiduje lokalizacji nowych funkcji mogących wpływać negatywnie na ich strukturę, a rekomendowane w dokumencie kierunki kształtowania przestrzeni – w tym ograniczanie zabudowy rozproszonej, wzmacnianie zieleni i ciągłości krajobrazowej, ochrona otwartych przestrzeni rolnych oraz dostosowanie skali i formy zabudowy do lokalnych tradycji – są zgodne z wnioskami Audytu. Nie przewiduje się zatem ryzyka naruszenia wartości krajobrazów priorytetowych ani ich percepcji. Wnioski z analizy wskazują, że

realizacja Strategii będzie prowadzić do poprawy ładu przestrzennego i jakości krajobrazu, a potencjalne oddziaływania negatywne mają charakter ograniczony i możliwy do skutecznego zminimalizowania. Dokument ukierunkowuje zmiany przestrzenne w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, ochrony krajobrazu oraz rekomendacjami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Ponadto, Zaleca się, aby realizacja inwestycji wynikających ze Strategii uwzględniała następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań architektonicznych i materiałowych nawiązujących do lokalnych tradycji i skali zabudowy,
- unikanie nadmiernej dominacji nowych obiektów w panoramach miejscowości i krajobrazie otwartym,
- zachowanie ciągłości krajobrazowej i widokowej, w tym ochrona otwartych przestrzeni rolnych i zielonych,
- unikanie sytuowania obiektów technicznych w obszarach ekspozycji krajobrazowej,
- wprowadzanie zieleni komponowanej jako element neutralizujący wizualny wpływ nowych inwestycji,
- ochrona walorów krajobrazów priorytetowych zgodnie z zapisami Audytu krajobrazowego,
- wykorzystanie planu ogólnego i MPZP do kontroli gabarytów, formy zabudowy i sposobu zagospodarowania terenów,
- rekultywacja i uporządkowanie terenów po zakończeniu prac budowlanych.

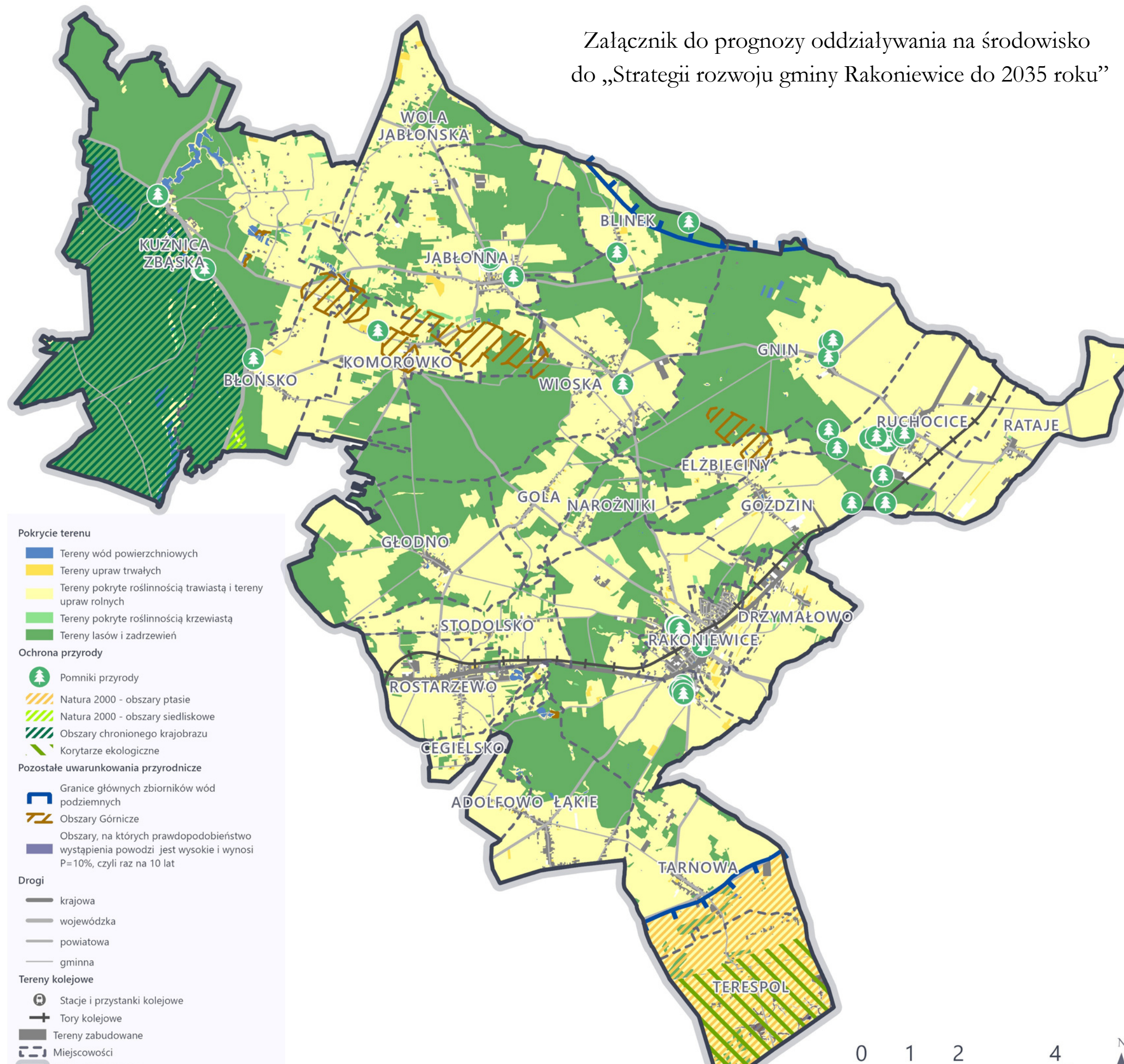
Zasoby naturalne

Realizacja ustaleń Strategii będzie oddziaływać na zasoby naturalne głównie poprzez inwestycje infrastrukturalne, które mogą wiązać się z lokalnym zużyciem surowców (kruszywa, materiały budowlane) oraz czasową ingerencją w glebę i powierzchnię ziemi. Oddziaływania te mają charakter punktowy i krótkotrwały, ograniczony do fazy realizacji. Strategia nie przewiduje intensyfikacji eksploatacji złóż ani nowych obszarów górniczych, dlatego nie oczekuje się pogorszenia stanu zasobów geologicznych. Wprowadzane w dokumencie kierunki – w tym ochrona terenów rolnych i leśnych przed zabudową, wzmacnianie retencji oraz rozwój OZE – sprzyjają długoterminowemu zachowaniu zasobów wodnych, glebowych i surowcowych. Dla działań mogących oddziaływać na zasoby naturalne zaleca się: minimalizację zajęcia terenu, stosowanie materiałów o niższym śladzie środowiskowym, rekultywację terenów zdegradowanych oraz ochronę gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej. W efekcie bilans oddziaływań ocenia się jako neutralny lub umiarkowanie pozytywny.

Zabytki i dobra materialne

Większość działań przewidzianych w Strategii nie oddziałuje bezpośrednio na zabytki ani dobra materialne. Inwestycje infrastrukturalne mogą generować lokalne ryzyko kolizji z obiektami chronionymi lub stanowiskami archeologicznymi, jednak potencjalne oddziaływania ograniczają się do fazy budowy i mogą być skutecznie kontrolowane poprzez stosowanie procedur wynikających z ustawy o ochronie zabytków, w tym uzgodnień z właściwym konserwatorem. Działania rewitalizacyjne będą miały wpływ zdecydowanie pozytywny, poprawiając stan zachowania i ekspozycję obiektów dziedzictwa kulturowego. Rekomenduje się prowadzenie prac z nadzorem konserwatorskim, unikanie ingerencji w historyczne układy urbanistyczne oraz stosowanie materiałów i form architektonicznych spójnych z lokalnym kontekstem. Bilans oddziaływań ocenia się jako pozytywny.

Załącznik do prognozy oddziaływania na środowisko
do „Strategii rozwoju gminy Rakoniewice do 2035 roku”

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy Rakoniewice do 2035 roku stanowi podstawowy dokument strategiczny wyznaczający długofalową politykę rozwoju Gminy Rakoniewice. Dokument uwzględnia uwarunkowania lokalne, regionalne i krajowe oraz pozostaje spójny z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Projekt Strategii wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Reforma planowania przestrzennego z dnia 24 września 2023 r. wyznaczyła nowy wymiar prowadzenia polityki rozwoju w aspekcie społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w związku z czym niniejsza Strategia zastępuje dokument obowiązujący dotychczas, przyjęty w **2023** roku.

Projekt dokumentu został uzgodniony i zaopiniowany przez właściwe organy oraz poddany konsultacjom społecznym, zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.